Luca Pițu

ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE
și
ÎNTÎIA NOAPTE DE FILOZOFIE

Colecţie coordonată de DAN PETRESCU

Luca Pițu

ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE ȘI ÎNTÎIA NOAPTE DE FILOZOFIE

Ediție renovată pentru uzul mileniului al treilea

1999

Coperta colecției: RĂZVAN LUSCOV
Ilustrația: copie după o imagine din manuscrisele originale de la
O mie și una de nopți

LUCA PIȚU
ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE ȘI
ÎNTÎIA NOAPTE DE FILOZOFIE
© Editura Nemira, 1999

Comercializarea în afara granițelor țării fără acordul editurii este interzisă.

Difuzare:
S.C. Nemira & Co, Str. Popa Tatu nr. 35, sector 1, București
Telefax: 314.21.22, 314.21.26
Clubul cărții: C.P. 26-38, București

e-mail: nemira@dnt.ro
http://members.xoom.com/nemira/index.htm

ISBN 973-569-343-7

DE ACELAȘI AUTOR

Le Chasseur de corbeaux, Éditions À l'Écart, Muizon, 1986

Lettre à un ami occidental, Muizon, 1990

Sentimentul românesc al urii de sine, Institutul European, Iași, 1991 și 1997: cu un cuvânt de prefațare al lui Cornel Moraru

Naveta esențială, Editura Moldova, Iași, 1991 și 1996: cu prefațete de Aurel Pantea și Mircea Mihăieș. Premiul pentru Eseu pe 1991, refuzat de auctor, al Uniunii Scriitorilor din România + Premiul de Eseu pe 1997 al *Convorbirilor literare* și al Fundației *Poesis*

Insem[i]nările Magistrului din Cajvana, Institutul European, Iași, 1992: cu o prefață de Ion Bogdan Lefter

Ultima noapte de dragoste și întîia noapte de filosofie, Junimea, Iași, 1992

La Cafeneaua hermeneutică, Moldova, Iași, 1992; Nemira, București, 1998

Fragmente dintr-un discurs in?comod, Institutul European, Iași, 1993

Eros, Doxa & Logos, Institutul European, Iași, 1995: cu o vorbă de George Pruteanu

Breviarul nebuniilor curente, Editura Timpul, Iași, 1996: cu o postfață de Victor Georgescu; Institutul European, Iași, 1998

Doamnei Ana Goma, că știe ea de ce – și domnului Paul Goma, că nici dînsul nu ignoră le pourquoi du comment de la chose*: faptul de a fi gândirostivițuit ca ăl mai coios scriintelectual cutovlahicesc al ultimului pătrar de veac din mileniul ce se încheie acușica, mda...*

Iată, fată dragă, filosofia, explicată, atît cît s-a putut, ca s-o înțeleagă și o proastă mică, așa ca tine.

Camil Petrescu: *Ultima noapte de dragoste și întîia noapte de război*

Azi noapte, lungă discuție enervantă cu Camil Petrescu care a prevăzut tot și acum jubilează iritat. Sistemul lui filosofic, care «realizează lucruri ce nu s-au făcut de 2500 de ani încoace»[textual], găsește noi confirmări. Mi se pare că el însuși e speriat de atîtea succese.

Mihail Sebastian: *Jurnal*, 272

ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE...

LE PETIT ROLAND: La seule jouissance du texte n'est pas précaire, elle est pire: précoce; elle ne vient pas en son temps, elle ne dépend d'aucun mûrissement. Tout s'emporte en une fois, tu comprends?

LE GRAND ALBERT: Oui mais, à m'en croire, il n'y aurait point – au cours de la nuit d'écrilecture, si bandante qu'elle ait pu s'avérer – de véritable jubilation textuelle sans un brin de harcèlement métatextuel; tu piges?

LE PETIT ROLAND: Pourtant... le texte est [devrait être] cette personne désinvolte qui montre son derrière au Père Politique.

LE GRAND ALBERT: Au risque de se faire quelquefois emmancher [empaler, enfiler, embrocher] par iceluy, Grand Pédophile devant l'Éternel Retour du Môme sur la scène historiale, et de finir par y prendre un malin plaisir... teinté de perversité.

LE PETIT ROLAND: Heu! heu! heu!...

Fragments d'un entretien érotosophique sous l'arbre à palabres

IOANA COPILU-POPOVICI: Aș dori ca această întrevedere să fie un dialog între Domniile Voastre...

ȘERBAN FOARȚĂ: Ce, între noi? Cu Luca e foarte greu să dialoghezi. Pe lîngă el, eu sînt o palidă umbră.

LUCA PIȚU: Eu nu mi-s improvizator în genul lui Georgel Pruteanu.

ȘERBAN FOARȚĂ: «Georgel» e un histrion admirabil. Face niște lucruri bune. Nu pentru noi, că noi le știm pe astea.

LUCA PIȚU: Le face în vederea implementării, în spațiul [era să murmur *arealul*] carpato-danubiano-pontic, a cuțovlahului mediu. Mi s-a întîmplat să mă duc la agenția din bahluviașiota Piață a Unirii ca să-mi cumpăr belet și, nefiind atent, spun ca pe frîncească: «Dați-mi, vă rog, un loc pînă la Focșani...»

ȘERBAN FOARȚĂ: Azi aici, mîine-n Focșani...

LUCA PIȚU: Trebuia să zic *belet*. Aia, ghișetiera, mă corectează, iar eu, băiat gentil, conced: «Da, eu m-am exprimat greșit.» Ea adaugă: «Știți, domnule, *loc* e o treabă, *bilet* alta este.» Eu complectez: «Da, recunosc, nu m-am exprimat adecuat, vă rog să mă înțelegeți.» Dînsa: «A, în sfîrșit, uite pe cineva care admite că nu s-a exprimat corect. Domnule, trebuie să ne mai uităm la emisiunea lui George Pruteanu de la televizor, că avem nu puține de cîștigat.» Încîntat mi-am șoptit atunci în bărbiță: «Ia uite! Georgel modelează mioriticeasca pastă ancestrală pentru a stîmi *the average Romanian*. Lasă că nu-i rău!» Ba, la un moment dat, mă interoghează și o studeantă: «Bun cum este domnul Pruteanu, de ce nu iaște încă profesor universitar?» Ca să răspund la o asemenea întrebare, susur următoarele: «Adevăratu-i că George Pruteanu se adeverează bun, mai bun decît toți profii cu care faci mata limba rumânească. E clar că ați învăța mai mult dacă ar hi el aici, în locul dînșilor. Pe de altă parte, nu confundați totuși o competență profesională cîștigată

într-un domeniu, eventual și sancționată cu diplome ori titluri academice bine meritate au nu, cu o abilitate de soi mediatic. Atenție critică la fenomenul vedetariatului!» Mă rog, a priceput respectiva domnișoară. Ce a priceput? Că, sigur, Georgel îi mai bun decît toți flOcarii ce se perindă pe la cursuri, însă e... specialist în idei generale, disputator neobosit, persuador nepereche, senator, critic literar, traducător dantesc + multe altele.

IOANA COPILU-POPOVICI: Ce aveți de spus în legătură cu afirmația lui Dan C. Mihăilescu despre *Breviarul nebuniilor curente*, că ați ajuns la paroxismul ilizibilului?

LUCA PIȚU: Eu nu știam textul mihăilescian din săptămânalul *22*, dar mi l-a recitat un amic ieri la telefon...

ȘERBAN FOARȚĂ: Dacă nu te supără...

LUCA PIȚU: Nu, nu mă mîhnește. Are dreptate omul. Doar că ar trebui să țină seama de natura cărții mele, din care am tipărit o sută de exemplare la Editura Timpul, *anno Domini 1996*. Se precizează acolo, în carte, că această *editio princeps* coprinde «o sută de exemplare, numerotate și necomercializabile, menite prietenilor, verilor, cumetrilor, vecinilor, șogorilor, gagicilor și simpatizanților auctorului». Ai așadar o ediție, cum să formulez? – nu pentru elite, pentru hiperelita vremii noastre.

ȘERBAN FOARȚĂ: Nici nu mi-am dat seama că este vorba despre așa ceva.

LUCA PIȚU: Superelitic fiind, nici nu aveai cum să bagi sama cînd vei fi dat iama în cartea rară, căci, da, nu am scos decît o centă de exemplare și ele nu s-or vîndutără în librării. Am isebeneu și tot ce trebuie, ca să nu mai grăiesc de *copyright*, însă nu le parașutez decît unor contemporani care ar putea avea acces hermeneutic la ele. A doua fază se va consuma cînd, probabil, voi mijota o *refonte* a opului la Institutul European. Cestiunea îi următoarea: am salvat, grație acestui *Breviario de las locuras corrientes*, o corespondență cu amicul meu Jean-Paul Goujon din Sevilla, întinsă din 1975 pînă în 1990.

Mai degrabă o corespondență aparentă, de acoperire, pentru că, în caz de treceam clandestin în Vest, se putea scoate armătura epistolară și rămîneau fragmente, eseuri, texticole...

ȘERBAN FOARȚĂ: Luca, vreau să te chestionez în continuarea întrebării Ioanei, pornind de la Dan C. Mihăilescu, care se declară, de altfel, piţulian, fan al lui Luca Piţu. El are anumite îndoieli... [Îndoim-m-aș, dar n-am doi!] Apare problema următoare: el te somează, într-un fel, să te decizi.

LUCA PIȚU: Nu e la prima somație. E la a patra. Cred că de la a treia carte mi-a aluzionat, și chiar aluvionat, cu interpelarea antică, veche & de demult: *Quousque tandem abutere patientia mea, Luculle ex Casvana ventus?* Răspunsu-i-am totdeauna că perseverez. Cînd i-am expediat următorul op cu dedicație, cetea pe pagina de gardă: «Voi persevera în scriitură piţuliană... oricît m-or diaboliza unii, hunii și ne-bunii.» Mai e și aspectul iudeologic, dedesubtul. Firește că s-ar putea ca pe Dan să-l deranjeze și pulsiunea mea vituperatoare față cu foștii ţucălari ai Sinecdoacei Totalitoante...

ȘERBAN FOARȚĂ: Dar și el face un fel de vituperație.

LUCA PIȚU: Sigur că face. Între anumite limite ubucurești-tene. L-a vituperat pe însuși Iosif Visarionovici Sava, brontozaurul mediatic al conformismelor sovieto-americane, materialist-teologice, nu-i iartă pe Curiștii Seci, dar... nu-l înțelege, la justa lui forță, pe Goma, din motive ce îmi scapă momentan. Nu știu ce așteaptă de la mine? Să mă apuc de redactat un dicționar de rime, o enciclopedie a argourilor, o culegere de sufixe augmentative, de nu mi-o fi reproșînd inaderența la Partidul Alianței Civice, la cel Național-Comunist Creștin și Democrat ori la Partidul Simiradian al Prosperității Moldovenești?

ȘERBAN FOARȚĂ: Să faci contabilitate. *Andante contabile*... Cum merge România, țeară contabilă și andantină.

IOANA COPILU-POPOVICI: Continuîndu-mi sugestia: nu se ajunge la un stil ludic autodizolvator?

LUCA PIȚU: Ce putem răspunde acilea? Că avem mai multe corzi la arcul nostru. Chiar mai multe arcuri. Textele sînt și vituperante, în mai multe registre. Buuun, cartea îi prost culeasă, *Breviarul nebuniilor curente* îi prost redactat... și așa mai departe. Însă o să vă povestesc vouă treaba din atelier: mă trezesc eu, prin urmare, cu ploconul celor vreo patru sute de pagini. El le păstrase grijuliu. Eu n-am salvat de la uitare misivele lui, din păcate, atent la posibilitatea unor percheziții milițiene.

ȘERBAN FOARȚĂ: Jean-Paul Goujon, franco-spaniolul...

LUCA PIȚU: Da, franțuzul spaniolizat, în biografii specializat [ale unor Pierre Louÿs, Renée Vivien, Tinan, Léon-Paul Fargue]...

ȘERBAN FOARȚĂ: *Pandișpanul*, cum i-ar zice prietenul nostru cu fluturi[1].

LUCA PIȚU: Și eu ce să mă fac oare cu ele, cu paginile păstrate la *pandișpan?* Eu p-ale lui nu le-am păstrat. Ce senz avea, nu? Dacă le-aș fi păstrat p-ale lui, cum le va fi conservat dînsul p-ale mele, ieșea ceva. Izbuteam să scoatem o ediție în Hexagonerie, la o casă din Muizon. À l'Écart se cheamă, unde am mai lansat noi cestii dîn astea. Așa că nu mi-a rămas decît să elimin găoacea epistolară. Uneori, s-au decontextualizat singure și au rămas așa, ca niște căcăței meteorici! De aici... rezultatul enigmatic, fragmentant deseori, cînd nu ai pur și simplu impresia că te reîntîlnești cu poeme în proză de Mallarmé, rescrise pentru sperierea studenților basarabeni.

ȘERBAN FOARȚĂ: Ce părere ai de Marguerite Yourcenar? Tot aia? Pentru că am văzut acum în *Ciuleafărul* pe care l-am avut la îndemînă... un fel de elogiu excesiv al ei, făcut de Traian Caius Dragomir. Vorbește Traian ș.c.l. despre Mme Yourcenar și despre *Hadrianus* ca și cum ar fi vorba despre o capodoperă definitivă. Cred că tu ai dreptate. Știi la ce mă refer[2]. Nu are

importanță ce hram purta Madama. Puțin ne pasă. Este, totuși, o literatură minoră, nu-i așa?

LUCA PIȚU: E în registru minor.

IOANA COPILU-POPOVICI: De ce?

LUCA PIȚU: De aia, că e minulesciană. Știm ce este major, totuși? Hai, ca să-i dăm o șansă gagicei, chiar post-mortemă. Ea la sfîrșit are, certamente, roman-roman. În *Memoriile lui Hadrianus*. Nu are însă romanul acestui roman. Nu a mers pînă acolo, că nu se credea Thomas Frau, dar se explică ea cumva, postromanesc, asupra întîlnirii cu împăratul roman în cestiune. Nu-i lipsesc pe alocuri bucățelele de mare calitate. Dar sînt de tip metatextual, deja.

ȘERBAN FOARȚĂ: Mai mult postmodernist? Dacă prin postmodernism înțelegem o leucemie, o limfatizare a orice. Și *Memoriile lui Hadrianus* sînt limfatice. E o oboseală, o sfîrșeală.

LUCA PIȚU: Da, în senzul acesta. Iar la un moment dat vorbește ea despre Hadrianus, însă ca un consumator de istorie, nici măcar istoric. Și atunci, teoretizînd, ne spune dumneaei că în timp ce ereau în delicvescență religiunile antice, iar creștinismul nu se instalase încă ferm, găseai în lumea mediteraneană – nu? – un fel de vid. Nu, nu vid, ci un soi de vacanță; și că, uite, Hadrianus va fi avut noroc de om liber: să nimerească în interstițiul acela, în interstițiul cu valori netiranice. Sunt acolo niște pagini frumoase, mai frumoase decît cinci capitole românești propriu-zise.

ȘERBAN FOARȚĂ: Totuși, cred că-i o carte frumoasă, ușor manieristă, ușor post-, dar nu postmodernistă, ci post- la orice. Postuitatea ca atare.

LUCA PIȚU: Postuitatea ca atare, desigur. Ci *Anna soror* ți-a plăcut?

ȘERBAN FOARȚĂ: N-am citit-o.

LUCA PIȚU: E o nuvelă yourcenariană despre iubirea dintre un frate și o soră, incestuoasă pînă la Dumnezeu. Eu spun că era suficient dacă scria numai titlul ăsta, fără să-i adauge nuvela,

mai ales că-i reluat din episodul Didonei cu Eneas. Pe de altă parte, mi-am îngăduit și eu să mă bag în paratextul ei epigrafic[3]. Nu ești singurul ce se va fi dat transtextualic la *Animula, vagula, blandula*. Ai văzut?

ȘERBAN FOARȚĂ: Eu am făcut o mică poezie, o pastișă după *Animula, vagula, blandula*,/*Comes hospesque corporis*. Acolo era vorba, printr-un anacronism, și de glanda pineală: *glandula*/*Quae pinealis est dicta*.

LUCA PIȚU: Drăgăstos cu *glandula pituitaria*, ești oare un adevărat cartezian?

ȘERBAN FOARȚĂ: Nu știu. Căci... «cartezianã e latina», vorba lui Ion Barbu: *Carteziană e latina*,/*Dar geometria, arsă, gravă*,/*Ești virago frigid, Cristina!*/*Sunt soba de la Ulm, suabă*. Luca, ai scris superb despre asta. Despre glanda pineală, despre al treilea ochi [al soacrei], despre Șiva și... fi-va[4].

LUCA PIȚU: Și despre Societatea de Pinealogie din Amsterdam, locul șederii lui Renatus Cartesius în Olanda pluralistă pentru varii îndoiri metodologice. Există acolo un Pineal Studies Group, cu endocrinologi grijulii, aproape cît Descartes, cu glandula buclucașă.

ȘERBAN FOARȚĂ: Nu știu ce părere ai despre Bernea. E un mare pictor, cred eu. O spun și alții. Prin 1967, are Bernea un autoportret în care exact în dreptul ochiului lui Șiva e centrul crucii Sfîntului Andrei, figurată de sprîncene și de cearcăne [praporii, ei, dintr-asta au ieșit!], indiferent dacă el crede sau nu în această intersectare importantă. Pentru că e foarte importantă. Altfel, de ce am mai vorbi de ochiul pineal? Numai pentru că îl au niște reptiloide? Și soacra lui... Ion-Luca! Spune-mi, Luca, tu îl iubești pe Vasile Lovinescu?

LUCA PIȚU: Țin la el. Și am insatisfacția că, putînd să-l întîlnesc, nu l-am întîlnit. Eu mă vedeam des, la Casa Universecuritarilor Bahluvioți, cu Gorovei, nepotul lui Artur [nu al lui Artur cel tăiat cu forța împrejur, din poezia lui Mihai Ursachi].

ȘERBAN FOARȚĂ: Nu. Al lui Artur de pe vremuri, culegătorul, etnograful.

LUCA PIȚU: Și, venind o dată vorba despre Alauitul din Fălticeni, m-a întrebat dacă nu voiesc a-l cunoaște, că el îl frecventase din fragedă pruncie, cînd veneau acasă, în familia sa, Stino cu o clică de noocrați și alți tradiționaliști.

ȘERBAN FOARȚĂ: A spus și prostii Vasile, nu te supăra. De exemplu, să crezi mereu că sunetul *STR* este un sunet care ține de soteriologie... Cînd și în cuvîntul *strachină* există.

LUCA PIȚU: Păi, te poți salva, uite, dînd pomană o strachină cu ceva.

ȘERBAN FOARȚĂ: Te poți salva, dar cu strachina te poți și ostraciza, că *strachină* de acolo vine[5]. Dar îți dau alte cuvinte: *ferăstrău*, bunăoară. Te poți salva?

LUCA PIȚU: Ca martir, tăiat cu ferăstrăul...

ȘERBAN FOARȚĂ: Poate are dreptate tot el, tot Vasile. Spune tu mai departe, iartă-mă.

LUCA PIȚU: Așadar, deci, prin urmare, eu am cumva nemulțumirea de a fi ratat întîlnirea cu personagiul nostru. I-am spus lui Gorovei: «Nu merg la Fălticeni vara asta; oi merge vara viitoare.» Și vara următoare, predînd cazarmamentul, Vasile s-a repliat către Principiu, departe de impermanența fenomenală, ca și de casa Lovinești lor din orașul moldav flancat de plopi, unde, pe vremea lui Creangă, zumzăia și o fabrică de viitori popi, adecătelea de catiheți.

ȘERBAN FOARȚĂ: El îl cunoștea pe Părintele Avramescu, care știi ce era, un fost suprarealist și urmuzian. Cît despre Vasile Lovinescu, eu l-am publicat în *Orizont*, băgîndu-l sub ușă nu știu cui, iar unii au țipat ca niște proști. Dacă aș avea *Orizontul* de atunci, de prin 1973 sau 1974, acum ar fi interesant. Avramescu ținea foarte mult la Vasile Lovinescu, însă cu rezervele necesare, pentru că toți aveau rezerve unii față de alții.

Avramescu fusese guénonist, pe urmă n-a mai fost întrutotul... Pe cînd Barbăneagră este, pînă cînd o să-i albească barba.

LUCA PIȚU: Dar Paul Barbăneagră e cam... L-ai văzut la ședătoarea televizuală a lui Iosif Visarionovici Sava?

ȘERBAN FOARȚĂ: Da, dar mi s-a părut aproape bine, pentru că Sava era jalnic, încît oaspetele strălucea prin comparație.

IOANA COPILU-POPOVICI: Cum vă simțiți ca marginali esențiali ai intelectualității române?

LUCA PIȚU: Nu știu dacă e o postură foarte confortabilă faptul că îți este recunoscut un statut marginal. De marginal, cu leafă de la guvernanți. Atunci te afli în situația pastorului luteran, atît de scandaloasă: vrea să fie apostolul lui Cristos și, totodată, așteaptă pițule de la stăpînire. Nu merge, parcă.

ȘERBAN FOARȚĂ: Ajungem la Kierkegaard...

LUCA PIȚU: Marginalitatea acestuia, în momentul în care ai circumscris-o, în clipa cînd ai premiat-o, dispare ca asinul în pîclă. Ne trebuie, dară, alte formulări, nu știu cît de apofatice. De genul: «Pe lista mea sînt unul singur și mi-s bifat» ori «Din gruparea mea fac parte numai eu și mă exclud periodic». Înțelegi povestea? Problemul e cu cîntec: a intra sau a nu intra în rubrică, a fi sau a nu fi rubricat; a intra sau a nu intra în clasă, a fi sau a nu fi clasificat [și, cu puțin ghinion la cheie, clasificăcat].

ȘERBAN FOARȚĂ: Ar trebui să-i spunem ei, adică Ioanei, că pînă și mari *outsider*-i, ca Jean Genet, nu se mai pot revendica de la un statut de marginali din momentul în care devin, cît de cît, faimoși. E foarte greu. Nu poți să semnezi condica și să fii marginal. Nu se poate. Este o tristețe. Ar trebui să fim moșieri, rentieri sau oameni de sub poduri: stînd noptile prin gări și cîștigîndu-ne chiștoacele cu greu...

LUCA PIȚU: ...cîștigîndu-ne galoanele de cloșarzi, insemnele de boschetari metafizici.

IOANA COPILU-POPOVICI: Ați rezistat mirajului capitalei...

LUCA PIȚU: E la mintea cucoșului următorul lucru: că există și modele policefale. Ca să nu spunem policefalice. Alea nemțesco-italiene. Ce înseamnă Bonnul în Ghermania? Ori Berlinul? Fost-ai, lele, cît ai fost; Berlinul sau Bonnul nu-s mare lucru, iar falusurile, adecă turnurile se înalță cît zgîrie-norii la Frankfurt-pe-Main. Ai diverse edituri la Milano, Torino, Florența, Padova, München, Frankfurt, Stuttgart. Muzeele mari, ca și ziarele, ca și universitățile prestigioase, îs diseminate în capitalele provinciale. Studentul se duce după profesori. Stă un an la Heidelberg, schimbă universitatea, continuă la Freiburg, termină studiile la Bremen.

ȘERBAN FOARȚĂ: Da... Asta e Germanitalia, nu România, care e clona Franței, e strict centralizată.

LUCA PIȚU: România are ceva ce face din ea o mare curluntristă. Că nu e nici Ghermania, fiindcă, în astfel de caz, ar trebui ca fostele formațiuni statale să aibă puternice capitalele, tari modelele: Cluj, Timișoara, Craiova, Iași, Constanța, Suceava etc. Însă nici chiar atît de forte centralizarea. Nu există iacobinism pur & dur la cuțovlahi. Adecă să ai tot ce contează la Bucale, iar în rest doar dor și jale. Tentația Bucureștiului nu-mi pare, la cosîngenii noștri, tot atît de invincibilă precît iaște, la telectualii hexagonali, atracția Parijului.

IOANA COPILU-POPOVICI: Puteți, totuși, compara atmosfera culturală din București cu cea din Iași sau Timișoara?

ȘERBAN FOARȚĂ: Nu, de Timișoara nici să nu vorbim. În genere, nu se coagulează mai nimic, pentru că nu e recipientul. În Timișoara nu e cratița-minune, în care se face musacaua culturală.

LUCA PIȚU: Sentimentul de exasperare pe care l-ai exprimat, Șerbane, atît de admirabil, există și pe malul malodorant al Bahluviului, unde iaște exprimat, la fel de admirabil, de, să zicem, un Dorin Spineanu prin cotidiana-i pilulă de la Radio Hit, atît de indispensabilă șoferilor taximetriști, buni cunoscători ai bruiajelor olfactive din Dulcele Tîrg al Iașioților. Și nu numai.

ȘERBAN FOARȚĂ: Acum, e adevărat că toți putem avea oftică pe orașul în care trăim. De fapt, cred că ne-am simți prost oriunde.

LUCA PIȚU: Dar, uite, și în Iași ai teatre, filarmonici, edituri, ziare, magazine și reviste, gagii culturalnici polemizează între ei, se înjură, nu-și mai vorbesc, se împacă, beau la Casa Universitarilor și Comsart, pun de partide regionale, ajung oarece consilieri municipali, agonizează [în accepție grecească] pentru șefia filialei Uniunii Sovietice a Scriu*t*orilor, se încuscresc și încumetresc, beau, se înjură, se reîmpacă... Viața merge înainte, tot *vorwärts*.

ȘERBAN FOARȚĂ: Nu. Aici nici măcar nu se înjură, nici nu se împacă, nici nu beau, nici nu mănîncă, nici ș.a.m.d. Adică nu compara, domnule, orașul acela cu Junimea, cu *Viața Românească* [și cu Luca Pițu]... Totuși, sînt cîteva sute de ani de cultură acolo, orice ai zice tu.

LUCA PIȚU: *Vicinumque pecus grandius uber habet!* Mi se pare mie că vaca voastră are, orice ai zice tu, ugerul mai lăptos, cel puțin de cînd cu Pastorul Tökes, vînzolelile decembrii și Proclamația de pe Bega.

ȘERBAN FOARȚĂ: Dragă Luca, dacă nu pot să-ți spun să-ți moară capra, îți spun să-ți trăiască vaca. Și nu e vorba de *Schadenfreude*. Asta e cu Europele Centrale. Vorba lui Dali, care zice: «...mulți critici veniți din Europele mai mult sau mai puțin Centrale, adică de niciunde». Eu am luat apărarea acestor Europe, într-o notă pe care am dat-o la cartea lui Dali[6], pentru că pe el îl interesează Stilul 1900, în care Europa Centrală are ceva de spus. Dar nu compara Iașul, unde aveți scriitori importanți și la ora actuală... Pe Mihai Ursachi sau, dacă vrei, *Ur-sache*!

LUCA PIȚU: Sînt și aici, la voi, o groază de băietani talentuși + o groază de feate isteațe...

ȘERBAN FOARȚĂ: Da, dar nu ne jucăm, nu polemizăm. Nu prea comunicăm. Sîntem atomizați.

IOANA COPILU-POPOVICI: Spațiul toleranței absolute...

LUCA PIȚU: Mda, prea multă toleranță, nu?

ȘERBAN FOARȚĂ: Atît de multă toleranță, încît ne tolerăm la modul morților din cimitire. *Perinde ac cadaver.*

LUCA PIȚU: *Mais, mon cher Șerban, rappelle-toi bien que la tolérance... il y a des maisons pour ça!*

ȘERBAN FOARȚĂ: *Oui, c'est Claudel qui l'aura dit.*

LUCA PIȚU: Măcar la Iași se creează – cu o periodicitate previzibilă, calculabilă, măsurabilă cu rigla – niște efecte de intoleranță stimulatoare, ce îi obligă pe Iașoții domici de remediatizare să se definească din nou, să se explice iarăși și iarăși, funcție de noile lor opțiuni + inopțiuni, oportune și/sau oportuniste, mai mult ori mai puțin, ca să nu spun potrivit, maică, potrivit. Aicea, *Orizontul* nu polemizează uneori? Cu cine? Aicea, literatorii nu se împung niciodată cu stiloaiele?

ȘERBAN FOARȚĂ: Niciodată n-am prea avut cu cine. Că, de bine-de rău, la Iești, și pe vremea lui Răposatu' erau mai multe: *Cronica*, *Dialog*, *Convorbiri literare*, *Opinia studențească*.

LUCA PIȚU: Într-adevăr, erau cîteva... pe cînd nu se prea vedeau. Azi, le vedem cu ochiul cel prezbit, dar nu-s, în termeni de impact grăind.

IOANA COPILU-POPOVICI: Revenind la opera Domniilor Voastre: cum scrieți? Ce se află în spatele scrisului?

LUCA PIȚU: Asta nu putem decît mima. Gesteme...

ȘERBAN FOARȚĂ: Gîndeme și răzgîndeme...

LUCA PIȚU: Eu scriu cu dreapta. La mine nu știe stînga ce face dreapta; la mine ignoră *dextra* pe unde umblă *sinistra*.

ȘERBAN FOARȚĂ: Pentru ce, totuși, scrii? Ce te împinge să te reproduci printr-un fel de sciziparitate, ca să zic așa? Sau prin clonaj. De ce trebuie să te înmulțești ca un nenorocit? O sută de exemplare la *Breviarul nebuniilor curente* e, totuși, binișor...

LUCA PIȚU: Păi, ne amintim că Restif de la Bretonne își scotea, uneori, o carte numai în trei exemplare. Nu altminteri proceda Isidore Isou în veacul al douăzecilea. Doar că fiecare exemplar din *La créatique* avea 5 000 de pagini. Trei exemplare: unul depus la Biblioteca Națională, altul de dat să circule printre prieteni, ultimul la casa auctorului.

ȘERBAN FOARȚĂ: Al patrulea, inexistent, în *safe* la Vatican, lîngă *Doctrina substanței*.

LUCA PIȚU: Să nu uităm că și Magistrul din Țicău, *Ursache* pe nemțește, a profitat de șederea în Statele Unite ca să-și plaseze cîte un exemplar din fiecare plachetă poeticească la Biblioteca Congresului. Da. Ursachi e acolo, la adăpost. În caz de catastrofă nucleară, de război al stelelor, de... topire a calotei glaciare...

ȘERBAN FOARȚĂ: Chiar așa cum spui? Are umor Mihai!

IOANA COPILU-POPOVICI: Și, deci, de ce scrieți?

ȘERBAN FOARȚĂ: De ce scriu? Pentru că nu cred cît și cum trebuie în Dumnezeu. Pentru că, dacă aș crede aievea în Dumnezeu, n-aș scrie nimic. Asta e. Nu cred suficient în Dumnezeu, aici e toată problema. Isus nu scrie. Decît cu degetul pe nisip.

LUCA PIȚU: Și nu uita că răspunsurile mișto ni s-au furat deja. Bunăoară, «ca să nu ucid».

ȘERBAN FOARȚĂ: «Ca să nu fac amor»...

LUCA PIȚU: Pentru că, dacă fac amor, risc să-mi rămînă cele mai frumoase pasagii, din texticolele anvizajate, în pat...

ȘERBAN FOARȚĂ: ...scrise cu cernelurile lacrimii.

LUCA PIȚU: Cred că un răspuns bun iaște și ăsta: ca să nu explodez, ca să-mi păstrez un minim de coerență intelectuală. Ar fi un răspuns, provizoriu, și ăsta.

ȘERBAN FOARȚĂ: Un răspuns puțin voluntarist: ca să poți să pui puțină ordine în imensul haos, în aleatorismul existenței. De fapt, ești un inginer hotarnic...

LUCA PIȚU: Arpentăm deictic, frămîntîndu-ne mînurile de dimineața pînă seara, noi ăștia privați de privilegiul – *ô combien brumarien!*[7] – de a visa la șoldul Tamarei poetizate de Emil.

IOANA COPILU-POPOVICI: De unde provine metafora jocului din opurile dumneavoastră? A jocului ca structură, de unde și acea ilizibilitate de care vorbea Dan C. Mihăilescu.

ȘERBAN FOARȚĂ: Întreabă-l pe el, că știe perfect să-ți răspundă.

LUCA PIȚU: *Homo homini ludens*. Ce să-i facem? În cap să-l batem?

ȘERBAN FOARȚĂ: Trebuie să-i iei prea în serios pe ceilalți ca să scrii romane. Să crezi în ficțiuni, în existențele altora. Noi nu putem face romane. Romanele sînt niște lucruri care, cred eu, țin de un fel de genială mediocritate.

LUCA PIȚU: E o muncă anevoioasă, o treabă de mult efort, îți ia o groază de vreme romanul și, pînă la urmă, nici nu izbutești ce ar reuși un foarte bun romancier, «de o genială mediocritate», cum formulează pregnant Șerbanul nostru. Fără să mai grăim de faptul că eu am o pulsiune teorizatoare, intensă cît aceea de a oua sisteme filozofice, însă nu-i dau curs în tractate pluritomice, voluminoase, ci în texticole, fragmente, articulețe studioase și alte încercări eseouante. Așa e. Încerci, asemeni romancierului, să bagi acolo realitatea, ba și irealitățile înconjurătoare ce aspiră la concept. N-ai tancuri. Că dacă ai avea!... Cum răspundea și celălalt, întrebat de ce recurge la compensația imaginară a scrieturii: «Pentru că nu posedez boambe, recurg la subterfugiul acesta, rușinos deseori. Căci am pixul numai. Așa îmi edific un mic gulag de buzunar, al meu însă.»

ȘERBAN FOARȚĂ: Ne-ai întrebat de ce e joc? Pentru că, între a face o lume strictamente ficțională și una despre ficțiune, rămînem, cîteodată, micționiști.

LUCA PIȚU: Dar ce, lumea ficțională nu curge din stilou, nu se prelinge din condei, nu e rezultatul micțiunii pixuale?

ȘERBAN FOARȚĂ: De aceea, într cele două straturi, între eventuala tentație a ficțiunii și tentația teoretică, apare o diferență de nivel, un joc. Cum este la șurubul care joacă. Nu e numai *ludens*, nu e numai un senz ludic. Apare un mic dezechilibru, o fisură între una și cealaltă, prin care se insinuează metatextul, adică teoria.

LUCA PIȚU: Și ficțiunea sau operația ficțională este un joc, deoarece îi simulare, nu? Construiești un model narativ ca Genette ori unul politologic, ba și doctrinologic, alături de marxienii ieșioți Miftode & Karpinski. Da, construcția joc e, simulare chibzuită, [i]realitate simulată, ca în joacele copilărești. Și ceva pe deasupra.

IOANA COPILU-POPOVICI: Credeți în autenticitatea a ceea ce scrieți?

LUCA PIȚU: De mult nu se mai vorbește neironic despre astea, despre originalitate, virginitate, autenticitate, unitate, din care lesne poți extrage cărămizi, dacă nu măcar chirpici, pentru proiecte totalitoante și farse ideologice... Și sînt prieten cu cei care au pus degetul pe bubă îngînînd că sinceritatea, ca la J.-J. Rousseau, bunelul nostru...

ȘERBAN FOARȚĂ: ...Micționistul!

LUCA PIȚU: Mixoscopistul [căruia curtezana venetă i-a recomandat să lase în pace damele și să se apuce de studiul matematicilor]!... Sinceritatea e, dară, construită. Sînt niște efecte de băgat la înaintare.

ȘERBAN FOARȚĂ: Dar scena aceea în care el povestește, cu un imens complex de culpabilitate, furtul panglicii pentru care a dat vina pe o alta – o crezi reală sau e numai ca să-și inventeze vini imaginare?

LUCA PIȚU: Am să-ți răspund indirect. În *Jurnalul* trivolumic al Gomii, acesta îl acuză pe Virgil Tănase, țuțelarul – țuțerul + țucălarul – lui Ion Ilicescu, de a pretinde că a fost colabou al Secului. El povestește, în tomul al treilea al cărții nemirizate în

1997, că, întîlnindu-se cu ipochimenul, l-a mustruluit așa: «Nu-i adevărat, tu nu ai fost turnător al Curiștilor Seci... înainte de 1977 cel puțin, dar spui că ai fost securist... ca să se vorbească despre tine în continuare, fie și nasol!» Trucuri dîn astea, virgil-tănasiene, uzita și Jean-Jacques cel din *Confesiuni*, bănuiesc eu.

ȘERBAN FOARȚĂ: Uite, una e o autenticitate în ce privește lumea obiectivă, pe care poți să o contrafaci cum vrei, ca să devină plauzibilă în alt plan. Dar există o autenticitate, pe de altă parte, față de tine însuți. Adică să scrii în așa fel încît să fii convins, nu că nu trișezi tu [nu, pentru că ce scrii tu se impune ca o realitate în sine, autonomă], însă că nu trișezi cu scrisul. Scrisul nu are nici o legătură cu viața, cu sinceritățile și cu alte prostii de soiul ăsta dacă faci o realitate paralelă, ești sincer. Numai atunci ești sincer. În rest, nu ești deloc. Adică faci o lume inconsistentă. Un nisip.

IOANA COPILU-POPOVICI: Care ar fi autenticitatea pițuliană?

LUCA PIȚU: Iată o întrebare!

ȘERBAN FOARȚĂ: Eu pot să-ți spun. Îți spun eu și, pe urmă, spune el ce vrea. Este provocarea permanentă, nu numai a lumii din jur, ci și a lui însuși, ca și a limbii, a unei combinații între mai multe limbi [deraieri lexicale, cuvinte-valiză à la Joyce...]. Asta e autenticitatea pițuliană, restul îl spui tu, Luca Pițu. Eu plec [din cameră, deocamdată].

LUCA PIȚU: Autenticitatea, cîtă este și dacă iaște, îi dinamism. Ce însemnează a fi autentic? Să te manifești, viu și reacționar. Adică să reacționezi. Să nu te lași prins în formule și scheme...

IOANA COPILU-POPOVICI: ???

LUCA PIȚU: Ca tot omul, și gagiul despre care vorbești are un număr de obsesii, teme și obsexii, fiind în război cu ele. Uneori, e mai puternic decît dînsele și le închide gura. Alteori, el le scoate pe geam, ele revin pe ușă și-i dau tîrcoale iarăși.

IOANA COPILU-POPOVICI: Ce obsesii?

LUCA PIȚU: Dacă debitez eu totul acum, ce-or mai bobina exegeții, mîine, poimîine, răspoimîine? Despre ce și-or concocta lucrări de licență, de masterat și doctorate? Ce-or să încropească tezarzii? Tot eu să le dau mură-n gură?

IOANA COPILU-POPOVICI: Aveți milă. Ajutați-i. Obsesiile...

LUCA PIȚU: Sînt de tip hermeneutic. Vreau să interpretez și, fără a urla, să sugerez că este... senz, pe-aici, p-acolo. Găsesc niște întrebări pe care mi le pun într-un spectru, ce nu-i chiar excesiv de larg și de bogat, al științelor umane. Cîteva dintre ele își exhibă clar esențialitatea... Și, bineînțeles, am și eu un domeniu de specializare universitară unde încerc să intervin cît de cît, să demontez, să deconstruiesc, să-mi introduc creativitatea heuristică, hăulind eu de preferință prin văile teoriei traducerii, logicii discursurilor ficționare, retoricii textelor narațională, doctrinei actelor limbajiere ș.a.m.d.

IOANA COPILU-POPOVICI: Există o teleologie în ceea ce faceți?

LUCA PIȚU: Da. Firește că urmăresc ceva. Există un vag plan general și niște plănicele mititele, destul de suple, cu geometria suficient de variabilă, cred și, ca să încheiem, strig din răsputeri: agiungel Agiungel

IOANA COPILU-POPOVICI: Vă mulțumesc. Halal și aferim!

INTERPELAREA APATRIDULUI DIN CAȘVANA

...tor, nomad, transhumant aidoma ciobanilor din Cajvana ta natală, mereu dincolo de cărțile traversate, dincolo de opurile care te traversează, lasă în tine o dîră, urma pașilor pe nisip, tu susții, apolidule, acratule de ocazie, anarhule prilejual, exigențe ce se exclud: cum că inconștientul tău ar fi o bibliotecă centrală universitară, dar, în același timp, că o carte, închisă, deschisă, parcursă, neparcursă de freamătul absenței de carte și al decartării, e totuși moartea unui copac, pentru că îți plac arborii

«popolului vegetal», discreția lui Jean Grenier, domnișoara A.B., domnul E.M.C.[7], întîlnirea pe Saint-Germain în 1969 cu *Die Lehre vom Zerfall*, ceaiul alpin, Justine & Juliette, *Craii de Curtea-Veche*, *Renegatul sau un spirit confuz*, *Povestea ochiului*, *Povestea poveștilor*, mersul pe jos, brațele Venerei din Milo, filozofia lui Jules Lequier, biografia lui Wittgenstein, *Cînturile lui Maldoror*, înotul [nu poți crede într-un zeu hidrofob sau incapace să plonjeze], te perplexează fenomenul catar, nașterea grecească a retoricii, incendiile periodice ale bibliotecilor alexandrine, teologii bizantini disputîndu-se în clipa căderii Constantinopolului asupra sexului îngerilor, șarja cavaleriei poloneze împotriva tancurilor nemțești, această frază din *Conversația infinită*: «Mereu trăim sub un prim consul și mereu Sade este urmărit și din cauza aceleiași exigențe: de a spune totul, trebuie spus totul, libertatea este libertate de a spune totul, mișcare nelimitată care este ispita rațiunii, dorința ei secretă, nebunia-i», sfîrșitul lui Arthur Cravan, existența limbii germane, Hegel dedîndu-se jocului de cărți după închegarea sistemului, Kojève mijotîndu-ne din cuțite și pahară un stat universal + omogen, conjugarea verbului *pello*, *pellere*, *pepuli*, *pulsum*, gîlceava dintre Kratylos și Hermogenes, sinuciderea ilocuționară, diligența din Lyon, *l'Album zutique*, canibalismul ideologic din vremea chinezeștii Revoluții Culturale, sedila lui Raymond Roussel, triumful prin delegație, metafora regală, masajul tailandez, sintagma mexicană *Vete a la Chingada!*, statutul șefial la Indienii Guayaki, fotografia trioului Nietzsche, Lou Salomé & Paul Rée, participarea Juliei Kristeva la ultimul congres al PCF, martorii textouatori ai lui Iova, demonstrațiile istoriografice ale lui Faurisson, inanitatea discuțiilor purtate de Malraux cu Mao, numele popular al măceșului, destinul cucului armenesc, fru...

DRAGOSTEA DIN VREMEA SOCIALISMULUI

Frumos mai erea Tîrgul de Carte frankfurtez în 1992, cînd fui poftit la Palatul Jalta, la propunerea lui Gerhardt Csejka,

să iau parte, pe 30 decembrie, în jurul orelor 15, întru o masă rotundă *ueber die Liebe in den Zeiten des Sozialismus*!

Firește c-au mai fost și alte mese, rotunde ori dreptunghiulare, pe o mulțime de teme: de la rezbelurile balcanice la eșecurile repetate ale intelecților și nostalgia după timpurile de aur ale comunismului atotbiruitor, cu participarea unor Pavel Kohout, Alexandr Zinoviev, Annie Le Brun [sosită în locul lui Pascal Bruckner], Carmen Francisca Banciu, Ion Bogdan Lefter, Gerhardt Csejka, Werner Söllner, Gerd K, ultimul avînd o confruntare de zile mari cu rusul auctor al *Avenirului radios* în privința im?posibilității moscovețe de a pătrunde în regim liberal-capitalist, pluralism ori democrație înainte să zboare porcul și să-și construiască peștii cuiburi forestiere. Conversațiile mănoase eu le avui cu Thomas Kleininger, Gabriel Liiceanu, Wolfgang Klotz, Carmen Francisca Banciu, Herta Müller, un editor catalan de traducțiuni cioraniene, doi editori chinezi din Singapore și, mai cu seamă, la micul dejun hotelier, cu Bogdan Lefter, despre ciudata împletire dintre Germania untului și Germania culturii: amîndoi le apreciam pe amîndouă și nu știam de ce să ne minunăm mai mult, de *Buchmesse* ori de *Frühstück*. Acum, după această sobră introducțiune, să trec la unele dezvăluiri, mai mult sau mai puțin senzaționale, asupra componentelor intervenției pițuliene la *Podiumsdiskussion*. La trei se vor fi ridicat ele:

La dragues socialiste

Aici am antamat cestiunea abordajului masculin în context de penurie multilateral developată, adică de la hîrtie igienică pînă la combustibil, monstrînd cum verbele, în cotidian, nu se exploatau decît la forma negativă: «nu sînt», «nu este», «nu avem», «nu se dă», ceea ce demultiplica forțos valoarea curățeniei asigurate, a minimului confort civilizațional, a apei calde în special. Cînd sulevai pretenții de *homo europaeus*, te respectai o lecuță, nu copulai ca animalele domestice pe grămezi de bălegar.

Aici am introdus anectoda, neavînd la dispoziție mijloace vizuale pentru luminarea auditoriului, anectoda cu formula magică de racolare în vremi penurioase, adevărat sezam al agățătorului gagicial, fiu al seraiului, copil al SeRelului, odraslă a Nomenklaturii ori norocos de rînd: «Pssst, pssst, pssst, hai la mine, fetițo, că am apă caldă!»

La baise au temps du communisme

Într-adevăr, pe timpurile socialismului atotbiruitor, futaiul se adeverea, pînă la urmă, mai puțin ca o *histoire de cul*, mai mult ca o *histoire d'eau*, ca un *Wasserproblem*. Aici, o parte din public, infimă, care știa de Pauline Réage și *l'Histoire d'O* [romanț erotic tematizator al raportului sado-maso: cu o eroină ce, asemeni lui Ulise, nu-și pierde controlul asupra sinelui oricît de departe ar merge cu delicioasele suferințe], va fi savurat aluzia mea, cît și parodia transtitulatoare, anunțatrice de paralelisme între masochismul din romanul lui Mary Mailat, masochism totalitont, vulgar, acceptat în silă de inși anchiulați în bulbul rachidian ca să crează că libertatea însemnează pliere la disfuncțiile societale și alte necesități, între masochismul ficționalizat în romanul lui Mary și ăla din capodopul franțuz, trăit la modul libertin, inspirat de Jean Paulhan[8].

De altfel, în preziua mesei rotunde asupra iubirii pe vremea comunismului atotbiruitor, am dezbătut întreit, cu Bogdan Lefter, Gerhardt Csejka și subsemnatul, masochismul eroinei lui Pauline Réage, ca și pă al personagiului lansat de Aldo Busi prin *Sodomie în corp 11*: cine se joacă de-a sclavul și știe pînă unde nu e prea departe, acela îi stăpînul situației, carevasăzică nu prea e serv, doar un aristocrat ce intră în pielea robului, dar... se oprește la timp. Ulise ascultă în manieră proprie sirenele, lăsîndu-se legat de catargul navei. Se joacă în felul său cu primejdia, șpilul fiind să nu piarză controlul[9].

La lectura ilustratoare a teoriei băgai o *histoire d'eau* extrasă din versiunea germană a *Neputinței* mailatiene: *Wenn es verboten ist zu weinen*, Editura Volk und Welt, Berlin, 1991, tradusă de Carola Gerlach, ameliorată nițel de Csejka, aceea de

la paginile 219-221. Reamintim că la baza poveștii cu apa absentă stă o întîlnire hotelieră a unui derector de întreprindere socializdă cu amanta sa, și ea plurilateral înfloritâ, «femeie nouă», însă pe cale de divorț cu un intelectual deranjant: [...] *Völlig ausser Atem kommt Elena im Hotel an und öffnet die Zimmertur: «George!»*

Niemand ist da. Aber natürlich, wie verabredet: Er ass in der Stadt, weil sie ja den Abend mit ihrer Mutter verbrachte. Ist noch so schlimm, sie wird ihm die gute Nachricht nachher überbringen. Sie zieht sich aus, überschüttet sich mit Parfüm und schlüpft in ein kurzes, durchsichtiges Nachthemd. [...] Etwas zehn Minuten später wird die Tür aufgestossen. George, etwas kleiner als Elena, ist gedrungen und auffallend robust, zumal die Muskeln des einstigen Boxers Fett ansetzen. Aber in diesem Moment verwirren Elena eher der Alkoholdunst und der Geruch nach säuerlichem Schweiss.

«Na, hopp», rülpst er zum Gruss und beisst ihr in den Hals.

«Eh, du tust mir weh!» schreit sie und reiss sich loss.

«Schon gut, ich gehe pinkeln. In der Zeit, die Sachen runter, mein Täubchen!»

Als er aus der Badezimmer wieder herauskommt, ist er splitterfasernackt mit frei stehendem Degen.

«Was, noch nicht ausgespellt? Du siehst, das hier kann nicht mehr warten [...].»

«Ja, wie die Tiere», söhnt sie, «wie die Tiere.»

Nach wechselseitigem Erguss keuchen Beide, schaufen sie wie Seehunde.

«Wie die Tiere», wiederholt Elena.

George richtet sicht auf und lässt sich auf das Bett fallen.

«Einen Stengel!»

Sie zündet eine Zigarette an, reicht sie ihm und begibt sich ins Bad.

«Entschuldige mich für eine Minute, mein Engel!» ruft sie. «Ich muss meine Intimsphäre in Ordnung bringen. Es ist schon mal ein Mädchen gestorben, als sie versucht hat, sich mit einer

Sticknadel abzutreiben. Sie war achtzehn. Man fand sie völlig nackt und schon kalt in einem Keller, wo sie sich ganz allein eingeschlossen hatte. Also, du verstehst...»

Sie dreht einen Hahn auf – nichts. Sie dreht den zwiten auf – immer noch nichts.

«Scheisse, so eine Scheisse! Schon wieder ist das Wasser abgestellt! Da haben sie sich die richtige Zeit ausgesucht...»

Sie geht ins Zimmer züruck. George schnorcht. Sie deckt ihn zu und kuschelt sich neben ihm zu.

«Du wenigstens bist ein Mann. Du liebst mich»[10].

Cum au priceput cei familiari cu graiul tedesc, în două obiective țintit-a fragmentar opul invocat la partea a doua din expunerea mea gurală sub intitulanța *Histoire d'eau*: sărăcia de combustibil, sursă de multiple tăieri ale apei socializde, calde sau reci, și politica neabătută a contrării întreruperilor de graviditate, implementată magistral de Tovul Nekulay: *Penuria și Decretul, frați gemeni:/Istoria mumă-i socoate asemeni*[11].

Cu toate acestea, grație lor, sub rectorul scorniceștean orice încoțopenire erea o aventură, un act de bravură, o ascensiune pe Everest, o prezență a calului troian din Occident, o victorie antidemografică, o izbîndă pentru pluralismul liberal ale cărui salve nu se auzeau nici cu a treia ureche, abilă în captarea inaudibilului.

Nostalgia futingului socialistic

Am făcut, aici, cu ochiul romanului kunderian *Insuportabila ușurință a ființei*, unde se exprimă bucuria că nu trăim sub regimul Veșnicei Reveniri a lui Același, că Robespierre nu se va întoarce de o infinitate de ori ca să-i ghilotineze pe franțuji; din ne?fericire, trăim o singură dată și, în consecință, ne vin lacrimi în gene de privim poze cu Hitler, Mussolini, Franco, Lenin, Stalin, Hrușciov, Mao, Tovarășul Ceau, cari ne obligă să murmurăm în spaniolă nesefardă că, pe vremea lor, cînd eram mai entuziaști, mai juni, mai frenetici, amoriul se făcea altfel, incomparabil mai grozav. *Con Franco – Hitler, Stalin,*

Mussolini, Lenin, Ceaușescu, Brejnev y los otros – se follaba mejor[11]. Însă... deja sub Tovul Ceaușiu nostalgicii pulului și viers de regret îngînau[12]: *Cînd trăia Gheorghiu-Dej/Mergea scula val-vîrtej./Dar acum cu Ceaușescu./Sculei i s-a pus căpăstru.*

Cu nostalgicii nemica nu-i de săvîrșit: venerează trecutul, detestă prezentul, se spăimesc la gînd aveniric. Mai cu seamă în estul europendic, unde Iţic și Ștrul, instalați pe la varii cozi, deapănă suveniruri alimentare de la ausvițuri și oftează: «Ce vremuri minunate! Ce vremuri îndepărtate!» În România, conform statisticilor netrucate, cam 17 % din populațiune e cu ireversibilul și nostalghia, votînd în gînd cu sloganul *Con Ceaușescu joderemos a los gringos y venceremos a los burgueses.*

Cam p-aici mă voi fi oprit cu expunerea gurală. Restul nu l-am mai transmis frankfurtezilor. Restul: despre dragostea de patrie și partid.

Dragostea de patrie și de partid

Da, dragostea de partid, iubirea pentru patrie fură singurele modalități amoroase încurajate de Puterea acelei perioade, Epoca de Aur, obiect al nostalgiei actuale. *Iubita lui Bălcescu* era ea însăși un titlu deceptiv, o capcană paratextuală montată de Conul George Călinescu, fiindcă din lectura narațiunii cu pricina rezulta că amanta revoluționarului patruzecioptist se întîmpla să hie glia băștinoasă, matria străbună, cu rîul, ramul și plaiurile adiacente. Necesitatea acestui tip de erotism era extinsă, în poemele păunesciene, și regnului animal: *Priviți această rață: dînsa și moartă zboară./Căci o va ține-n aer cea dragoste de țeară!* Ba, mergînd mai departe, dalba Blandiana fantasma patriotismul și la nivelul vegetal, al popolului strîns unit în jurul Partidului Hunic și al Lidărului său Maximal asemeni fasolei pe arac.

Dar, la țară, nu lipseau dialogurile cajvaniene pe tema amorului matriotic, între varii Mirci ai lui Trifan și Ilisei ai lui Casian, întîi interpelîndu-i, flenduriți de necazuri, pe ceilalți... așa: «Tineri, averea voastră iaște țerișoara!», iară cei din urmă contraatacînd interogativ: «Cît ne dați ca să v-o pasăm și vouă?»

Or, tema iubirii de glie nu dispărea în ceața orizontului după Veroluția decabristă și mineriade, încît nu rareori se întîmpla să asculți, pe sub cele balcoane ubucureștene, conversații de soi fedesenilist între o babă iliesciană și o matracucă petre-romanescă:

ȚAȚA MARGHIOALA: *On ne vend pas notre pays, on ne le vend pas, tu piges?*

COANA MIOARA: *Mais oui, ma grande; on ne le vend pas, on le solde!*

Problemul neatins în intervenția mea guralivă fu acela al erosului aritmic în Epoca de Aur, la care societatea cuțovlahicească îi și acum, în anul de grație 1998, hipersensibilă. Și totuși, mă întreb la fine, cum de-a izbutit Vasile Voiculescu, în *Zahei Orbul*, să gîdileze motivul ocnașilor homosexuali, al pedalelor vesele? Răspund tot eu, peremptoriu: recurgînd la ambivalențele carnavalescului, dînd cenzorilor cu lectură monologică iluzia că veștejește numai, că, adicătelea, vituperează moravuri ilicite în exteriorul mundan antebelic, mai ales că personagiul principal, nevăzătorul, nu le împărtășește nici cînd se încearcă bizutarea sa, mai cu seamă că viclenia de focalizare se bazează pe acest soi de martor auricular al evenimentelor pederastice.

Mda: orbul nu veade, dar aude, pricepe greu și, uneori, filtrează, prin *ostrannenie*, informațiile pentru Domniile Noastre.

CE SÎNT ȘI NU SÎNT «NORII»?

Înainte ca să așternem pe hîrtie superfină și voivodală *Întîlnirile mele* – cîte or fi fost – *cu Petru Creția* [la Casa Universitarilor Bahluviașioți, unde, fiindu-i prezentat de doamna Ana Cojan, voroveam de eminescienele *stupra*, de *motto*-ul la *Tragicul* liicean ori de riscul înlocuirii securicomuniștilor scornicești cu boaite fățarnice + sobornicite; la Vama Veche, pe plajă, unde l-am surprins dînd lecții de înot Manuelei Tecușan

sau comentînd, tot cu ea, unii *topoi* ai iraționalului din platonicele dialoguri; la Casa Scriitorilor Dîmbovițioși, unde se disputa cu Marcel Petrișor în legătură cu posibilitatea de a performa și în discursul poetic; la Tîrgul de Carte Bucureștiot, unde el, cel mai mare calofil al gintii moldovalahe și care avusese coraglul de a-l înfrunta pe Genius Locorum Carpathicorum radiofonic, dedica molcom exemplare proaspăt ieșite de sub teasc]; înainte ca vreun Ted Anton, american și universitar, să-i încropească romanul biografic prietenului nostru repliat, peste Styx, în ascundere indeterminată, prieten ce, să nu uităm, va fi scăpat ca prin minune asasinatului măgureano-sereist la începutul Epocii de Argint iliesciene, alegîndu-se numai cu o bătaie zdravănă*; înainte ca... *et patati et patata*[13], relansez o textulă care, publicată sub pseudonim feminin în *Dialog*, nu și în *Opinia studențească*[14], stîrnea invidia pozitivă a Adrianei Babeți la începutul deceniului al nouălea.

[Între timp, cărțile adunîndu-se, viața complexificîndu-se, Piotr, *Magister ludi ac ludens*, dar tainic, devoalat doar unor grupuscule intelocrate ale Capitalei dadanubiene, portretizat aproape hagiografic în *Epistolarul* îngrijit de Gabriel Liiceanu, a ajuns să fie știut, grație televiziei lui Iosif Visarionovici Sava, de o lume: aceea în care gîndirostivietuim cu nădejdea integrării la... mileniul al treilea.]

***

NORII, domnișoarelor, nu sînt un tratat de meteorologhie, măcar că lui Petru Creția, erudit editor al operelor platonică și eminesciană, nimic din ceea ce este atmosferic nu îi e strein.

NORII nu sînt un roman, nici măcar un Bildungsroman: *nu se povestește, în ei, cum, la capătul a nenumărate eforturi, cine-*

* Enigmatic episod, ale cărui urmări mediatice și protestatare au fost stopate de însuși împricinatul: gurile rele, dar bine informate, zic că, de fapt, o euforie etilică a făcut ca eruditul și amanta-i cu nume shakespearian să se bată „ca chiorii" (n. ed.).

va devine meteorolog; de altfel nu se povestește nemica în ei; în ei, în NORII, n-are loc nimic de ordinul povestibilului.

NORII nu sînt o piesă de teatru: n-au personagii, n-au conflicte, n-au întîmplări; în ei nu se întîmplă nimic, nici măcar nimicul flaubertian sau cehovian. [Sînt cel mult, din păcate, o piesă de literatură.]

NORII nu-s multe alte lucruri. Din nefericire, spațiul tipografic și graba hivernală nu ne îngăduie să le înșiruim pe toate. Am face-o cu nespusă plăcere. NORII nu-s, de pildă, florilegiu de sentențe, maxime, aforisme, apoftegme, adagii, zicători, ghicitori [avînd centrul în «nori», gravitînd în jurul «norilor»], înșelătoare cazuri de scriitură fragmentară, căci trimit la un tot, la un sistem explodat sau ce urmează a fi înjghebat. Sentențe, maxime, apoftegme, proverbe, aforisme, ghicitori, zicători: cu ele rămînem pe tărîmul continuității. Opuse totului, ele păstrează totuși un raport cu totul, cu sistemul, cu universul. Pe cînd scriitura fragmentară, dacă un asemenea monstru există, ea, patrulează în discontinuu, nu se opune totului, întregului, sistemului, legînd-o de el un neraport, fiind altul sistemului, infinit celălaltul acestuia. Cuvîntul FRAGMENT trimite, desigur, la FRANGO, FRANGERE, FREGI, FRACTUM: cioburi, poate, dar nu provin de la un vas spart; nici un meșter chinez nu va reconstitui ceva din ele. Examinînd, inspectînd cioburile mirifice din cartea lui Petru Creția, să ne reamintim exclamația lui René Char: «În îmbucătățirea universului de noi încercată, minune! fărîmele în cădere sînt vii.»

Ce-s «norii» în NORII? Petru Creția nu ne-o spune direct, apodictic. Utilizînd însă nesecatele resurse ale faimoasei sale erudiții, citează, într-un viguros avînt bibliografic, o definiție a păsării Auli, care, la pagina 184, afirmă că «norii sunt sufletele valurilor moarte pe țărmuri». [E adevărat, nu sînt convins că amicul nostru Ioan Oprea, eminent specialist în statutul semiotic al definiției lexicografice, ar valida-o. Dar mie-mi place.]

NORII, ne spun ei oare ce-s NORII? NORII numai vorbesc sau se vorbesc pre ei înșiși din cînd în cînd? La pagina 158 a

ediției de la Cartea Românească, NORII spun despre NORII: «NORII sînt un alexandrinism». Această definiție ne propunem s-o iubim pînă la rîs, pînă la... lacrimi, pînă la rîs cu lacrimi, jusqu'au pleurire.

În fapt, dacă Petru Creția ar grăi, așa ar cuvînta [apreciați, rogu-vă, prozopopeea!]: «Avantajul de a scrie în română e, domnișoarelor, multiplu. Uite, avînd aceeași vocabulă pentru WETTER, ZEIT și TEMPUS, pentru WEATHER, TIME și TENSE, poți naveta cu ușurință, în sînul ei semantic, între ontic, gramatical și ontologic; poți, mai departe, trece cu ușurință de la meteorologie la SEIN UND ZEIT, la divin, la uman, la prezent, la absent, la vizibil și invizibil, la florile din buchet, la floricica negăsibilă în el, la păsări, la valuri, furtuni, plaje, care, toate, au dreptul la epifanie, joycian vorbind, și nu ca Aristoteles în DE COELO.

Dacă norii ar vorbi, s-ar adresa așa cetitorilor: «Aristofan erea un om rău; Petru Creția este un om bun».

Magistrul din Kantschwana de-ar lua cuvîntul, iată ce le-ar spune: «La început au fost FRAGMENTELE DESPRE CUVINTE. Apoi un inter-val. Pe alt val, tîrziu de tot, SAREA PĂMÎNTULUI. Apoi, al treilea val, în 1979, cu NORII, last but not least, last but the noblest. *Personal, admir extremitățile, alexandrine: discursul despre cuvinte + discursul despre nouri [da! da! Petru Creția, parafrazîndu-l pe Francis Ponge, și-ar putea intitula opul LE PARTI PRIS DES NUAGES].»*

Să ne închipuluim acum că Livius Ciocârlie s-ar lega de NORII. El ar vorovi astfel: «NORII sînt o metaforă a textului, a textouării textului; se referă la text, așa cum HOLZWEGE ar face semn către ființă, cum zborul stolului de sturni face, în MALDOROR, semn spre deplasarea datelor scripturale. Mișcarea norilor, nașterea, moartea, reînvierea, adunarea, împrăștierea lor nu-s oare tot atîtea designări ale practicii acesteia semnificante ce construiește, deconstruiește, reconstruiește fără ostenească un joc ale cărui elemente trec unul în altul, trec unul la altul, insistă, subsistă, persistă, ek-sistă?»

Și eu contemplu norii, înotînd bras pe spate la Ciric. De aceea spun: două lucruri îmi umplu inima de bucurie – NORII și ignoranța despre viitor.

ȘIRETLICUL TRANSLOCALIZĂRII PARAGUAYENE

Eseul narativ dar năbădăios cu titula inaugurală *Slăbiciunea povestitorului* nu-i de azi. Nici de ieri. Sub pseudonimul Undina Natansohn, feminin și alterizant prin excelență, era propulsat de magazinul studentin *Dialog* la începutul anilor optzeci. Am voit să-l relansez în *Opinia studențească*, împerecheat cu cela relativ la *Norii* creștinești, însă, ca un făcut, tocmai atunci, în 1981, Magistrul Abstractor de pe Stradela Dochia, auctorul survolat de mine, a ales să se oculteze printre yanchei după ce le reproșase Odiosului Bîlb și Sinistrei Mame Falice cu Țeastă Vulturoasă atît dispariția lui Virgil Tănase[15], cît și eclatantele rateuri ale Noii Revoluții Agrare. Așa că nu a izbutit productul hamiculuí meu pix să gliseze printre deștele păroase ale cenzurii universe*CUR*itare cu rît porcin, Liviu Antonesei spăimîndu-se că s-ar putea să-l toarne Corbea *à qui de droit* și retrăgîndu-mi texticolul din tipografie.

Neînstare a debanda, m-am văzut nevoit să mai torn niţică obscuritate în el, să-l mai pigulesc, să-i mai strecor un set de șopîrle, strîmbe, cucuri și alte fitile, să translocalizez totodată *Zidirea și alte povestiri* ori biografemele auctoriale, să le mut adicătelea prin Paraguay, în proximitatea indienilor Guayaki, atît de prețioși pentru Pierre Clastres, turiferarul societății antistatale.

Cu prilejul revenirii vernale a Povestașului Țicăuan în tîrgul său de adopțiune, după Aglomerația din Decembrie 1989, reluam în *Timpul*, intact și sub nume cajvanian, survolul exegetic și, deoarece «de la Tisa pîn' la Nistru, toți plîngeau după Magistru», chemam la întrecere hermeneutică pe tot moldoveanul ahtiat după cetitură decodatoare, relocalizatoare, deparaguayatoare.

Și-i uram spor la treabă cît studiosului ce măsoară intervențiile lui Hasdeu, desfiguratoare și/sau refiguratoare, la micu-i roman scandalos a cărui acțiune o trece din Rusia în Mitteleuropa, în *Micuța* devenită *Duduca Mamuca*, numită de Eliade «carte fără noroc» pe bună dreptate.

Dar să revenim la textula noastră, atrasă, de data asta, și între coperțile unui op renovat în vederea întîlnirii cu mileniul ce ne așteaptă la cotitură ca al treilea.

***

Mi l-a prezentat pe un coridor întunecos Erhardt Klein cel Blond. Este un prozator foarte imaginar. Dovada: eu însumi l-am inventat după ce am avut cu el lungi discuțiuni la Mormîntul Scitic și la Vama de Altădată, în limba nemților, poate chiar în germana veche de sus, învățată de el pe cînd erea salvamar pe Lacul Titicaca. De înjurat înjura însă numai în castiliană: Hijo de puta! Vete a la Chingada! Cabrón! La leche de tu padre! Me cago en tus muertos! Autor comprometido! *Din sîrbo-croata învățată în pandaimos de la un cetnic amărît reținea dictonul eminamente consonantic despre o salcie pletoasă și un munte pe care aceasta fosnește. Ioan Flora din Pancevo mi-a validat autenticitatea rostirii consonantico-buclucașe. Da, cu siguranță nu a fost un* autor comprometido, *contemporanii lui pot garanta. A tradus din cele* Galgenlieder *morgensterniene, îi proprietarul unei bărci pneumatice, are binoclu portughez, schiuri finlandeze și scrie într-un idiolect de uz personal de-i zice ânâmor. Din Preafericitul Augustin îi place numai* De Magistro, *poate și pasagiul acela unde tatăl lui Adeodatus murmură că* in interiori homine habitat Veritas *[numai că el scrie ultimul termen cu majusculă, ca și cum ilustrul antic ar face peste timp semn la o faimoasă marcă de whisky danubian].*

Încerc a prelungi – în rîndurile de față și sub chip de ecou afectiv – întîia povestire a acestui auctor paraguayan cu un acut sentiment al ne?ființei, din volumul La edificación y otros

relatos, *ivit, nu e chiar așa de mult de atunci, la Itserucub, urbe guarani de pe malul înverzit al Paranei. Las deoparte judecățile de valoare, ruinătoare pentru o literatură ce s-ar vrea funcționînd la un cat superior jocului fotbalistic. Doar ne șoptește insistent la urechea noastră – dreaptă, de data asta* – Scrisoarea despre umanism *că, și atunci «cînd (e)valuează pozitiv, orice evaluare este o subiectivizare. Ea nu evidențiază ființul în virtutea ființei sale, ci numai ca obiect de evaluare», iar a gîndi evaluativ «înseamnă, aici și pretutindeni, cel mai mare blasfem ce se poate închipui la adresa ființei». Pînă și un semiotician de talia lui Paul Miclău a concedat subsemnatului, în context festiv și academic, că a gîndi în termeni de valoare e curată hulă la adresa textului. Drept care susțin – judecată existențială, nespăimită de vreo* contradictio in adjecto *– că* La edificación *este o povestire perfectă. În senz, repet, neevaluativ. Ca* Paludes *a auctorului gidian sau ca rondelul despre rondel al lui Voiture. Oricum, precum năstrușnicul sonet al lui Lope de Vega, al cărui prim catren curge așa:* Un soneto me manda hacer Violante:/que en mi vida me ha visto tanto aprieto./Catorce verson dicen que es soneto:/Burla burlando van los tres delante.

În povestirea paraguayană, parabolă a dificilului concubinaj dintre zidire și ziditor, dintre operă și acel suprem șomer care este auctorele operei în curs de terminare, dire, c'est faire, *facerea se epuizează în spunere ca la performativul austinian, ca în al șaptelea vers al rondelului mijotat de tipul de la curtea Marchizei de Rambouillet, respus în valahă de traductorul vulpescian:* Precum văd eu cu-al șaptelea sunt gata.

Fapt e că, tot agitîndu-se, tot comentînd greutățile lucrului său, povestitorul paraguayan din Uăcit sfîrșește o narațiune. «Întocmai ca agrimensorul dintr-un roman celebru, autorul n-a avansat cu nici un pas în lucrarea sa. El sfîrșește fără a fi început, cu un sentiment de epuizare.»

Să fie oare așa?

Da.

Nu.

Da și nu.

Da nici nu.

Prin auctor nu înțeleg, bunăoară, pe proprietarul bărcii și al binoclului de voyeur, *ci pe al său povestaș, credibil sau necredibil [puțin îmi pasă de altfel: ce ne pasă nouă, ce ne pasă zece?], capabil totuși de a duce la bun sfîrșit, «cu un simțămînt de epuizare», nararea inumerabilelor dificultăți ce stau în drumul povestitorului. Simțămîntul acela de sfîrșeală știut îmi e din* Tao Tö King *[dactilografiat în multe exemplare dinspre traducerea gorjană, dacizată de marele Ion Gheorghe, grație zelului comun al lui Sergiu Streza, Mircea Brînză și Lucas P. Artaxerxes]: al apei moi ce roade piatra tare. El sfîrșește «fără a fi început» tocmai pentru că: în literatură nu se cunosc început, origină originară, punct de plecare primordial, ci numai reîn-ceputuri, căci mereu Pierre Ménard – care a existat și figurează la bibliografia lui Lautréamont – scrie originala sa operă* Don Quijote de la Mancha, *o scrie rescriind un corpus preexistent. Într-un anume senz, întîia povestire din volum,* La edificación, *al cărei titlu se opintește în metafora zidirii, a operației structuratoare, într-un anume senz este ea un* prooimion, *o proemă, ceva ce altădată, în literatura celor vechi, venea înaintea cîntului istorisitor sau* oimê, *cu misia de a «exorciza arbitrariatea oricărui început», de a domestici nemaipomenitul, de a capta bunăvoința necunoscutului cel mare și des: ca și cum a te înhăma la treaba povestitului, a te întîlni cu povestirea, ar fi numai-decît risc să trezești din somn «neștiutul, scandalul, monstrul» – din Loch sau din Ciric? Pe Nessy ori pe Ciry?*

Exoticele povestiri ce urmează – La disparición de Miguel, Augusta, La muerte del pelícano, Un pueblo de esclavos, El Quisling de la mierda, Ubu y su vaca, Le savetier du Danube, Con Franco se follaba mejor, Un Gauleiter muy loco, Carlos, el perro de Cangeopol, Au și ei chelnerii pe care îi merită[16] –, *colportate gural de salvamarul parguayan prin tîrgul natal cu mai bine de un lustru înainte de epifania lor editorială la El Libro Onamur în 1979, își cinstesc asemenea* prooimion. *Dar, iarăși,*

«trebuie să facem chinuitoarea constatare că nu există fapt care să nu fie narațiune. Că nu există istorie fără istorisire. Că refuzînd Faptei povestirea sa, Fapta, o dată cu consumarea ei, ba chiar independent de aceasta, încetează de a exista.»

Frumos spus, nimic de zis. Iau aceste propoziții în accepție tomașevskiană, ca date ale «fabulei», ca și cînd în locul lor s-ar fi putut găsi mustoase fraze despre cozonac ori despre Busuioaca de Bohotin care, zilele trecute, era încă aflabilă la Casa Universecuritarilor. Și totuși, omul de la Paraná are dreptatea lui. Povestirea este o faptă, o facere, o desfacere ori o refacere, chiar de îi istorisirea întotdeauna mai mult sau mai puțin decît o structură, decît o zidire, fie ea și descentrată, branșată la «marea peliculă efemeră»[17]*, în banda libidinală moebiană.*

Cel puțin anul acesta.

Cel tîrziu anul viitor.

ROSTUL CELUI DE-AL CINCILEA

Mereu te-ntrebi, pînă la sațietate, dacă betranul Platone avea dreptate cînd propunea izgonirea cui știm din cetate [aprobat zgomotos, se pare, de Marshall McLuhan, filozoful mesajului mediat] și de ce L.P. și-a propus – iaca, au trecut anișori de atunci – un *Eseu împotriva tutulor poeților*, da, *contra omnes poetas*: pentru că e gălăgios, susceptibil ca o fată mare și megaloman pînă la a i se substitui Pantocratorului, el, *genus irritabile vatum?* Ori fiindcă în societățile deschise, scoțînd publicitarii televizuali – alături de dansatorii imagologici – tot untul din funcția poetică a limbajului natural, întreprinderea lirică se adeverește nerentabilă, autentic domeniu al negativității goale? «M-am gîndit atunci la poezie[18]. Această specie de opium verbal, administrat în doze mici și nenumărate, nu-i desigur o marfă de primă necesitate, dar fapt este că puțini s-or gîndităra să organizeze în mod rațional fabricarea versurilor, care a fost întotdeauna lăsată la capriciile anarhiei personale[19]. Motivul acestei

neglijențe stă probabil în faptul că o industrie poetică, oricît de înfloritoare, nu ar da decît venituri foarte modeste, fie din cauza greutății – nu zic imposibilității – de a adapta mașinile, fie pentru consumul redus al produselor.»

Cum nu-i vorba de cîștig, de intenție lucrativă, ci de a alina o curiozitate pur teoretică, papinianul Gog, pedagog în timpul liber și duminica, se pune pe treabă, iară noi nu uităm niciodată patafiziceasca învățătură, neprețuită, că, în *pédagogues*, finalul hi-va mereu *gogues*. Finanța necesară îi redusă, cheltuielile de instalare nu-s prea mari nici ele, mîna de scris numeroasă în Eurasiamerica, la unele etnii ivindu-se pînă la patru literați pe cap de locuitor[20] ; ușor dai de patru stihuitori tineri și de unul bătrîior, emuli ai celor mai moderne aplecări poeticești[21]; instalezi micuța echipă într-o vilă din Florida, cu servitori negri, dactilografe, rentă lunară, hrană, beutură la discreție, contract pe un an. Dificultățile încep însă din primele momente. Ca și nemulțumirile: unuia nu-i agiunge leafa, altul are necesitate de orchestră pentru a-și declanșa fluxul scriptural, demisionează dactilografa asaltată de tinerii lupi poeticieni, cuiva nu-i prisosești alcoolul.

Te aștepți, cetitor cu fler, la cinci eșecuri de industrializare a poeziei, de electrificare și putere a versificatorilor. De fapt, din ele Gog narează numai patru. Al cincilea, mare enigmă; al cincilea o fi oare deschiderea spre viitorul terifiant și imposibil, spre chintesența secretă a labei lirice, spre postumitatea postmodernității? În ordine – cronologică? – ele sînt: primul eșec sau poezia poliglotă, al doilea eșec sau condensarea supremă, al treilea eșec sau la extremul occident al poeziei pure, al patrulea eșec sau poezia ca emanație cetitorială, al cincilea eșec sau mister, groază și lapte bătut. Iată-le:

Întîiul eșec politic

Întîiul venit la raport în fața patronului industrializator de poezie se întîmplă să fie un franțuz, dezertor dadaist, pescuit prin Montmartre, care pretinde că «fiecare limbă are propria sa muzicalitate și că unele cuvinte surde sau incolore într-o limbă capătă o sonoritate admirabilă

cînd sînt traduse în alta. Să te servești așadar de o singură limbă pentru a scrie în versuri însemnează să te instalezi în condiții anevoioase, spre a obține acea varietate și bogăție muzicală, care e adevăratul țel al muzicii pure. De aceea m-am gîndit să-mi compun versurile spicuind ici și colo, în limbile principale, cuvinte și expresii ce se potrivesc mai bine pentru realizarea armonică a misterului poetic. Persoanele culte manipulează cinci sau șase limbi europene și nu risc să fiu neînțeles. Adăugați la aceasta că Liga Națiunilor va lua cu plăcere sub ocrotirea sa aceste prime încercări de poezie poliglotă. Dante însuși intercalase ici și colo, în *Divina Comedie*, versuri în latinește, în provensală și în jargon satanic, dar erau aproape înecate de supraabundența limbii italiane vulgare.» El, dimpotrivă, amestecă în același vers cuvinte din limbi diferite și fiecare stih îi construit dintr-un amestec de acest soi[22]. Titlul poeziei ce o va prezenta la controlul tehnic de calitate, la CTC, este *Gesang of a perduto amor*. Luminoase îs versurile următoare ale micului capodop: *Blond carinha, mein Weltschmerz/Égorge mon âme en estas soledades...*

Imediat îl concediază patronul; numaidecît îi dă betranul Platone șut de ieșire din întreprindere.

Al doilea eșec poetic

Otto Muttermann, nativ din Stuttgart, este discipolul unui auctore fără cărți, al unui scriitor fără scrieri, căruia nu de puține ori îi plăcea să spună că, dacă «există un om chinuit de blestemata ambiție de a transpune o carte întreagă într-o pagină, o pagină într-o frază, iar această frază într-un cuvînt, apoi acela...» este el[23]. Din această gîndire îș face neamțul imperativ categoric și clopotniță. Căci defectul contemporanilor noștri – și al tutulor contemporanilor în genere, dadanubieni au ba – iaște vorba lungă: nu poți hi mare și neasemuit decît eliberîndu-te de cutumele comune propriilor tăi ortaci, decît aspirînd la diferența pură, fără rest, la utopica diferență pură de orice zgură ontică. Mai mult decît atît, și alchimic

vorovind, poezia cată să se prezinte la interval ca distilarea, foarte rafinată, a unei grămezi enorme de ierburi, flori și alte buruieni lirice, spre a scoate autentica picătură de parfum literar.

Viața muttermanniană se fidelizează, ca urmare, acestui program, în toate senzurile cuvîntului «fidelizare» și alte cuvîntului «senz». La douăzeci de ani, începe o epopee lirică și filozofică, trebuind să surprindă nu numai a sa *Weltanschauung*, dar, în rezumat, evoluția istorică a omenirii aglutinată în jurul mitului central al zeiței Cibele. Spre treizeci de ani poemul era gata[24], însă prea lung: cincizeci de mii și șase sute de stihuri. «Atunci, mărturisește el, am descoperit profundul aforism joubertian. Mai lucrai prin urmare cu barda și cu pila, așa că la 35 de ani nu mai erau decît zece mii de versuri și esențialul erea salvat. Cătră patruzeci de ani reușisem să-l aduc la patru mii; la 46, poemul mai număra doar 2 300 de stihuri. La cincizeci, cînd am sosit aici, izbutisem să-l condensez în 720; și acum, mulțumită generozității dumneavoastră, visul meu s-a împlinit: epopeea mea este coprinsă, în sfîrșit, într-un singur cuvînt – cuvîntul magic, esențial, care îmbrățișează și exprimă totul.» Zise și supuse patronului rezultatul celor treizeci de ani de ucenicie fatigantă și de harnică plugărire pe ogorul desăvîrșirii; puse pe masa acestuia o foaie; pe mijlocul ei, scris cu elegantă caligrafie batardă, cuvîntul unic: *E n t b i n d u n g*.

Poate nu simți, patroane, coane Gogule, «în acest cuvînt cuprinzător ca lumea, înțelesul nesfîrșit pe care îl rezumă destinul oamenilor? *Binden*, a lega, mitul lui Prometeu, sclavia lui Spartacus, puterea religiei, de la *re-ligare*, abuzurile tiranilor, mîntuirea și revoluția. Dar prefixul descoperă cealaltă față a dramei cosmice. *Entbindung* însemnează nimicirea și nașterea. Este scăparea din lanțuri, este nativitatea miraculoasă a Domnului, gestația triumfătoare a omenirii slobozite în sfîrșit de mituri și legi, respirația dublă a Unului plotinian și în același timp alternativă universală a istoriei: cucerire și revoluție, sclavie și libertate»[25].

Și Otto Muttermann ia șut de plecare.

Al treilea eșec poetic

Al treilea stihuitor este uruguayan și provine din școala ultraistă, căreia Borges îi va fi plătit tribut în tinerețea-i interbelicoasă. Și el caută diferența cît se poate de pură; și el se screme să facă deosebit de poezia obișnuită[26], exprimîndu-se altcumva; și el are la buzunar o mică teorie a chibritului: cum că tot farmecul estetic îi de mirosit în armonia cuvintelor, independent de înțelesul lor... *and so on*; și el asudă să elibereze poezia total, însă de orice senz[27], «mergînd mai departe decît poeții puri, care păstrează încă și ei, chiar de îl înfășoară mallarméan în obscuritate, un rest de conținut emotiv și ideologic»: împerechează vocabule numai în vederea efectului lor fonetic sau evocator. Urmarea îi că absentează, la el, mărcile dezastrului poetic; sînt prezente, la dînsul, mărcile colapsului ideologic. *Amarillos, misterios, desierto* se înșiruie bine, iar la rimă vin *Faraon, corazón, labios, huerto*.

Neîndoios că patronul îi face vînt în largul mării. Nici el nu scapă șutului final.

Al patrulea eșec poetic

Al patrulea literator, contele Fedia Liubanov, teoretizează proprietarului fabricii poieticiene cu privire la găselnița sa că orice product artistic posedează doi genitori. «Poetul sugerează și indică, lectorul completează cu sensibilitatea sa personală și cu amintirile sale ceea ce poetul numai a schițat.[28] Poezia nu poate fi concepută fără această colaborare. Un poet care ar compune o mie de stihuri pentru a descrie o luptă sau un apus de soare, nu ar reuși niciodată să se facă înțeles de un laș ori de un orb. Dar, de cîtva timp, poeții se lasă furați de supraabundență: chiar să zicem că încearcă să reducă și să violenteze personalitatea necesarului lor colaborator. Ei vor să spună prea mult și nu lasă nici un loc operei cititorului, aportului său personal, care formează cea mai mare atracție a poeziei.

Japonezii, rasă genială și artistică, au ajuns a face poezii cu opt sau nouă cuvinte. Dar tot e prea mult.» Nu-i uimitor, dară, să-l vezi pe aristocraticul rus păsind înainte. Volumașul său, legat – ca o discretă aluzie la bolșevizarea patriei sale inițiale – în piele roșie, pe fiecare pagină, sus, are un titlu: restul îi virgin, igienic și maculabil. Fiecare dintre poeme se compune numai din titlu cuprinzînd o temă ce fitecine o poate rumega – bobîrnac pentru creații multiple și noi!

Întîia poeziune, bunăoară, se cheamă *Siesta privighetoarei părăsite*: «Toate elementele unei producțiuni poeticești sînt prezente, acolo, la datorie: *siesta* indică anotimpul și ora; *privighetoarea* amintește toată muzica, toată dragostea; iar *părăsirea* te îndeamnă să elaborezi temele eterne ale trădării și durerii. Gîndiți-vă cîteva minute la acest titlu și, încet-încet, din sufletul Domniei Voastre izvorăște și se desfășoară cîntecul fermecat pe care voiam să-l sugerez; așa încît oricare cetitor, mulțumită mie, e un creator[29], și vor fi tot atîtea creații cîți cititori; și la fiecare cetire puteți crea o poezie nouă, care să vă satureze mai bine decît elucubrațiile transpirate ale unui strein.»

Respectivul șut patronal marchează și de data asta, precum salva de rigoare, noul eșec industrial [măcar că, peste ani, Dan Petrescu, în *Les audaces de la réception*, ca și în *Tentațiile anonimatului*, din 1990, avea să vază în emigrantul nobiliar și alb un precursor al lui Hans-Robert Jauss, mult mai coerent decît ucenicul său de la Konstanz]. Și cu asta basta, nu? *Dicit enim Gogus:* «Nici n-am mai vrut să-l văz pe aĮ cincilea poet».

Al cincilea și enigma sa

Patronul nici nu mai are putere să se înfurie. Într-adevăr, într-adevăr, Jojo Bataille nu grește: poezia îi negativitate șomeră, inutilitate fără slujbă; ea se instalează în nelocul de dincolo de limita utilului[30]. Poate că domnul întreprinzător nu pricepe ăst lucru, însă recunoaște că experiența de circumscriere a poeticului în limitele utilului, ale productivității, ale reproducerii lărgite a capitalului, a dat faliment, ge-

nerînd un lung șir de mărci ale dezastrului, ca să nu spunem chiar elemente ale unei scrieri a dezastrului, blanchotian grăind. Deoarece scriitura, mai cu seamă scriitura [utopică] de dincolo de scriitură, nu ar putea fi altceva decît marcare a dezastrului, dez-astrare, cu schimbare de astru, adică un gest catastrofal – carele nu răstoarnă nemica, decît cel mult concepția noastră despre «lume, lume, soro lume» ; fiindcă poetul, mazilescian au ba, beți sau nu, modern ori postmodern, e, la urma urmelor, un mare animal nocturn, dîrdîitor, pilitor și im?pur.

Bosul antreprenorial, ulcerat, pleacă în aceeași seară și, la sfîrșitul anului, tot personalul, împreună cu poeții, *toutes tendances confondues*, e concediat: simțise că, pentru întîia dată în viața lui, păgubise intranzitiv, că îi lipsise total priceperea la *business*, lămurindu-se totodată de ce nejunul Platone voia să-i surghiunească pe stihuitori din *respublica* sa.

În această afacere, aflî de instructivă, el nu pierde mai puțin de 78 000 de dolari.

Și totuși: de ce nu a vrut să-l vază pe al cincilea? Cine ar fi putut fi, impar, acest al cincilea? Mister, groază și lapte bătut! Cine-i al cincilea și cum se îndeletnicește el? Să încercăm cîteva interogații despre dînsul, dat fiind că savantul bun se remarcă prin întrebările juste pe care le pune și nu prin răspunsurile corecte pe care le dă sau nu le dă; să titilăm – așadar – un set de întrebări despre rostul celui de-al cincilea.

De exemplu: există – sau îi pură supralicitare de tip retoricesc, banală intimidare perlocuționară? Dacă-i pe-așa, dacă iese a doua variantă la înaintare, gîndul ne duce la Divinul Marchiz, singurul model capabil de a ne ajuta să ne dăm seama, doamnă. Sînt în joc, acilea, cele două secrete sadiene: întîiul îi al lui Saint-Fond din *Juliette*, ateu autentic și/sau exhibiționist, ce se ascunde periodic și blasfemează, indice pentru noi că nu-i complet eliberat de vreme ce are cu divinitatea relații chiar și de contrare; al doilea secret însă e viclenie retoricească: de multe ori, după meticuloase zugrăviri de orgii îngrozitoare, naratorul adaugă despre personagii că s-au retras într-un loc ascuns unde au

comis nepovestibilul, suplimentul indicibil. Știm că totul nu-i totul[31], dar aici avem de-a face numai cu un surplus de cacealma: dincolo nu se mai întîmplă nimic; ni se spune doar că se întîmplă de unele și de altele. Atare surplus de cacealma ni se ivește al cincilea, ce – invizibil, ocultat cît al șaptelea imam ori Ciubăr Vodă al lui Vasile Lovinescu, nerevelat, impar – vine să ne aline teroarea de par. [Li s-a explicat imparul polițienilor de tranziție, că par știau ei ce iaște și cum + cînd se mînuiaște.]

Al cincilea nu e decît borta covrigului, care e neant, însă face să fie ingurgitabilă bordura.

Dar dacă există, și vine la întreprinzătorul patronal, ce-i va propune? Bomba, care-i dincolo de discurs și mai eficacă în istorie, bombița lui Konwicki, provocatoare de mici apocalipse [:«Alături, în sertar, se hodinește foaia de hîrtie vergură, acest exploziv al omului de litere contemporan și în același timp anesteziul sufletului său îndurerat»]? Pagina goală în fața căreia tremura misticul, franțuz și orfic, de la finea veacului al nouăsprezecilea? Scriitura extralingvistică și extrascripturală? Textul plural? Trucul combinatoric și potențial în genul *O poveste pe placul dumneavoastră? Suta de mii de miliarde de sonete? Cartea de nisip? Grădina potecilor care se bifurcă? Opera aperta?* Pagina cui știm, ridicată, în prezența lui Valéry, la puterea cerului înstelat?

Ignoramus, ignorabimus: căci nu avem impresia deloc – dar deloc, deloc, deloc, da – că, venind, ar fi sugerat patronului sponsorizarea unui colocviu scientific relativ la cauzele numărului mare de săraci și de versificatori pe cap de locuitor în lumile neoccidentale, puțin familiarizate cu afacerile, efortul lucrativ și hedonismul ieftin. Dacă nu cumva pe el, pe al cincilea literator, îl vizează *Scrisoarea către un tînăr auctor* a lui Dan-Silviu Boerescu din nr. 2/1997 al *Panoramei* sale:

NU MAI SCRIE! În ultimii opt ani au debutat editorial peste 1 400 de oameni. Unii au deja cinci, șase și chiar mai multe volume. Ei și? La ultima ședință a Comisiei de validare a

Uniunii Scriitorilor a fost respins un scriitor care publicase nu mai puțin de 9 plachete de poezie. Din 44 de candidați, numai 26 au fost admiși. Și, chiar așa, ce se va întîmpla cu aceștia? Vor fi obligați să plătească o cotizație de 50 000 de lei pe an, dar va scrie cineva despre cărțile lor altundeva decît în ziarul local? Admițînd că da, printr-un miracol va apărea o notiță în, să zicem, «România literară», știți ce tiraj are acum renumitul săptămînal? Există, oricum, și riscul ca opera să îți fie catalogată ironic, cinic, pejorativ de către un critic [mai mult sau mai puțin improvizat], atunci cînd vei avea curajul să participi la un cenaclu «adevărat». Cît despre posibilitatea de a obține un premiu literar, interesează-te la Liviu Ioan Stoiciu cum stau lucrurile. Deci, la ce bun?

O carte nu-ți aduce nici casă, serviciu, mașină, bani. Cît despre reușita în amor, nici nu poate fi vorba! Patenerele/partenerii îi preferă pe cei care plătesc de la trei milioane în sus pe lună pentru celular. Nu te vei putea lăuda cu volumul proaspăt apărut în fața cunoștințelor: îți vor povesti cît le-a ieșit la ultimul drum în Turcia.

Nu mai scrie! Manualele școlare preferă doar autorii morți.

Nu mai scrie! Vei pierde bani, te vei enerva, vei albi prematur [dar asta va fi singura ta asemănare cu Mihai Gălățanu!], lumea te va privi chiorîș, societatea te va exila – cel mult – în paginile revistei ART/PANORAMA.

AȘA CĂ ... SCRIE! Aștept scrisoarea ta.

TETRALEMA UNIVERSALĂ A OMULUI, CETĂȚEANULUI ȘI ARTISTULUI

Excedat de familie, de musafiri, de tot, carele nu-i totuși totul, el profită de înălțimea camerelor apartamentale pentru a-și amenaja o supantă[32], unde se refugiază în grabă, aidoma omonimului său vetero-testamentar în burta chitului. Acolo stă zile și nopți în șir, cu pînza în față, însă nu pictează. Ci, la urmă, are parte de inevitabilul leșin extatic[33]. Doctorul, chemat de urgență,

îi liniștește pe cei din jur: totul va fi OK pentru eroul eponim al camusienei nuvelute, titulată *Ionas sau Artistul la lucru*, din *Exilul și împărăția*. «În cealaltă cameră, Rateau privește pînza, complet goală, în centrul căreia Ionas scrisese, cu caractere mici, un cuvînt ce putea fi descifrat, dar despre care nu știa dacă trebuie cetit *solitar* ori *solidar*.»

Neputînd distinge între *solitar* și *solidar* în tabloul nepictat al artistului, cum să mai invoci putința descifrării vocabulului în cestiune, cînd el plutește – și cu toate pînzele sus – în plină ambiguitate? Poate că-l smulgem destinului său amfibologic, aorgiei sale aurorale, poate că-l mai limpezim și/sau obscurizăm... dacă recurgem la tetralemă, la instrumentul logic respectiv, așa cum îl va fi întors zugravul nostru, în capul său, pe toate părțile – pe cînd visa, în cușca suspendată a supantei, «să fie singur fără a se despărți de ai săi». Pesemne că, în avîntul său cogitațional, o fi vrut Ionas, ca găina céliniană din pamfletul *Mea culpa*, să sară, fidel vreunui raționament budist, peste gardul tetralematic, *mais ses ailes de géant l'auront empêché de tirer ce coup*; fidel vreunei logici de ne recomandă călduros să dejucăm serpentina fatală a oricărei aserțiuni și să nu ne lăsăm prinși în capcana patrulaterelor semiotice de soiul: *1*. X este A; *2*. X este non-A; *3*. X este și A și non-A simultan; *4*. X nu este nici A nici non-A.

Povestind lema 4 în *Imperiul semnelor*, mi se pare că vedea R.B. la ea un fel de grad zero semantic, precum desinența zero, binecunoscută lingviștilor: absenței de senz i-a împrumutat gîndirea catafatică întotdeauna o noimă, ea, care nu se descurcă fără patratul lui Boețiu și Greimas.

Atunci? Atunci trebuie să fie pe față... apofaza, gîndirea apofatică. Dar... să înlocuim pe A cu *solidar*, iar pe non-A cu *solitar*. Totodată să ne întrebăm pînă unde va fi zburat Ionas: există cumva un moment cînd solitudinea încetează, cînd solidaritatea se estompează? Căci, dac-ar exista această pană de solid/taritate, fără ecou și durînd cît durează fulgerul, ar institui adevărul artistului, forma scurtă și vidă a in-angajării, a

degajării sale, cînd, aidoma ucenicului zen, aude oftatul lucrurilor și sughițul materiei, lăsîndu-și criticii să tragă cu urechea, și ei, la scîncetul codurilor limbajului artistic, deconectate de la țîța singularului universal[34], că altceva tot nu le-ar mai rămîne de *au*scultat.

Și totuși, ce lemă ne propune textul camusian, din cele patru, în caz că ne propune vreuna și nu ne ispitește catafaticul auctore cu zborul peste cuibul tetralematic: sau-sau, și-și, nici-nici? Și *solitar* și *solidar*, solid/tar, iată o variantă: adică un fel de al șaptelea tip de ambiguitate empsoniană, un arhilexem, un cuvînt primitiv în care cele două senzuri opuse să se împace într-o *complexio oppositorum*. Ne solicită el cumva întru arheologia unui haos semantic inițial, unde să tacă diferența surd-sonor, *T* versus *D*, mutînd femul, trăsătura distinctivă nemaidistingînd nimic, dizolvînd și împăcînd, lumea reconciliind? Ne ademenește el cumva întru teleologia vreunei sinteze hegeliene de tipul: nici *T*, nici *D*, ci altceva superior, în care solitaritatea și solidaritatea să fie *aufgehoben*, suprimate și relevate? Oare ce ar mai rămîne pe fundul creuzetului? Artistul să fie, bunăoară, *solid, dar... solid dar, solid zidar, zorit tar, însorit la mare, zolit tare*[35], ori pur și simplu – ca la formaliștii ruși, la Brecht și la Freud – numai un in*SOLITA*to*R*, un straneizator, abil în *Verfremdungseffekte*, în *V-Effekte* adicătelea, și în suscitări de *Unheimliches*, de *inquiétante étrangeté?*

Baudelaire fantasma o solitudine în mijlocul mulțimii, o solidaritate de sfinx neînțeles. Părintele Pafnutie, cel ficționalizat de Anatole France în *Thaïs*, vede – stilit al Tebaidei, stîlpnic însingurat – cu mirare că un oraș întreg se edifică în jurul coloanei sale de către pelerinii veniți să-l vază pe «artistul foamei», pe acrobatul ascezelor varii; de către negustorii veniți să-i aprovizioneze cu dulciuri și răcoritori; de către mulți alți profitori, solidari cu solitudinea anahoretului. Ei ne ajută să nu uităm că mereu stă drăguțul de artist [om și cetățean] față în față cu vreo variantă deontologică a preacinstitei tetraleme: trebuie să hie solitar, musai solidar, soli*T*/*D*ar, numaidecît soli...ar, sol

iarăși, al zeilor ce vor veni cum că vor veni, măcar că Hölderlin ne-a spus răspicat că trăim în interval, în vacanța divinului, *in dürftiger Zeit*, unde *wir kommen zu spät*, unde s-a eclipsat chiar mesagerul fugii zeilor și al irupției Celui de-al Doilea Revizor [care, mă asigura cîndva Dan Arsene, ne va beli pre toți, inclusiv pe îngerii beți și pe morpionii galonați ai Morții].

Deocamdată difuzor al rostirii neutre, al parolei nomade, al eticii diasporale, Ionas lîncezește în cușcă asemeni kafkianului artist al foamei, animal straniu înainte de a fi straneizator, iar solitarii așteaptă ca acest *poëta acephalus*, ah, să-i introducă *in stupris virginum ac in amoribus meretricum*, să-i facă să rîdă ori să plîngă, și una și alta, în nici un caz nici una nici alta. Supanta din apartamentul artistului trimite fățiș la utopia lui a fi singur «fără a te despărți de ai tăi», la a fi în lume extramundan, la a găsi împărăția în lacunele, în găurile, în interstițiile talciocului planetar. Or, totul suspină că, în acest keseyan cuib de cuci, îi este îngăduită artistului ieșirea doar ca exercițiu spiritual, ca retretă ce suprimă vremelnic oscilația infinită între cele două valori suspecte, între A și non-A, între Ana și Nona, între *libido serviendi* și *libido dominandi*, cît nu-i vine chemare de la Dumnezeul pleromatic al neputerii. Părinții înșiși ai pictorului n-au putut acomoda multă vreme două exigențe conflictuale și au divorțat pe motiv de adulter, tatăl nemaisuportînd operele caritabile ale soației, adevărată sfîntă laică, în stare, fără maliție, să-și dăruiască persoana umanității suferinde. «M-am săturat», spunea acest Othello, «să tot fiu înșelat cu săracii.»

Atunci... cum s-o dreagă sărăcuțul de artist, om și cetățean: să asume vocația de solidaritate a mamei ori egotismul tătesc? Să fie *solimatern* ori *solipatern*, sau să viseze la improbabila sinteză a celor două moșteniri? Are să comită el dublul paricid și să intre în orfanitatea absolută, în akrația ce-i dincolo de alternativele clasice? Nu știm. Bănuim numai că nu i-ar displăcea să fie akratic suprem, *voyou* ca Rimbaud cel vizitat de Benjamin Fondane, deoarece atîta vreme cît aderă, *comme les imbéciles et les huîtres*, atîta vreme cît intră în coterii, găști, capele, asociații

lucrative și alte uniuni sovieticoase, îl pasc prejudecățile enkratizatoare ale grupului împuternicit, ale Sinecdoacei Dirijoare, cu tobosarii ei, cu flicușorii Dînsei: proști & mulți.

.*.

Nuvela camusiană citează la epigraf *Cartea lui Ionas*, I:12, în prescurtare, textul integral adeverindu-se acesta: «Luați-mă și aruncați-mă în mare, și marea se va liniști față de voi! Căci știu că din vina mea vine peste voi această mare furtună!», de unde reiese că artistul, țap ispășitor al păcatelor comunității și reconciliator al ei, este *sacer*, blestemat și sfînt, cînd nu dă un *sens plus pur aux mots de la tribu*. De altfel, «un alt obicei al tribului sînt poeții săi. Unui ins i se întîmplă să ordoneze șase sau șapte cuvinte, în general enigmatice. Nu se poate stăpîni și le strigă, în picioare, la mijlocul unui cerc alcătuit din vrăjitori și din mulțime, cu toții întinși pe jos. Dacă poemul nu îi stîrnește în nici un fel, nu se întîmplă nimic; dacă însă cuvintele poemului îi mișcă, se îndepărtează toți de el în tăcere, sub mandatul unei orori sacre, *under a holy dread*. Simt că poetul îi atins de spirit: nimeni nu-i va mai adresa o vorbă, propria-i mamă se va desprinde de el. Din clipa aceea el nu mai e om, ci zeu, și oricine poate să-l ucidă. Poetul, dacă mai apucă, își caută azil în nisipurile de la Vest» [Jorge Luis Borges: *El informe de Brodie*, Alianza Editorial, Madrid, 1974, p. 144].

.*.

Ambele opuri, și camusian și vetero-testamentar, se înjugă la întrebarea despre misiile date de Adonai, de Prințul Machiavelic, de Marele Morar Mundan, de Demiourgos, de unde – uneori – la ambii Ionași exigența exigențelor: *Neti! Neti!* O instruim într-un eseu de demonologie contemporană, în *Moara Dracului*, unde, modești cum sîntem, îi punem la dialog pe René Char și J.P. Farmer, ba să și sugereze singura conduită cu efect în fața Judelui: *n'être qu'un pauvre corps – pulsionnel, trem-*

blotant + pur – et chier devant l'Archonte. De fapt, greu, Doamne, mai e să desenezi un artist ce să steie dincoace ori dincolo de alternativa clasică, dincolo de an + de-gajarea impusă de *Princeps Mundi Istius*, dincoace de filozoful ce-și rade țeasta ca să nu mai fie solidar la reuniuni studențești cu semnifiCUNTul și să se poată adînci voios în semnifiKANT, dincoace de marginalul retras în turnul de fildeș al invidiei generale spre a ieși mai bine în evidență. Poate Beținvanca din *Viitorul luminos*, din zinovievescul *Avenir radieux*, invidiată de filozoful de serviciu prăbușit sub disgrația patronilor, poate ea mai face semn către oaza de neputere, ea, inconștient psihopomp ce nu are nemica de pierdut și scotocește pubelele cetății.

***

Iona lui Meschonnic [din *Le signifiant errant*, Gallimard, 1981, pp: 44-45] nu are *s* final și e, asemeni artistului ideal, un semnificant vagant. Acel *s* înlocuia în greacă, la traducerea septuagintică, nepronunțatul *h* final urmînd după o vocală în nume ca Minah, Obadiah, Yehudah. Problematicul sigma îl regăsim la Camus în inițiala cuplului *solitar-solidar*, ca și în finala numelui de familie al pictorului nostru: el se prenumește Gilbert, iar o auscultare saussuriană decelează aici anafonia lui «liber». În «Ionas», repejor îl depistăm, anagramatizat, pe «Jason», care, la greci, fost-a și el înghițit + regurgitat de un monstru – încercare emblematică, deslușită de hermeneutica miturilor ca inițiere, naștere mistică, renaștere la o condiție superioară. E clară și la ieromonahul camusian înălțarea șamanică în cușca suspendată, burtă de monstru ce exige totuși o ascensiune, nu o coborîre, cu leșin extatic + reconectare la un plan mai înalt de sacralitate și inteligibilitate. Dacă Editorul Nostru ar avea mai multă hîrtie, am da și citațiunile complinitoare, dar nu are și e grijuliu. Și bine face.

***

Lui Rateau, roborativ *Ratgeber*, reconfortant sfătuitor, i-ar corespunde poetul René Char în realitatea auctorială camusiană.

Am luat cu împrumut opinia de la biograful american H. Lottman, dintr-o carte de aproape 700 de pagini, *Albert Camus* titulată, tradusă la Seuil în 1978. Vezi pagina 523 a precitatului op. Dacă n-o vezi, e tot aia. Pentru o fenomenologie a golanului găsim nutriment în Fondame, *Rimbaud le Voyou*, și un film cu Jean-Paul Belmondo, *Flic ou voyou*, căruia i se va fi spus pe românește, «mai potrivit», adică mai dezinformant, *Polițist sau delincvent*. Ne dumirim lesne și de ce: akratic, golanul scapă polarității *Herr + Knecht* și, ca atare, îi suspect, vinovat de a nu fi vinovat, posedînd aspect de deșeu incategorizabil ori, ca nietzscheana uitare a umbrelei, «o structură de rahat». Cît? Cam cît cugetătorii prilejuali ai cetăților antice, revizitați periodic de Raymond Queneau și Alexandre Kojève, indiferent dacă se dădeau cinici, sceptici ori hedoniști. Leo Strauss ne e martor textual.

∴

Nu poposim aici la ninismul barthesian din *Mitologicale*[36], nici la ghidenianul metod functorial, de faimă infrabahluviană, nici la *sunyatavada*, doctrina lui Nagarjuna despre vacuitatea universală, ci la două teze mai modeste ale logicii jainiste, așa cum le narativizează M.E. în tomul II al *Istoriei ideilor și credințelor religioase*: teza punctelor de vedere și teza lui «poate». Întîia susține posibilitatea de a emite aserțiuni complementare despre orice, toate compatibile unele cu altele; a doua denudează ambiguitatea realului, îi regula celor 7 diviziuni: X poate fi A; X nu poate fi A; X poate fi și nu poate fi, și așa mai departe.

Cum a trecut filozofemul indian al tetralemei la scepticii greci, mai cu seamă la Pyrrhon din Elis, însoțitor al expediției lui Alexandru Macedon în Orient, a arătat convingător Aram M. Frenkian în opurile sale reluate la Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, pp. 119-123 ale volumului întîi[37].

∴

Plonjonul istoric ne pîrăște că *solidar* are sens juridic în veacul 15 : «comun la mai mulți». În veacul 18 are loc extin-

derea de înțeles înspre locuțiunea *in solidum*, «în mod solidar», «pentru tot», din neutrul adjectivului *solidus*, «masiv», «ferm». *Solitar*, pe de altă parte, se originează în *solus, sola, solum*. Au nu ritmează Ovidius cel drag lui N.I. Herescu, nașului eliadian, așa : *Tempora si fuerint nubila solus eris?*

Și pentru că tot sîntem între latiniști, nu e rău să ademenim în discurs un șir de pronume indefinite din gramatica limbii vechi, indispensabile jocului tetralematic : *uter* = unul din doi; *utervis* = oricare vrei din doi; *uterlibet* = oricare îți place din doi; *uterque* = și unul și altul din doi; *alteruter* = și unul și altul; *neuter* = nici unul din doi.

Aici însă frînăm avîntul scriiturii și ne oprim, că-i tîrziu și bate vîntul și cîntă cuvaia, pasărea minerilor din Valea Jiului.

DOSARUL DE CADRE AL CAMARADULUI KOSTROWITZKI

Tipul s-a născut la Roma, în centrul holonului catolic, văleat 1880, ca odraslă florală a unui ofițer italian, Francesco Flugi, și a unei june aventuroase, Angelica de Kostrowitzki, ce i-a transmis un nume de familie, moștenit de la un aristocrat baltic, și i-a impus trei prenume : Wilhelm-Apollinaris-Albertus.

A purtat, de altfel, pretutindeni cu sine dubla obîrșie, polonă și mediteraneană, ca și legenda, tenace, că ar fi fost vreun strănepot de-al lui Napoleon cel Mare și Sfînt.

Studiile preuniversitare și le va săvîrși la Monaco, Nisa, Cannes, în proximitatea unei mame cu mulți iubiți generoși, pasionată de ruletă și de viața trepidantă a nopților citadine. Liceul fiind ceva pe vremea aceea, băiatul și-a constituit o cultură impresionantă, deși cetea fără sistemă, împrăștiat, cum îi șade bine unui vlăstar cosmopolit, venetic ori apatrid. La ieșirea din adolescență poseda deja un pseudonim, Guillaume Apollinaire, exersa o conduită libertară și trăgea la... rime.

Ajuns în Kosmopolis, adică – aţi ghicit numaidecît – la Paris, se vedea abandonat de instanţa maternă şi silit să se descurce singur. Aşa că practică varii meserii : «negru ziaristic», amploiat de birou, meditator netranscendental şi, vreme de un an[37], preceptor al unei fete de vicontesă în Renania. Cu această din urmă ocazie, profitînd de un concediu, călătoreşte prin Germania şi Austro-Ungaria. Experienţa din Valea Rinului îl va fi marcat sentimental îndeosebi, graţie legăturii cu o guvernantă britanică, Annie Playden, inspiratrice de suferinţi eroticeşti, dar şi a *Cîntecului celui neiubit*.

Reîntors pre malurile Senei, fără faeton de gală, duce o viaţă precară şi boemică. Toţi îl ştiu sub porecla de Kostro. Se împrieteneşte cu pictorii Derain, Picasso şi Vlaminck, da, cu poetul Max Jacob, cu prozatoarea Gertrude Stein; participă la dezbaterile despre cubism; contribuie la descoperirea şi lansarea Vameşului Rousseau; o întîlneşte pe pictoriţa Marie Laurencin, cu care va cultiva dulci – şi uneori încordate – relaţii [a se revedea *Autobiografia lui Alice B. Toklas*, pornind de la indicele de nume citate, sub acest unghi], pînă în 1912 : ea îl va imortaliza, de altfel, în tabloul *Apollinaire şi prietenii săi*. Pe de altă parte, or servitără amîndoi ca model pentru alegoria Vameşului, *Poetul şi muza sa* titulată.

Cînd, în 1912, s-a furat *Gioconda* de la Luvru, fu închietat Guillaume al nostru, ca şi Picasso, ba şi petrecu niscaiva zile la zdup, însă treburile s-au lămurit, iar el a fost pus în libertate, pentru a publica mult în foile, în persistentele foi postsimboliste sau modeniste ale vremilor de fericită amintire, botezate La Belle Époque, animînd personal *Les Soirées de Paris* şi *Le Festin d'Ésope*. Ce scria? Poveşti pentru îmbrobodit adulţi, poeme, romane, nuvele, articole de critică literară, recenzii [chiar la propriile-i producţiuni, fireşte că foarte laudative, dar sub pseudonim], cronici plastice. *L'enchanteur pourrissant*, unde se întîmplă să dialogheze poetic vrăjitorul Merlin şi zîna Viviane, îi este ilustrat de pictorul Derain în 1909, iar în 1910 *Hérésiarque & Cie* are trei voturi la Premiul Goncourt. În toate

opurile își exploatează erudiția liceală, amintirile din pruncie și impresiile de călătorie.

Astfel, *Bestiariul*, album poetic, îi iese, ilustrat de Raoul Dufy, în 1911. Articolele pe teme plastice și le adună, la 1913, în volumul *Pictorii cubiști*. 1913 îi, însă, an important pentru omul nostru și din alte motive : răsar *Alcoolurile*, plachetă modernistă, cu punctuația suprimată, cu *Zonă*, poem liminar străbătut de intenții futuriste și simultaneism cubist, binecunoscut studenților de la Secțiile de Franceză, explicat de Lagarde & Michard ori analizat de Hugo Friedrich în *Structura liricii moderne*[38]... drept capodoperă a vagabondajului liric. Adevărată bombă literară, ce alta să hie? Înțelegem acum ecoul său în folclorul cult al moldovalahilor și, mai cu seamă, prețuirea sa excesivă înainte de instituirea pe plai mioritic a economiei de piață, cînd unii declamau frecvent distihul *Iubito, în genunchi îți cer/ALCOOLS de Apollinaire!*

1917 e anul volumelului *Vitam impendere amori*, pe cînd 1918 însemnează *Caligrame*, cu poeme conversaționale și poeziuni figurative, îndrăznețe încercări cratyliene de motivare a semnului literar și de mimare a referentului extralingvistic, dar – în 1914 – drăguțul de *Heimatlos*, frumușelul apatrid, își va fi trădat condiția, căci se duce volintir; merge să facă rezbelul mondial pentru a primi cetățenia franceză, cum procedează și contemporanul său Blaise Cendrars, intrat în Legiunea Streină. E rănit la tîmplă; ca urmare, în 1917, i se acordă, carevasăzică, «steaua de sînge», și îi trepanat. *Une belle Minerve est l'enfant de ma tête/Une étoile de sang me couronne à jamais*, mărturisește, la lectură, celălaltul său, *alter ego*-ul său liric. Ne-a rămas de atunci fotografia insului în haine melitare și cu pansament la țeastă[38].

De pe front el corespondează cu unele iubite, gen Louise de Coligny și Madeleine Kolb: le trimite misive de războinic încins și poeme erotice. Vine des în permisii, la refacere, iar după operație stă mai mult la Paris, unde ia parte la toate efervescențele, pronunță conferința despre *Spiritul nou*, dă teatrului

Țițele lui Tiresias, o farsă pe tema – dragă și lui Alfred Jarry[39] – cu repopularea patriei [spre care sînt ademeniți celibatarii și alți indivizi dispunînd de mult timp liber], dar și prefigurare, cel puțin la nivelul subtitlului, a suprarealismului. Numeroși vor fi auscultat zvon suprarealist și în textul, foarte urmuzian, intitulat *Onirocritică*. Mda.

***

Ce alte biografeme s-ar mai putea băga la înaintare pentru Kostro? Bunăoară, că se va fi făcut ecou la Marinetti în *Antitradiția futuristă*; că pe Lou a întîlnit-o la Nisa, în 1914; că *Poetul asasinat* narează, cu umor de culoare închisă, istoria unui geniu neînțeles, Croniomantal, care îi victimă a unei epoci crude și a unei amante necomplezente, murind el ucis cu pietre de popolul fesenist; că, în 1918, își dă obștescul sfîrșit, doborît de o gripă spaniolă; că o primă serie din *Poemele către Lou* au fost adunate în tomul *Ombre de mon amour* la 1917, restul, cele mai tari, împreună cu scrisorile către aceeași gagică, fiind publicat, foarte tîrziu, de marele specialist Michel Décaudin, consiliat, pare-se, și de Pascal Pia, tartorul «Infernului» de la Biblioteca Națională; că alte poeme fost-au reunite în *Pîndarul melancolic* și că, pre vălăhie, va fi apărut cîndva o antologie apollinariană la precursoarea Editurii Univers, prefațată, dacă nu mă înșăl, de scîrbavnicul Beniuc Mihai; că – în *Poemele către Lou*, în *Scrisorile către Lou* și în *Poemele secrete către Madeleine* – dăm peste o încercare de «posesiune amoroasă prin intermediul rostirii»; că adorantul liric, spre a celebra trupul iubit, recurge la defalcări... cam așa: *Vulve qui serre comme un casse-noisettes je t'aime/Sein gauche si rose et si insolent je t'aime/Sein droit si tendrement rosé je t'aime/Mamelon droit couleur de champagne non champagnisé je t'aime*...

În *Cele nouă porți ale trupului tău*, poezem dedicat Madeleinei Kolb, locțiitorul liric al amicului Kostrowitzki face, desface și drege...

Fapt îi că Apollinaire va fi fost un mare proferator al discursului erotic, futurist și cosmopolit: au remarcat asta toți contemporanii săi esențiali. Naționaliștii, însă, au țintuit în el apatridul, apolidul, metecul, streinul, «evreul», imigrantul ce a pierdut totul, cu excepția accentului, și e necapace să ofere altceva decît – pentru efectul de heteroclit – *un assemblage de faux tableaux, de vêtements exotiques et rapiécés, d'accessoires de bicyclettes et d'instruments d'hygiène privée. Une truculente et étourdissante variété tient lieu d'art, dans l'assemblage des objets. C'est à peine si, par les trous d'une chasuble miteuse, on perçoit le regard ironique et candide du marchand, qui tient à la fois du juif levantin, de l'Américain du Sud, du gentilhomme polonais et du facchino*[40].

* * *

Kostrowitzki, el, a dat roade și la reeditarea maeștrilor literaturii erotice. De fapt, va fi concoctat, la Editura Frații Briffaut, pentru *La Bibliothèque des curieux*, paratexte prefațiale unei antologii din Divinul Marchiz, operelor Cavalerului de Nerciat, lui Pietro Aretino, lui Giorgio Baffo, lui Baudelaire, lui John Cleland, lui Mirabeau ori Abatelui Casti [ale cărui *Animale grăitoare*, *Gli animali parlanti*, îl încîntaseră atîta pe auctorele transilvan al *Țiganiadei*]. Adunate vor fi ele prin bunăvoința lui Michel Décaudin, la Gallimard, și învolumate în *Les Diables amoureux*[41].

Apollinaire = auctor eroticesc maximal? Nu răspundem la întrebare, nici nu ne dedăm la analiza gramaticii sale drăgăstoase, o, nu. Posturile adoptate de *alter ego*-ul liric, fantasmele teatralizate în *Scrisorile către Lou*, ba și în poezemele dedicate aceleiași ori Madeleinei Kolb, nimeni nu le-a cercetat, deocamdată, mai bine decît Raymond Jean, decît genitorele *Cetitoarei* la domiciliu, decît tătînele faimoasei *Call girl reader*; nimeni nu a discutat mai convingător de «obsesia poziției unei crupe feminine, voluminoase, supuse biciuirii». Or, fantasmul acesta, «ce pare să corespundă unei pulsiuni deosebit de violente a lui

Apollinaire – și unor atitudini acceptate pesemne de Lou –, acționează la el în plan vizual, în plan tactil și în plan mental, unde se asociază cu o voință foarte precisă de corecție, de dominare imperioasă, fizică și morală, a ființei iubite»[42]. El, fantasmul acesta, subîntinde cel mai important dintre cele trei romane erotice ale individului nostru, *Cele unsprezece mii de vergi*, și se devoalează chiar în titlu[43].

Cele unsprezece mii de vergi, bijuterie ficțională? Unii, precum Louis Aragon, introducătorul ediției de la 1930, viitorul politruc al bolșevicioșilor moscoveți, aproape că o cred cea mai tare din parcare și marea sculă de la bascula kostrowitzkiană. Lăsăm noilor generații de cetitori cuțovlahi plăcerea de a-l savura, judeca, analiza, murseca, rejecta sau scuipa, adică de a recepta romanul acesta cum le convine. Vom întîrzia puțin doar asupra titlului, ce ne exhibă – pe lîngă steaua polară, ghidatoare a unei bune lecturi – cît de mult știuse auctorele să tragă profit din capacitatea autogeneratoare a semnificantului. Fiindcă la origină se află o legendă medievală, cunoscută ălor de au frecventat Muzeul lui Memling din Bruges, despre Sfînta Ursula și cele unspe mii de fecioare, *les onze mille vierges*: ea însăși fruct al unui hazard scriptural. Copistul neatent va fi omis o virgulă în textul latin, la sintagma *Ursula et Undecimilla, virgines*, «Ursula și Unspemia, fecioare», ceea ce a generat «Ursula și unspemia de fecioare», *Ursula et undecimilla virgines*, și, în planul semnificatului, istoria pioasă a sfintei respective și a vergurilor de or preferatără siluirii hunice moartea*. Dar, în grai frîncesc, *vierges* atrage pe *verges*, ruda sa grafică și fonetică. Deh, Kostrowitzki a exploatat, prin urmare, omografia + omofonia respectivă și, mînat de fantasmul, bazial, cu flagelarea crupei voluminoase, fabricatu-ne-a *Les onze mille verges*[44], cu tri-

* Contrar martirei creștine din Pannonia zvîrlite pradă mercenarilor romani în cursul persecuțiilor contra creștinilor de pe la anul 250, și care suportă siluirea în extaz; este poate alt mod de a concepe martiriul, pe care-l exploatează Claude Louis-Combet în *Beatabeata*, Flammarion, 1985 (n. ed.).

mitere cataforică la supliciul juisiv aplicat, spre final de carte, protagonistului, ce se întîmplă să hie un român, Mony Vibescu, strănepot de *hospodar*[45].

Iaca, valahii din nou îs prezenți în istoria universală, chiar de nu penetrează în structurile euro-atlantice prin poarta cea largă a evenimențialului abhorat de braudeliana Școală a *Analelor*, ci *per angustam viam* a lui Eros ori a Venerei kallipygice, cu renume de coțopenitori infatigabili, de fustangii inconturnabili, de fu[s]tangii inebranlabili. Numele strănepotului nu e, totuși, înfrancizat ca Vibesco, așa cum cerea buna-cuviință ortografică și ortoepică a Epocii Frumoase, ci e lăsat cu literă aptă a păstra, pentru galezele organe de aprehendare a realului, aluzia obscenă la *cul*, la poponeață, la tuhăz, iar *B* nu e îndepărtat spre a menaja susceptibilitățiurile vreunui Bibesco, Antoine sau Emmanuel sau altul[46], cu care însuși Jarry avusese conflicte revuistice, o, nu: e, dimpotrivă, înlocuit cu *V* deoarece *vit*, pronunțat *vi*, însemnează «sex» masculin, «fal», «ștrumeleag»... în franțuza veacurilor trecute, fiind principalul *terminus technicus* uzitat de Sade la denumirea zigunetei[47], și poate suscita calamburul *Vit baise cul* ori mai știu eu ce, de vreme ce însuși Divinul Rabelais, în *Gargantua și Pantagruel*, ne va fi propus contrapeteria, metatezial inteligibilă, cu *À Beaumont le vicomte*/*À beau con le vit monte*.

De signalat, cu maximum de patriotică fudulie, că întîiul cuvînt al primului capitol, voroava de *incipit*[48], cată să hie însuși numele capitalei Republicii Ceaușiliesconstantinesciene Dadanubiene. Vi-l dăruiesc, mai la vale, cu tot contextul, *in contextu operis*:

«Bucureștiul este un oraș frumos în care Orientul și Occidentul par că se contopesc. Dac-ar fi să ne luăm numai după geografie, sîntem încă în Europa. Dar, dacă ne referim și la anume moravuri localnice, la turcii, sîrbii ori alte neamuri macedoniene din care zărim pe străzi unele specimene pitorești, iată-ne deja în plină Asie. Și totuși, ești în țară latină: fără nici un dubiu că soldații romani ce au colonizat ținuturile își îndrep-

tau gîndul spre Roma, pe atunci capitală a lumii și a tutulor manierelor elegante. Acea nostalgie a Occidentului s-a transmis urmașilor : Românii continuă să-și închipuiască un oraș în care luxul e ceva natural și viața-i pururi fericită. Și cum Roma a decăzut din grandoarea sa, regina cetăților cedînd coroana Parisului, să nu ne mire dacă, printr-un fenomen atavic, gîndul Românului stă azi ațintit spre Parisul ce a înlocuit-o cu succes în fruntea lumii.

Așijderea și frumosul prinț Vîbescu tînjește după Paris, oraș al Luminilor, unde femeile sînt cu toatele frumoase și au coapse șui.»

PLAGIANȚII, NEGRII LITERARI ȘI NEGRII EDITORIALI

Parxă de textouare, harnică transtextuare, plagierea își are situl ei ontologic binemeritat: între citațiune, al cărei poetician se va fi făcut unul cu numele Antoine Compagnon, și aluziune ca transport de aluviuni heterogene; da, între citare ca dezinvoltă convocare la bara argumentărilor, cu funcție testimonială greu osebibilă de sofisma zicerii magistrale, cu forța auctorității sale supraclasată doar de proverbe și spuneri codificate, și solicitarea hermeneutică indirectă a textului celălalt, fără marcaje ghilimetice, fără literalitatea reproducerii, contînd pe complicitatea destinatarului, creditat, acesta, cu știința referințelor subtile, bombardat *Quellenforscher* de ocazie ori sursolog impenitent. Plagiatul, genettian vorbind, la *Palimpsestele* franțuzului apelînd, îi aidoma unui citat nerecunoscut ca atare, cu mărcile voalate, uitate în anticameră, prăpădite în fișe; el e ca un soi de aluzie doar cînd se manifestează ca demarcare astuțioasă de izvoare: un soi de aluzie ratată, fiindcă mai întotdeauna vreun isteț depistează referința și denudează procedeul, ceea ce plagiantul normal, textouantul pișicher, nu nădăjduia totuși, că de celălalt, de maladiv, de paranoic, ne-om ocupa, tot în treacăt, mai la vale.

Sigur că se poate trișa și la travaliul incitant de citare; se poate trișa voluntar și borgesian, confundînd în mod deliberat inspirația și amintirea, ori involuntar – cînd te suprabazezi pe memoria personală, ca marele Neculai, principalul mit mnezic al națiunii, iar aceasta, iorghitatea individuală, îți joacă renghiuri multiple, de ajungi, la jumătatea vieții, să-l preferi pe istoricul uituc, dar metodic și cu fișele la zi, răsverificate.

Ai cîteva problemuri cu el, cu actul plagiant, însă și varii necazuri cu etimonul termenului ce-l acoperă pre lătinie. Trei vocabule sînt de fructificat în limba lui Caesar, trei omonime: *plaga*, *plaga* & *plaga*. Întîiul are înțelesul de lovitură, izbire, rănire, ciocnire; al doilea posedează noima de întindere, spațiu, regiune; al treilea se percepe cu sensul de laț, plasă, rețea. Acelora le corespund actanții *plagiarius*, «răpitor de oameni», de sclavi mai ales, în vederea vînzării, și *plagiator*, «răpitor de persoane» + «negustor de robi furați» + «seducător de copii», iar acțiunea actorilor în cestiune îi numită *plagium*. Se vede așadar cum înțelesul figurat, anevoie cernut de noi, purcede prin soluție de continuitate din acela concret, descriptor al unor practici violen*tante*: răniri, răpiri, bătăi, prelevări silnice în teritoriul altuia; de unde bănuiala că dacă citarea, ca activitate morcelantă, exaltă, cum rostea Blanchot, textul izvoral și poate alcătui o grefă izbutită pe corpul etranjer, plagierea îi cauzează oarece plăgi, *plagium efficit plagas*; *plagium opus plagat alterius*. Prin urmare, *plagiare* funcționează ca *plagare*? Nu întotdeauna smulgerea plagiară suscită leziuni și grave hemoragii, căci grefa ce se ascunde reușește cîteodată, prinde, fuzionează cu portaltoiul. Dovada? Numai specialiștii îndrăciți se prind că Nerval, în *Iluminații*, uzitează pasagii întregi din memorialiștii anteriori fără a-i numi.

Pentru o bună definiție a lui, a actului plagiant, om găsi oare materie primă la juriștii romani, în doctrinele lor despre proprietate, în tractatele lor de drept civil? Probabil că da. Însă mai așteptăm, deoarece, actualmente, predătorii de drept latin în universitățile tranziției spre capitalicomunism n-au scos din

cursurile lor, din scursurile dînșilor, decît grefele citaționale marxiene și/sau staleniniste, concepția materialist-diabolectică despre Antichitate și Sclavagism nu ș-or modificatără strengarii. «Ce-i al meu îi al meu; ce-i al tău îi obiect de negociere, nu?» Dubiu nu încape că învățătura asta, kremlineză pînă peste cap, au aplicat-o și la posesiunile textuale Tovărășiile Lor.

Burghezia, dușman de moarte al actului plagiant

Istoricitatea mentalităților antiplagiare și antirousseauiste postulabilă fiind, ne întrebăm fără mirare în glasul nostru cristalin: ce relație întreține Vechimea, în caz că întreține vreuna, cu Plagiațiunea? Istoricii, știm, se intercitau respectuos. E de ajuns să-l relecturezi pe Titus Livius, cu *Ab Urbe condita*, ca să observi că noii îi consultau pe betrani, polemizau cu ei unilateral, îi corectau ș.a.m.d. Aceasta era norma, care de multe ori se transgresa cu voioșie, cum rezultă din acuzele de însușire frauduloasă a textului strein ce și le aruncau în ochi unii altora, pe drept ori pe nedrept.

Se furau grecii și romanii între ei? Se transpuneau reciproc? Oare considerau latinii mimetizatori ai literatornicilor eleni drept *plaga* activitatea traducătoare [drept plasă de aruncat peste posesiunile culturale din zona periegeeană, capabilă să preleveze ce e mai bun și mai folositor pentru italioți]? Avem exemple și răspunsuri în Athenaios: *Banchetul sofiștilor*; în Aulus Gellius: *Nopțile atice*; în Macrobius: *Saturnalia*; în... La modul tacit, temele puteau fi traduse, adaptate, pastișate, parodiate, reformulate. A se vedea numai istoria corpusului anacreontic la alexandrini și la romani; a se revedea și abordajul «locurilor comune» în Antichitate, Evul de Mijloc, Renaștere, Clasicism, Baroc și Romantism, Ernest Robert Curtius. Topoii, pentru auctori, reprezintă un bun public, o proprietate generală, ca și ideile: în literatură, bineînțeles [nu în filozofie], unde prevalează sensibilizarea, întruparea, încarnarea conceptelor. Mai tîrziu, Poe și Foarță s-au plîns că ce ne lipsește nouă, epigo-

nilor, harfelor reci, simțirilor zdrobite, modernilor și postmodernilor, îi tocmai o bună lege a *copyright*-ului. Încontrîndu-se cu ei, și nu de la gagici, marxienii or ziseră că povestea din jurul proprietății – termenilor, textelor, bunurilor simbolice –, ea, îi burgheză; că burghezia iaște compradoră, nu doar *comprachicos*; că este hrăpăreață, cumulardă, hapsînă, negeneroasă, introducătoare de ștuțuri cu drept succesoral pînă și în beletristică. Așa se face poate că avangardele, antiburgheze, comunizate ori deposesive, interpretează lautréamontianul aforism că poezia trebuie compusă de toți, nu de unul, ca sloganizare întru orgie, partuză spirituală, bolșevism estetic, sau ca invitație la exproprierea terenurilor culturale, la evaporarea propriului, la *Enteignis* și devălmășie cu chip de *kolhoz*.

Cînd editurile sînt ale statului socialist, iar auctorii la fel, cu tot cu productele lor pixuale, nici n-ar mai trebui să ne scandalizăm, aidoma recalcitrantului Dorin Tudoran, că Ion Gheorghe își apropriază prin demarcare – formă subtilă de jaf textual, cum ne învață dicționarele apusene – ce? *Tao tō king*? Nu, ci traducerea acestuia de la Editura Gorjană, înlocuind peste tot, da, *tao* cu *dac*, dacizînd adicătelea opul chinezesc deja românizat prin trans-spunerea unei versiuni occidentale, că nu prea ființau la valahi, pe vremea aceea, sinologi. Ce ne indignează din punct de vedere sovieticos, în înfăptuirea poetului Gheorghe, e decolectivizarea bunului simbolic de obîrșie orientală, însușirea lui egoistă, asumată de semnătura auctorială, nu neaoșirea lui, atît de utilă educării maselor populare din crîșmele sătești. Așa să știe Dorin!

Quasi delatores

Altă bubă, măricică, ne apare în cale și ne împiedică să ne dăm năpristan la cestiunea negrilor textuali și a negreselor editoriale. Buba ia forma unei întrebări insidioase: cum se apără plagianții prinși cu laba-n text, dovediți, fluierați? *Quasi delatores*, ca și turnătorii de rang parlamentar cărora li se publică actualmente în presă angajamentul securizant. Unii, ca

Adi Vilău, *ce vilain personnage*, ori ca Dumitrașcul Senatoric, *ce pétagogue ronflant*, se autoproclamă fuduli de colaborarea cu poliția gîndirii, amintind că nu au dat duma de stat din ei bulgarilor, ci pretorienilor locali, pentru apărarea patriei socialiste. Așijderi plagianți: ei se pot mîndri cu textouarea operată prin transformarea unui text anterior într-unul ulterior și-și caută precursori în Brecht, exploatator nemilos al unor poeme villonești în *Opera de trei parale*, cînd nu apelează la teoreticieni literari, la isteți esteți ai intertextuării, precum Eugen Barbu la Marian Popa, carele va justifica revuistic și cu argumente universitare manipulările cuțaridiene din *Incognito* – din romanul barbuin, nu din acela, cu titlu identic, al lui Petru Canaliu, anterior și el, însă refractar la sloganul moscoveț că proprietatea individuală furt se adeverează.

Identificările paranoice și alte erezii

Pomenim, cu timiditatea-ne caracteristică, faptul că Gérard Genette nu se îndeletnicește, în *Palimpseste*, cu dezvoltări lungi, nici de citațiune, nici de plagiat, nici de aluzie. Așa că iar se iscă întrebări: pe cînd un GG al textouării plagiante, cu teorie proprie și ilustrațiuni din întreaga *Weltliteratur*? Îl așteptăm la cotitura mileniului.

Pe cînd o retorică, elaborată de Grupul de la Liège, a energiei consumate în *ethos*-ul și *pathos*-ul demersurilor plagiare [cu analize și abordaje ale jafurilor textuale la toate nivelurile: fonematic, monematic, sintagmatic, morfologic, sintactic, transfrastic, figural; cu căutări de izotopii, cu poticniri în alotopii, cu micro-anchete printre pixuanții vii]?

Pe cînd o apropiere ereziologică? Pornind de la ortodoxia propriului, a proprietății, a posesiunii, fie ea literară, burgheză, feudală sau sclavagistă. Să operăm cu un exemplu grăitor, cuprins în aserțiunea următoare: «Eu am scris, gîndit, conceput, ouat treaba asta... și intenționez să gestionez stăpînirea ei + uzufructul adiacent + testamentul subsecvent după cum îmi place!» Asemenea declarație de principiu stîrnește rumoare,

dacă nu scandal, printre heterodocșii propriului, printre ortodocșii devălmășiei, printre dionisiaci. Așa cum provoacă turbare la adversarii lor erezia gnostică a consumării comunitare a muierilor, a folosinței transpersonale a acestora. Teologii acelora condamnau vîrtos porunca de a nu rîvni la femeia aproapelui și o considerau criminală tocmai pentru că smulgea dameza mulțimii uzufructuarilor și o incita la repliere egoistă în monogamie. N-am cartea lui Lacarrière la îndemînă, c-aș da mintenaș citatul trebuincios, cu tot cu ghilimelele uzuale[49].

Erezie textuală: aceea ce ar proclama dreptul oricui la uzufructul opului ouat de celălalt. Argentinianul orb, în *Tlön Uqbar Orbis Tertius*, mijota o utopie, un loc atopic, unde nu se cunoștea noțiunea de auctor, toate lucrările atribuindu-se unei impersonalități fără vizaj. Nu trebuie mers la cules basne dîn astea, măcar că au o redutabilă putirință integratoare. Mai aproape de real îs societățile orale, palestiniene și antice, studiate de Marcel Jousse. Acolo, frazele-s ale tutulor, șlefuite de generații, și fiecare ins din comunitatea etnică alcătuiește mesagii originale cu ele; acolo, fiecare mesagiu e propriu, e inconfundabil, e unicat la nivel global, însă nu mobilizează pe vecie formulele, sintagmele, propozițiile: cărămizi din care alții își alcătuiesc, mereu și mereu, enunțuri diferite și/sau asemănătoare. A te lăuda, într-o atare cultură străbună, că ai inventat o frază egal iaște cu a pretinde că ai pus coadă la prună, că ai descoperit cuiul lui Pepelea, șurubul lui Marinică, oul lui Columb, savarina lui Brillat-Savarin, sandvișul Lordului Eponim, ața de tăiat mămăliga în fîrtaie, fîrul pentru decupat untul etc. Și totuși: cîndva ele fură inventate, adică găsite, decelate, puse în aplicare. Dacă nu or fi fost furate din cer, aidoma focului prometeic; dacă nu or fi fost chiar născocite de cineva și, apoi, atribuite *illi tempori*, ca să hie investite cu auctoritatea trecutului și acceptate lesne de contemporaneitatea pizmătareață, cum s-a întîmplat cu atîtea evanghelii, profeții, cărți enohiene.

A rîvni la femeia-carte a altcuiva: de ce nu? Dar pasul următor, saltul peste uzufructul momentan și delicios, îl constituie

aproprierea ei definitivă și irevocabilă. Îmi amintesc de Mihai Ursachi oferind prietenului său Doru Ionescu *Țucalele lui Arvinte* în schimbul unei fătuci hiperdrăgălașe; îmi amintesc și de băietul mitoman, de studintele repetent, cisprutic, însurat, ce stătea în gazdă la o cunoștință biblică de-a mea. Trecînd o dată pe la ea și neaflînd-o acasă, mi-a ținut el tovărășie, adicătelea mi-a oferit niște vinaț și m-a rugat să-l ascult cum îmi cetește unele poezeme personale. A scos un caiet din sertar, mi le-a arătat așternute cu migală pe hîrtie: scrisul erea al omului, doar că ele, cu ajutorul cărora agățase lectural și dedicațional multe asistente medicale, aveau un aer cunoscut mie, știindu-le eu pe de rostu ca prostu, căci ieșiseră din gheara Pelicanului de la Țicău. L-am lăsat să-și facă treaba. Nu l-am degonflat. Era atît de convins că-i aparțin! Am înțeles că la mijloc îi o boală, ce ulterior se va agrava foarte, fiindcă l-am reîntîlnit după Cernobîl, cînd mi-a zis că e iradiat și se duce la Bucale după tratament. Suferea de o maladie: îl iubiura pe Ursachi, se identifica lui, îl putea ucide și, omorîndu-l, nihiliza în poet ceea ce detesta în el însuși. Doctorul Lacan a scris ceva pe tema asta înaintea Ultimului Rezbel, analizîndu-l pe Aimé, violentatorul vedetei. Am și alte pilde la purtător: un coleg de la marxism, emul al Doamnei Puha, a luat-o razna, a delirat, a ieșit din brazdă, din *lira*, doi ani după absolvire și pretindea că poemele de pe pagina întîi a *Flacărei* i le furase Păunescu, cel mai gras porc al nostru de... Ajun. Muți Cantemir le bănuia pe Sorina Bălănescu și pe Livia Cotorcea că vin p-ascuns, îi șterpelesc ideile, traducerile, manuscrisele, cam cum voia Chrysis să-i manglească oglinda rivalei sale Bacchis în *Artistul și curtezana* de Pierre Louÿs [Bacchis, la rîndul ei, pretinzînd că fusese a lui Rhodopis ori că se oglindise și Sappho însăși în ea]. E omenește să invidiezi pe cineva pentru un text considerat de tine perfect. Cîți nu ar semna numaidecît tot ce a dat Cioran în French? Mulți, foarte mulți, însă nu toți, însă nu și cei spăimiți de sfînta tinerețe legionară a eseistului din Rășinari. Pe cînd Șerban Foarță, la finea transpunerilor sale din Mallarmé, i-a tras un sonet mallarméan chiar

în franțuză, de-a stat mîța-n coadă, un poemaș pentru care l-ar gelozi *le Mâle Armé, le Mâle Bien Armé* cu unelte de scriptură și dibăcie versificațională. Maestrul de pe Bega nu a fost farsor ca Paul Masson: a arătat numai populațiilor dadanubiene, și lui Cioran ceva mai tîrziu, că emulase cu Stéphane prietenește. Însă...

...Pascal Pia a ouat și strecurat sonete baudelairiene chiar în ediția pleiadizată a lui Pichois, zice-se, tot el fiind și la origina falsului rimbaldian *La chasse spirituelle*, care a ținut cît a ținut și i-a îmbrobodit pe cîțiva, chiar pe André Breton, declanșînd polemici și între universitari. Atribuțiile false, cu intenție pioasă...

Plagianții cu sula-n coaste

...da, atribuțiile false, cu intenție pioasă echipate, sună ca un fel de plagiat pe dos, dar tot plagă, tot rănire sînt, căci în loc să furi, să smulgi, să iei silnic, introduci, bagi, introduci textula ta, ca și cum celălaltul ar avea neapărată nevoie de ea. Măcar că scopul celor vechi era nobil: să-și plaseze opul sub o protecție augustă, făcîndu-l astfel mai eficace sub raport perlocuționar, acordînd *Corpus hermeticum* zeului Trismegistic, Evangheliile diverșilor apostoli, *Despre numele divine* lui Dionisie Areopagitul, cînd nu-l credeau inspirat, inseminat, dăruit de un antecesor ilustru – zeu, strămoș, sfînt, erou, Logos. A se revedea Hasdeu punînd unele găselnițe etimologice în cîrca propriului său tătîne, ce i le-ar fi transmis la masa turnantă, în cadrul ședințelor de spiritism; revedeți-l și pe Muhammad atribuind suratele îngerului Gabriel sau *Coranului* veșnic de sub tronul allahic. Alții recurgeau, cu tot atîția sorți de izbîndă, la Muze, la inconștientul colectiv, la inconștientul personal sau la halucinogene. Doar Valéry jertfea inspirației întîiul stih, restul socotindu-le obținute prin scremere mintală proprie, *excrementa mentis suae*. Cu asta însă ne-am îndepărtat prea mult de plagiat. De cela obligatoriu, care urma la rînd. Obligatoriu? Da.

Pentru că mașinile de scris trebuiau declarate anual sub Moș Ceaușinski I, cînd trebuia copiat – și asumat – un formular, un tipizat, la finele căruia figura un fragment dintr-o cuvîntare a Tovului respectiv, nesemnat însă. De ce? Păi, îl dactilografia și

asuma și semna automat proprietarul instrumentului scriptural, lăsîndu-și numele pe foaie, o dată cu impresia că din bostanu-i personal reieșise ideologemul marxian. În primul an, ca să nu caz în perfida capcană a Securii, l-am atribuit auctorului real, adică am pus numele odios după fragment și am ghilimetizat. Apoi, în anii următori, l-am supus antonimizărilor adjectivale și verbale, *eo more* subversivizîndu-l. Învățasem ceva de la literatorii potențialiști și-mi ieșeau lucruri faine. De exemplu: *regresează* în loc de *progresează*, *unilateral* în loc de *multilateral*, *șotietate* în loc de *societate*, *unduitor* în loc de *neabătut*. Or, nimeni, după știrea noastră, nu a fost vreodată condamnat, fie și moral, pentru calchierea Nea Nicului, pentru anuala lui calchiere de către majoritatea absolută a dactilografilor chemați la Miliție, ba, mai mult, un redactor de la Editura Militară i-a băgat lungi enunțuri ceaușine lui Ștefan Gorovei, fără să le ghilimetizeze, într-o monografioară despre Petru Rareș, preschimbîndu-l pe auctor în plagiant cu sula-n coaste al Geniului Carpatin. Drept e totuși că nici Nea Nicu, în afara cîtorva poiame mîrlitonești, nu-și oua singur textulele în grai de lemn: i le însăila Dumitru Popescu-Dumnezeu. Lui Ion Ilici i le hăulea Hăulică, lui Konstantineskow i le cotcodăcea Tanti Zoe *und so weiter*. Așa că nu puteau emite pretenții decît la parai. Nu e o glumă istorică faptul că Adolf Hitler a trăit din drepturile-i auctorioase pentru *Mein Kampf*. Și Ilicescu poate că reușea figura dacă vindea *Revoluție și reformă* tutulor lăcuitorilor patriei sale adoptive: ajungea pentru asta un regim autoritar, nu neapărat totalitont. N-a fost să fie și iată-l nevoit să trăiască din modesta simbrie de senator pedeserist, ziua vesel, noaptea trist... la gîndul iminentei lăsări la vatră.

Secretari sau negri literari?

Însă Hăulică, D.R. Popescu-Dumnezeu, Tanti Zoe, Erik Orsenna ce-s? Negri literari, nu? Că nu sînt secretari propriu-ziși, măcar că de multiple ori la curul secretarului [al lui Mitterrand avînd chiar Premiul Goncourt pentru roman] se ițește, ca fratele siamez, coloratul cu pricina, nealbul respectiv, cum a băgat bine

de seamă George Pruteanu cînd a mers să-i ieie interviu Barbonelui Eugenic. În biblioteca maestrului hebdomadar, a grangurelui de la *Săptămîna*, observase un șoarece de interior, un soi de valet cărturărescian, care, la comandă digitală, aducea stăpînului opuri rare, manuscrise, vechituri, incunabule, iluminuri, icoane, hrisoave, urice, patalamale. După toate aparențele, se îndeletnicea numai cu astă, dar în profunzime mai și concocta, ca african literar, capodopuri pentru instanța măiastră și, pesemne, o trăgea în piept interpolînd numeroase pasagii din alții. Și Sadoveanu ținea secretar literar. Depinde la ce-l folosea. Proust, după ce s-a homosexualizat, îl utiliza ca om al secretelor sale literare pe Albert Agostinelli, trans-sexuat ca Albertine în romanul-fluviu, doar că nu-l implica decît metaforic în trebile scriiturii, noaptea mai ales și în pat, cînd, aidoma lui Goethe, scrijelea cu degetul impudic ori cu falul fel de fel de fraze pe/în trupul ființei dragi.

Greu mai e să osebești, de altfel, la literatorii dadanubieni, între omul secretelor profesionale și negrișorul beletristician! Care-s de fapt însărcinările celui dintîi? La universitarii americani, știm, de la Marc Saporta cetire, cum e: secretează nevestele; dînsele decupează articolele semnalate de ei în presa de specialitate, le culeg, cu spații între ele, la mașină sau pe calculator, ei introduc, în interstiții, elemente de legătură tematică și alte remarci polemicante; într-o lună cartea-i gata și ajung automaticamente, ca Vladimir Tismăneanu, politologi de renume dîmbovițan, sub condiția să posedeze un Iosif Visarionovici Sava la tembelizor, un Polirom ca editor + micuțul *lobby* la purtător.

Ce-l distinge prin urmare pe nealbul scriptural de secretar? O definiție; aceasta, dată de *Micul Larousse*: «Persoană care pregătește anonim, pentru cineva ce o semnează, o lucrare literară, artistică sau științifică»[50]. E de presupus că lucrarea poate fi și filozofică, nu? «Teoretică» era probabil mai bine-zis și imediat ne venea în minte conflictul dintre Schönberg și Thomas Mann în legătură cu paternitatea doctrinei despre muzica serială din *Doktor Faustus*, altă poveste plagiară.

Amu, întrebare suplimentară: ai relație de plagiatură între negrul literar – artistic, științific, filozofic, teoretic – și asumatorul opului, tătînele adoptiv al acestuia? Juridicamente, nu are cum să fie necinste între orator și scribul ce-i construiește discursul, între atenianul de rînd și logograful său. Pe de altă parte, auctorul, constrîns de faimă sau de datorii să publice mai mult decît așterne singur pe hîrtie [precum Cristofor Simionescu, gagademicul multistrengar, patronul tezei eleno-ceausine, silit de cercetătorii de la «Petru Poni» să co-auctoreze lucrările acestora și, co-auctorîndu-le, să urgenteze apariția lor în reviste + edituri, că pile, ca membru al Consiliului de Stat, deținea], îi plătește gros pe *nea*lbișori, le dă tema, se comportă cu ei ca un prof, controlează rezultatele, rescrie pe alocuri ori stilizează numai. Dumas Tătînele folosea cu succes talentele valeților condeieri, ca și, mai tîrziu, Willy, faimosul literator al mîndrei Belle Époque, întîiul soț al lui Colette, pe care a descoperit-o, a parșivizat-o, a redat-o ei înseși, instilîndu-i comportament de ingenuă libertină, hulpăvind-o la seria *Claudinelor*. Parazitaj reciproc avantajos fu între ei, ca între citat și citator, ca între altoi și portaltoi, ar zice derridienii și... i-aș încuviința. La început, Colette era anonimă și jună, însă poseda șarm și desirantă de scriptură, Willy ieșind la interval cu reputația literară, stilul și disponibilitățile de creativitate, cam secătuite. Pe urmă, cînd ea se va afirma singură, sub pseudonim propriu, a lansat și el, măgarul, uitatul, obsoletul, *Viața mea secretă cu Claudine*, unde a devoalat habitudinile erotice ale fostei sale tovarășe de viață și negrese literare, mai ales picantul amănunt cu cele trei «castane» trase *post coitum*, cu menire postludică. Oricum, și după episodul colettian a continuat să-și remunereze cu munificență textouanții. Mai ceva decît Frédéric Dard. Or, acesta, pseudonumit San-Antonio, a...

...pus la punct o soluție de compromis ce-și merită narativizarea. Romanele extraseriale – *Vacanțele lui Bérurier, Sexualitatea, Istoria Franței, Dacă mi s-ar povesti «Coadă de măgar», E vreun francez în sală?* – le lucra, le pigulea, le

meșterea de unul singur, celelalte, de duzină, din care avea obligația contractuală să născocească unul la trei luni pentru colecțiile de buzunar, le elabora cu ajutorul unor colaboratori fără nume și fără chip, dîndu-le subiectul, stilizîndu-le productul final și făcîndu-i controlul de calitate.

La moscoviți, povestea cea mai palpitantă fu cu *Donul liniștit*, carte preluată manuscriptic și prelucrată de Șolohov, conform cu canoanele realismului socialist, după un auctor real, bun cunoscător al Războiului Civil dintre Albi și Roșii. E lungă rocambolesca istorie. A intervenit în dezbatere, cu argumente forțoase, și Soljenițîn, *le seul génie de Chine* [cum îl botează un personagiu san-antoniesc], documentînd la sînge teza plagierii și chiar a eliminării securiste a scriitorului spoliat. *Du Prix Nobel de Littérature malhonnête, on en voit pas tous les jours et ça ne s'invente pas!*

Balcanismele literare și autohtone

La Seghers, umblă zvoana, însuși patronul editorial își însușea bibliografia și structurarea cărților propuse pentru celebrizare, apoi publica dumnealui sau unul din apropiații săi altceva, nu prea diferit. Anevoios mai era pe urmă de dovedit că i-ai precedat în scriitură!

Aici, la cuțovlahi, negrii scripturali, prost plătiți ori fără caracter ori găinari balcanici, ș-or trasără de varii ori în chept comanditarii auctoriali: de unde scandalurile de plagiat la Eugen Barbu – cu *Incognito*, cu *Princepele*, despre *Groapa* circulînd varianta cu manuscrisul cumpărat de la un necunoscut domic de pițule – și la Cornel Ștefanache, cu un roman al cărui titlu nu importă, căci era o kakodoperă de răsunet bahluvian. Dacă scribul celui dintîi se năravise la Paustovski și alți rusofoni, al celui de-al doilea [bănuit de mulți, pe nedrept însă, că ar fi fost însuși G.P., rostitorul vorbelor televizuale], în loc să ciugulească grăunțe epice și să ouă un roman *en bonne et due forme*, l-a demarcat pe un italiot. Cum? Păstrînd substantivele comune, deja traduse în românește, și adaptînd numele proprii. Astfel: *Giorgio* devenea *George*, *Vittoria* ajungea

Victoria, *Partidul Socialist Italian* se preschimba în *Partidul Comunist Român*, *Firenze* reapărea ca *Iași*. După modesta noastră opiniune, mai ingenios ar fi fost să recurgă nealbul literar la tehnica citatului prelungit, justificată cu o frază introductivă în genul următor: «George se întoarse la Iași, mîncă rapid o porție de sarmale reci, bău două șprițuri energizante, după care luă de pe un raft al bibliotecii sale de celibatar romanul [*Roșu și negru*, *Crimă și pedeapsă*, *Greața*, *Valurile*, *Hristos s-a oprit la Eboli* sau *Străinul*] și citi...» integralitatea operei în cestiune. Ar fi fost astuțios, neplagiant, revigorant, surprinzător, chiar moral, doar *copyright*-ul isca unele necazuri financiare.

L-au păscut însă dușmanii [pe comanditar, nu pe scrib], ce-l pizmuiau pentru postul călduț și bine remunerat de la *Convorbiri literare*, l-au pîrît la județeana pecerie, iar aceasta, mulțumită în sinea ei de furtul de tehnologie literară capitalistă, l-a mutat la Biblioteca Centrală Universitară, lup în mijlocul oilor, aducîndu-l prin șut rotațional la timona revistei pe Cornelius Sturzakis Uischiulescu, pe Mircea Radu Iaunban deplasîndu-l de la Editura Junimea la Teatrul Național Puiuțu-Holbanic, în casa editorială insuflîndu-l pe Andi Andrieș, cel găinățat de cucul din cireș. A perdurat pînă azi, grație acestei *felix culpa*, ca să ne exprimăm precum Norman Manea, expresia de salutațiune scumpă poporului iașiot: *Buon giorno, Don Cornelio!* cu replica aferentă: *Vedite retro, amici dilectissimi! Ite connum matris vostrae!*

Se face, vai, simțită nevoia unei etici minimale, a unui regulament intern și silențios, pentru năimiții fără contract cărora Occidentul francofonf le zice *nègres littéraires*. Poate că nu ar strica să angajeze auctorele aparent un bun filolog, dar ascuns, anonimizat de bunăvoie, ce să supervizeze calitatea estetică și transtextuantă a genitorelui real și necelebru. Valabil iaște, credem noi, și pentru *la chose éditoriale*, fiindcă anumiți redactori de carte se comportă deseori precum negrii literari balcanici, prost plătiți și fără caracter, dacă nu leneși ori neștiutori de meserie. Dăm două exemple de la Humanitas, casa cea mai importantă a patriei, două trageri în piept, două pățanii cocoșan-

te. Liiceanu e fentat de nealbii săi editoriali. O dată cu *Fenomenologia* lyotardiană, carte din 1955 a exegetului condiției postmoderne, ce păpa, ca orice intelectual stîngos al Franciei, căcat materialist-dialectician cu lopata, nu-i vorbă. Treaba lui. Șochează numai prezența unei versiuni învalahizate în 1997, unde, la pagina 109, întîlnim, necomentată infrapaginal, o mirifică frază ca aceasta: «Incapabilă să se ralieze materialismului proletariatului revoluționar, ca și idealismul imperialismului barbarizant, ea vrea să deschidă o a treia cale și respectă obiectiv jocul burgheziilor sale.» Ea, fenomenologia, este acuzată, mai apoi, că duce, prin Heidegger, chiar la fascism.

Ce să credem? Că Liiceanu, după ce va fi expurgat din ediția a doua a cărții sale de căpătîi capitolul ultim, acela despre marxism și permeabilitatea sa la dimensiunea tragicului, e relaps și se lasă din nou vrăjit, ca Julia Kristeva, de bărboșii epigoni hegelieni? Ori l-o fi păcălit Vlad Zografi, lectorul livresc al casei, ce se va fi comportat, *mutatis mutandis*, ca negrișorii unor Eugen Barbu și Cornelius Ștefanache? Înclin spre o a doua ipoteză, sustentat de bălăcăreala cu *Cartea neagră a comunismului*, de unde negresa editorială, Mona Antohi, soața unui vechi și bărbos curluntrist bahluvian[51], odrasla unei politrucese ce servea de interfață păioasă între Securitate și Universitatea din Iași[52], a smuls cu grije anexelor românești [ce trebuiau să umple lacunele originalului[53], prea puțin doxat în privința rezistențelor carpatice la teroarea bolșevicioasă] odioasele nume ale unor Doina Cornea, Paul Goma, Calciu-Dumitreasa, Dorin Tudoran, Dan Petrescu, Liviu Cangeopol, Ion Negoițescu, Dumitru Țepeneag, Ion Puiu, Gabriel Andreescu, Mircea Dinescu, Inginerul Ursu, Dan Deșliu, Mihai Botez, Aurel Dragoș Munteanu, înlocuite la țanc de Motanul Arpagic[54], unicul membru cu membru al Academiei Civice, atît de blandian, ba și al Grupului de Poliloghie Societală. Că nu ni se pare a fi resentimentar Peratologul cu opozanții comuniști[55], ci prea încrezător în subalternii săi editoriali, care, iată, îi capcanizează cărțile, fac din ele bombe textuale cu explozie întîrziată și multe alte nostimade.

NOTELE ȘI CELELALTE REFERIRI

1. Antonomază a poeticului consilier municipal Emil Brumaru, piesă de nădejde a Partidului Alianței Civice, onirist venit pe malul bahluiez, atît de receptiv la bruiajele olfactive, prin transfer de la Spitalul Central din Dolhasca, unde se îndeletnicea tihnit cu analiza spectrală a irealităților gastronomice, *faute de mieux*.

2. Da, știu. La convorbirea cu nebunatecul Jean-Edern Hallier, imaginară, însă reprodusă în *Breviarul nebuniilor curente*, Editura Timpul, Iași, 1996, începînd de la pagina 65, unde îi luată la refec *certaine documentaliste belge, autrice de roman péplum, l'André Gide de l'homosexualité féminine*, a cărei deviză ar fi fost: *Lèche ma moule!*

3. Rezultatul fiind poemațiunul *Ad Notulam*, prepus a servi ca motiou al trimiterilor bibliografice din *Naveta esențială*, ediția a doua, Editura Moldova, Iași, 1996, la pagina 195; acesta: *Notula sanctula, blandula/Hospes et comes operis/Quae nunc abibis in local/Pallidula, rigida, nudula/Da nobis, ut soles, iocos multos*.

4. Oi fi scris, tot în *Naveta esențială*, despre *Soacra cu ochi pineal*, nu zic nu. A se revedea paginile 156-159 ale ediției precitate.

5. De la *tò óstrakon*, numele grecesc al ciobului pe care atenianul scria numele cetățeanului de vază sortit exilului cu durată determinată, dar și al ghiveciului, glastrei, recipientului. De semnalat că, în nemțește, *Scherbe* designează și ciobul și strachina, doar că nu are legătură, nici unul, cu procedura surghiunirii vremelnice. Asta: ca să him și noi pedanți oleacă.

6. Nota 5, pagina 104 la *Încornorații vîrstnicei arte moderne*, Editura Est, București, 1997.

7. Émile-Michel Cioran, firește, ce nu putea străbate înainte de 1983, decît siglat [abreviat, mascat], prin ochiurile plasei cenzoriale: o dată ca E.M.C., a doua oară ca E.M. Naroic, a treia în expresia intertitulară *Immer hab ich Emil vorgezogen*, pentru *Opinia studențească* și *Dialog*, desigur, unde transgresam și eu, cu modestele-mi puteri scripturale, interdictele Epocii Aurite.

8. Episodul e rezumat, ca bîrfologie literară, de Madelaine Chapsal în *Envoyez la petite musique*, Grasset, «Figures», Paris, 1984, p. 256; episodul poietic, *l'histoire de «L'Histoire d'O»*. La origină aproximativă, dară, ai o corespondență între Paulhan și o femeie – blondă, frumoasă + scriitoare – ce îl iubea cu furie și gelozie. Unilaterală, mda, corespondența. Tipesa [doamna Dominique Aury, presupun unii] îi trimitea zilnic misive erotice, furioase, îndrăznețe. Paulhan, impasibilul Paulhan, le-a cetit cu luare-aminte, reordonat și bătut la mașină, predîndu-le apoi unui editor... cu recomandarea de a păstra

anonimatul auctricei măcar o vreme. Așa s-a ivit pe lume capodopul *Histoire d'O*, sub pseudonimul Pauline Réage, unde ai urme din *Paulhan*, din *rage* și din *réagir*; așa sfîrșesc marile pasiuni neîmpărtășite, unilateral trăite: între coperțile unei noi cărți, cînd unul din împricinați are darul scrisului ori, măcar, talent dactilografic.

9. Aidoma e cazul personagiului-narator din *Sodomie în corp 11* de Aldo Busi, poponaut pasiv și scriitor, căutînd cu lumînarea experiențele degradante, îngiosindu-se cu bună-știință, însă controlîndu-și libidoul, transmutînd în bijuterii stilistice materia primă a promiscuităților existențioase. Cornel Mihai Ionescu mi-l compara, într-o conversație avută cu mine la Tîrgul de Carte din iunie 1997, cu mărgăritarul, cu chihlimbarul, cu diamantul ce iese neantamat din orice scîrboșenie a gîndirostivieții periculoase.

10. Pasagiul s-ar putea rezuma cam astfel: gagica adulteră se întîlnește cu amantul socialist, derector al nu știu cărei întreprinderi din Tg. Mureș, la hotel, unde și-o trag *more canino, en levrette*, adecătelea recurgînd la *coitus a tergo*, ca și cum ar fi sfidat, cu voie de la Partidul Hunic, etica și echitatea comunistă, afît de dragă lui Liviu Leonte pe vremea cînd erea redactor șefial la săptămînalul ieșiot *Cronica*. Necazul survine cu abluțiunile postcoitale, dificil de împlinit într-o baie cu apa întreruptă din motive de economie a «cărbunelui alb», inevitabile totuși ca igienă antidemografică minimală sub Nenea Ceașcă. De aici furia femeiască și, în nemțește, cei doi de *merdes*: «*Scheisse, so eine Scheisse! Schon wieder ist das Wasser abgestellt!*»

11. Pastișare parodică la mărețele versuri, din poemul *Vladimir Ilici Lenin*, de Maiakovski: *Partidul și Lenin, frați gemeni:/Istoria mumă-i socoate asemeni*, memorate de noi cu osîrdie pe vremea studiilor secundare. Modești cum sîntem, ca și sfioși, nu le redăm și în originalul rusesc.

12. Wu Jingzi, în *Întîmplări din lumea cărturarilor* [Editura Minerva, București, 1982, Volumul unu, pagina 97, traducerea de Mira și Constantin Lupeanu], închipuluiește, pentru dinastia Ming, un bătrînel pilitor și nostalgicos, ce grăiește după cum urmează: «În zilele noastre, oamenii sînt mici la suflet – chiar și orezul din care se face beutura asta este o stîrpitură. Îmi amintesc cum spunea tata: „În timpul domniei Hong Wu se trăia cu adevărat. Din două măsuri de orez ieșea o vadră de alcool. Apoi, a venit Yong Lee și a făcut ce a făcut, că toate s-au schimbat. Din două măsuri de orez, dacă mai ies vreo șapte litri." Uite beutura asta. Am mai pus eu ceva apă, dar tot fără gust a rămas.» Așa e. A fi chinez adevărat = a fi tradiționalist, iar a fi tradiționalist = a tînji după *illud tempus*, chiar după ocultarea Marelui Cîrmaci Mao, artizanul Revoluției Culturale, înfometatorul, genocidarul.

13. Un Ted Anton ar fructifica maximal anectodica țesută în jurul lui Piotr de-a lungul voluțiunilor sale dîmbovițioase. Și nu numai. Căci nu lipsesc știutorii de fapte și spuse creștinești... susceptibile să ajute la nuanțarea portre-

tului acestuia, obstaculînd tendințele hagiografizante, ce mult or dăunatără amintirii lui, să zicem, Petre Țuțea, beatificat de A.I. Brumaru, nezgîlțîit în *Jurnalul* sebastianic, convocat citațional de toate jegurile național-comuniste, creștine ori democrate. Or, Piotr, cînd își verbaliza pățaniile, nu se punea chiar totdeauna în lumina cea mai favorabilă, ca și cum s-ar fi temut că l-ar putea paște recuperarea postumă, sanctificatoare, stereotipizatoare și, deci, de plictis generatoare. Personal, nu s-a sfiit să-mi nareze că, în copilăria-i napocană, suferise de kleptomanie ori că Liiceanu, la ieșirea-i cu poezeme pe piața cetiturii, l-ar fi apostrofat pentru că, om vîrstnic și cu statut de filolog principal al neamului, se dedă masturbării liricoide". Cam tot atunci, doamna A.C., fostă alumnă, împreună cu care înromânizase pagini din *Daphnis și Chloe*, îi reproșa prietenalmente că, ritmînd ca stihuitorii, nu făcea decît să versifice *Norii*, text definitiv și inocolibil, iar el cerca, blînd, să o persuadeze că lucrurile nu stau chiar așa. Nu ne ascundea nouă, amicilor bahluvieni, că uneori suferă de bulimie sau că este foarte pofticios. Odată, involuntar, l-am atras și eu în suferință, zicîndu-i, la despărțirea vesperală, că urma să trec pe la niște amice a căror mamă obișnuia să mă tratarisească mereu cu plăcinte «poale-n brîu», foarte moldovinești, și lapte de văcuță ecologică. În clipa revederii de peste noapte, mi-a mărturisit cu candoare: «Luca dragă, dacă ai ști, răule, cît m-ai chinuit cu plăcintele tale; n-am izbutit, din cauza lor, să ațipesc un minut. Numai la ele m-am gîndit!» În aceeași ordine de futilități biografice, nu știu cît de semnificative, se plasează și întîmplarea cu o domnișoară, rivală mimetică a Anei Cojan, ce-l invita la cină pe cărturar, însă cu oarecari arierpanseuri... de tip cultural. În drum spre casă, au cumpărat cîrnați de prăjit pe aragaz, poftiți cu ardoare de Piotr. Ajung la adăpost, pun alimentele în tigaie, apoi se retrag spre a convorbi de idealuri platonice. Fata antamează discurs cu privire la unele obscurități din *Hippias Minor*. El, încîntat de calitatea intervenției hermeneutice a interlocutoarei, o completează amonios, ba o și complimentează că interpretează dialogul în cestiune aproape mai bine decît Gabi Liiceanu, apoi – brusc [deodată sau instantaneu, cum vreți] – schimbă canalul: «Scumpo, ai întors cumva cîrnații să se prăjească și pe partea cealaltă?» Lesne imaginăm surpriza dezagreabilă a exegetei obligate *la dé-bandade* și desublimări iscate de niște hiperempirice jumări, cînd avea proiecte înalte cu partenerul conversațional. A trebuit să-l ia așa cum era. Mda. Pățanii din astea s-or culeseră de la Tg. Mureș, unde Mary Mailat și Doina, prietena ei, îl invitau pentru un interviu și-l răsfățau cu bunătăți ungurești. Adevăru-i că a ieșit grozav interviul pentru *Vatra*, decepționate rămînînd gagicile interviuvatoare doar pe plan... sentimental. La fel se întîmpla la Piatra, la Timișoara, la Oradea, la Cluj, peste

* Ba chiar îl va fi întrebat, cu perfidă maliție, la vederea unui poem-fluviu, de vreo 75 de pagini: „Petru, spune-mi te rog, cum știi cînd trebuie să te oprești?" (n. ed.).

tot unde filologul nostru poseda admiratoare platonice, cărturărițe cu care practica strămoșescul *amor intellectualis* în draci. La Iași, una dintre acestea îmi povestea că-i ceruse voie să doarmă în cadă. Peste tot însă... vorbea cu mare deferență despre doamnele-i legitime, cărora le lăsa cu generozitate, la separațiune, apartamentul și bruma de avere încropită într-o viață studioasă. Rămînea în contact telefonic și vizitandin cu fiecare dintre ele, încurajîndu-le profesional, promovîndu-le în stima contemporanilor și așa mai departe. Mai mult, unui alumn declarat de-al său îi purta deschis pică pentru că o abandonase pe întîia după o trainică iubire de nouă ani*. Nouă, ieșenilor, dacă-i plătearn bilet de avion la clasa întîi și-l găzduiam gospodărește, și-l răsfățam cum se cuvine, un seminar săptămînal despre *Odiseea* și *Ulisele* joycian ne-ar fi diriguit cu dragă inimă, iar alteori ne insinua că *Norii* în numeroase privinți ar bate la poponeață cioranienele fragmentarisme. Dreptu-i că Decompozitorul din Strada Odeonului îi cetise opul și, cum documenta o carte poștală autografă primită de Piotr, regăsise în el oarece *écartèlement*, ca să nu spun multă *sfîșiere*, subliniindu-se ultimul cuvînt în originalul hexagonal. Stopez acilea notula, cu încredințarea că se va fi înțeles că militez pentru un Creția uman, complex, de cele mai multe ori drept, de enorm de multe ori bun, incompatibil cu *legenda aurea*. Așa să-mi ajute zeul cu aripi la picere, tutelatorul invizibil al exegeților de pretutindeni!

14. De unde Liviu Antonesi, spăimindu-l Andrei Corbea că Magistrul Țiculaun ar putea ține discursuri «dușmănoase» la adresa Tovului Ceaușiu de la microfonul Radioului Europa Liberă, mi-a îndepărtat *Slăbiciunea povestitorului*, ce alcătuia pereche cu *Tăria meteorologului*, cu textula relativă la *Norii* creționești.

15. Organizată sub auspiciile Direcției Supravegherii Teritoriului franțuz, D.S.T. siglată, măiastră cacealma ce i-a dat prilej vremelnicului dispărut să ouă *Mon affaire* în combinație cu securistul defector, cu Haiducul în cestiune, trimis să-i pună sare pe coadă. Pentru «adevăratul» portret al ambasadorului iliescian itinerant... tot Goma-i de consultat, mai cu seamă în tomul al treilea al *Jurnalului* nemirizat în 1997, la pp. 248-260.

16. *Au și ei chelnerii pe care-i merită*: titlu inexistent în *Zidirea și alte povestiri*, dar inventat odată, la Casa Universitarilor, de poetul Eugen Suciu, amicul și continuatorul lui Mazilescu.

17. Lyotard, Lyotard, ce-ai cu mine, neamule [de-mi susuri sintagme libidinoase dintr-o carte pe care totuși Boțîrlan mi-o va fi confiscat la perchiziția din 18 mai 1983, avînd ea destabilizatorul titlu *Economia libidinală*]?

---

* Bine asistată de el însuși în această perioadă: o conducea la domiciliul amorezului, din cînd în cînd la doctor etc. Dar, de aici înainte, vom refuza pudic perspectiva din *Maidanul cu dragoste* de G.M. Zamfirescu, ce ni se insinuează în orizontul de așteptare trivializat de atîta literatură română (n. ed.).

18. Declar *sur mon couillon gauche*, precum Villon, că *Rostul celui de-al cincilea* îi doar o scolie modestă – dar infidelă – la cutare capitol din romanul lui Giovanni Papini, consultat în versiunea ce o propunea poporului hexagonal, în 1939, Editura Flammarion.

19. Nu s-or gîndită, dar Școală de Catiheți, într-o vreme, la București a existat. Ea fabrica în serie poeți de serie pentru utilizanța crohmălniceană a suprarealismului socialist. Tutulora li se va fi uitat numele, căci erau fabricați în epruhetă iudeologică de Misa Novicov & Co, ca în *Minunata lume nouă* a lui Huxley, nicidecum răsăriți diferențial ori meteoric.

20. Și, cum îi susură redactorul de revistă cehoslovacă lui Jaromil, în *Viața este în altă parte* de Milan Kundera, se pot da lirici la export, că sînt căcălău în patrie.

21. Dar nu ca să se instituie în Atelier de literatură potențială, în *Ouvroir de littérature potentielle*, în Ou.li.po, ori în Atelier de literatură potențială poliţistă, Ou.li.po.po, unde François Le Lionnais, Georges Pérec, Marcel Bénabou, Raymond Queneau devirtualizează și actualizează în fel și chip, ca pe vremea breslelor medievale, măcar că nu dispun de concursul nepreţuit al predestinatului Marcel Breslașu sau al afriolantelor Nina Banuș & Maria Cassian.

22. În afară de Preafericitul Dante, din care Georgel Pruteanu a tradus în succesul binecunoscut *Dialogului* bahluviașiot, a mai ouat poezie poliglotă, printre alții, Valéry Larbaud – faimoasa *La Neige* –, în catalană, portugheză, spaniolă, română, franceză, engleză, germană. Cum *Zăpada* sa reia structura binară a epistolei medievale, imn în latină + traducțiune în franceză, întrebarea ce și-o pune cercetătorul iscusit îi dacă experimentarea plurilingvă a imnului nu va fi avut și ea ca model îndepărtat vreo imbricare latino-provensală: cînturile în strofe alternate ale *albei* provensale sau montajele lui Raimbaut de Vaqueiras în *contrat*, provensal și genovez, ori acel *descort* provensal + italian + francez + gascon + portughez + galician. Pînă la noi ordine, modelul cel mai apropiat rămîne un *descort* dantesc trilingv, din care Larbaud a luat mottou pentru *La Neige*, iar aceasta [unde figurează vocabulii moldovinești *glorios*, *Evropa*, *zăpada* și *brazilor*] curge așa: *Un año mas und iam eccoti mit uns again!Pauvre et petit on the graves dos nossos amados édredons!E pure piously trapandolos in their sleep!Dal pallio glorios das virgens und infants./ With the minds eye ti segue sobre levropa estesa./On the vast Northern pianure dormida, nitida nix./Oder on the lone Karpathian slopes donde zăpada./ Nigrorum brazilor albo di sposa velo bist du./Doch in loco nullo more te colunt els meus pensaments!Quam in Esquilino Monte, ove della nostra Roma! Corona de plata eres./Dum alta iaces on the fields so dass kein Weg se ve./Y el alma, d'ici détachée, su camin finds no ceo.*

23. E vorba de Joubert, harfă eoliană prin care nu va fi suflat nici un vînt, «auctor fără carte, scriitor fără scrieri», «primă versiune a lui Mallarmé». El, într-adevăr, nu a scris nici o carte. A avut, fericitul de el, acest dar. «S-a pregătit numai să scrie una, căutînd cu fermitate condițiile juste ce să-i îngăduie să o scrie. Apoi a uitat chiar și de această intenție. Mai limpede: ce caută el, izvorul acela al scriiturii, spațiul acela unde a scrie – această lumină de circumscris în spațiu – a solicitat de la dînsul, a afirmat în el dispoziții ce l-au făcut impropriu pentru vreun travaliu literar obișnuit sau l-au obligat să-l ocolească. A fost, prin aceasta, unul din primii scriitori foarte moderni, preferînd sferei centrul, sacrificînd rezultatele pentru descoperirea condițiilor de posibilitate, nescriind pentru a adăuga o carte la alta, ci spre a pune stăpînire pe punctul de unde i se părea că ies toate cărțile și care, o dată găsit, l-ar fi scutit de a mai scrie» [Maurice Blanchot: *Le livre à venir*, Paris, Gallimard, 1959, pp. 75-98].

24. Reamintiți-vă de geopoetul sîcîitor din *El Aleph*, de, mai cu seamă, poezia ca geo-grafie. Acela își propunea să coprindă în descripție versificatorie tot pămîntul și deja pusese gheara pe cîteva hectare din Australia ori pe niște străzi din Londra. Adevărat, adevărat, ce are el sub scări, în pivniță, noi de-abia avem în cap. Uneori. Chiar dacă nu ne-am jucat în copilărie cu ale lui Hinton cubulețe. Cf. Ioan Petru Culianu: *Călătorie în lumea de dincolo*, Nemira, București, 1996, p. 58, și Jorge Luis Borges: *El Aleph*, Alianza Editorial, Madrid, 1993, pp. 168-171.

25. Giovanni Papini: *op. cit.*, p. 160.

26. *Keep it in mind*: Mallarmé lucra, lucra la Carte. De arătat bunilor amici arăta doar, pe bucățele de hîrtie, cîte un cuvințel, de genul, bunăoară, al pronumelui relativ *care*. Se adeverea el oare, făcînd aceasta și multe altele de fel asemănător, un joubertian *après la lettre*? Era Eugen Ionescu, în *Nu*, precursorul paradoxal al lui Isidore Ducasse din *Poezii II*? Încă mai umblu după răspuns la atari întrebări eminamente retoricești.

27. Aceeași poveste o povestește Balzac în *Capodopera necunoscută*. Tot pictînd și căutînd desăvîrșirea, ajunge maestrul lui Poussin la gradul zero al picturii figurative. Pe de altă parte, cel mai fain comentar ți-l faci de multe ori singur, atribuind eventual voroavă de admirație interlocutorului întîmplător. «Te și văd înmărmurit de farmecul stilului meu», îți murmuri. E de fapt procedura aceluiași poet din *El Aleph*, ediția citată, p. 159. Ce își face omul cu propria-i mînuță, *manu propria*, lucru manual se cheamă. Astfel, nu uităm că Apollinaire obișnuia să-și scrie singur, în epoca neînțelegătoare, sub pseudonim, laudative recenzii. Bedros Horasangian, în ziarul dîmbovițan *Libertatea*, sub pseudonimul Florin Băiculescu, nu proceda nici el altminteri cu întîiul său volumel de stihuri, ivit în 1997 la Nemira, cu *Integrarea în Europa*.

28. Bună teorie despre capră și varză, normă și deviere poetică, ar putea suscita *Logica morbidă* a lui Stéphane Lupasco. Nimic nu este absolut normal, nimic nu este absolut patologic, iar cînd unul dintre contrarii se actualizează, celălalt se virtualizează. Distincția între normal și patologic îi numai statistică și pragmatică. În altă dez?ordine a digresiunii pișichere: și la noi poate găsi ciolovecul, pe al doilea raft al bibliotecii, vreo patru manifeste ultraiste borgesiene într-o ediție de lux, traduse de Gérard de Cortanze prin 1980.

29. Isou, pe de altă parte, Isidore Isou – el face un pas și mai îndrăzneț. Nu în *Admirabila Romîncă*, firescamente. Ci în numărul 82 al revistei *Fontaine*, pe care nu l-am cumpărat de la anticariatele din București, unde nu se afla nici măcar epuizat. Acolo se explică el asupra letrismului: cum a trecut de lexicul real, a spintecat alfabetul și a genitat sonorități pure. Amicii săi, letriștii, substituie, și ei, litera cea liberă cuvîntului nivelator: *Jalce, jalce/ Jahanti galce/Jalce, jalce/blouzi psiline.*

30. Aici e de făcut vad unei teze și mai cocoșante: scriilecturii, ochiului nediferențiat din mistica Magistrului Eckhart, ochi prin care Creatorul și creatura se văd, supraveghează, controlează reciproc.

31. Așa priceputâ, poezia poate fi nobila inutilitate de care grăia Doamna veacului trecut, a secolului al nouăsprezecelea, de Staël. Să nu pmitem însă nici crinii cîmpului: ei nici nu torc, nici nu țes: și-s mai bine înțoliți decît Solomon. Ba l-au și instigat pe Lafargue, ginerele bărbosului epigon Marx, să scrie *Le droit à la paresse*, lăudînd poezia ca pierdere pură, deși cutăruia îi aduce folos. Mi-am reamintit asta, în anii optzeci, la căderea unui înalt teanc de tomuri din biblioteca lui Mihai Șora. Din morman se ivea, reabilitînd teza, *Suma ateologică* de Bataille. Am recitit *ad hoc*, și pe loc, *Experiența interioară* din op, m-am reinstalat în teză și... a fost minunat. Am priceput din nou că poezia, care-i supliment, vine după tot, însă nu o poți străbate în înot. Soluția cu reorganizarea activității poeților îmi va fi venit totuși foarte tîrziu, după întîlnirea Estnicilor cu economia liberal-capitalistă, după lectura unui roman chinez reconstituitor al lumii literaților mandarinali. Da, da, da: un sistem trietajial de examene și premieri – locale, județene, naționale – ar ierarhiza cît de cît, și în Balcani, pletora auctorioșilor, dînd, pe termen lung, șanse tutulor, să se afirme la unul sau mai multe nivele de mediatizare glorificatoare. *Qu'on se le redise en haut lieu!* Poate că, astfel sancționat, *genus irritabile poetarum* ar cîrîi mai puțin și cu folos.

32. *Soupente, soupente*, cum să-i zic altfel reduitului amenajat pe înălțimea unei încăperi? *Suspentă* ar fi poate mai bine, căci indică binișor etimologhia, provenitul din *suspendere*, și circumscrie-potrivit retreta ca suspendare a gîndirostivieții curente.

33. Ceva însă mai puțin decît Janine, eroina povestirii *Femeia adulteră*, tot din *Exilul și împărăția*, al cărei extaz ia toate aparențele unei hierogamii.

34. Expresia de «singular universal» se află în simetrie inversă cu cea uzitată de Jean-Paul Sartre, «nefilozoful», în intervenția de la colocviul *Kierkegaard vivant*, nu? Ba da.

35. Cum s-ar spune pe la Cajvana City, unde *zolea* nu-i alta decît soda de rufe.

36. Vezi Roland Barthes: *Mythologies*, Seuil, «Points», Paris, 1970, pp. 144-146, *La critique Ni-Ni*, unde «mecanica dublei excluderi» se va fi văzut definită ca o «trăsătură mic-burgheză»!

37. Din 1901 pînă în 1902.

38. Revedeți iconografia inserată între paginile 48 și 49 din Lagarde et Michard: *XXe siècle*, Bordas, Paris, 1966. Revedeți-o și întrebați-vă, îngîndurați, unde-i neaua de mai an cînd Papa Stol ne trecea prin sită hermeneutică *Zona* și multe tîrcoale scoliastice dădea acelui *Soleil cou coupé* de la ieșirea din poiamă.

39. Jarry credea, și poate nu se înșela, că burlacii, posedînd atîta timp liber, sînt cei mai potriviți pentru sarcina urgentă a restabilirii echilibrelor demografice.

40. Georges Duhamel, el e țintașul convocat de Raymond Jean în *Lectures du désir*, Seuil, «Points», 1977, pp. 108-109.

41. Tot el a propulsat la aceeași editură, în 1960, *Scrisorile către Lou*. Legenda curge că, imediat după respectiva epifanie culturală, o damă de o anumită vîrstă s-a apropiat de el, într-o cafenea, și-a ridicat bluza și i-a monstrat o pereche de sîni: superbi, fermi, siguri pe ei. La șuieratul admirativ al privitorului, tipesa i-a șoptit repede că ea este dedicatara stroafelor + misivelor kostrowitzkiene, sprințara Lou, căreia Guillaume Apollinaire îi adora cea *toison qui est le parfait triangle/De la divinité*.

42. Raymond Jean: *op. cit.*, p. 131.

43. Celelalte două romane, mijotate în jurul anului 1907 și publicate pentru parai, tot sub manta, se cheamă *Mirely sau Gdurica ieftină* și *Isprăvile unui tînăr Don Juan*. Fără prea mare putere literară, sînt ușor vărsabile genului pornografic, însă pierdurează în ele un erotism inocent, juvenil și neinhibat, asortat cu un decor de conac ieșit derect din experiențele biografice ale romancierului în spațiul italo-romano-flamando-german.

44. *Verges* = vergi și, totodată, faluri.

45. Preacinstitul supliciu se zugrăvește – în versiunea pișicheră ce o datorează ginta cuțovlahă Institutului European și colecției «Maeștrii literaturii erotice» [unde or apărutără deja *Gamiani*, *Fanny Hill*, *Erotika Biblion*, *Tereza filozoafa*, *Căutarea Messalinei*] astfel: «Cei unsprezece mii de japonezi ședeau pe două rînduri, față în față. În mînă țineau toți cîte o nuia flexibilă. Fu dezbrăcat în pielea goală și obligat să treacă prin acest cumplit culoar, printre gealați. Primele lovituri abia de-l făcură să tresară. Căzeau pe pielea lui mătăsoasă,

lăsându-i urme de un roșu închis. Suportă totuși o mie de lovituri, apoi se prăbușește în propriul său sînge, cu sula erectă. Fu atunci urcat pe un căruț și continuă promenada lugubră, însoțită de lovituri seci și sacadate, pe o piele umflată și plină de sînge. Curînd, jetul de sămînță nu mai putu fi oprit și, după două-trei zvîcniri, lichidul albicios nimeri pe fața soldaților ce trăgeau tot mai vîrtos în prințul ajuns fleandură. După două mii de lovituri, Mony își dădu sufletul. Soarele strălucea, păsările manciuriene ciripeau, făcînd mai veselă acea dimineață cochetă. Sentința fu executată pînă la capăt și cei din urmă soldați loviră cu varga o rămășiță informă, un fel de umplutură de cîrnat, din care nu se mai distingea nimic. Rămăsese neatinsă doar fața, care fusese ferită cu grijă –, ochii ei sticloși și holbați părînd să contemple măreția din jur.» Pe de altă parte, *hospodar* iaște denumirea sub care erau cunoscuți, în limbagiu diplomatic, domnii români din vremea Regulamentului Organic de rusească amintire, veritabili «suprefecți» din subordinea generalului Kiseleff.

46. Șerban Foarță mi-a confirmat că Emmanuel Bibesco era, într-adevăr, poponaut, nu și Antoine, corespondent al lui Proust și personagiu atît de simpatic lui Mihail Sebastian în *Jurnalu*-i publicat la Humanitas în anii trecuți. Mony Vibescu, bisexual frenetic, funcționînd *et à la voile et à la vapeur*, să fie un concentrat cvintesențial al celor doi? Greu de spus. Deocamdată.

47. Se reia, apoi, la Georges Bataille, în unele din ficțiile sale memorabile: în *Mortul*, de pildă, unde dăm iute peste sintagma *vit écumant*, atît de arhaizantă.

48. Mulțumim călduros Monei I. pentru semnalarea pastișei studentine la cursul lui Apetroaie, ce confunda cu voioșie demarajul semiotic al textului și începuturile literaturii române: *Căci vinovat e tot făcutul/Și sfînt doar nunta, incipitul*. Ierte-l Dumnezeu, șteargă-l de pe lista cu «persoane de sprijin» găsită de veroluționari în biroul prim-secretăresei Ghițulica și repomenească-l în *Liber vitae!*

49. *Les Gnostiques* se intitulează ea și cred c-am uitat-o în apartamentul bahluviașiot, pe tăblia cu opere de căpătîi.

50. *Le Petit Larousse*, ediția din 1993, Paris, *sub verbis*, p. 693. Tot de aici aflăm că albinoșilor de rasă africană li se spune și *nègres blancs*, «negri albi», că *nègre en chemise* desemnează un product gastronomic utilizînd ca ingrediente ciocolata și crema englezească ori că adjectivul invariabil *nègre blanc* sinonim se adeverează cu «ambiguu», «vizînd la împăcarea părerilor opuse», «ambivalent». Prin sursele noastre tainice, din care nu devoalăm decît *O mie și una de nopți* în francizarea Doctorului Mardrus, avem știre despre *le nègre noir*, cu înțelesul de «harap», nealb însă, *le petit nègre*, «voroava francofonfilor din fostele colonii franțuze», *le négrier*, *le négrillon* și, bucățica a mai delicioasă, jarrycă de tot, *la Chanson pour faire rougir les nègres*! Vocabulul bazial fiind, în zilele noastre, supraîncărcat cu conotații rasiste,

vînate cu acribie de L.I.C.R.A., s-au recomandat parigoților sinonimele *Noir*, *Africain* și *Black*: mai neutrale, mai transparente, mai integratoare. *NOTA BENE*: Larousse-ul Mititel convoacă la bară exemplificatoare, paradigmatizîndu-i, pe negrișorii literai ai lui Dumas cel Betran și Prolific.

51. Truvabil și pe listele de preselecție a «persoanelor de sprijin», luate cu proces-verbal de revoluționiști, în decembrie 1989, din faimosul birou ghițulician, înțesat de note informative ale Securii, chiloți de schimb cu mînecuțe, sutiene sovietice și pachete de țigări bulgărești: ceea ce explică fără rest ieșirea lui, chiar în primăvara anului problematic, la o bursuliță refegistă, talonat îndeaproape de consoartă, incapabilă să-și schimbe pamperșii altminteri decît ținută de toartă.

52. *Madame La Paille, n'est-ce pas?* Îhî, cum să nu fie dînsulica de ea, păpa-o-ar noroacele pe cumătra Săndelului Călinesc!

53. Nicolae Manolescu, afît de fluctuant altădată, semnalează totuși cu bărbăție, ca să nu spunem cu indignare intelectuală, în editorialul ce i-l publică *România literară*, nr. 25/1998, manipulările securicomuniste din *Addenda* și *Cronologia societății civile*, căci, rostește el, «din lista *disidenților* români lipsesc: Mihai Botez, Andrei Pleșu, Aurel Dragoș Munteanu, D. Țepeneag, Ion Puiu, Ion Vianu, Ion Negoițescu, Mihai Stănescu, Petru Creția, cei 18 scriitori semnatari, în toamna lui 1989, ai unui protest, ca și cei șapte „solidari" cu Mircea Dinescu, Constantin Pîrvulescu și cei șapte foști lideri comuniști care, în martie 1989, i-au adresat lui Ceaușescu o scrisoare foarte critică. Și, probabil, și alții mai puțini celebri. În al doilea rînd, ponderea rolului jucat de disidenți este departe de a rezulta, cu limpezime, din cronologie. Cazul cel mai flagrant: Paul Goma. Dat într-o paranteză, numele celui mai cunoscut și înverșunat contestatar român al comunismului trece aproape neobservat. Este, în schimb, exagerată contribuția Anei Blandiana, care se bucură de un paragraf comparabil cu cel consacrat Doinei Cornea, plin, pe deasupra, de inexactități. Fubula cu Motanul Arpagic din cartea pentru copii devine „un pamflet împotriva lui N. Ceaușescu" [titlul, ca să nu cadă în deriziune, nu e pomenit] și ea ar fi condus la „interzicerea de publicare" a autoarei [se înțelege că pînă în decembrie 1989: dar volumul de versuri din «Biblioteca pentru toți?»] și la plasarea sub supraveghere. Dacă toate aceste lucruri ar fi criterii ale disidenței, atunci numărul beneficiarilor onorarei cu pricina ar fi cu mult mai mare. În sfîrșit, nu se spune, în toate cazurile, de ce acțiuni se leagă numele lor și ce consecințe au avut acestea. Mircea Dinescu nu este doar autor al extraordinarei scrisori din *Libération*. Preotul Calciu-Dumitreasa, Dan Petrescu, Liviu Cangeopol sînt pur și simplu listați, fără alte precizări. Faptul că Doina Cornea a fost bătută la propriu de Securitate, stîrnind o mare emoție, nu este menționat. Nici greva foamei în care Dorin Tudoran s-a aflat vreme de 40 de zile. Selectarea abuzivă a numelor și manipularea informației reprezintă un

scandal moral, de care se face vinovată Fundația „Academia civică". Adevărul istoric nu este negociabil. Ce s-ar mai putea spune?» *Multum, non multa. Vero enim dicimus Blandianae: «Vade retro, Anna, cum Gogo Rădulesco! Ite cunnos matrum vestrarum! Descendite ad uterum, ut nostri infamiam saecli illo expurgetis loco et animo sano in corpore pulchro ad oras revertere luminis possitis! Forsitan intelligetis, in horam reversionis, explicationem nostrorum sapientem maiorum de dissidio in conviviis philosophorum: nam ibi saepe ab doctrinis Graecorum differt veritas. Pax Baphometi tecum, mulier malae voluntatis!»*

54. Expresie poetică a reveriilor blandiene despre falul Conducătorului Mult Iubit, al cărui prelungitor și prezervativ se adeverea Pecereul, dedicatar al cîtorva stanțe studentine, foarte vibrante, tare vibromasante, peniscaptivante, ale militantei noastre civicioase. Dacă stăm în poziție de drepți și cujetăm strîmb, Goma e cam blînd cu ea, cu globotroteruța de serviciu, în tomurile *Jurnalului* său nemirizat în 1997, căci ar merita să-i frigă și *realiter* cîteva lovituri de ceatlău peste bucile neastîmpărate, corectîndu-i totodată – mai sever – scăpăciunile gurale, polilogiile rădulesciene și pilpulismele signetiene.

55. Măcar că, spăimit de contingențele avenirului, a trimis la topit un roman al lui Goma, *anno Domini* 1990, *Culoarea curcubeului* titulat, pretinzînd că l-au presat imperativele economice. «Dumneata, om de carte și scriitor român, ai distrus cărți!» făgăduiește să-i reamintească Basarabeanul din Belleville pînă la Judecata de Apoi a Culturii, cînd Pantocratorului însuși, Nomotetului Suprem, i-l va designa pe Liiceanu cu gestem apotropaic, digital, adică deictic, sau în modul pe care-l va găsi atunci de cuviință.

... ȘI ÎNTÎIA NOAPTE DE FILOZOFIE

El, în locul lui Hitler, ar ști cum să zdruncine rezistența sovietică. [Ar arunca 5 000 de parașutiști la Moscova, ca să provoace derută.] El, în locul lui Antonescu, ar ști cum să ocupe cazematele rusești. [Le-ar ataca continuu, la intervale scurte, cu pichete mici de 20-30 de soldați, ca să obțină astfel epuizarea nervoasă a adversarului.] Cred că am ajuns cu Camil Petrescu [ca și cu Nae Ionescu pe vremuri, dar cu Camil e din acest punct de vedere mult mai simplu] la o adevărată tehnică de a-l incita să vorbească și de a-l asculta. Ascultare admirativă, punctată de exclamații de mirare și false obiecții ușor de înlăturat.

Mihail Sebastian: *Jurnal*, 356

Ils ont élu le banquet ou le cabaret contre l'Académie ou l'Université, la prison ou le bûcher contre l'Institution ou la Prébende. On les rencontre plus volontiers dans un lit ou dans la rue que dans les bibliothèques ou dans les églises. Le plus souvent, ils montrent une ardeur à vivre leur philosophie et à penser leur vie. La théorie n'est pas pour eux lettre morte ou variation nébuleuse, mais propédeutique aux comportements. L'éthique devient un art de vivre au quotidien, loin de la science absconse des codifications castratrices.

Michel Onfray: *L'Art de jouir*

ANCHETA DIN 12 FEBRUARIE 1990

GENERALUL EMIL BRUMARU: Ca ancheta să fie [măcar] semilegală, am telefonat doamnei Irina Amarandei să-ți anunțe cu 24 de ore înainte dreptul de a gîndi răspunsurile fără a ști întrebările. Să fim calmi și luci[n]zi. Fără violență[1], dragă Luca Pițu. Fără inocență! Dar cu «notule»! Ce zici?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Păi, ce să mai zic? Mi-ai pus sula-n coastă. Irina și Gianni Amarandei mi-au pus-o și ei. N-am încotro. Calm sînt, spre luciditate tind, de neviolență nu duc lipsă, iar inocența mi-am pierdut-o din fragedă pruncie. Așa că dă-i drumul: pornește motorul[2]! Ești mulțumit acum? Iată-te deja servit cu primele două notule.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Un grup de admiratoare [de-ale tale!] mi-a transmis c-ar dori să încep cu: «E adevărat că sînteți foarte... ?»

PARTICULARUL LUCA PIȚU: E adevărat! E adevărat! *Of course, of course*. Ție însă ce-ți pasă? Ale tale, ori de cîte ori au dubii, vin la întîlnirea, fixată de poema-ți, în gară la Belcești[3].

GENERALUL EMIL BRUMARU: Unde ne sînt disidenții? Spațializează-i! Temporalizează-i!

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Permite-mi să raportez: cel mai departe e, în clipa de față, Liviu Cangeopol, aflător în redacția hebdomadarului new-yorkez *Lumea liberă românească*, de expresie moldovalahă, unde ține, cu proverbiala-i vervă polemică, editorialul politic și – nu o să crezi! – clasamentele fotbalistice la zi. Dănuț Alexe cel Bruxelez urmează să treacă de la BBC la Europa Liberă și, mîrîie lumea, e prin Iași, pilot al unui grup de belgi domici de înfrățire cu satele indigene. Dan Petrescu umblă numai cu Andrei Pleșu, publică în revista *22*, ce mai, s-a realizat*. Gianni Amarandei s-a dus în Italia să-și cum-

* Și-a revenit, între timp (trecînd de la *și-și* la *nici-nici*) (n. ed.).

pere scule: are planuri mari cu o orchestră de jazz. Nevastă-sa e la slujbă, în laboratorul psihologic, unde testează, testează, testează. Lidia Ungureanu brodează. Liviu Antonesei e în greva foamei [să vedem cît rezistă!] pentru nobile idealuri tipografice. Alexandru Tacu unduiește pe la județeana fesenie, creștin-democrată și național-comunistă. Filip Răduți și-a cumpărat o cușcă cu lunetă și vînează securiștii grei. Săndel Călinescu vînează, pe lîngă o promovare binemeritată, și vila fostului rector Ion Creangă[4], aranjînd totodată expedierea odraslelor personale la studii peste graniță. Nici eu nu mă simt prea bine și fredonez în dorul lelii: *Horia, Cloșca-s sub pămînt,/Iar curuții nu mai sînt./Ce-a fost verde s-a mîncat,/Roșul s-a restructurat,/ Borges Nobel n-a luat./Moș Melinte, biet țucal,/Faci ce faci și-o frigi normal.*

GENERALUL EMIL BRUMARU: Greva foamei, în vîrtejul pieziș al evenimentelor, nu riscă să fie confundată cu o cură de slăbire?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Piezișă este numai întrebarea ta, generale, căci m-am prins la cine te referi. Am să ți-o spun verde-n față: Antonesei, dac-ar fi ținut numaidecît să slăbească, recurgea la un mijloc infailibil: îndrăgostirea. A mai recurs la el în trecut, cu rezultate spectaculoase. Nu mai revin deci asupra cestiunii. Totuși, bag sama, nu ești primul ce-și pune, și îmi pune, atare întrebare. Și-o punea și Dan Petrescu după a zecea zi de protest alimentar. După a șaptesprezecea realiza și dubla lui inutilitate; nu obținuse satisfacerea nici uneia din cele două revendicări: nici reintegrarea pe post, la șandramaua lui Corneluș Ștefanache, nici viză de ieșire la tratament în Occident. Pe de altă parte, Limbricii Nihilului, care făceau de gardă în vremea arestului meu discontinuu la domicil, nu încetau să mă piseze: «De ce nu slăbește Dan Petrescu? De ce nu slăbește Dan Petrescu? De ce nu slăbește Dan Petrescu?» Rămîne ca o enigmă pentru contemporanii protestanților alimentari, ai artiștilor foamei.

GENERALUL EMIL BRUMARU: *À propos* de afirmația Tovarășului Brucan: «Românii se împart în deștepți și proști», crezi că «împărțirea» se face cu rest? [Întrebare dictată de un matematician, Sînziana Caraman.]

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Sînziana, juna voastră reporteră și proprietara unei mașini de scris Woodstock, nu s-a înșelat. Împărțirea lui Brucan se face cu rest. Din mai multe motive. Întîi, totul nu-i totul. Mai subzistă un reziduu, o restanță, cum ar spune Tow Derrida. O să vezi îndată ce hram poartă ea și cum se pot împăca *Deșteaptă-te, Române* cu «Românii e deștepți». Prima formulare marchează un pios deziderat și o incitație la trezire, cu implicația că Românii urmează să se deștepte, fiind prin urmare nedeștepți, adormiți, prostiți, buimaci. A doua: o ironie: Moldovalahii se cred deștepți, mintoși, căpoși, dar, cu notabila excepție a autorului propoziției ironice[4], nu-s. Restul, restanța de care vorbeam adineaori, nu e oare inteligența? Inteligența este aceea ce admite la baza ei un haos, un grund ori un bălegar fertil pe care va crește ciupearca deșteptăciunii. Inteligenți par cei ce acceptă, lupașcian, coprezența celor două valori în ei, oscilația, nesfîrșita culisare între cei doi poli, între absolutul prostirii și Himalaya trezirii. Cînd prostia se actualizează, deșteptăciunea se virtualizează, trece în mîzga latenței, în «somnul cel de moarte», și invers. Acum ni se clarifică senzul invitației mureșenești. Ea ne împinge la actualizarea deșteptăciunii din noi și la virtualizarea prostiei. La sculare din somnul dogmatic. Tow Brucan are dreptate, dar bine interpretat: Românul se împarte în deștept și prost, cu un rest de inteligență, la care nu are însă întotdeauna acces. În felul acesta, iaca, reușim performanța de a-i pune în acord pe semnatarul *Scrisorii celor 6* cu noul imn național și cu petrescianul Camil.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Același grup de admiratoare insistă să răspunzi: «Ce ați făcut în ultimele 5 luni?»

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Ce să fac? De toate, ca omul. De cînd s-o iau? Din octombrie trecut? Ei bine, dacă îmi amintesc eu corect, în nopțile de 9 și 10 octombrie 1989 am executat activitate conspirativă la telefonul domnului Filip Răduți, alături de cîțiva din semnatarii Petiției contra manipulării de către mediile lefegii ale Vechiului Rejim a triplului pleonasm «deplina unanimitate a întregului popor» și pentru *ne*realegerea Tovului Nekulay Ceaușinul în funcția de Arhonte Suprem al Sinecdoacei Totalitoante. În seara lui 12 octombrie, la orele 21, a avut loc încăierarea din Strada Sf. Atanasie, nr. 13, în care nu mi-am pierdut capul, ci o șapcă la care țineam foarte mult[5]. Mi-a rămas probabil la dosar[6]. Din 14 octombrie am intrat la statut special de consemnat domiciliar. Pînă pe 6 decembrie. De pe 6 pînă pe 22 decembrie m-am înfruptat din roadele libertății supravegheate; de pe 22 pînă în prezent, din strugurii răzmeriței și din agurida postveroluționară. Între 6 și 14 decemvrie am activat, în adîncă ilegalitate, printr-un dormitor secret ce surplombează Piața Unirii. Pe 22 decembrie, ridicîndu-mi-se paza discretă, am voluat prin tîrg, am alergat la... voluție, pe la Radio, de colo-colo, pe unde nu era nevoie de mine. Ajuns în balconul Casei Tineretului, am clamat o misterioasă lozincă: «Mady Solomon e cu noi!» Am reluat-o în balconul județean. Voiam, dar mi s-a interzis, să intonez și un «Tovarășul Ceaușescu e cu noi!» în momentul cînd un excitator de mulțime, Florin Slabu [pare-mi-se], a impulsionat la un «Trăiască Ștefan cel Mare!» În perioada sărbătorilor și a sacrificării Porcului Tradițional din Scornicești, după scenariul adus la zi de inteligența lui René Girard, am stat mult timp pe la Gianni Amarandei, pe la Lidia și Ovidiu Ungureanu, pe la Emil și Dana Coșeru ori pe la Petrești. Ne-am revăzut cu Dan Alexe de Crăciun și ne-am intervievat reci*porc*. A urmat o invitație, pentru L.A. și pentru mine, de a prezida, în Comisia pentru Cultură a Fesănăului, cîte un domeniu de activitate: Antonesei, tineretul; eu, relațiile cu streinătatea. Ne-a fost de-ajuns o vizită la București, la Ministerul de Externe și la sediul Grupului pentru Dialog Social, spre a ne da

seama de inutilitatea prezenței noastre p-acolo. Oamenii puneau de șmenuri, se aferau, beau cahfele, dădeau interviuri presei etranjere ori, ca Stelian Tănase, pozau cu lidări sindicali de peste fruntarii. Vom fi priceput atunci, eu cel puțin. Am mai refuzat apoi cîte o prebendă locală, mai mare sau mai mică. Pe 1 ianuarie am fost reintegrat în slujba universitară, exact – așa cum ceream în memoriile contestatoare din 14 și 15 septembrie 1989 – pe postul lectoral ocupat înainte de exmatriculare și diriguire către Combinatul de Utilaj Greu. Trec hebdomadar și țanțos pe la redacția noului săptămînal bahluiesc *Timpul*, unde mai ou cîte un eseuaș. Și nădăjduiesc să nu mai am pe viitor alte complicații decît sentimentale. Dar, mai știi cum se învîrte roata devenirii? Poate mă exmatriculează iar, mîine-poimîine, securicomuniștii cu părul schimbat, de circumstanță, și năravurile ba.

GENERALUL EMIL BRUMARU: «În ultimele cinci zile?»

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Am petrecut, firescamente, întru *amore, more, ore*[7], *re*. Și am reconstituit lecturile făcute între 14 octombrie și 22 decembrie 1989. Trebuie să afli, cu această nobilă ocazie inchizitorială, că am fost incapac de cetitură filozofică ori scientifică. De-abia putui relua un roman de Faulkner, mai mult de Huysmans, unul de Gombrowicz și *Confesiunea impudică* a lui Tanizaki. Din limba germană nu am reușit să deslușesc mai mult de un catehism luteran pentru uzul adolescenților sași din Ardeal, iar istoria Engliterii, văzută de Maurois, tot în limba originalului. Ascultam, între timp, radiourile libere *usque ad nauseam* și dădeam aparatul la maximum ca să profite și gvarzii mei. Cum toți, aproape toți, aveau asupra lor *Sportul popular* [lectură obligatorie a «băieților»[8], spre a se evita riscul intelectualizării aparatului expresiv, pardon: represiv], avui astfel prilejul să-i felicit călduros pentru ultimul record al Nadiei Comăneci, acela cu trecerea clandestină a frontierei româno-maghiare.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Nu ți se pare că mișcarea politică românească are o orientare de coridă, pornind cu *Olé*,

olé, olé, Ceaușescul nu mai e! și terminînd cu Petrică Roman, pe jumătate toreador? [Întrebare dictată de un matematician, nu de un taur!]

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Ba da, ba da, ba da. Bine-ar fi să se precizeze însă culoarea taurului, cît și aceea a fercheșului torero. Dacă taurul înfruntat de Pedro în arena politică nu e Dezastrul Roș, se duce pe copcă baraca firavei democraturi, iar în loc de cuplul *toro-torero* se reinstalează dictotaurul, ficționalizat de noi cu atîta sagacitate în romanul-foileton *«Brazde peste haturi» revisited*. În pluralism, sperăm, ascensiunea lui Iordache Leahu poate fi oprită, iar tovarășul Petre Roman, puiul de bolșevic, nepotul tancului sovieticos, poate oricînd deveni, profitînd de natura fesenistă a băștinoșilor pontici, un John Kennedy dadanubian cu șarm, adoratul alegătoarelor de la Apaca, altă versiune a lidărașului postmodern ce întreține raport eroticos cu populația decomunizată, căreia să-i ofere, pentru vot, un surîs, multe dezacorduri gramaticale + cîteva felioare de salam sibiesc.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Narează-mi esteticește despre contactele tale cu foștii securiști [*les feus*, din latinescul *fatum*, și nu *foetus*].

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Cum să o fac? Aici începe disperarea mea de povestaș anchetat. *Les feus* erau inombrabili ca grăunții de pe știuleții Bărăganului. Și fiecare avea personalitatea sa incocoșabilă. Cu care să încep: cu Boțîrlan ori cu Wolf? Cu Rotaru ori cu Gașcu? Cu Garu ori cu Rotașcu? Cu Bostan ori cu Gavrilă? Cu Negru ori cu Ciurlău? Facă-le Atotputernicul pomelnicul în ceasul Ultimei Judecăți. În *Lettre à un ami occidental*, diseminată printre prietenii mei apropiați și trimisă spre Apus pe două căi, una lăturalnică, iar alta directă, poșta [ce ducea năpristan la dulapurile cu dosare din Strada Triumfului, nr. 6], i-am pus să se feleze, irumeze și anchiuleze unii pe alții, să dialogheze unii despre alții și să-și etaleze buboaiele. Ție am să-ți raportez cîte ceva despre doi mai puțin

cunoscuți cetitorilor de la *Convorbiri literare*. Primul, căpitanul Cîrdei, a făcut de gardă pe Vasile Lupu 106B, bloc G5, etaj II, gulag 3. Nu era din aceia, juni locotenenți de Băneasa, temători să nu le creez probleme și de aceea dispuși să steie la coadă, la magazinul Flora, în locul meu, pentru ouă, salam de pasăre, conserve de fasole și spanac; ori furnizori de pastă de dinți. Nu, nu, nu. Era un pedagog înnăscut. Încerca focos să mă persuadeze că nu eream un om pierdut pentru societate: mai aveam șansa să reînvăț marxismul de la zero acceptînd un post de paznic nocturn la Combinatul de Utilaj Greu ori la liceul acestuia și apoi să reurc treptele pînă la profesoratul mediu. Mă căina amarnic pentru că frecventasem niște «șarlatani» ca Al. Zub sau Mihai Ursachi. L-am regăsit cu stupoare pe 22 decembrie 1989, la sediul Radioului, adus de Filip Răduți, care pretindea că-l reeducase pentru post-ceaușism. Morga nu-i dispăruse. Nici mîrlănia. Iar cu Răduți nu puteam să mă cert, căci în casa lui ni se telefonase de la Europa Liberă, Vocea Americii și *Libération*.

Al doilea a condus interogatoriile din prima săptămînă decembristă. Ți-oi cita doar două poante memorabile cu el, colonul Irian, Irineu sau Perineu, adjunctul lui Ciurlău. Întîia: «În memoriul dumitale contestatar, din 14 septembrie 1989, ai acuzat Securitatea de a fi făcut presiuni asupra instituției unde ai lucrat... ca să te dele afară. Află că Securitatea te poate da în judecată pentru calomnie, ar cîștiga procesul cu ușurință, că un cuvînt tot mai are și ea p-aici, p-acolo, și ar obține să plătești din buzunarul personal întreținerea dispozitivelor – oameni și mașini – ce te vor fi supravegheat din 14 octombrie curent!» A doua poantă. Aplecîndu-se peste masă către mine, ca să nu-l audă maiorul Negru: «Să-ți spun una trăsnet. Știi că Dan Petrescu s-a pus în slujba unei puteri străine?» Bieții securiști, sărmanii seci curiști, cururi cu prefix și sufix!!! Să nădăjduim că domnul Filip Răduți îi va recicla pe toți într-o bună zi. Oare folosește strategiile reeducative din *Ultimul împărat*, filmul lui Bertolucci? Îi învață să-și spele singuri ciorapii, să se șteargă la fund cu tabloul Tovarășului Nicolai Ceaușăscul, să prindă muște

și să le zdrobească între coperțile carnetului peceriu, să aducă un șobolan mort între deșe, să se drogheze, să se prostitueze, să calce pe flegme și rahați canini?

GENERALUL EMIL BRUMARU: Poțină modă nu strică. Îți amintești desigur toaletele Odettei de Crécy. Bănuiești cum s-ar îmbrăca Odette azi, lenevind în mers prin Copou? Erotizează vestimentația personajelor.

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Am, bătrîne general, responsul la purtător. Pentru a se găti fain azi, Odette ar trebui să le cunoască pe Tamara și pe Sînziana Caraman. Ar duce-o ele la talciocul din Alexandru cel Bun, și s-ar înțoli gagica în draci... de ar crăpa tîrgul de ciudă, de-ar șopoti babele pe la colțuri: «Uite fufa naibii, e mai elegantă ca nevestele slujbașilor de la ambasada albaneză!» Firește că vestimentația acestui personagiu trebuie erotizată minuțios, cu funde, cu cercei, cu inelușî, colanți, ciorapi cu rețea secretă, bluze cu litere cauciucate, fuste conice cu triunghi. Altminteri s-ar trezi c-o iau peste picior cățele iliesciene și o rîd distihial: *Moși cu ouăle atîrnînde/Ți-au adus, fă, -n dar doar funde!*; altminteri s-ar trezi c-o fluieră contramanifestanții de obediență fesenie tocmiți de Doru Nechifor, așa: *Geaba ai bulan mișto/Dacă n-ai pantofi maro/Odetă dragă!* Despre erotizarea aparatului represiv și preventiv, despre fusta militară, chilotul polițist ori sutienul securist, am să-ți suflu eu ceva la ureche altădată... în chip de notă informativă.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Infatigabilul matematician, dintr-o curiozitate pur numerică: «Cincinale cîte îi acordați domnului Ion Ilici Iliescu?»

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Două. Dar să fie de patru luni și jumătate fiecare. Ajung pentru gestația unui *infans* multiliber, a unui stătuleț pluralist și închirierea unei garsonerii în Blocotețul Comun al Evropei cu vechi metereze.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Ce set de întrebări personale ai pentru Gorbaciov?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Tiba, profesorul meu de teoria literaturii la Universitatea din Iași, i-a întrebat odată, în vreme ce striga catalogul, pe doi colegi – să le zicem Dumitru Ionescu și Dumitru Popescu: «Sînteți frați?» Discipol încă nedezis al fostului meu inițiator în tainele subiectelor vagaboande, am să-l întreb pe Mihail Gorbaciov doar atît: «E cumva soția dumneavoastră soră cu Raissa Maritain, nevasta marelui filozof neotomist?»

GENERALUL EMIL BRUMARU: Dar pentru președintele George Bush?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Pentru el am una triplă, una și trină. Iat-o: «Domnule Bush, vă place: să mergeți de-a bushile? să bushiți ușile? să dați iama, cu apetit de boșiman, *dans les busheries*?»

GENERALUL EMIL BRUMARU: Să trecem la futurologie? Cum anvizajezi, dragă Luca Pițu, ...rologia? Nu uita nici patafizica pițuliană.

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Nu te-am suspectat eu degeaba, Emilescule, de înțelegere greșită a obiectului, obiectivelor și stratagemelor disciplinei ce tratează scientific despre avenir. Ai văzut în ea, mai ales înainte de 22 decembrie 1989, o *ancilla ideologiae*, o sculă a politicii demografice a Tovarășului Nekulay Scomicescu. Năravul din născare leac nu are. Am să trec la partea a doua a întrebării tale. Să știi că disciplina care tratează scientific despre excepții și soluții imaginare nu-și pierde noima, nici noica, în perioada post-totalitoantă, deschisă ori nu pluralismului politicos; nu-și pierde noima și e plină de sugestii îndrăznețe pentru amanții ei, patafizicienii. Îi ajută să se descurce politicește, chiar dacă patafizicienii și politica nu merg totdeauna mînă-n lînă. Iaca, lui Jarry i-a inspirat ideea de a propune candidatura la președinția Franciei unui metec, în stare a vorbi limbi streine cînd iese din granițele naționale, unui neamț, de exemplu. Căci, deși profesează echivalența valorilor + doctrina lui «ca și cum», patafizicianul militează. Însă numai pentru cauze pierdute iremediabil: fără avenir, fără suvenir. Precum eu.

Care, cu toate că mă declarai – și lui Neculai Constantin Munteanu și colonelului Irian – «apolitic activ», în neutralitate binevoitoare printre securicomuniștii reciclabili ai tranziției, mișun în cel puțin trei cercuri de politicieni bahluviașioți, cu intenția de a întemeia vreo trei partide noi, pentru care așteptăm unele bunuri imobiliare din patrimoniul defunctului pecereu.

Cu primul grup vrem să fondăm un partid comunist nudist, cu sediul în vila de la Neptun, iar filiale la Vama Veche, 2 Mai, Portița, Costinești, Sf. Gheorghe. Și cu existență sezonieră, înființat periodic în iunie, desființat periodic în septembrie, avîndu-și ideologia suptă din nietzscheana învățătură a Veșnicei Reveniri și din *The Man Who Died*, romanul lui D.H. Lawrence, dar ca emblemă, slipul brodat cu spirala ubuească, *la gidouille*, ațîrnat într-un par la intrarea netextilistă, hipochiloțistă, a plajelor respective.

Cu un al doilea grup, un partid comunist nostalgicos, ce să-și înceapă activitatea la centenarul Rivaliuției dîn Octomvrie, sub deviza: «Sub Ceaușescu se făcea amor mai bine!» Subînțelegîndu-se că sub el toate se făceau și desfăceau minunat. Ideea mi-a dat-o inscripția decelată, într-un closet sevilian, de Jean-Paul Goujon la zece ani după decesul ibericului *caudillo*, la un deceniu după astrucarea aceluia. Un frustrat al democrației monarhiste scrisese acolo cu cretă: *Con Franco se follaba mejor.*

Cu un al treilea grup, un partid comunist necrofil, sub deviza îndrăzneață: «Să-l sodomizăm pe camaradul N.C.!» În acest scop se va cere organelor putorii autoconstituite uzufructul Casei Poporului, unde se va instala figura de ceară a Geniului Carpatin în mărime naturală și postură apropriată omagiului erotic fierbinte al zelatorilor. Cu această ocazie, superbul edificiu dîmbovițan va fi rebotezat – *et pour cause!* – Casa Popoului.

GENERALUL EMIL BRUMARU: What is this?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: This is der vierte Name. Der vierte Name ist El, als Numeration entschpricht Chesed

[clementia, *Milde*, bonitas, Güte]; *sie wird auch Gnade, Barmherzigkeit, Erbarmen, Pracht, Szepter und rechte Hand Gottes gennant. Es wirkt durch die Klasse der Engel, die die Hebräer Hesmalim nennen, auf die Sphäre des Jupiter und bildet die Urbilder oder Ideen der Körper; er verleiht allen Menschen Barmherzigkeit und friedliche Gerechtichkeit; seine besondere Intelligenz heisst Zadkiel, der Lenker Abrahams.*

GENERALUL EMIL BRUMARU: Interogatoriul devenind pe parcurs liber, te asigur că răspunsurile pot să nu aibă nici o legătură cu întrebările.

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Să știi că nici nu au avut. Sau dacă au avut, era numai de suprafață. Nu-ți fă griji în privința asta. În caz de transparență completă între răspuns și întrebare, n-ar mai fi comunicare adevărată. Pentru a perdura dialogul, pentru a supraviețui chestionarea, între partenerii discuției trebuie musai să se instaleze neînțelegerea reciprocă, inter*in*comprehensiunea salvatoare.

Ce spui? Te-am dat gata! Nu te așteptai la o formulare așa de șucară!

GENERALUL EMIL BRUMARU: Ce întrebări vrei să-ți mai pui?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Dacă aș ști precis că nu ți-o pun eu acușica ție, mi-ar fi plăcut să mi-o pui pe aceasta [unde nu căuta-voi aluzii sibilinice la Vecinoaia de la Est]: *Întrebare, întrebare:/Ursul cîte... labe are?* Uite că nu ai chibzuit la ea! Totdeauna ți-a plăcut să hotărăști în ultimul minut, liricule, oniricule, onilitricule, mitropoliricule cu scaun vacant. D-aia nu o să ajungi niciodată un Mallarmé al poeziei moldovalahicești, ci numai un Pierre Louÿs, poate un Apollinaire de Kostrowitzki, în nici un caz un Valéry Giscard d'Estaing al ei.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Cum îți plac ele*a*vele: cu sau fără uniformă?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Elevele, minetele, colegienele, liceenele, drăgălașele, fără, dar studentele cu. Uniforma urîțește foarte eleava și-i busculează diferența înspre numitorul comun al omogeneizării plurilateral subdezvoltate, dar o erotizează pe o studeantă la maximum. Tim Williams, un lector englez de pe vremuri, adesea erea auzit murmurînd de unul singur prin fața Universității: *Les soldates, ah, les soldates; j'aimerais bien baiser des soldates, ça me consolerait énormément de la perte de l'Empire Britannique!*

Uniforma aș dori-o la studeamte, însă facultativă, și numai la unele cursuri: la cele opționale bunăoară. Aș avea în felul acesta și un criteriu patafizic de selecționare și atragere a clientelei feminine: cele cu oroare de uniformizare, la Onu Popârdău, la lingvistică, iar cele cu drag de ea, la L.P., la retorica și logica discursurilor ficționale. Ar fi, desigur, o uniformă concepută și realizată chiar de interesate, în funcție de fantasmele și lecturile lor, în spiritul autonomiei universecumetriale și al neamestecului relativ al Ministerului de Resort.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Ce-i cu cărțile tale, că te știu citeț întruna? [Întrebarea a fost pusă în *Timpul* eclipsei totale de lună.]

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Cu prima parte a întrebării tale am impresia că bați în două direcții, polisemanticos cum te știu și vînător de izotopii. Mă tragi adicătelea de limbă, vrei să afli dacă sînt isteț, glumeț, citeț, dacă practic eu cetitura subversivă, lectura unimanuală din *Emmanuelle* în versiunea desenată de Guido Crepax, dacă țin în bibliotecă *des livres à lire d'une seule main*. Tovarășul colonel Boțîrlan, la perchiziția din 1983, nici n-a remarcat romanțul doamnei Arsan, învelit cum era în niște coperți pe care o mînă ghidușe de fecioară mîzgîlise numele Emmanuelle Kant. L-a mîngîiat și el respectuos, dar cu amîndouă mîinile, și l-a pus la locul său de pe raft. Mi-a confiscat numai *Le nouveau désordre amoureux* al lui Bruckner & Finkielkraut.

Mă mai tragi de limbă și cu privire la *Ultima noapte de dragoste și întîia noapte de filozofie*, oferită – la sfatul tău și sub titula *Exerciții de recitire* – Editurii Cartea Românească, susținută prin referat de Alexandru George, Alexandru Paleologu și Gabriel Liiceanu. Cică ar fi fost o inundație în odăile pomenitei case editoriale și s-a pierdut manuscrisul dactilografiat, nemaifiind nevoie să-l respingă Dulea ori să făt eu, cum mi-a sugerat Florin Mugur, recenzioare encomiastice la Bălăiță și Dumitru Radu Popescu-Dumnezeu. Cum nu vreau să mă plîng de persecuție și cenzură din partea Vechiului Rejim, căruia îi datorez totul – educație, concepție despre viață, carieră, glorietă disidențioasă –, nu mai aduc la masa tratativelor alt opuleț, *Naveta esențială*, blocat vreo patru ani la Editura Junimea de Andi Andrieș, ăl găinățat de cucul din cireș, și Gheorghe Drăgan, ca și, o vreme indeterminată, la Minerva lui Omea. Prilej de mulțumire Epocii de Aur: nu mi-a dat posibilitatea să mă compromit nici măcar editorial.

În ce privește activitatea mea neabătută, de gîdilare a scriiturii, dau sama *Opinia studențească*, *Dialogul*, *Caietele critice*, *Les Cahiers roumains d'études littéraires*, *Les Amis de Pierre Louÿs*, *Agora* lui Dorin Tudoran ori, recentuț, *Contrapunctul*, *Antitezele* nemțene, *Conversația* arădană, *Intervalul* brașovez și *Timpul* eclipsei totale de lună, *The Times*, *Die moldauische allgemeine Zeit*. Ți-i teamă de concurența ce o face *Convorbirilor literare*, lasă că mi-a spus mie cineva. Romanul-foileton *«Brazde peste haturi» revisited*, sagă a colectivizării agrare, îmi datorează vreo 3-4 episoade: stă el bine într-unul din numeroasele dulapuri cu dosare din Triumfului, nr. 6, colț cu Sărărie. Un amic profund, coautor și el – alături de Sorin Antohi și George Pruteanu – a conchis hotărît [cînd l-am consultat asupra eventualității de a-l vulgariza în presă, cinematografie ori seriale radiofonice]: «Să rămînă încă un mister pentru istoria literară de mîine și pentru doctoranzii de răspoimîine.» Despre a mea *Préface cynégétique* la a lui Ion Creangă *Histoire d'une Pine*, apărută în 1986, împreună cu o gravură stupefiantă, la

Editura À l'Écart din Reims, cît și despre *La Lettre à un ami occidental*, ivită deunăzi la aceeași casă editrice, am să-ți dau amănunte picante altă dată, că doar nu vin tătarii. Ci minerii lui Voican Clitorescu.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Ești sectant? Fiindcă zzzbârnâie zzzvonul!!!

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Nu, nu mai sînt.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Adică ai renunțat să mai fii?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Păcatele iuventuții, ce vrei. Erea prin 1982. Un pic înainte de Perchiziția și Ancheta din 18 mai, al cărei subiect sînt mîndru de a fi fost. Înființasem atunci o sectă, a ipseiștilor, cu un unic membru, eu, dar m-am exclus repejor din ea... sub pretextul unor revizionisme și deviaționisme neîngăduite. Mîndrie virilă prostească. Țineam să am – și să nu fiu – membru. Votam atunci cu analiștii, indivizi lacanieni din stirpea doctorului Sibony, convinși că e în membrie, în *membership*, o reminiscență a polimorficei perversități infantile, vrînd copilul, în inconștienta sa, să hie falus matern, suplinitor al unui absent din poala Ofeliei. Maturizarea, majoratul, dreptul la urnă, îi oferă șansa adeziunii entuziaste la o asociație, la o grupare, la o partidă, ce-i ține loc de instanță maternă, căreia îi servește de *lingam*. Mi-amintesc eu că o studeanță de la Drept, Eliza, fudulă că tatăl, melitar, era membru, iar mama, membrană, m-a întrebat: «Eu ce mi-s?» «*Mitscheide*», i-am susurat eu printr-un calambur ce numai Frau A. Schwarzer, îndrăcita feministă a Vestului tedesc, l-ar fi descîlcit cu încîntare.

Și iacă-mă apartidic și apatrid... din Cajvana. În *Piedone la Hongkong*, un hoț de buzunare din Bangkok își recuză cu indignare italienitatea și se recunoaște, cu toate că vorbește în limba lui Cesare Pavese și Dante, doar apatrid din Pozzuoli, numai *apolide di Pozzuoli*. Ce e rău în faptul că sînt un apatrid din Cajvana, că patria mea adevărată nu-i în domeniul mundan? Nu cochetez neapărat cu gnosticismul și nu mă dau, pe la petreceri, drept un bogomil postmodern. Iar preferința mea camu-

siană pentru revoltă, în dauna revoluției premergătoare a noii ordini cimiteriale, inaderența la futilitățile lumești, ele, mă determină să proclamez cu sfioșenie, dar ferm, fie și în spaniolă nesefardă, că *la verdadera vida está ausente; estamos en el mundo, la vraie vie étant ailleurs*. A afirmat-o, la vremea lui și răspicat, Mîntuitorul iudeo-creștin: «Împărăția mea nu e în lumea aceasta». Nu am făcut întîmplător o strălucită lucrare de licență, patruzeci de pagini dactilografiate, despre *Exilul și Împărăția* cui știi. Accept să scandez, dar cu infinită intonație religioasă, cu Brodsky & Volkoff, *L'exil est ma patrie [mon benjoin, mon encens...]*. M-am întins multișor asupra acestor cestiuni în epistola către Gabriel Liiceanu [la care voi fi primit un așa de frumos răspuns într-un vechi număr al *Vieții Românești*] ce urma să se desfoaie în *Epistolarul* îngrijit de același. Nu a fost să fie. Sporovăiam acolo vrute și nevrute despre dezidiomatizare, de-romi-nizare, elogiul cosmopolitismului plutarhian și superstiția locului. Mă visam *sicut passer in tecto*. Mă voiam apatrid din Cajvana cum mă voiesc apolitic activ, așa cum am avut onoarea și ocazia să-i transmit lui Neculai Constantin Munteanu în interviul pentru Europa Liberă din 10 octombrie 1989.

Însă... zis-ai tu bine, Emiluitule, zzzvonul nu zzzbîmîie degeaba. Prin 1979-1980, am fost chemat la o întrevedere cu rectorul Mihai Todosia și politrucul securicomunist Hagiu în urma unor sesizări de la Catedra boțîrlănească de Franțuză că părinții mei și cu mine am aparține unei secte interzise și periculoase. [Cam în același deceniu, Valeriu Dobrinescu și Sorin Pârvu au fostără trași de mînecă discret, unul de un morpion al Securii + vecin palieresc, celălalt de tovarășul colon Wolf: «E adevărat că prietenul dumneavoastră L.P. ar fi homosexual, sectant și fascist?» Necuviință cinste, căci numai un Pasolini avusese coragiul, la televedenia itală, să se dea drept «comunist, catolic și pederast!» Nesfîrșită tristețe, căci lipsea din înșiruire a patra acuză, aceea de «evreu»!] Omul s-a scuzat: primise el sesizarea, trebuia să audieze și cealaltă parte. M-a audiat, l-a concediat discret pe Hagiu, discuția a deviat imperceptibil spre

Hélène Carrère d'Encausse și Constantin Dumitrescu-Zăpadă, m-a tras de limbă despre *Cetatea totală*, a obținut făgăduința că i-o împrumut pentru două nopți, mi-a promis că nu mă vinde tovarășului maior Gavrilă[8], iar peste două zile mă primea în cabinet cu opul, înaintea decanilor stătători la coadă.

Or, domnului Mihai Todosia îi voi fi prezentat la raport un *curriculum* al vieții mele religioase, dubla mea educație, ortodoxă prin bunică, neoprotestantă prin părinți, niște oameni extraordinari, de la care am prins lectura Vechiului Testament și a Evangheliilor, pasiunea exegetică, invidia nepăcătoasă pentru oratori, predicatori și povestași, cu toate că nu m-am realizat eu mai tîrziu oral, ca demagog sau agitator de mulțimi, am rămas un ratat bucal, sărman *irrumator* ispitit de retorică și astuțiile persuaziunii, un amărît de sofist al Epocii de Aur, pînă am supt la țîța Patafizicii. I-am dezvăluit cît de mult contraziceau cajvanienii tezele lui Max Weber și Mircea Vulcănescu despre etica protestantă și avîntul capitalismului, fiind acei penticostali săracii satului și, colac peste pupăză, disidenți, cu autorizația de funcționare înapoiată Cezarului din Scornicești. Încît... era ceva adevăr în sesizarea colegială către instanța rectorantă. I-am mai mărturisit atunci interogatorului meu că, de va pune vreodată parșiva cestiune a opțiunii între slujbă și părinți, a căror regulă religioasă încetasem să o practic, voi alege, ca un gentîlman ce nu sînt, pe ruralii de genitori.

Asta ar fi, dară, în dezordinea grăirii, legătura mea cu sectele și sectanții, cu protestele și neoprotestantismele.

GENERALUL EMIL BRUMARU: [dedîndu-se unor plescăituri cu senz indecidabil]: Ț...

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Dragă Samovarule, să-ți pun și eu o întrebare. Nu te panica, nu te panica, nu ți-o pun pe aceea, accesibilă acum și grădinițelor, despre numărul... labelor ursuline. Ideea unei reviste rivale a *Convorbirilor literare*, botezată *Securitatea literară*, unde te-a vizitat? Și cu cine mai ereai?

GENERALUL EMIL BRUMARU: Ideea m-a halit, fireşte, la hanul Trei Sarmale, cu ocazia unui festival năvalnic, în prezenţa lui Al. Călinescu şi a prietenului său Mircea Radu Iaunban, Ciocoiaşul de la Ieşi. Propunerea, care cuprindea şi scoaterea unui *Almanah al securistului vigilent*, a fost lansată tovarăşului Constantin Matei*. N-a reculat: fonduri aveau, materiale posedau, pe colaborări multiple şi policrome se putea sconta. Ce mai, treaba mergea strună. Păcat că încă un proiect al Vechiului Rejim – jîul e al tău – se va fi dus pe şpriţul sîmbetei.

PARTICULARUL LUCA PIŢU: S-a dus, s-a dus, dar află tu, dulapule îndrăgostit, că vina-i numai şi numai a tovarăşului în cestiune. Cade numai în cîrca instituţiei bazate pe Strada Triumfului, nr. 6. Aminteşte-ţi de mirarea Napoleonului cînd unul i s-a plîns că Francia nu avea o bună literatură în vremea Imperiului Prim. *Nous n'avons pas de bonne littérature? La faute en revient au Ministre de L'Intérieur!* Vinoveţii sînt «băieţii». Vinoveţii sînt Postelnicu, Beria, Drăghici, Iulian Vlad, Fouchet, miniştrii, nu ministerul. În Orwell, în *1984*, acest minister îi activ şi fabrică în uzinele sale inclusiv romane porno pentru proletariatul mineresc. De aceea, poate, Domnul Coposu, şeful agrarienilor naţional-comunişti creştini & democraţi, nu cere, în interviul său din al doilea număr pe 1990 al revistei *22*, desfiinţarea Securităţii, nici suprimarea structurii şi funcţiilor sale, ci doar înlocuirea pretorienilor vechi, hipercompromişi, cu alţii noi, nepătaţi încă ori necunoscuţi marelui public. De aceea

* *Remake* în spiritul „adevărului integral": la o agapă scriitoricească, o dată atins gradul etilic ce declanşează curajul, participanţii şi-au pus problema de era au ba posibil să nu fie nici un securist printre ei; rezonabil cugetînd, au decis că nu; dar cine să fi fost acela? Simplu, a zis careva, să vedem pe cine nu cunoaştem. Şi s-au fixat în unanimitate asupra unui ins care n-a negat şi a marşat şi la propunerea cu revista *Securitatea literară*. Numai că, peste nu multe zile, acelaşi s-a prezentat la *Convorbiri literare*, cu un iscusit poem dedicat Lenuţei Ceauşescu; n-a fost refuzat, i s-a publicat producţiunea rimată în prima pagină – era un fel de a spune: de ce să scoatem o nouă revistă zisă *Securitatea literară*, cînd avem deja *Convorbiri literare*? (n. ed.).

murmur: *Pleacă ai Noștri/Vin ai Voștri/Disidenții, opozanții și apoliticii activi pier[d] ca proștii.*

De aceea poate că avea dreptate Nea Brucan să-i împartă pe băștinoși în deștepți și în conarzi. Pe de altă parte, proiectul unei Edituri a Securității, unde să se publice și literatură disidentă, nu mi se părea deloc incongruu sub vechiul Rejim. Recapitulează-ți, Emilostivule, nedumerirea Tîrgului Bahluic la zărirea prin piață a unui Dan Petrescu proaspăt intervievat de mediile apusene. Cît pe ce să-l bănuie de conivență cu La Maison Poulaga[9]! Trebuia de multe ori să-mi calmez cunoscuții, să le confirm că interviul s-a dat din Iași, pe șestache, nu din Paris, și că dînsa efectiv îl iubește pe Tovarășul Nekulay Zbornicescu, sprijinindu-l totodată în taină pe scriitorul iașiot. Nu era numai mișto în ceea ce-i spuneam Marianei Z. acasă la domnul Leo Bartfeld. Credeam, și poate nu mă înșelam, că Garda Pretoriană a Scornicoiosului fabrică disidenți, opozanți și apolitici activi în genul meu, numai și numai spre a-și justifica în ochii lumii existența, privilegiile și necesitatea[9]. Îți narez, dacă ești grăbit [ba și dacă ești presat de evenimente] istorieta cu orășelul liniștit, burghez + pasibil de entropie, din Vestul Mijlociu. Cetățenii săi sînt spăimiți: nu se întîmplă nimic în jur; dar nimic, nimic, nimic. Drept care o samă de polițiști se deghizează în conspiratori, închiriază o bojdeucă la periferie și uneltesc împotriva siguranței statului. Tovarăși de-ai lor vin cu regularitate și-i arestuiesc: emoție în presă, pe la casele oamenilor, în școli, în bordeluri și bodegi; afacerile se revigorează, amanții se iubesc din nou, ciupercile cresc năbădăioase.

Cum să-ți explic? Pentru că tot nu-și poate îndeplini funcția preventivă, incapace să întîmpine grevele din Valea Jiului, tulburările de la Brașov, insurgențele de la Timișoara ori o simplă manifestație a studenților din Iași, Securitatea se mulțumește cu aceea erectilă. Titilează, agasează, excită anumiți indivizi, mai ieșiți din comun, mai nemulțumiți, îi împinge la atitudine, îi obligă să iasă în arenă, să se manifeste, s-o justifice, să-i cauționeze ființarea și bugetul impresionant. Idealul, într-o societate securiza-

tă, îi să te menții la echidistanță de Morpionii Morții și de contrarii lor disidențiali, să nu fii nici tumător, nici răzvrătit hăituit. Din nefericire, Păduchii Neantului sînt mai agili: instituția lor exersează pe traseul cibernetic *pull-and-push*, trage-și-împinge. Te trag ei întîi la denunțuri, apoi la colaborare susținută, iar dacă ai un doctorat în filologie, marxism, istorie, te trezești și c-un post de colonel. Refuzi? Intri în vizor, te șicanează, te împing la atitudine, îți fac vînt spre rebelare. Idealul sub Vechea Orînduială erea, rezic eu, să cumulezi avantagiile materiale ale colaboului [slujbă bună în administrația rectorelui acestei lumi, călătorii anuale în streinătate, lectorate în Germania, Anglia, Francia, America, promovări neașteptate + nemeritate, priorități la benzina cartelată, acces la cantina Partidului Hunic ș.a.m.d.] și faima opozantului. De aceea mi s-a părut a gini la telectualul bahluieț o misterioasă pendulare mioritică între Copoul colaborării și Jijia refuzului, funcție de izbînzile sau necazurile momentane. Cam așa: îmi apare un volum la Editura Junimea, îmi intră fiica la facultate, sînt îngăduitor-îngăduitor cu tovarășul colonel Boțîrlan, cu tovarășul maior Bostan, ba și cu căpitanul Cîrdei. Îmi iaște respins volumul, cade fata la facultate – dau cu ei de Terra simbolicamente, arăt și figa... în buzunar. Mai patafizică devenea comportarea Părintelui Con într-un romanț al Divinului San-A, unde respectivul popă e cu un grup la ananghie, la patru pași de mierlire Apare o șansă de salvare datorită ingeniozității unui studinte sășbănog, dar fizician, imediat Sfinția Sa aduce elogii Pantocratorului; situația îi din nou disperată, nu e cu putință ieșire omenească din impas, ecleziasticul îl reneagă cu vehemență pe Dumnezeu și recită laude creaturii.

Am văzut la vieața mea foarte puțini fericiți disidînd, asta vreau să spui, înainte de a reveni, cu o ultimă sforțare, la ideea unei Edituri a Securității. Aveau Păduchii Nimicului materiale căcălău, nu-i vorbă. Că uite, unuia Pitigrilli, auctorelui *Fecioarei de 18 carate* [ascunsă de tine cu grije în spatele rafturilor infernale, ca să n-o vază Tamara], denunțurile complete cătră poliția ocultă mussoliniană i s-au publicat postum, în ultimul tom al operelor sale complete. Avantagiul unui *Almanah al securistului*

vesel, al *Securității literare*, al editurii aferente, ar fi acela de a putea publica antum o serie de capodopere ale genului sicofantic, punîndu-le astfel mai rapid la îndemîna cercetătorilor din institute și a iuventuții studioase.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Scuză-mă, mă, dar grupul de admiratoare, studente și profesoare, insistă: «În calitate de *spiritus erector*, ce recomandări pițuliene dați fraților, soților și prietenilor noștri?»

PARTICULARUL LUCA PIȚU: O recomandare de tip tradiționalist, deci cu un ușor iz postmodern, că se poartă: *Vrei să cucerești femeia?/Folosește săpun «Cheia»*. Ce zici, merge? N-am pe moment alta mai bună.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Da, circulă, circulă...

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Semn bun. Înseamnă că l-ai concediat pe Dulea din interiorul tău, te miști vioi și întreții relații excelente cu Noua Cenzură Liberă și Transcendentală.

GENERALUL EMIL BRUMARU: Poți să-mi reciți vreun eseu de-al tău mai nou? Știi vreunul pe de rost?

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Da. Îl recit cu dragă inimă dacă mă acompaniezi, fie și la muzicuță. E vorba de *Secretul lui R graseiat.*

GENERALUL EMIL BRUMARU: S-a făcut. Hai, pornește. Dă-ți drumul! Tot mă exasperează rrrîul, rrramul.

SECRETUL LUI R GRASEIAT

Secretul lui R graseiat? Da, firește. Dispun însă și de alte variante titulatoare. Bunăoară: *De ce nu graseiez, Nu graseiez, De ce nu mi-i drag R graseiat* ori *Mică teorie despre R graseiat.* Renunț bucuros la ele, dat fiind că scopul acestui eseuaș îi să celebrez și eu cum pot, cu precarele mele resurse, un număr rotund de ani, 350, de la epifania *Discursului asupra metodei*, acum, *anno Domini* 1987. Îi am ca invitați la festin pe amicii

Sandor Ferenczi [cu al său *Versuch einer Genitaltheorie*, conspectat la Biblioteca Fundațiilor Regale, dau și cota la o adică, dovedindu-ți că nu am avut recurs la *Thalassa* înfrîncizată], Ivan Fonagy, însoțit de *La vive voix*, și Salvador de Madariaga, întovărășit de *Englezi, francezi, spanioli*, carte consultată de noi și în *editio princeps* și în versiunea lui Modest Morariu de la Meridiane.

Condițiile de celebrare fiind întrunite, lansez numaidecît interogația de *prooimion*: de ce franțujii, nație eminamente galantă, nu au un R vibrant, erectil, agresiv? E pură întîmplare că l-or pierdutără după Revoluția de la 1789?* Cînd, nefericire pentru chiulotism[10], lumea bună a preluat treptat sanchiulotismul și graseierea poporană; cînd a abandonat, o dată cu chiulota, și fonația aristocraticistă; cînd au preluat noul R, de e să vorbim dialectul învățat de la Georges Duby și Dumézil, puținii *oratores* și *bellatores* de la numeroșii *laboratores*. Declara că *son âme est sans-culotte* însuși baronul Anacharsis Cloots, orator al genului uman, dușman personal al Hristosului [de ale cărui gesturi ne dau seama Thomas Carlyle în *Istoria revoluției franceze*, dar și Georges Avenel într-o biografie de stil micheletian, reeditată de Gérard Leibovici, pe care, în paranteză fie spus – și chiar este scris –, o voi fi receptat cadou de la Floriana, văduva acestuia]. Și pariem că Oratorul Genului Uman nu și-a dechiulotat numai inima, ci și aparatul fonator, că, ajuns el hébertist, turbat, *enragé*, fonația sa va fi încetat să hie chiloțistă, textilistă[11].

Să revenim însă cu îndîrjire la graseierea noastră. A noastră? *Horribile dictu!* A lor, căci eu nu, nu graseiez! Vei înțelege acușica și de ce. Mai întîi, totuși, mă – și te – întreb: ce iaște un

---

* La rîndu-le, rușii pierd după MRSO din 1917 *semnul tare* (și rămîn cu cel *moale*), prilej de coșmar pentru naratorul unei nuvele de Nabokov (care, exilat, visează că se trezește în Rusia și-și dă seama citind firmele de pe care lipsea *semnul tare* că s-a pomenit sub regimul comunist de care fugise) (n. ed.).

R? De ce, pare-se, îl au japonezii și nu îl posedează chinezii? Cum de l-a introdus Alfred Jarry în *merdre*, cuvîntul cu care debutează piesa *Ubu Rege*? Multă vreme nu am găsit respons. Nu am știut nici de ce alemanii, în lipogramele lor, îl tombează tocmai pe R, un sunet hiperfrecuent al limbii tedești, în vreme ce frîncii îl ejectează pe E, ca Georges Perec, la care Baudelaire devine *Un fils adoptif du commandant Aupick*[12]. Acum am respons. I-am tras de limbă succesiv, simultan și simultan-succesiv, pe Sandor, pe Ivan, pe Salvador. M-au ajutat dînșii să-l găsesc, să-l pipăi și să urlu că iaște.

Pentru a-mi concocta mititica de teorie și decela secretul lui R, am navetat între ei și tovarășele lor livrești... repejor. Am înțeles întîi legătura uretralității și analității, a deschiderii și a constricției, a închiderii ce se deschide, a deschiderii ce se închide, cu vocalismul și consonantismul, cu odoblejismul și oblomovismul. Din acest punct hermeneutic sînt numai cîțiva pași pînă la Fonagy, pînă la succesorul ferenczian în fonetică pulsională, carele a gîdilat baza libidinală a grăirii și încărcătura erotică a sunetelor. Și a spus lucruri înțelepte, experimental verificate, despre lichida R, agresivă, impetuoasă, virilă, cu vibrarea, cu erecțiunea vibratorie a limbii, a organului lingual. Numai că sînt rîuri și rîuri... și fiecare din ele are, cum ne spunea un gheneral la cursul de cunoașterea armatelor streine, cel puțin două maluri. Așijderi, sînt R-uri și R-uri, iar fiecare are gradul său de erectilitate. Primul pe scală, cel mai brav, e multiplul vibrant R spaniol, în genere cel mediteranean: arab, italian, grec, maltez. *Warum? Pourquoi? Why?* Influență sarazină, climat, alizee? Nu-s eu Montesquieu cu înrîurirea environului asupra moravului, nu intru la amănunt. Ambiționez mai puțin, și anume să construiesc, însuflețit și eu de *furor aedificandi*, o scală a erectilității pentru Extremul Occident[13]. Avem, astfel, la capetele sudic și nordic ale Occidentului extrem, tumescență maximă la iberici, pe de o parte, și tumescență zero la briți, al căror R în pronunție standard există doar sporadic[14], aproape că nu este. Nu există? Hai să facem o concesie lupașciană englezilor și să

respunem că pe preacinstita scală a lui R extrem-vestic, tumescența tinde la locuitorii Albionului spre o potențializare maximă, iar la spanioli către una minimală[15]. La mijlocul scalei se lăfăie franțuzescul R postrevoluționar, dechiulotat, ghilotinat[16], ce se feminizează și republicanizează. Urcă pe tron Robespierre o actriță ca să încarneze Rațiunea sau Națiunea; ateismul îi condamnat ca viciu aristocratic, iar Cloots decapitat. În primării va fi cîndva *res publica* reprezentată de Mariana, sub chipul Brigittei Bardot ori mecla Catherinei Deneuve. Și totuși, urlă cîntecul lui Brassens, unul e nedetronabil și neștrangulabil în toate regimurile, *car il n'y a pas de chances qu'on/Détrône le Roi des Cons*.

Concluzia, dacă mai e nevoie de una: postrevoluționarul R e sanchiulotat și, culmea – actualmente –, nu îi nici măcar graseiat. Dintr-un curs litografiat al doamnei Marie Mouchard – *Éléments de phonologie française*, Éditions Peaudezob, Moncuq, 1986, p. 97 – aflăm și cum e actualul R parizian și care sînt fazele devirilizării frîncescului R rulat, vibrat, prerevoluționar. Acestea ar fi: R apical, rulat, prerevoluționar, urmat de R dorsal sau graseiat, la care se izbește vălul palatului de dosul limbii; el dispare în favoarea celui uvular, și mai emasculat, ca să nu mai vorbim de R-ul faringal devibrat, de recentul R al Luteției, la care se atinge rădăcina limbii de peretele faringal[17]. Mai rămîne, înainte de a ne despărți[18], să zărim dacă scărița noastră, cu teoria-i subiacentă, îi validabilă la vreun filozof al culturii, la vreun mare teoretic. E. Unde? În *Englezi, francezi, spanioli*, cu triada voință + gîndire + pasiune. Acolo, virilitatea Franțuzului apare ca intelectuală, cerebrală, lingvală, între aceea a Britului, volițional-acțională [vedeți rolul Englezului implacabil în romanele sadiene, revedeți-o pe Clairwil, Claravoință, ori pe insularul din *Povestea ochiului* de Bataille], și aceea pasională a Ibericului. *Le coeur espagnol a des raisons que la raison française ne comprend pas*, ne confirmă cutare Pascal contemporan cu Sartre și François Mitterrand.

De ce au renunțat Briții la al lor și la Imperiu[19]? O fi vreo legătură etiologică între cele două abandonuri? Am bănuieli că da.

Dar Spania Orientului, aceea fără veac de aur și fără Don Quijote, speluncă a bîlbolatrilor lui Nea Smîntînă Helicopterescu, ea cum stă cu lichidele? Greu îi de crezut că p-aici nu funcționează mitul pagubei și legea ghinionului[20]. Îi cade amărîtului de Cuțovlah pita în *stercus alterius*, îi vine să emită *bombos* la înmormîntări, i se trezește scîrbavnicul mădulariu în bazilică: și cînd să mai ruleze virilul R? Așa-i în Scheissland. P-aici creștinul mereu iaște îndemnat la retenție: *Bade, nu fona ca boul!/Controlează-ți libidoul!*

* * *

GENERALUL EMIL BRUMARU: Miersî, Liukás! Ai fost foarte bun. Să ne trăiești pe toți!!!

PARTICULARUL LUCA PIȚU: Lasă că nici cu muzicuța ta nu mă fac de rîs. Așa că te rog să mă acompaniezi și la celelalte, șapte la număr, care, iaca, vin, vin, calcă tortul în picere: «*Prenumele și numele poeților*», «*Ciudatele sărbători alexandrine*», «*Biela lui Bozan*», «*Doctrina scrisorii deturnate*», «*Neîntîlnirea cu nemaipomenitul*», «*Préférer n'est pas choisir*» și «*Miscellanea moldo-atlantica*». Așadar, deci, prin urmare:

PRENUMELE ȘI NUMELE POEȚILOR

În *Admirabila Româncă* a lui Isidore Isou[21], cei «lăutari *gitans, travaillant leurs violons mécaniquement, d'après le visage des clients, comme des sculpteurs, passaient de table à table*». Or, în textul subsolic al paginii, e lămurit cuvîntul *lăutar* ca provenind dinspre lătinescul verb *laudare*, «a lăuda», signalîndu-se totodată vesnicul rol al Artistului față cu Prîncepele acestei lumi. Culmea îi că, în tomul doi al *Fragmentelor dintr-un jurnal*, Eliade ia de bună etimologia!

Laudateur du Seigneur, lăutar al Domnului, turiferar al Prințului, scripcar al momentului prielnic, bufon al stăpînului și stimulator al măcinatului la moara acestuia ori, pre limba medievală a lui Iacopone da Todi, *joculator Domini*, iată, iubito, cîteva denumiri poeticești.

⁂

La iarmarocul de vorbe renascentist, acolo, dai de *plastes*, *fictor*, *creator*, «făptuitor» și de alte lexeme intens metaforizate. Înainte de epoca în cestiune era curată blasfemie să folosești pe *creator* metabolic, în loc de *poëta*, bunăoară, căci teologhia distingea riguros între a crea *ex nihilo*, aidoma singurului Dumnezeu, și a face, a redispune elementele preexistente, chiar dacă mîndra catedrală din finalul operațiunii «poietice» e totdeauna mai mult decît suma pietrelor de alcătuire.

⁂

Deunăzi, un pîlc de studeante de la Veterinară mă chestionau în Copou despre numele poetului, despre numele său tainic, despre al său prenume. Înainte însă de a le satisface epistemologica, omenească lor curiozite, m-am interogat retoric, aproape fără legătura cu doleanța lor: dar dacă nu există nici poet, nici lectór? Dar dacă pe scena barthesiană a textului nu avem rampă și nu-i «în spatele textului cineva activ – scriitorul – sau cineva pasiv – cetitoriul»? Dar dacă textul descalifică dictatura nominativului și «perimează atitudinile gramaticale», revelîndu-se ca «ochiul nediferențiat de care grăiește un auctor excesiv»? Poate că de la *unio mystica* ajungem la *unio poetica* și că «ochiul prin care poetul îl veade pe cetitor este același cu care cetitoriul îl veade pe stihuitor». Pesemne că anectoda pitigrilliană, ce ne-o povestea Eugen Andoni, este reversibilă; mai mult: în relația ce-l unește pe *poëta* de *lector*, postura nominativă și cea acuzativă, subiectală și obiectală, ar fi cumulate de cei

doi simultan; între ei, *la unica boquita, tan chiquita, y el unico lingam*: poemul.

În consecință, să-i dăm Cezarului ce-i al Cezarului și Lordului ce-i al său, că din rubrica luceaferică de altădată a lui Cezar Ivănescu ne-am permis a deriva sintagma titulatoare, da, recunoaștem pe lingamul lui Șiva. La *Bhagavat-Gita*, fiindcă tot uzităm xenisme, numele poeticesc este *kavi*.

***

În poemul francez al lui Borges despre Francia, jonglerul care intră în bătălie cîntînd *Cîntecul lui Roland* moare, dar presimte victoria: textul înstrunat de el o anunță, așa cum cel cetit de povestitor în *Prăbușirea Casei Usher* vestește căderea casei cu pricina. Dar jonglerului, lui, cîntat și de Uhland, cine-i mai știe însă numele, necum prenumele?

Oricum, nu vă spun nici numele tainic al Poetului, nici numele secret al Princepelui. Făcînd nesăbuința de a dezvălui numele ascuns al Romei, Quintus Valerius Soranus a fost dat morții celei mari și negre; oricum, iubito, lucrăm pe schemă exoterică.

***

Oricum ai scălda-o, tot ajungi la skalzi, care i-au înlocuit printre islandezi, spre finea mileniului întîi al erei creștine, pe recitatorii anonimi numiți *thulir*. Între figurile lor fixe, între *kenningar*, aveau una despre capul poetului, desemnat ca «forjă a cîntului». Singularul de la *thulir* este *thulr*, *poeta vates*, posedat, entuziast, furios. Saxo Grammaticus «traduce termenul, și pe drept cuvînt, prin *vates*. De fapt, *thulr* apare mai întîi ca rostitor al formulelor liturgice, apoi ca interpret în spectacolul dramatic sacru, apoi ca sacrificator, mai pe urmă ca vrăjitor. Uneori pare să fie numai poet de curte, orator. Funcția lui este redată chiar și prin *scurra*, bufon. Verbul corespunzător *thulia* însemnează a recita materialul religios, dar și a vrăji, a murmura. *Thulr* este păstrătorul întregii tradiții poetice. El este bătrînul înțelept care

cunoaște istoria și tradiția, omul care are cuvîntul cel mai greu cu prilejul acțiunilor festive și știe pe dinafară arborii genealogici ai eroilor și ai nobililor. Funcția lui este în special competiția în vorbire sau în cunoștințe.»

Așa ne instruit-a Huizinga în *Homo ludens*, unde nu suflă multe cuvintele despre cei *griots* vestafricani: poeți, muzicieni, vrăjitori și agenți de publicitate ai comunităților bambara, peul & dogon.

∴

Etimologia lui *auctor*? Vine, el, de la *augere*, a augmenta, a spori, poate chiar a supralicita, căci aiurea, pe alte meridiane, licitație se zice *auction*, *Auktion*, «aucțiune», cu trimitere, probabil, la mimetica ridicării prețului.

Ce licitează oare auctorul poetic la «iarmarocul de vorbe» mundan? Răspunsul e coprins, desigur, în întrebare. Ce alta să liciteze decît *words*, *words*, *words*?

Ce sporește el, auctorele? Entropia cadaverică a spațiului literar, mai cu seamă dacă este dadaist ori postmodernist, căci, dacă este angajat în sens enkratic și neg-entropic, i se va zice pe spaniolește *autor comprometido*.

∴

«În Evul Mediu, gestiunea textului anterior erea distribuită între patru roluri, nici unul necorespunzînd cu astăzi numitul de noi critic. *Scriptorul* copia, fără să adauge ceva. Ceea ce adăuga *compilatorul* nu venea niciodată de la el. *Comentatorul*, dacă punea ceva în textul anterior, era numai pentru a-l face inteligibil. *Auctorele*, în sfîrșit, își risca propriile idei, însă oferindu-le propteaua celor ce gîndiseră înaintea lui»:

Așa grăit-a cine, cetitoriule? [Ce-mi dai dacă-ți deconspir?]

∴

Numele nemțesc: *Verfasser*, *Schriftsteller*, *Dichter*. Al doilea nu ne interesează – el aparține gramatologiei, grafocrației

și grafomaniei. *Verfasser* vine de la *verfassen*, iar acesta înseamnă «a compune», «a redacta» [de aici că Virgil Mazilescu și Cezar Ivănescu au fostără redactori pe la marile gazete bucureștene, dar ce te faci, scumpo, cu Emil Brumaru și Nichita Danilov, ce se nevoiră numai ca semicorectori la *Convorbiri literare*?], «a încadra», chiar «a monta greșit», după cum ne îndrumă particulul inseparabil *ver*. La rîndul său, *verfassen* vine de la *fassen*, «a apuca», «a prinde», «a conține», «a monta», «a încadra», «a exprima», «a ridica», «a căpăta». Ce apucă, pricepe, capătă, montează stihuitorul, asta nădăjduim să arătăm în *Adversus omnes poetas*... cam pe la culesul viilor.

Pe de altă parte, las deoparte pe menestrel, pe *Minnesänger*. Nu și pe *trubadur*, nu și pe *truver*. La origina lor, la etimon, aflăm pe *trouver* și *trobar*, «a găsi». Totuși, voci ale contemporaneității bîzîie bzzzzzzzzzzzzzz bzzzzzzzzzzzzz bzzzzzzzzzzzzzz că la *trobar clus*, în căutarea închiderii + hermetismului + secretului – adică în poezia închisă a trubadurilor – trebuie să învățăm a-l ceti pe *trobar* drept un verb tranzitiv propriu-zis. *Trouver, c'est tourner, faire le tour, aller autour. Trouver un chant, c'est tourner le mouvement mélodique, le faire tourner. Ici, nulle idée de but, encore moins d'arrêt. Trouver est presque le même mot que chercher, lequel dit: faire le tour.* Într-adevăr, într-adevăr, dicționarul etimologic al lui Dauzat îmi dă pentru *chercher* provenitură din *circare*, «a înconjura», «a te învîrti în jurul», de la *circa*, *circum*, «în jurul». Prin urmare, căutarea în general – și a poetului în special – ar hi una circulară: eroare, rătăcire, vaganță, dar și ocol interminabil + blanchotian. Căutătorul, rătăcitorul, trubadurul, ei, «merg înainte și stau pe loc, sînt frînți de mers și demers nemergînd», lăsîndu-ne astfel moștenire, pe lîngă incomensurabila pasiune a hoinărelii prin spațiul labirintizat al scriiturii, întemeiat pe dezorientare și/sau dezoccidentalizare, ispita ieșirii din cercul heuristic – unde nu cauți decît ceea ce deja ai tot găsit –, din tautologie și din mrejele identității: spărtura crizei, breșa întru alteritate.

∴

Écrivant, scriitor, *autor comprometido*[22], sau *écrivain* ce «își pierde structura sa și pe aceea a lumii în structura rostirii», cînd nu se jură pe textul său de onoare și nu este poligam suprem [căci face amor cu toate vocabulele tribului său, simultan, succesiv și simultan-succesiv]? *That is the question*; aceasta iaște întrebătura. Mai haios e însă cînd scriitorul ne declară, pe vocea de neuitat a lui Ioanid Romanescu, esența sa imputrescibilă: *Poet eu nu-s în fiecare zi,/Dar comunist sînt totdeauna.*

Parafraza mea de uz personal la Bernard de Morlaix, medievalul veacului al XII-lea, aceasta este însă: *Stat poeta pristinus nomine,/Nomina nuda tenemus.* Cu varianta forjată, tot de noi, în scopuri eminamente didactice: *Stat poeta pristinus carmine,/Carmina nuda tenemus. Poetam nudum tenemus*, totuși, doar în lunile iulie și august, pe plajele nechiloțiste din Vama Veche și Doi Mai, frecventate de emulii unor Mihai Ursachi, Virgil Mazilescu, Virgil Mihaiu, Cezar Ivănescu, Mariana Marin, Magdalena Ghica, Nina Cassian, Petru Romoșan, Bedros Horasangian, Ștefan Agopian, Dan Arsene, Mihai Șora, Petru Creția, Manuela Tecușan, Alexandru Paleologu, Marius Robescu, Dan Petrescu, Dorin Spineanu, Liviu Cangeopol, Elena Ștefoi, Doru Mareș, Lucian Vasilescu, Mihai Gălățanu, Dan-Silviu Boerescu, Maria Mailat, Dan Culcer, Bujor Nedelcovici, Nancy Brandes, Brandy Barasch, Alfred Kittner, Helmuth Britz, Georg Wellmann, Mady Solomon, Samir Soium ș.a.m.d.

∴

Înainte de a fi *voyant*[23], *voyeur* sau *vates*, poetul rămîne ceea ce ne dezvăluie mereu excursul la obîrșie, proba prin etimon: *maker*, *hacedor*, *făuritor*. Argentinianul Nepereche și orb are despre el o povestire intitulată *Făcătorul*, amintindu-ne cîteodată că un poem scoțian al lui Dunbar jelește stihuitorii morți – cei pe care îi preferăm și noi – și se cheamă *Lament for*

the Makers. În franceză și germană, din nefericire, trimit *faiseur* și *Macher* la înțelesuri derivate, cam năstrușnice, de unde și faptul că pe moldovinește, la o veche serată a magazinului studentin *Dialog*, unul a clamat nestingherit pînă în prezent: *Cine-i mahăr/Are zahăr*; de unde și faptul că René Étiemble, în titlul *Poètes ou faiseurs*, îi opune «făcătorilor», antamatorilor travaliului de făcătură, pe autenticii lirismului.

Și totuși, *poëta*, *Dichter*, *maker*, *hacedor* îs denumiri tîrzii, derivate, subalterne. În greaca lui Homer, i se zicea pe bune entității circumscrise de noi «cîntărețul divin», iar în latina mai veche «profet», *vates*. De ce oare? Probabil că proorocirile pedalau pe un limbagiu drăguț și curgător și ritmic, măcar că acuma se știe că, orice-ar spune Șerban Foarță[24], ritmul nu mai are înrudenie lingvistică dinspre heraclitorisiana «curgere» a tutulor lucrurilor, zisă și *panta rhei*, ci de la «configurație», poate chiar de la cerul decupat cu bastonul de auguri, de lectorii semnelor emanate prin zborul păsăresc roman.

De aia i s-o fi spus poetului *vates*, că vaticina foarte frumos, chiar și *ex eventu* ca Vladimir Tismăneanu, politolog de renume *intra*național și prevestitor al evenimentelor istoriale la trei zile după ce acestea vor fi avut loc.

Dar... *poiein* însemnează «a face», «a elabora», «a alcătui». Vezi Curtius ori *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. Da, l-am revăzut și am aflat că, la Herodot, *poiema*, făcutul, îi relativ la munca orfevrilor, iar *poiesis*, facerea, are treabă pînă și cu fabricarea vinurilor: de aici milenara însoțire dintre versificațiune și oenologie, nu? Amănunte mai ample sînt în *Banchetul* platonician, unde orice făurire iaște *poiesis*; unde gestează totuși metabola particularizantă, cu transferul semantic de la facerea în general la aceea, singulară, a literatornicului, a spornicului literator.

Poetul = făuritor al operei, executorul ei aflîndu-se aedul, iar «cine traduce așadar *poiesis* prin *creație*, acela introduce un element strein în concepția grecească, și anume teoria iudeo-creștină a Facerii. De-l numim creator pe poet, uzăm de o metaforă

teologică»; de-l numim creator, îi curată blasfemie. Poate că Poetul din Ipotești se închipuiește el însuși demiurg, în sens gnostic, dar asta-i o altă mîncare de pastramă. Demiourgos rasolește creația și se crede singur, întîi agent, cînd, deasupra lui, stă primul OM, iar la capăt de tot, Pleroma, din care el îi a nu știu cîta emanație, destul de Palidă. De plînge Demiourgos, mîhnit că i-a ieșit prost cel travaliu de făcătură mundană, alții, instalați la baza Principiului, în Plenitudine, îi aud – și ascultă cu interes – plînsul.

Se pare însă că *Dichter, dichten, Gedicht, Dichtung* vin, vrem ori nu vrem, de la *dictare*, care totuna-i cu «a dicta». Oare-i de mirare că tocmai în germană se întîmplă una ca asta, tocmai în limba mimată, parodic sau pastișial, de Charley Chaplin prin *The Great Dictator*? Nu. «Încă din Antichitate se obișnuia de cele mai multe ori să se dicteze, și nu numai scrieri, ci și, mai ales, scrieri în stil solemn. Și așa vocabulul *dictare* capătă înțelesul de a scrie, a redacta și, în particular, a compune opere poeticești.» Acum nu ne mai miră că Poetul și Dictatorul sînt plăsmuiți «din același material lingvistic»[25]. Dante, în *De vulgari eloquentia*, îi numea pe trubadurii Occitaniei «iluștri dictatori», fiind poezia în vremea lui o *ars dictandi* și un «recurs la metodă», ca și bine popularizatul – de către romanul Americii Latinești – exercițiu represiv, prelungit în cuvîntul de ordine peremptoriu, dar autumnal și ineficace la asaltul alterității vagaboande.

* * *

Este poetul un pedagog? Există ceva precum Poetagogul?

Ne asigura cîndva, tot la Casa Universecuritarilor, N.O. că Philippide cel lingvistician, într-o memorabilă cuvîntare de la Academia Română, teoretizînd despre înflorirea științelor în cîmp mioritic, pomenea mai la fine și pedagoghia, «știința despre nimic». Despre paidologi, la un moment dat, Vali P. spunea, cu bătaie către cumnatul său Cosmovici, că-s «băieți buni, însă nu au obiect». Într-un text ce mă scotea din minți între

1971 și 1975, căci propunea nu mai mult decît schimbarea la față a Cuțovlahiei mereu minore, ce găsești? Că istoria, fără convulsii belicoase, ar semăna cu o anostă lecție de pedagoghie: ținută probabil de Malanca, vestitul vînzător de rame la talcioc, unde mergea chipurile să studieze, ca Balzac, fizionomii umane. Aici l-a întîlnit, în repetițe rînduri, Pelicanul din Țicău pe emulul educațional al lui Waydenoy cel Văideanesc. În ce-l privește pe Sandu Dobrescu, acesta l-a întîlnit în trenul de Mangalia, au conversat ce-au conversat... pînă ce eminentul om de știință îi va fi mărturisit că o să coboare la Tomis, urmînd să cerceteze fizionomii omenești în autobuzul de Agigea, adicătelea, peripatetic ori nu, să plaseze un lot restant din produsele artizanale de fabricație proprie. În ce mă privește, însoțit de cucernicul Sergio Stresa, l-am demistificat în interior vespasian, unde malițiosul emul al lui Ghiță Văideanu erea terorizat de un *Durchfall* irepresibil. Atunci l-am coborît de pă piedestalul ce ocupa, nemeritat, în inima noastră de alumni cu frică de știința inefabilă a dresajului umanist; tot atunci am conceput și ideea unei internaționale a puericultorilor, botezată de noi *Las muchachas malanquistas* [fiindcă neposedînd paidologii «obiectul muncii», aflîndu-se dînșii privați de particulă, evirați, castrați, înfemeiați, nu aveam cum să-i titulăm], ca o delicată atenție pentru dictatorul revenit la putoarea Argentinei[25], *los muchachos malanquistas*.

O fi ea, poezia, melancolie textuală, nu zic nu. Paidologia, cu pedofilia-i aferentă, rămîne totuși o știință eminamente malancolică, ierte-mi-se calamburul intruvabil în *Steaguri pe turnuri* sau în *Poemul pedagogic*. Ne întrebăm doar dacă malițiosul Malanca, asemeni magistrului său makarenkian, pune și el copiii să numere, pe cînd ființa ca puericultor la școala de corecție, boabele de fasole din ciorbă. Decît să-mi răspund la întrebare, mai bine-i proslăvesc pe patafizicienii care, în urma lui Jarry, ne sesizează că în *paidagog* se fofilează vespasianicul *gogues*, de closetială pomenire, iar după silaba inițială a cuvîn-

tului ne îndeamnă să lecționăm *T* în locul lui *D*, *comme quoi, mes amis, les poèdes pèdent plus haut que les poëtagogues, et ceux-ci plus haut que les pëtagogues.*

***

We few, we happy few, we band of brothers. Duc însă proiectul acesta și mai departe. Adică zic, limpede, cît se poate de limpede, că grupul din care făceam singur parte autodizolvatu-s-a ca să înflorească mulțimea vidă, așteptînd întoarcerea Pelicanului din ținuturile calde, căci, dacă se va întoarce vreodată de pe respectivele meleaguri, pre mulți poeți are să-i belească el [căci prea s-au înmulțit, mai ales după 1990, ca... ciupercile după ploaie[26]]: *Car le Maître est allé puiser des pleurs au Styx/Avec ce seul objet dont la Néant s'honore.*

De se va întoarce Pelicanul din ținuturile calde ale Indiilor Siderale, o să vază că, așa cum Progresul lasă în urma sa o droaie de deșeuri, iar Veroluția o droaie de cadavre, stihuitorii veseli, cu pixul subsuoară, maculează în continuare environul virgin al foii higienice și albe, *que sa blancheur ne défend pas tout à fait*, așteptînd Judecata de Apoi a recenzenților cumetriali și Marile Premii ale Inspectoratelor de Cultură, locale, județene ori naționale, sponsorizate sau nu de fundațiile sörosiene.

***

Iată, știm acum, în sfîrșit, diversele nume ale poeților, dar care-s prenumele lor? Or fi oare ascunse în hipocoristicul de mult refulat, împreună cu toba de fericită amintire[27], ce, evocate de mine într-o textulă din *Opinia studențească*, atît de mult îl spăimeau pe Marin Sorescu!... că se instala el la o altă masă a restaurantului candriu al Uniunii Scriitorilor?

Făcînd nesăbuința de a revela prenumele tainice ale Romei, a fost dat morții celei mari și negre Quintus Valerius Soranus. Așa că, iubito, lucrăm în continuare pe schemă exoterică, nu?

CIUDATELE SĂRBĂTORI ALEXANDRINE

Dintr-un idiom recent cocoțat pe post de *volapük* – am numi idiomul englezesc al vremilor noastre –, îmi titilează amorul propriu și stîrnește duhul povestirii exegetante un inevitabil vocabul: verbul *to bowdlerize*, categorisit în Dicționarul lui Hornby după cum urmează: *V.t. take out of [a book etc.] words, scenes etc., that might be considered improper, unsuitable for young readers etc.* L-a lăsat moștenire un castrator faimos de pe malurile Tamisei, ce-l corecta pe Shakespeare pentru uzul puradeilor din familiile hiperpuritane[28]. Pe de altă parte, lecturi vechi de tot asupra conflictului anglo-german din 1940 îmi amintesc episodul raderii de către aviația lui Goering a orașului Coventry, prilej cu care se impusese lui Adolf Hitler evidența verbului *coventrysieren*, gustat de el tare mult. În ambele cazuri avem de-a face cu două stranii metonimii, conjugînd fiecare două sinecdoci[29]: a distruge precum au distrus urbea britanică în cestiune; a castra, cum ar fi făcut-o nemuritorul Bowdler, pe Baudelaire de *Bijuterii*, de *Metamorfozele vampirului* și de alte «bucăți condamnabile». Remarcăm numai că nu s-a născut încă verbul «a alexandriniza» pentru a designa combustiile periodice ale Bibliotecii. Și bine nu ne pare.

De aici... executăm salt în vremi alexandrine, căci voi povesti comentărește reacțiile, grupate în două clase distincte și opuse, la Septuaginta, la Septanți, la Traducerea celor Șaptezeci. Le voi povesti așa cum mi-au fost ele redate, într-o frumoasă, dar insomniacă seară de mai, în Spitalul C.F.R., vecin cu Cercul Militar al Iașioților, de Farrar, prietenul livresc al Părintelui Ștefan Vasiliu. A fost, dară, odată ca întotdeauna: a fost întreprinsă transpunerea grecească a Cărții, pentru încîntarea lui Ptolemeu Filadelficul, carele, incitat dă Demetrios din Phaleron sau de amiciția cu Aristobul, își dorea, în marea sa bibliotecă, un exemplar lizibil din textul fondator al iudaismului. Conform legendei, cei șaptezeci și doi de transpunători, chemați de Ptolemeu II Filadelficul, sînt instalați confortabil în șaptezeci și două de

căsuțe pe insula Pharos, o dată cu severul consemn de a nu se consulta între ei. Se pun dînșii cu burta pe Carte. Cînd treaba termină, minune! Aceleași pasagii sînt traduse cu aceleași cuvinte, ceea ce dovedea anticilor că se lucrase cu Sfinte Scripturi, respuse sub inspirația sacră a unei zeități cu adevărat unice[30].

Așa se face, iubite lectorule, că tălmăcirea celor 72 de bărbați, ale căror nume vor fi rămas în mare parte necunoscute, fu primul cal troianic la Gentili, întîia breșă în seculara lor apărare, diseminînd printre ei adevărul monoteist, forjînd sociolectul în care va fi încodat și *Novum Testamentum*. Mare mîndrie stîrnit-a, printre diasporali, traducerea aceea: putură a se făli față cu grecii de tot feliul că au și ei autoritățile lor, nu numai aceia pe Hesiod, Pitagora, Platon și compania. Doctrina lor deveni cunoscută pretutindeni unde se purta limba cea elenică, idiomul lor strămoșesc murindu-le, iar aramaica nevorbindu-se în Eghipetul cucerit de Alexandru cel Mare și Macedon. Diasporniciii din Valea Nilului începură astfel să prăznuiască, în fiecare an, data apariției traducerii celor septanți și, într-o anumită zi din an, cu osebită solemnitate vizitau chiliile din Insula Farului, unde, conform tradiției, se săvîrșise tălmăcirea Cărții, cu asistența puterilor suprafirești.

Altminteri cu totul se comportau însă Venerabilii Rigorii, ce dăscăleau în școlile din Patrie. Dînșii respingeau spusa aristeniană că tîlcuitorii fuseseră trimiși Filadelficului cu binecuvîntarea Arhiereului Eleazar; negau vehement și bărbătește că Iahweh ar fi dat girul acestei afaceri și i-ar fi inspirat pe cei șaptezeci și doi de transcodatori, socotind ei trans-zicerea textului Cărții într-o limbă vulgară, oricît de greacă va fi fost ea, drept o nenorocire inalterabilă. De mult se prohibise și inscripția Legii pă piele de animale necurate, dar catastrofă și mai amplă se dovedea modularea ei într-o limbă necunoscută, vie, supusă martelajului devenirii. Fiindcă nu era cu putință să întrupezi Legea în formele grosolane ale unui idiom vernacular și profan, fără să se evaporeze particolele cele mai pure ale Adevărului Monoteist. Putea Lordul lui Sem să glăsuiască în morfemele, în

lexemele, în sintagmele, în schimbătoarele structuri de suprafață ale lui Iafet? Dar – și fără toposul neputinței de a transplanta fidel în limbă străină sentimentele, iudeile și prejudecățile limbii materne – era limpede că, necesitatea intervenind, urmau a fi îngăduite importante pierderi, mari sacrificii, adică: inumerabile concesii prejudecăților grecești. Tălmăcitorii n-aveau să bowdlerizeze oare textul sacru al Cărții [așa cum învingători diverși vor fi coventrizat în multe rînduri Orașul]?

În contrast absolut cu bucuria cosîngenilor alexandrini, Veteranii Riguroși petreceau o zi de contrasărbătoare. Ziua tălmăcirii septuagintice o petreceau în post și doliu și rugăciune, considerînd-o tot atît de nefastă ca data cînd anceștrii se închinaseră Vițelului de Aur și dănțuiseră în jurul lui. Cel puțin așa i-a transmis Fraenkel lui Farrar, căci aveau, pare-se, bune temeiuri înțelepții dascăli din școlile strămoșești să se raporteze bănuitoriu către ceea ce ei numeau neevaluativ «înțelepciunea ionienilor». Cartea, în grecește, fără îndoială că a modificat cît de cît optica celor douăsprezece seminții, a netezit calea spre Galileeni, a impus lecturi noi ale textelor favorite, a redus din coeficientul de etnocentrism, foarte ridicat, al nației livrești și «alese», a demantelat cel puțin un perete între aceasta din urmă și Gentilii mediteraneeni. Asta însă nu-i nemica. Buba mare e alta.

Nu spune oare Joseph de Maistre, apărînd latina liturgică a Europei, că e nevoie de o limbă moartă, deci invariabilă, deci imuabilă, deci sacralizată, pentru o instituție cu adevăruri statornice și durată indefinită, insensibilă și la spadă și la silogism și la epigramă? Apoi, *sans le latin, sans le latin, la messe nous emmerde*, căci numai acel *xenikón* drag inimii aristoteliene, numai ce vine din depărtări și din necunoscut, poate atinge omeneasca admirație, făcînd-o să zumzăie indefinit. Lipsit de forma în care se cuprindea însăși esența exclusivismului, «ismul» Bărbaților Inflexibili, transportat în grecește – din această pricină și în această împrejurare –, pierdu mult din caracterul său distinctiv. Mult, dar nu totul. Mult, dar nu fundamentalul. Esențialul l-or salvatără. Mai tîrziu și cu prețul binecunoscut.

[În vremi de persecuții și apostazii, Rigurosii s-au întărit în convingerea – au lansat maxima – că nu se studiază nepedepsit literatura grecilor, că nu se parcurg *unbestraft* limba și erorile celorlalți. *Niemand wandelt sich unbestraft unter Griechen.* Cînd totuși un bătrîn fundamentalist fu întrebat în care ceas se poate aborda opera grecească, acela zise că numai *entre chien et loup*, numai la acea oră ce nu aparține nici zilei nici nopții, cînd nu osebești cîinele de lup, fiindcă Torah, singurică ea, cată să hie obiectul studiului uman: și ziua și noaptea. Literatura, filozofiile cele grecești și alte erezii de-ale Ionienilor se atacă doar în interval, între valul diurn și cel nocturn, *dans l'entre-deux.*]

Există, și o știu bine și pe ea, o altă poveste, nealexandrină, a traducătorilor diverși, policromi, occidentali – Galland, Lane, Burton, Mardrus *et alii* –, ai celor *O mie și una de nopți*, care introduc exotismul sau purismul sau obscenitatea, inexistente în *Kitab alif laila ua laila*, ori chiar pasagii și povești noi în funcție de ideologemele vremii sau de moda textuantă. Nici grupul celor 72 nu a stat degeaba: a dat destulă apă la moară contrasărbătorii de post și doliu, fie că nu s-au crezut obligați să observe o fidelitate absolută în tălmăcire, fie că, în unele cazuri și din pricină că înțelegeau prea literal textul sacru, au căzut în capcanele spiritului secular. Zis altfel, septanții au lăsatără, în traduceri, urme ale părerilor personale, aversiuni, frici, inhibiții, idiosincrazii, bowdlerizînd textul primordial cît le stătea în putirință; au coventrizat expresii, fraze, teologeme. În genezicul capitol întîi au singularizat celebrul și scandalosul plural elohimic, așa cum, invers și peste milenii, în transpunerea moldovalahă a *Toamnei patriarhului* de Márquez, comercializată sub Aurita Epocă Nicolaescă, dictatorul sud-american nu iese cu vaca[31] – însă cu vacile – pe balcon. Au făcut concesii Grecului, stăpînirii și orizontului de așteptare al lectorului alexandrin:

1. Asinul pe care au călărit Balaam și atîția alții, inclusiv răzvrătitul Absalom, s-a prefăcut, la trecere către Ionieni, într-un frumos bidiviu. Apoi că nu-i dificil de priceput prefacerea,

scopul scuzînd mijloacele. Intenția era de a evita disprețul pe care l-ar fi resimțit elinul, și indo-europeanul în genere, ignorant al importanței acordate măgarului în Orientul Apropiat, cînd i s-ar fi întîmplat să cetească despre vreun vestit personagiu semit că a încălecat asemenea animal derizoriu.

2. Parcurgînd listele cu animale pure sau impure, lectorul septuagintic dă, în greceşte, peste cuvîntul *dasypous*, «cu picioare păroase», acolo unde în original, la Levitic XI: 6-7, se înțelege *arnebet*, «iepure». Tălmăcitorul n-a transpus acest cuvînt în literalitatea sa, prin *lagós*, deoarece, se bănuiește, nu le-ar fi plăcut Ptolemeilor, care ar fi dedus că întemeietorul dinastiei lor, Lagou, purtase numele unui animal socotit spurcat de Poporul Torei.

3. Fiica lui Iov, al cărei nume însemnează «corn de antimonie», se preface, din motive ce nu avem timp a le dezvălui acum, în «corn de amalfie», acolo unde, în mileniul nostru, Lemaître de Sacy dă *vase de parfum*, Biblia de la Ierusalim, *corne à fard*, iar cea de la Cambridge... *Keren-happuch*. Cf. Job, XLII: 14.

4. Proverbele originale se văd înlocuite cu grecești, ceea ce reduce pînă spre zero rata înaltă a singularității faptelor de civilizație, cultură și mentalități hebraicești, nu? Amintiți-vă numai de filmele occidentale în dublare sovieticoasă ori în subtitrare cuțovlahicească, uneori întîmplîndu-se, ca în *Gară pentru doi* și *Moscova nu crede în lacrimi*, să fie mai frust limbagiul versiunii chișinăuane decît al celeia de la Ubucureștii ceaușii.

5. Septuaginticii îmbogățesc textul de la plecare, bazialul text: cînd nu iscă, adesea, îmbogățirea cîmpului intertextual. Cuvîntul «înarmați», din cutare context, îl traduc prin «cîte cinci la rînd», poate ca să și atenueze la cetitoriul elin teama subliminală de vreo nouă rebeliune a zeloților macabeici.

6. În al patrulea capitol genezic, versetul 4, au adăugat că Lordul însuși a aprins focul la jertfa lui Abel, atît de agreată.

7. Cum filozofilor alexandrini, înrîuriți mult de Platon, de Pitagora, de Stagirit, le repugna «antropomorfismul» simplu al textelor din Cartea Cărților, cei 72 nu au ezitat să-l înlăture printr-o traducere «trădătoare». Exemplele-s puzderie. Nu le vom da pe toate. În *Exod*, bunăoară, bătrînii neamului nu-l văd pe Lordul însuși, căci n-ai cum să vezi invizibilul, ci locul unde stătea El. De altfel, auctorele presuspus al transpunerii respective, Aristobul, îi un filozof ce în scrierile sale previne pe greci contra înțelesurilor literale ale expresiilor antropomorfice și propune lectura figurată, chiar alegorică, așa cum va acționa Filon Iudeul, care, doar cu agiutoriul alegoriei, scoate din Pentateuc toate tainele gîndirii elene, de unde și interogația retorică a contemporanilor săi, de unde dubla interogație: «Au Filon platonizează? Au Platon filonizează?» [De-i dăm crezare lui, Moise a fost un protocronist la vremea sa – ori, cel puțin, profesorul unor Hesiod, Heraclit, Platon, Zenon. Totul e alegorie pentru dînsul, însă orice irespect pentru litera Legii îi sancționat ca impietate, procesul de sacralizare a corpusului biblic, antamat cu rigoare în timpul lui Esdras, fiind încheiat de mult. El istorisește chiar, undeva, cum un alexandrin – carele, prostul, luase prostul obicei de a ironiza ce favoare făcuse Adonai lui Abraham și Sarei dăruind litera *alfa* lui, iar ei litera *ro* – a luat apoi calea nebuniei. Și se știe de ce: nu rîdem nepedepsiți de semnificant.]

Ș-am încălecat pe-o roată, narînd și/sau comentînd povestea alexandrină ameliorată.

BIELA LUI BOZAN

..... elogiul lacunei
..... *leere Stellen* .....
Sahia ..... Alexandru ..... nu studiourile cinematografice ..... *Uzina vie* nu se situează cumva
..... în marea peliculă efemeră?

impactul pulsiunilor bozanice ..... asupra bielei ..... scena primitivă ..... mînă-n mînă cu pulsiunea scopică ..... iar copiii nord-coreeni ..... pupînd în bot noua locomotivă ..... nu e oare o victorie asupra imperialismului american ..... lyotardizăm, lyotardizăm, desigur ..... ce să facem? Unde ai juițare ..... nu iaște exploatare a proletariatului ..... cît alinare ..... zic deziranții, fanii ..... lui Deleuze .... Filip oprește rîsul ..... stopează bucuria ..... blochează orgas ..... *Bozan baise* .... Ha ha! ..... Pascal Blaise ..... Fabrica nu dă și picioare ..... în capitalismul primitiv ..... ea dă cel mult șuturi în f ..... dar lumea ..... societatea deschisă ..... se mai și autoreglează molcom ..... Pe directorul ei [al fabricii? al revistei? al editurii?] îl interesează ..... nu ce a spus un muncitor cu stiloul, nici unde își paște badea boul ..... descîntîndu-și libidoul ..... dar ceea ce ar fi vrut să spună ..... proiectele sale ..... nu opera reală ..... poate că opera visată ..... căci există moduri și moduri de a spori informația unui text ..... pe care unii, ignari, o confundă ..... cu ignoranța, pardon: ..... cu redundanța ..... eu l-am ales pe acesta ..... cu încurajări de la Scoliastul Cajvanian[32] ..... de la Omul din Rășinari[33] ..... am felicitări și de la un performer al ..... mersului apofatic[34] ..... da, da ..... prin labirintul literar ..... să revină în manuale auctorele

exegetat[35] ..... Sahia .....Sahia ..... unde merge suta, acolo va intra și Mia.

DOCTRINA SCRISORII DETURNATE

Nu ai numai deturnări de fonduri, de avioane și de sensuri. Mai persistă multe feluri dă deturnări: de mesagii ori de scrisori, bunăoară. Botezîndu-le pe ultimele deturnări epistolare, le facem lesne teoria.

Căci precursorii mei s-au ocupat îndeobște cu textualizarea situațiilor de scrisoare furată, de *purloined letter*, precum Poe prin mijlocirea ficționalului său detectiv Dupin. Acesta găsește epistola șterpelită a Reginei pentru că, intrînd în empatie cu isteața minte a ministrului șantajist, miroase că ascunderea perfectă nu îi la adîncime, cît la suprafață, la vedere, sub nas. Intră în empatie și o depistează mintal, fără deplasare la fața locului, precum Don Isidro Parodi, eroul înpandaimosizat al lui Adolfo Bioy Casares. Plecînd de aici, de la astfel de proze cu virtuți epistemologice, s-a putut desfășura Doctorul Lacan în seminarul despre misiva subtilizată și ne-a lămurit buștean cum dis?funcționează scena inconștientului, «cealaltă scenă», care-s convențele între simbolic/imaginar/real, și multe altele. Ficțiunea e, într-adevăr, un gunoi fertilizant pe care poate prospera ciuperca unei teorii, oricît de valoroase.

Mai e *Scrisoarea pierdută*. Mai e Caragiale, «ultimul ocupant fanariot». Mai e reparația pe care ne-a făcut-o *Răcnetul Carpaților*, organ nu al Academiei Cațavencii, așa cum ar fi drept, ci al unui penibil – și total lipsit de umor – schimbist cu trecut bolșevicios și lenjeria intimă *frappée de la faucille et du marteau*. Epistola intimă ce trebuia să ajungă, prin medierea Cetățeanului Turmentat și a poștei, la Zoe, și nu la Cațavencu (pentru utilizantă cu țel de șantaj), a fost în sfîrșit transmisă... publicului larg... în chiar foaia cazimirică. Așteptăm cu inima la gură doar transformarea ficțiunii în realitate: ivirea gazetei inde-

pendente *Războiul*, unde Dandanache să ne dezvăluie, *avant de clamser*, conținutul celeia interceptate de Gagadeamia Sa.

De fapt, videm ghini că mesagiile pierdute sau cele furate sînt specii ale genului deturnant. Situația clară îi atunci cînd o instanță intervine pe traseul expeditor-destinatar și deviază solia ori epistola, le reține, devenind ea însăși, cu de la sine putere, instanță receptoare, sau le împinge altei recepturi, în scopuri de tot soiul: lucrative, ideologice, profesionale ș.a.m.d. Ne confruntăm în atare cazuri cu o instanță mijlocitoare *sui generis*, adică fals adjuvantă, ca să nu spunem purtătoare a medierii parșive.

Analizăm îndată o samă de situații, luate din practica epistolară a Epocii de Aur, cu intenția – o, vai, științifică – de a ilustra și îmbogăți reflecția incipientă din noul cîmp epistemicos.

Cazul scrisorii cu vizare indirectă ne vine imediat în minte. Pomenim aici misiva din 1983 a lui Dan Petrescu spre Ioan Petru Culianu. Interceptată în buzunarul lui Romain Réchou, chiar pe aeroportul de la Otopeni, a dat semnalul perchiziției și anchetelor din 18 mai. În realitate îi era adresată Monicăi Lovinescu și trata despre jalea din domeniul literar moldovalah. Paralelul se impune, aicilea, cu gluma obscenă: e debitată de varii ori în prezență feminină. Spunătorul ei, glumețul erotic, se uită de obicei la un alt bărbat, ca și cum dama nu ar fi de față, ca și cum dameza ar fi absentă, cînd, în fapt, atinsă, agresată, lovită... îi gagica, vizarea fiind de fel indirect. Așijderi cu scrisoarea precitată: formal, părea branșată pe emulul eliadesc din Olanda, însă informa certamente Europa Liberă și lumea slobodă[36].

Cazul epistolelor către amici occidentali apare după aceea. Ele se împart, misivele către prieteni apuseni, în două – sau chiar mai multe categorii. Începem cu sibilinicele: codate, cifrate, ca să fie pricepute numai de adevărații destinatari, de Jean-Paul Goujon, de Michel Rouan, de Roberto Scagno, de Maria Mailat, de Cornelius R. Zach ori de Paul Hiemstra. Pentru asta, cazi de acord asupra unui lexic și a unei gramatici. Astfel, Marele Pădurar, *le Grand Forestier, der Grossförster* [persona-

giu al lui Ernst Jünger în *Pe falezele de marmură*], *la Vieille Grolle, le Nabot*, Chiticul, Nea Smîntînă, Bîlbă = tovarășul Nekulay Ceaușăscul; *les Chiens de Mort*, Gîndacii Philips, Limbricii Morții = boțîrlanii, ciurlăii, rotarii, cîrdeii, wolfii, pavelii, vezeteii, bostanii, negrii, postelnicii, spînii, popârdăii, popeștii iulianici și alți secuririști emanați de anusul infundibuliform al Scornicestilor. Dana Coșeru îi coda drept «doctori» în mesagiile-i telefonice, iară Ana Alassio înțelegea fără greutate că *Doi medici îl supraveghează zi și noapte* îi traductibil cu «Prietenul nostru se află permanent sub priveghi pretorian, avînd Oxiuri ai Nimicului la cur». Tot așa, *pinéal* = comunist, aderent la Sinecdoaca Totalitoantă, fiindcă *pine* = *membrum virile*, în vreme ce Sinecdoaca evocă Partidul Hunic, părticica de privilegiați ce vorbește în numele întregului societal; *Shitland* = *cloaque* = *cloaca valachica* = Valahia tutelată de *Genius loci carpathicus*; etc.

Continuăm cu nesibilinicele, ducătoare de vizări indirecte, dar violente, cînd știi că primii – dacă nu, uneori, și ultimii – receptori sînt cei de la Serviciile de Cetitură Ilegală ale Zgărzii de Mancurți; știi, însă te prefaci a te adresa amicului Jean-Paul: înșiri lucruri tari ca să le înghită Rahații Nihilului; îi agresezi, îi scuipi, îi găinățezi indirect, ei neputînd să se prevaleze oficial de epistolă împotriva ta. Dovadă avem două misive către Goujon. În una redam imaginare discuții, la Casa Universecuritarilor, între alcoholicul colonel Costică Rotaru și un betivan prilejual, căruia întîiul îi expune pe șleau uluitorul dat că aparatul genitalo-represiv al Chiticului Scornicoios îi alcătuit numai din romi, spoiți cu un lustru de latinitate și trăgîndu-se toți de la Krîm. A doua, tipărită în 1990 la Editura À l'Écart după originalul galic, punea să dialogheze codoși mio*secu*ritici despre merdologul Boțîrlan, felatorul Rotaru și dîrlăul Ciurlău, valet principal de subdezvoltare în Dulcele Tîrg al Bahlivioților, secondat de țuțelarii Al Pascino și Christiné Bostanesco.

Poți expedia mesagii și pe nume de *collabo*-i ai urbei udate de Calcaina ori de auctori decedați: acelea au cel mai des vizare

directă la destinatarul de pe plic; alteori țintesc dublu, avînd îndoită destinație: îi privesc pe foștii noștri studenți – ori pe colegii – cu juma de normă, lecturală, pe Strada Triumfului, colț cu SeRelrie. Le semnezi Petruța Spînu, Costache Păvăluț, Viorel Pavelescu, Ionel Creangă, Nicu Bălcescu, Mișu Sadoveanu, Radu Mircea Iacoban, Corneliu Sturzu, Horia Zilieru, Haralambie Țugui, Țucu Andriescu, Viorel Barbone, Mircea Radu Yaunban. Cad în mîini securiștiste, dar acestea nu pot reacționa direct, nu-s capabile să recunoască violarea secretului epistolar. Îi vizez indirect, te pocnesc indirect, apăsînd pe butonul superiorilor ierarhici.

Aici pot să irumpă nenumărate accidente. Hiperlectorii pretorieni pot intercepta, în cazul că urmăresc ei cu asiduitate o corespondență, mesagiile implicate și returna falsului expeditor... chiar dacă sub numele lui figurează propria ta adresă, nu a celui ireal și mascatoriu. Așa s-a întîmplat de exemplu cu Petruța Spînu, celebra necoțopenită a Cartierului Tătărași, amanta platonică a lui Albert Thibaudet. Pațachina mustăcioasă s-a folosit de epistola buclucașă, returnată ei de superiorii triumfalici ai SeRelriei, a fluturat-o peste tot și, în baza respectivă, a solicitat, împreună cu Ancuța cea Scîrbavnică, eliminarea patafizicianului destinator din Cloaca de French, sub pretext că i se puteau pune în cîrcă fraze nasoale la adresa Geniului Carpatin, cu toate că nu prea înțelegea dînsa cum devine cestia cu *le Grand Forestier*. Așa că nu l-a înfundat realmente pe expeditorul real, votîndu-i numai îndepărtarea din Șandramaua Francofobă.

Trecem acum, în pas vioi, la cazul scrisorilor învalizate, expediate, adicătelea, cu valiza diplomaților ubucureșteni. Din Est spre Vest, est-vestice: sînt simple, clare, aticiste. Citez una cătră Monica Lovinescu, în care-i portretizam pe Liviu Cangeopol, Dorin Spineanu, Liviu Antonesei, unde naram odiseea plachetei lor colective prefațate de Mihai Șora, și o rugam să sprijine ivirea grabnică în cotidianul *Libération* a interviului celui dintîi. Tot est-vestice: însă un exemplar îi expediat prin

valiză ori alt *medium* secretos, iar al doilea prin poșta normală, ca să știe și Insectele Bîlbofile și să nu ne întrebe, la o adică, în ce mod fost-au ele împinse spre Apus, fără să steie, ca norii coșbuceeni, «grămadă peste sat». Eventual se dau recomandate, iar la nevoie poți exhiba știdula funcționarului. Așa au procedat Dan Petrescu, da, cu a sa comunicare destinată unui colocviu din Berlinul vestic, și L.P. cu a sa *Lettre à un ami occidental* din 1987, glorificată peste trei ani la Editura À l'Écart. Tot est-vestice ar fi și cele cu învalizare diplomatică simulată: Anna Alassio s-a lăsat numai bănuită de a fi în stare să scoată manuscrise pe numeroasele căi ambasadoriale. Adevărul e că opul cangeopolo-petrescian, înregistrat pe bandă de casetofon, se va fi în-vest-it totuși în niște mari cutii de fard, nescotocite la aeroport. Mary Mailat, ea, și-a scos *Neputința*, apărută mai tîrziu la Robert Laffont sub un alt titlu, cu ajutorul copiilor, strecurînd paginile dactilografiate între paginile cîtorva numere din pionereasca revistă *Cutezătorii*.

Din Vest către Est, vest-estice sînt: de la Jean-Paul [dar nu Richter], de la Michel Rouan, de la Mary Mailat ori de la Monica Lovinescu. În genere, conțin texte tari, fotografii, invitații în streinătate, poeme de Pierre Louÿs, *La langue de bois* de Françoise Thom, numere din *Limite*, *Contrapunct*, *Caete de dor*. Unele dintre ele pot fi deturnate din greșeală. Astfel, Claudine Hnatkiw, nou-venită cu misie lectorală în Tîrgul Iașioților, primește de la Michel Rouan o misivă prin Ambasada Galeză și nu mi-o predă direct: nu mă cunoștea la data aceea și, de bună-credință occidentală, o predă colegilor de la Protocol și Auziri Contemporane, virilei Porcuța Spînu și efeminatului Sulică Popesco, singurii cu care era abilitată să aibă legături extraprofesionale, îngerii ei supraveghetori; aiștea o dau la Secu, și-mi revine, sărăcuța, după cîteva luni, răscitită, măcar că nu cuprindea decît un banal certificat de găzduire la Luçon. Mi-a returnat-o chiar madam de tovarășa Vali Agrigoroaie [pe care șarpele boa de multe ori s-a nevoit s-o muște de... coriola, coriola] în persoană, dar, ghinion pre ea! Între timp îmi parvenise un

al doilea exemplar al scrisorii invitante, adus într-o șosetă feminină. I l-a exhibat babei agrigoroaice în prezența prorectului Mitică Rusu, doct specialist în Epoca Aurie, istoric de serviciu al Partidului Hunic, adăugînd și cîteva observații sau băgări de seamă cu privire la etica și eticheta socializdă.

Cazul răvașelor – interceptate – fără vizare indirectă: al lui Mihai Dinu Gheorghiu către Pierre Bourdieu e unul dintre ele. A fost decelat, ca și acela petrescian, tot în buzunarul vestei lui Romain Réchou, pe aeroportul Otopeni, dar nu coprindea nemica scandalos și lansa mesagiu binecunoscutului sociolog parizian și criptomarxist, ce mai tîrziu îi va acorda o bursă prietenului nostru, receptîndu-l și la doctorare. A fost totuși de ajuns pentru a motiva o scotocire în zori de 18 mai 1983 și o anchetuță la sediul din Triumfului, nr. 6.

Frecvent va fi fost și cazul scrisorii inventate.

Hiperlectorii laterali, însărcinați cu operația de cetitură interceptantă, împing diabolismul pînă la a concocta ei înșiși o misivă din streinătate către un destinatar autohton ori un răvaș de adresant indigen spre un receptor etranjer. Pentru întîia ipostază au a se pomeni epistolele dă dezicere ale unor semnatari de apeluri, proteste, petiții cu audiție internațională + cele, indignate, ale unor învățători rurali, despre operația *Villages roumains*. Neculai Constantin Munteanu le-a dezamorsat la vremea potrivită [cînd era o mare figură mitică a Europei Libere, nu insignifiant deputat al lui Petrică Roman, nepotul tancului sovieticos și mînuitorul încîlcitei limbi de lemn găunos]. Numai lui Dorin Tudoran i-a trebuit ceva răbdare pînă să priceapă vicleșugul. Pentru întîia ipostază, să nu se uite nici mesagiile cominatorii externe, sub signatura unor himerici oțelari prefeseniști. Seamănă și cele din afară cu anonimele băștinoase: numai că-s semnate; ce-i drept, cu nume închipuluite. Uneori sînt trimise de agenți valahi din Vest. După interviul din *Libération*, Dan Petrescu a receptat una din Bremen, ce-l acuza de calomnierea Conducătorului Iubit și trădarea intereselor țerii. Altele sînt

elaborate pe loc: precum cea mijotată în franceză de mustecioasa Petruța Spînu, proaspăta devoratoare a alterităților thibaudetiene, și învalahizată de Anca Sîrba, prin care un cetățean apusean, iubitor al României, recomanda conducerii de partid univer*secu*ritare, adecătelea tovarășilor El Puha și Căcălin Ignat, să nu-i îngăduie cetățeanului Mihai Dinu Gheorghiu ieșirea la bursă în streinătate pentru că, acolo, va denigra mărețele împliniri ale socialismului autohton. Drept care sociologului ieșean i s-a ridicat imediat pașaportul, însă camaradelor în cestiune, Spînei și Scîrbei, nu li s-a îngăduit chiar imediat să excursioneze în Comunitatea Europeană, ca Țucului, andriesculul decan filologic, după... memorabila noastră excludere din Cloaca de French.

.˙.

Încercarea noastră de clasificare a speciilor genului deturnant rechemă cumva în minte lipsa de criterii aparente, occidental exprimîndu-ne, de la temelia borgesienei enciclopedii chinezești evocate de Michel Foucault în predoslovia la *Cuvintele și lucrurile*, unde animalele se împart, cum se știe, în: cele din menajeria împărătesei, cele din al căror păr se fac pensule, cele incluse pe lista de față, cele fără coadă *i tak dalșe*.

Am s-o periu eu altă dată. Poate în mileniul viitor.

Oricum, dacă misiva trece de hiperlectori, de paralectorii instituționali, de paracetitorii tainici, ea atinge pe destinatarul firesc; de e însă oprită, sustrasă, deviată, paracetitorii se autobombardează receptori și problemul se schimbă *du tout au tout*. Mai cu seamă cînd, dintre ei, se înalță istorici și literatori și profesori universitari de teapa lui Mihai Pelin și Virgil Măgureanu, inamici ai disidenților, manipulatori ai dosarelor unor Paul Goma sau Ion Negoițescu, în rezbel deschis cu Ion Mihai Pacepa, marele «trădător» al poliției secrete scorniceștene.

Apoi, asta ca asta, dar ne lipsește o bună abordare a cetiturii deturnante, pe lîngă una a celeia peste umăr.

Ne-om înhăma la ea în mileniul ce aproape că a și venit.

NEÎNTÎLNIREA CU NEMAIPOMENITUL

Mereu fost-am eu în defect cu Nemaipomenitul din februarie 1987.

Locuind în Tătărași, aflam de manifestația studenților abia a doua zi, de la un coleg facultatesc, în momentul cînd profesorii erau chemați în Aula universitară, la randevuul cu Alecu Floareș, inspectorul Pleșa, colonelul Ciurlău și Viorel Barbu, rectul terorizant și indign, viitorul gagademician de renume bahluvian. Am tras acolo cu urechea la bîiguielile rectale, la amenințările ciurlăuane și la furiile floareșiene, atît de partinice.

Am ascultat cuminte și ironic, nu i-am înjurat, nu i-am scuipat și nici nu mi-am ros unghiile de indignare atunci cînd viorectul barbuin, copilot al Zoiticăi ceaușine[37], l-a asigurat pe tovul de la județeana pecerie că studenții de valoare nu s-or aglutinatără acelor bande cu derbedei golănoși.

A treia zi: a doua întîlnire. A doua întîlnire am ratat-o, vai, nesculîndu-mă eu prea matinal. De data asta, însuși marele Ibănescu*, protectorul lui Victor Surdu, însuși marele prim-secretant [de ideologie marxiană]: și mai agramat, și mai întărîtat, și mai întunecat, zbierînd ca spre a-i determina pe rect, prorecți și decănari întru facere pre ei, întru slobozire fără uvertură la flautul fermecăcat.

Cu vreo zece ani în urmă, mi-a propus Silviu Alupei, opinist eretic, năist, codrenist și participant la marșul protestatar, să refacem traseul Tudor Vladimirescu – Piața Bucșinescu – județeana pecereului – Piața Unirii – căminele Puskin – căminele Codrescu – Tg. Cucului – căminele Tudor Vladimirescu. N-am găsit vreme nici măcar pentru această minimă ispravă simbolică, așa cum nu voi fi găsit atunci, în februarie, posibilitatea de a face

---

* Acesta va fi dispărut din post rupîndu-și piciorul, căci, surprins într-o postură mai delicată, cu pantalonii în vine (și aici ne abținem a-l califica de homosexual, ca ei pe noi), de un zgomot de helicopter (echivalent cu semnificatul „inspecție de sus de tot"), a rupt-o la fugă pe o tarla bolovănoasă (n. ed.).

ştiută Vestului zguduirea cobîlţiitoare de la Ieşi, căci Thomas Bazin, lectorul hexagonal din timpurile acelea, lipsea momentan din urbea bahluiaţă. Altminteri, s-ar fi putut zgîi chiar de la geamul apartamentului său de serviciu înspre agitaţia studentină. Cînd a revenit, într-un tîrziu, l-am pus la curent cu totul, ba a şi memorat cîteva din lozincile defileului juvenil. Pe acestea: *Deşteaptă-te, Române! Laşule, trezeşte-te! Nu trăim în grote! Ceauşescu, pînă cînd? Vrem apă să ne spălăm,/Lumină ca să-nvăţăm!*

Le-a comentat, sub pseudonim feminin, în *La Nouvelle Alternative*, unde a contribuit şi Dan Petrescu, sub signatura Ion Sibelius, cu o punere la punct, remarcabilă, a ordurilor represoare, universecuritare şi universipecerii[38].

Peste un an, de sărbători, fiind Liviu Antonesei de serviciu pe cămin studenţesc, reuşit-a să copie toate anunţurile, din condica de prezenţă şi procese-verbale, relative sau aluzive la efervescenţa alumnescă ori la înnebunirea pretorienilor responsabili şi prepuşi la travaliul de represiune, apoi înmînatu-le-a lui Dan Petrescu, iar acesta, prin Thomas Bazin, fericitu-i-a cu ele pe Emil Hurezeanu şi ascultătorii băştinoşi ai Europei Libere[39].

Neavînd eu prin urmare nici o treabă cu lureşul din Februar 1987, nedînd dovată, în luna aceea, de nici o atitudine spectaculoasă, de nici un soi de coragiu, cum să dovedesc *acum* că am simpatizat cu manifestanţii... *atunci*? Nu risc oare să fiu taxabil de oportunist şi de lichea în senzul liiceanescului *Apel*? Cine sau ce mă autorizează pe mine să sporovăiesc în jurul unei mişcări nerecuperabile de către vreo ideologie sau de vreun partid politic postpeceriu[40]? Merit să bat cîmpii numai despre Marele Salt Înainte, Revoluţia Culturală ori Mai 1968[41].

Aşadar, deci, prin urmare + de aceea, iaca, mă tac de tot.

PRÉFÉRER N'EST PAS CHOISIR

Microbul intern stîmeşte cea mai mare panică în sistem. Înclinatul spre erezie ori antrenatul de forţa centrifugală inchi-

etează mai mult decît practicianul religiei etranjere ori ateu [troțkistul mai mult decît social-democratul, iar acesta din urmă mai tare decît liberalul]. De aceea poate că nu l-a scandalizat cîtuși de puțin pe Joseph de Maistre, dacă nu l-o fi încîntat, întîmplarea cu un curtean ce intervine pe lîngă Ludovic al XIV-lea pentru vărul-i amator să ocupe post de locotenent la o gamizoană din estul Hexagoneriei. «Am auzit că ar fi jansenist, dragul meu, și, în atare caz, nu-i poci acorda slujbulița.» «Vai, Sire, sînt calomnii, calomnii. Vărul meu îi de cînd îl știu ateu.» «Ei, acum se schimbă treaba; dacă-i așa cum zici, nemica nu mă împiedică să vin în întîmpinarea dorinței sale.»

E ateu: îi deci la exteriorul religiunii oficiale, nu ne hîțînă dinlăuntru, nu ne creează probleme, știm unde bate; îi mai puțin primejdios decît ereticul, decît deviantul, decît săpătorul intern.

De mirabila replică regală mi-am amintit pe vremea cînd schițam, cu inegalabilul meu pix «Corvina 51», o paralelă neplutarhiană între logosurile a doi puieți ieșiți dintr-a noastră didactică pepinieră. Mai sprințar spus, încercam o analogie între discursul puietelui și acela al puiatei, între *il potere del cazzo ed il potere della fica.*

***

Pe puiete să-l botezăm, dară, grijulii, Ginerel Opportunitzki. El, pe timpurile satanicei sizigii, sub Odios și sub falica Sinistră cu țeastă vulturie, mișcula în ceceul uteceului, iar ca inginer la întreprinderea Morus & Campanella, se remarca prin interpretarea, în foi bahluviene, a episodului biblic al Genezei ca experiment utopic, deși nu ignora că a profesa ateism militant într-o orînduire libertină, cînd credincioșii sînt șicanați sistematic de polițiile secrete, îi ultima căcănărie. A fi bezbojnic agresiv și a glumi pe seama Mîntuitorului, în satanocrație marxiană, nu signalează oare un lichelism inextirpabil?

Pe prietenii săi, de îndată ce au intrat în rezbel cu Sinecdoaca Totalitoantă, nu i-a mai călcat, sub pretext că trebuie să-și consolideze postul historial, că are bursă în RFG + perspective

de a procura una și nevestei, că nu vrea să pericliteze situația soacrei la Catedra de Protocolnerii și Auscultări contemporane. Ceea ce nu l-a jenat să reapară pe 23 decembrie 1989, *comme si de rien n'avait été*, gata să se pună în slujba Veroluției și să savureze acrii struguri ai acesteia, împreună cu foștii rezistenți, fără minimală rușine.

Întrebat despre înțelesul dat lichelismului, acestui nou curent iudeologic post*vero*luționar, în *Apelul* televizat și liicean, nu se prea pierdea cu firea: «Ce oportunist mai sînt și eu, că nu am ieșit înainte, la plăcinte?» Peste două zile lua trenul către Ubucarest și obținea, prevalîndu-se de legăturile cu lumea opoziției iașiote, post de director general în Ministerul Învățămîntului. Ceva mai tîrziu, dădea interviuri presei streine, poza în animator de grup disidențial și, culmea culmilor, în *antimarxiste farouche*: uitînd probabil că, numai cu o lună înainte, depusese la rectoratul bahluviot un dosar de înscriere la doctorat în materialism diabolectic și isteric; uitînd că se lăudase în tot orașul de pe Calcaina cum îl va scoate pe Max Weber emul al bărbosului Karl Marx.

Cînd fostul său didact a fost virat de la pepinieră, în 1989, așa grăitu-i-a puietele, agent persuador, curea de transmisie și paiplain al unui logos bizaroid, ca să nu spunem de căcat:

Domnule doctor, în locul dum :avoastră aș titila învățămîntul secundar, cel primar ori loc de portar la Combinatul de Utilaj Greu. Ar fi interesant ca experiență. Poate iese mai tîrziu un roman.

Domnule doctor, în locul dumneavoastră nu aș mai scrie pre vălăhie. Nici în reviste studențești: cine vă mai cetește? Treceți la franceză și publicați numai în foile de specialitate din Capitală sau din streinătate. Poate ați avea atunci un public pe măsură.

Domnule doctor, nu vă puneți rău cu «Băieții»; ameliorați-vă mai degrabă raporturile cu ei, așa cum am făcut eu înainte de a pleca în Germania, că, zău, sînt rezonabili. O să vă lase să

ieșiți chiar în Apus. Dacă vă iau legitimația de la Casa Universitarilor, unde o să mai dejunați?

Domnule doctor, maturizați-vă; dați dracului scriitura carnavalescă, jocurile de cuvinte, fitilele, piruetele, umorul și poantele. Scrieți mai sobru, mai serios, pe ritmul limbii de lemn a ideologiilor noastre național-comuniste, în cadența limbii de fier a științelor voastre.

Domnule doctor, vă rog eu personal, depulsionați-vă existența și discursul!

***

Puiata, s-o denumim Duduca H, în amintirea seminarului despre fragmentul cu aceeași literă titulantă al rimbaldienelor *Illuminations*, activează de două decenii în Zgarda de Mancurți proveniți din gonadele camaradului Nicolas Scornicesco, zis și Nea Smîntînă, Moș Ceau sau Bîlbă. Ea, ce e ea?

Ce e ea? Ce e ea? E o dulce ceaușea.

Un coleg îmi nara că la banchetul de zece ani de la finițiunea studiilor ereau, din promoția lor, trei în simbria Antihristului cu vizaj draculean. Ajunseseră acolo, pe Strada Triumfului, nr. 6, colț cu SeRelrie, în ce fel și chip? Conform, pare-se, unei strategii cu două operații bine cernute de Milan Kundera în *Amoruri derizorii* – reperajul și abordajul –, specifice bărbaților branșați pe avenir și fututologie.

Reperajul Duducii H nu va fi fost anevoios. Mergînd în deceniul opt la niște grenobleze cursuri estivale, imense au fost ispitirile pentru zdumpesa bahluiață la vederea, în supermarșeu, a minunilor societății de consum. Palma a mîncat-o repejor. Iute a împins-o păcatul. Tot atît de iute a reperat-o și circuitul televizual. E imediat chemat supraveghetorul grupului, cadavrul didact Sulică Popesco, aflat, și el, la întîia sa ieșire comandată în Occident. Sicofantul de serviciu lămurește bine lucrurile cu patroana lezată: «Madam, o dăm afară din uteceu dacă poliția voastră informează ambasada noastră și se află în țară!» Spăimită de asemenea eventualitate, capitalista își retrage plîngerea și își cere pardon. Numai că ghidușul popescian

raportează[42], la retur în patrie, șefilor de la adresa susmenționată. Și Duduca H este reperată. Abordarea, faza a doua, survine la încheierea stagiului studial, culminînd cu înrolarea. Competențele traductoare ale featei utilizatu-s-au, nădăjduim noi, la maximum în privința corespondenței foștilor profi, a benzilor de mag ce înregistrau conversațiile francofoanfe din apartamente, avtomobile, hoteluri, lectorate, a cărților primite din afară, căci gemetele, orgasmele și flatulențele subsecvente le deslușea tovarășul colonel Botîrlan și fără dragoman atitrat.

Formăm și avem, prin urmare, traductorii ce-i merităm: *traduttori, traditori.* Ci nu la aceste flecușteț vreu să poposesc eu în final, dar la întîlnirea Duducii H, în piața de deasupra Izvorului Miraculos, cu fostul ei didact, căruia așa i-a gîngurit:

Trei motive am de bucurie, tovarășe dom profesor. Poligloată sînt, urîtă nu mi-s, așa că n-o să-mi pun problemul altei slujbe. Noua Securitate Liberă, rezultată din perestroikă-carea celei vechi, o să aibă cu siguranță necesitate de serviciile meale, fie și numai la agățat italienii pe litoralul însorit al Mării Negre, pentru a le smulge, o dată cu jetul spermatic, secretul înghețatei florentine. Plus de asta, dacă la Iași nu a fost baie de sînge pe 14 decembrie 1989, meritul îi numai și numai al instituției unde îmi desfășor activitatea. Ea îi va fi arestat la tanc pă capi, pă alde Odobescu, Ștefan Prutianu, Aurel Ștefanachi ori Cassian Maria Spiridon, și lumea nu s-a mai îngrămădit în Piața Unirii... ca să-i deie bătaie de cap Todorelului Postelnic de la Interne. Apoi, nu uitați că primii la care a venit Dan Petrescu pe 22 decembrie 1989 nu am fost oare noi? Nu s-a dus nici la CEC, nici la ADAS, nici la Palatul Culturii, nici la Universecuritate. A venit la noi, la Secu, să ne elibereze de noi înșine.

Găsiți că e puțin lucru?

***

Aceasta ne fu paralela.

Și o credem reprezentativă pentru mentalele schimbări superficiale – dar lente – de pe pajiștea mioriticească.

Mai știm că oportuniștii, alături de curluntriști, sporesc haosul axiologic, aorgia lumii, și că dînșii îs purtători de entropie pozitivă de extrem de multe ori. Și mai credem că Duduca H, în simplitatea, în naivitatea ei polițieră, în mărunta ei parșivenie mahalagească, în cinismul ei popular și sănătos, iaște de o mie de ori preferabilă lui Ginerel Kurluntritzki, iar pretoriana lichelei, microaba externă, lățelului intern[43].

Mais: préférer n'est pas choisir.

MISCELLANEA MOLDO-ATLANTICA

1

VAI CE PLEONASM DRĂGUȚ! VAI CE PLEONASM DRĂGUȚ! Niște prieteni de-ai mei, petrecîndu-și altădată estivala vacanție la Agapia, în căsuța înflorată a unei măicuțe ce ținea sub ascultare și o novică tare zvăpăiată, fumătoare pe ascuns și ahtiată după futilități mundane, s-or întîlnitără cu tătînele acesteia, venit să-și revază odrasla monăstirizată, ș-or auzitără de la el povestea cacealmalei flatulențioase de care făcea uz un văr de-al său, între cele două rezbeluri mondiale, față cu neguțitorii alogeni din Tg. Neamț. Antisemitismul ludic acela-l practica în feliul următor: se strecura, gură-cască, în grupulețele comersanților ovrei constituite în fața prăvăliilor aferente și, cînd sporovăiau mai cu folos, lansa un «spion», un *peditum* nezgomotos, căci, vorba înțeleptului Abraham, *die harte Fürze stinken nicht*, apoi se retrăgea discret și, de la oarecare distanță, se distra văzînd cum sfătoșii se împrăștiau ca potîrnichile, măcar că se țineau de organul nasual cu toate degetele unei singure mîini; se distra și își zicea triumfalist *in petto*: «Na! le-am spart gașca!»

La acest personagiu mă gîndeam zilele trecute și mă întrebam dacă nu o fi cumva tătînele, ori numai bunelul, acelui Dihor Pestilențial [vai, ce pleonasm drăguț! vai ce pleonasm drăguț!] ce, sub pseudonimul Adrian Severin, arunca pisica moartă din

grădina Ministeriului de Externe în livezile presei, partidelor politicoase și asociațiilor de proteguire a drepturilor cioloveculuí; ce arunca mîța decedată ca pe o *bombe à merdre*, ca pe o ubuească boambă cu căcart.

La nivelul astuției argumentative ai, în comportarea dumnealui, ceva din reacția *Lâche toi-même!* [pre vălăhie transpozabilă prin «Ba p-a mă-tii!»]. Restul ține de psihologia conduitei demagogice în orice «republică a sondajelor», unde gesturile aducătoare de mediatizare nu pot fi decît binevenite, oricît și-ar devoala ele, ceva mai tîrziu, natura de cacealmale ori structura de baloane din săpun. Iar restul restului glumă postmodernă se adeverează. Pentru că... oare cum ai tu nerușinarea, ca patron al unei instituții calificate drept fațada stradală a Monăstirii Secului, ai cărei funcționari îs – conform declarațiilor conjugate ale unor Mihai Pelin & Ion Pacepa – cadre, mici sau mari, cu acoperire civilă ale D.I.E., rebotezată Serviciul de Informații Externe, cum ai dumneata tupeul să-i acuzi pe alții că denigrează realizările regimului și s-au pus în slujba unor puteri dușmănoase [chiar dacă, acum, uzitezi limbagiul găunos, cu iz capitalist, în locul celuia lemnos], cînd ești nepotul tancului sovieticos și ai dansat, în costum de ciobănel, pentru însuși Tovul Ceau, așa cum reiese dintr-o fotografie reprodusă pînă și de *România Mare*? «Huideo, potaie pretoriană de esență moscoveață!» i-om strigare. Și: *À la niche les glapisseurs de la Sécu*!

Căci dezamorsatorii bombei cu căcat, foștii ofițărani ai Securii, care nu-și schimbă natura și năravurile și neamul prin magicul procedeu al transformării numelui instituțional, ce-or să depisteze dumnealor în hîrtiile igienice din geanta diplomatică a Bursucului Emasculat, decît fragmente ale unui discurs merdologic emanat de însuși *Manifestul Partidului Staleninist*, tipărit cu banii sărmanului Lassalle de cuplul celor doi bărboși mefitici? Exigența demantelării Securității și Nomenklaturii nu ni s-a părut niciodată mai stringentă ca în aceste autumnale zile fierbinți.

2

BABA DIN GIUDEȚUL VASLUIEZ CA ADJUVANT AL ÎNȚELEGERII LUI ANDRÉ MALRAUX. Da, preafericita băbuță a făcut, anul trecut, autostopul cu rabla unui coleg de-al nostru ce se ducea să-și revază părinții la sud de Iași, undeva prin giudețul vasluiezilor. Cum era înaintea alegerilor autumnale din 1996, a întrebat-o omul cu deferență nepoțială: «Mătușă, matale cu cine ai de gînd să votezi, în caz că votezi?» «Cu Iliescu am să votez, cu cine altul, maică?» «Dar de Constantinescu ai auzit?» «Am auzit, fiule!» «Și lui de ce nu voiești a-i da votul?» «Pe Țap am să-l votez cînd o să hie și el președinte, na!»

Mirificul răspuns al cumetrei vasluiețe, relatat mie de Vasile Negrea, mi-a înlesnit nu doar o bună pricepere a psihologiei rurale, conservatoare, ignoratoare a intereselor pe termen lung [în cîmpul căreia, rînd pe rînd, figurile cu numele Dej, Ceaușescu, Iliescu, Constantinescu ocupă poziția Salvatorului comunității, Iliescu apărînd, în consecință, drept dublul bun al lui Ceaușescu, iar Constantinescu, drept complementul pozitiv al Iliescului], ci și un acces, pe ușa din spate, la biografia lui André Malraux, as al angajărilor oportune în cursul veacului prezent, care veac în curînd își va preda cazarmamentul, nu? Angajarea sa intelectuală, în anii treizeci, era de stînga, în senzul curentului istorial, adecătelea de partea celui mai tare. Acum, că fost-a el panteonizat cu maximum de pompă; acum, că s-a ajuns printre divinii bărbați Rousseau, Voltaire și Beaumarchais, merită să reproducem, în scop deconstructiv și demitologizatoriu, biografemul său pe care ni-l luminează îndeajuns opaițul cotoroanței moldave. Ni l-a reamintit, reprodus în *România literară*, o intervenție a sinologului Simon Leys din *The New York Review of Books*:

În 1935, Boris Suvarin, fostul secretar al Internaționalei a Treia, ce se va fi frecventat și cu Georges Bataille și căruia acesta i-o datorează pe faimoasa Laure, tovarășa sa de experimentări eroto-tanatologice, Suvarin, zic eu, căuta editor pentru cartea-i

despre Stalin și crimele sale. Căuta și nu găsea, fiindcă, la Paris, intelectualii angajați pe stînga, făcători și desfăcători de reputații, se fereau de el ca de ghiavol. L-a contactat și pe Malraux, care l-ar fi putut introduce la Gallimard; l-a căutat pe Malraux, carele i-a declarat cu dezarmantă sinceritate: «Suvarin, știu că dumneata și amicii dumitale aveți dreptate. Totuși, deocamdată, să nu vă bizuiți pe spijinul meu. Voi fi alături de voi cînd o să fiți voi cei mai puternici.»*

Comentariile suplimentare la răspunsul vasluiez al auctorului *Condiției umane* s-ar dilua în superflui[di]tate, nu? Îhî.

3

DE MAFIILE LITERARE MĂ ÎNTREBI?** Specialist prilejual nu mi-s decît în cele universitare, ce ne ocazionară teoretizări intempestive în *Breviarul nebuniilor curente* [Editura Timpul, Iași, 1996, pp. 132-137], ori în numărul din octombrie 1997 al revistei *Vatra*, unde afla-vei niște *Prolegomene la o teorie despre Universecumetritate*, adecă analiza tranziției de la Universecuritatea ceaușie la Universecumetritatea tranziției dinspre comunicapitalism înspre capitalicomunism, cu punct de pornire în hermeneutica solidarității nașiale, rurale, arhaizante, care solidaritate cumetrială a preexistat – dar și supraviețuit – înjghebării marasmoleninifiante, fagocitînd-o în draci; cu punct de plecare în studiul funcției coezive de naș.

* În *Ham on Rye*, Charles Bukowski, povestind cu, pare-se, multe biografeme tinerețea eroului său, Hank Chinaski, zice că, în perioada studenției, acesta ținea oarece propouri fascistoide (era pe vremea ascensiunii lui Hitler), astfel că, într-o zi, el se pomenește abordat de sclivisitul președinte al Consiliului studenților, care-i declară: „...dacă vreodată o să cîștigați, aici ori în Europa, ei bine, sînt gata să trec de partea voastră" (v. trad. fr. cu titlul *Souvenirs d'un pas grand-chose*, efectuată de Robert Pépin în contul lui Bernard Grasset, 1985, pp. 294-295) (n. ed.).

** Răspuns unei anchete pe această temă, lansate de Dan-Silviu Boerescu în *artPanorama* sa (n. ed.).

Acesta, nașul, între estnicii ortodocși, recurge și la cununie spre deosebire de vestioții europendici, protestanți ori catolici, uzitatori doar de martori matrimoniali. Universitant sau literator textouant, omul, cum bine știi, nu e singur decît atunci cînd suferă amarnic: de migrenă ori de sculament, nu importă. În rest, ca să poată persevera în ființă, se aglutinează la grupuri, coterii, găști, bisericuțe, comunități, pe care le penetrează prin concursuri de pile și împrejurări, evidente au ba, devenind astfel obiect al științei sociologice, al științei interdependențelor ce subîntind societalul, șiretlicul social: cenaclurile, revistele literare, ziarele, gagademiile, kakademiile, cercurile militare, cercurile cruciverbiste, trupele de jazz, partidele, sindicatele, confreriile etc.

Revăz, înarmat cu un creionaș bont, *Societatea de curte* a lui Norbert Elias, *Homo academicus* al lui Pierre Bourdieu, *Homo aequalis* de Dumont, *Omul universecumetrial* de Magistrul din Kantschwana, revăd orice și concludez că mafia, coagularea mafiotică, îi uneori preferabilă anomiei, aorgicului, haosului generator de dictaturi ori sisteme totalitoane; că ea gestionează cum se pricepe mai bine, pe cînd statul de drept, dacă nu stai cu parul pre el, se strîmbează numaidecît și nu menține solidaritatea de tip sicilian la nivel de organ vestigial, cum se întîmplă la italioții de astăzi. Asta e: la început, spre a se face auziți, pixuanții se aglutinează, îngășchează, regrupează, lupi tineri și voraci de renume & pițule, iară după ce obțin recunoașterea punctuală – locală, regională, globală – nu mai grăiesc decît cu opurile și premiile pe masă, întorcînd curul noilor deziranți paranasuali, constrînși la anticameră prelungită, limbi mlădioase și bidoane inombrabile de vinaturi.

Toate astea-s, ca și bizutajul ori peșchesul balcanic ori bacșișul ori coada la minister, fenomene ambivalente. Revezi elogiul corupției danubiene la Keyserling, în *Analiza spectrală a Europei*, sub motivarea că, datorită ei, treci mai rapid prin birocraticele furci caudine. Hermeneut al universecumetrialului, m-aș propti cu umărul stîng într-o comparație elocventă, într-o extrapolare previzibilă: aș paraleliza trăsnit pe conducătorul de

doctorate ce, de regulă, posedează doctoranzi tari, aducători de prestigiu și alte bunuri simbolice, și doctoranzi cu aprovizionarea + transportul, gestionari ai portbagajului, cu președintele Uniunii Sovieticoioase a Scriitorilor, cu redactorul revuistic șefial, cu titularul de rubrică recenzatoare, cu derectorul editurii statale, care manipulează alternativ numele furnizoare de gloriolă sau cetitori... și debutanții de papornițe cărători. E drept că, în Dulcele Tîrg al Bahluviașioților, la *Convorbiri literare*, nu recepta Comeliu Sturzu decît uischiuri de la sugarii Muzelor, că gagicile nu-l ademeneau, pe cînd, la *Cronica*, îl lansa Al. Călinescu pe Aurel Dumitrașcu, berbec năzdrăvan al bursei invizibile, în vreme ce, contra unor damigene bine garnisite, îi tămîia pe Haralambie Țugui, Horia Zilieru, Ion Hurjui, iar ultimul, medic aflîndu-se, îi mijota și servicii de specialitate; e drept, de asemeni, că, în urbea multicolinară, patronul Editurii Junimea își cîștiga nu doar hipermeritatele galoane, ci și poreclele de Mircea Radu Iaunban ori Ciocoiești de la Ieș. Bănuiești și de ce.

Așa, să nu uit: sociologul practicilor literare, din școala bourdivină, el, se poate apleca, înfruntînd riscul sodomizării, și asupra solidarizărilor cumetrioase dintre literatornici, producătoare, ca orice alte forme ale socializării, de avantagii reciporc avantajoase. Revezi-i pe Sorin Antohi lăsîndu-se cununat de Săndel Călinescu, pe Lucian Vasiliu de Liviu Rusu, pe Radu Andriescu, băietanul Țucului Decăcanic, de Lucian Vasiliu, pe Liviu Antonesei de primarele Constantin Simirad; nu-i ignora nici pe Andrei Pleșu, ce-și botează un copil cu Virgil Tănase, pe Lucian Vasiliu, ce-și botează, tot unul, cu Daniel Dimitriu, pe Ion Pop și Marian Papahagi, nepotul Zoiticăi Bușulenga, nelipsiți de la petrecerile comunitare, pe Laurențiu Ulici stînd în capul mesei și titilînd premiile miresei sub privirea indignată a lui Liviu Ioan Stoiciu – și tot așa, că nu e penurie de ilustrațiuni sau exemplificațiuni sau clarificări.

În concluzie, ocolind eu cestiunile financiare ori criteriile acordării burselor sörosiene, atît de încurcate, o să mă întreb dacă, în ipoteza că statul de drept absolut s-ar adeveri utopie

mecanicistă, trebuie să fim înțelegători, neutrali descriptori, cu asocierile de sorginte familială, rurală, organicistă, arhaizantă, din *Gemeinschaft*, opuse celora, legaliste, din imponderabila *Gesellschaft*. O să mă întreb și o să urlu: Tönnies, Tönnies, ce-ai cu mine, teutonule! Du-te să bîntui și pe alte ulicioare! Nu uita nici de vilele neptunești ale Uniunii Artiștilor Lirici! Și acolo e loc de propovăduit celebra-ți distincție!

4

D-ALE BETRANULUI KANT. Eream prea mic, în 1955-6, cînd au debulonat statuia lui Iosif Visarionovici Stalin la Budapesta și au spînzurat politrucii de arborii stradali, băgîndu-le și carnetul de partid în orificiul bucal, ca să mă proiectez în insurgenți ori să-i introiectez și să urlu: «Sînt maghiar! *Bordel de merde*, sînt maghiar! Sînt maghiar!» Mai modest, Cioran, la o petrecere pariziană, descrisă undeva de Sanda Stolojan, s-ar fi adresat unui francuz *de ses amis*, ce tocmai îi rezumase episoadele decembrii cu László Tökes din Timișoara revoluționii incipiente, i s-ar fi adresat așa [el, fostul naționalist exaltat, dornicul de transfigurare a Valahiei Mari]: *Tu sais, peut-être ne te l'ai-je pas dit jusqu'ici; peut-être ai-je omis de te l'avouer, mais je suis... Hongrois!* Mai familiarizat cu graiurile clasice, eu, cînd voi fi cetit, în jurnalul lui Dieter Schlesak, tradus parțial și în revista *Vatra*, că umblau, la sfîrșitul anului 1989, zvonurile cum că secuii ar fi tras în țeapă draculeană ofițeri ai Securității ceaușii + niscaiva secretari de partid local, eu, uitînd că mi-s ubucureșteni strămoșii și că am gîndirostivițuit pe mal bahluvios peste două decenii, m-am bătut cu pumnul în piept și am murmurat: *Siculus sum et nihil siculici a me alienum puto.*

Este *Siculi* termenul latinesc prin care unele documente medievale îi desemnează pe secui, nu numai pe siciliani, chemîndu-se regiunea lor de adopțiune *Terra Siculorum*, Țara Securoctonilor, Patria Nihilizatorilor de Seci Curiști [reali ori fantasmatici, autohtoni ori alogeni, vomați sau nu de la gura neîmblînzitului Paul Goma]. Însă, cum de trecut ni s-a recomandat să

ne despărțim zîmbind, căci *ridendo castigat mores, amores, ores et res*, propun să ne achiziționăm, dară, mașini de rîs, «rîzători», și să trecem la treabă, vîrînd în ele conotațiile și semnificăcații bolșevicioși, emanați din curul tancului sovieticos. Rîzînd cîștigă Moritz. E mai prudent. Deocamdată. Povața aceasta post-electorală, atît de estivală, o va fi pus pe viers duios, ca s-o memoreze mai iute cetitorii Almanahului *Academiei Cațavencu*, însuși Magistrul din Kantschwana: *Județul de Apoi să nu-l aștepți, frățioare. Ascultă la betranul Kant:/Ia-l pe securicomunist de semnificant/Și dă-l prin rîzătoare!*

5

BĂȘICILE DE SĂPUN SE SPARG ODATĂ Ș-ODATĂ, NU? Și baloanele de săpun plesnesc, nu-i așa? Ba-i așa, dacă ne gîndim c-au fostără suficiente două intervenții televizate ale istoricului Dan Berindei ca să se înțeleagă, și la nivel popular, că politologii «de renume internațional», în genul lui Vladimir Tismăneanu, sînt productul travaliului de umflare cu pompa unor grupuri amicale, afine chiar, iosif-savaotice, ca și poli-romice. Total necunoscuți în revistele de specialitate, în marile universîtăți și la babanele edituri europendice, sînt convinși dînșii, în Fordul lor intim, că USA = Uniunea Sovietică Alternativă, așa cum, odinioară, părinții lor, școliți la Moscova, vedea în Măreața Huniune o Californie de schimb, dispensatoare a marxienei științe absolute, a pravdei inconturnabile, materialist-diabolectice.

Buni băieți, politologii! Prevăd evenimentele politice la cîteva zile [săptămîni, luni, decenii] după ce au avut loc, iar la fața locului sosesc aidoma carabinierilor, adecă după săvîrșirea infracțiunii, după consumarea evenimentului. Profeți îi putem numi pe kremlinologii noștri, ba și vaticinatori, însă... *ex eventu*. Căci, să nu uităm, Tismăneanu anunța prăbușirea totalitarismelor bolșevicioase încă din... 1991-1992. Mai ai și cestia cu asinul ce trage copite în leul mort [cum a formulat, convocat într-al lui Dan-Silviu Boerescu op cu pisici titulatoare, Zinoviev

despre ipochimenul ce insulta cătră postmortemul Iosif Visarionovici Djugașvili]. Aici, ne reîntîlnim cu Norman Manea și cărțile dumnealui despre clovni, dictatori și *felix culpa* lui Mircea Eliade, ouate tot după decesul leilor. Între 1985 și 1990, freacă dînsul mangalul în Uniunea Sovietică Ailaltă, nici un cuvințel nu suflă cu privire la Sinistra Odioșenie Ceaușie, dar după aceea, ca truc de însurubare mass-medioasă, înșfacă tinerețea legionară a marelui istoric al religiilor pristăvit la Chicago, subiect mănos, pe care ia premii substanțiale de la fundații particulare, pentru care Philip Roth îl vestește drept un Kafka al zilelor noastre, iar Leo Wieseltier, noul idol al lui Mircea Mihăieș, îl publică, de două ori, în *The New Republic*, Z. Ornea împingîndu-l și spre un posibil Nobel de Literatură, că de Pace încă nu poate fi vorba, *ex aequo* cu Andrei Codrescu, altă «gogoașă înfuriată», mai cunoscut însă de lumea americană și plin de gratitudine pentru fostul său magistru eliadian.

Plesnesc, *hélas*, repejor bășicile de săpun umflate cu pompe cumetriale. Dar... Goma îi plesnește epistolar și pe Berindei & Cazacu, vinoveți de a fi belit prazul, la Paris, ocupîndu-se ei cu viața și operele lui Petru Cercel ori cu vămile otomane, în loc să mesterească oarecari sinteze + broșuri + lucrări asupra totalitarismului dadanubian, atît de cuțovlahicesc, încît nu ne mirăm că România îi atît de puțin prezentă [cu notabila excepție a eseului ieruncian dedicat Fenomenului Piteștean și prefațat de François Furet] în *Cartea neagră a comunismului*, ce s-a transpus la Humanitas, în 1998, sub pipițeasca îngrijire a Monei Antohi și cu bricolările blandianești pe care urinează, indignat la culme, *mundus totus*.

6

MARI PIȘICHERI ȘI BĂTRÎNEII HERDERIENI! Nu știu cui or datără ei premiul în cestiune [de care în Apus nu știe nimeni] printre slovaci, unguri, cehi, sloveni, croați, bosniaci, sîrbi, polonezi, că nu l-au receptatără, după știința noastră, nici

Kundera, nici Skvorecki, nici Milosz, nici Fonagy, nici Predrag Matvejević, nici Dușan Makavejev, nici... Dar haios ar fi un studiu al recipiendarilor cuțovlahi, toți, aproape fără excepție, oameni ai Partidului, Securii sau Gogului Rădulescian, «ambasadori itineranți», digni reprezentanți ai «cultului și culturilor» oficiale, relevanți doar în comparație cu alți telectuali «angajați» în senz sartro-malrucian, adecă de partea celui mai tare.

Astfel, Jebe l-a luat pentru *Surîsul Hiroșimei*, *Lidice*, *Bălcescu* și solidele contacte cu Ceceul Pecereului, ca să nu mai invocăm al său militantism antifascist *de bon aloi*, îndeobște la ocaziuni festiviste. Barbu, pentru Vadim, bursierul său. Marino, ca răsplată pentru bunele oficii de învîrtire în jurul Europei Libere și de teoretic al policefalizării Occidentului capitalist + decadent + cacoșim. Norocoasă se va fi dovedit numai Blandiana, căreia bursierul, sub chipul lui Emil Hurezeanu, i se replia în Vest, forțînd-o parțial la disidență de velur, ieșiri mai rare peste granițe, arpagicitate incisivă și relativă distanțare față cu varii gogi rădulescieni ai cotidianităților noastre. Marino, din această perspectivă, fu păscut de ghinIon Iliescovici, bursierul său, Sorin Antohi, neprimind acordul Secului... sub pretext că nu-și terminase încă stagiul în învățămintele secundare: ghinIon iliescian, zicem noi, fiindcă de-l recepta în 1989, îi ieșea și bursierul, pornit, la data aceea, împreună cu nevasta păioasă, pe compromis și colaboraționism cu Organele Subventrale ale Putorii ubuești din Ubucarest.

De recipiendarii post*verol*uționari nici nu mai grăim, unul aflîndu-se ginere de general sec, Mincu, ălalalt, Corbea, băietan de colonel, listaș cu vechi stagii de itinerantă ambasadorială sub Scorniceștean, ambii neodihniți globtroterași. Culmea: timișorenii, cu aportul lor la aprofundarea spiritului mitteleuropendician, cu Livius Ciocârlie, Șerban Foarță, Adriana Babeți, Mircea Mihăieș, cu publicațiile lor, revuistice ori livrești, nu-s luați în vizorul Bătrîneilor Respectivi. Nici brașovenii mușino-crăciunești, nici tîrgu-mureșenii *Vetrei*, nici sibienii euphorionici ori transilvanieniști, nici «familiarii» Bihorului,

nici clujanii apostrofici, ca să nu mai vorbim de Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, uriașescul Goma, febrilul Țepeneag, prudentul Manolescu, înflăcăratul Liiceanu, oportunistul Pleșu ș.a.m.d. Cred că și știm de ce: Șerban Foarță și Ciocârlie, ca să ne limităm doar la ei, nu au fostără, cînd trebuia, membri pecerioși, nici adjuvanți ai Securii Pretoriene, grav impediment, strașnic handicap în ochii Venerabililor cu pricina, obișnuiți cu invitații la Neptun și cure de nămol techirghioliene, la care i-or nărăvitără M.M., decăcanul bătăuș, Eugenio Coseriu, lingvisticul pensionar, și inenarabilul Paul Miron, «românul deplasat».

Pariem că și viitorii recipiendari se vor recruta tot printre Mircea Radu Iacoban, Horia Zilieru, Puiuțu Holban, Dumitru Bălăiță, D.R. Popescu-Dumnezeu, Valentin Lipatti, Vasile Băran, Corneliu Leu, Titus Popovici, Eusebiu Camilar, Al. Andriescu, Cristofor Simionescu, Eugen Simion, Haralambie Țugui, Pavel Țugui, Mihai Beniuc, Nina Cassian, Maria Banuș, Al. Călinescu, Lucian Dumbravă, Ion Lilă, Cicerone Theodorescu, Eugen Frunză, A. Toma, Sorin Toma, Lucia Demetrius, Aurel Mihale, I. Ludo, Alexandru Mirodan, Mihail Davidoglu, Herta Perez, Adrian Vilău, Gheorghe Funar, Petre Roman, Traian Băsescu, Nicolae Văcăroiu, Cătălina Ilica, Sabin Bălașa, Doru Popovici, Alexandru Balaci, Zoia Bușuleangă, Gheorghe Platon, care par să corespundă plenar exigențelor habsburgheze, avînd ei dosar de beton armat și galonat, captînd ei cu măiestrie glasul popolului în cîntecele lor de pierzanie, punînd prețioase pietre la temelia statului cumetrial și neomogen. Doar Herder se întoarce anual în mormînt, ceea ce, într-o epocă privată de sacralitate ca a noastră, pre nimeni nu mai țiștuie la moagănă: nici dacă i s-ar conferi *post mortem* însuși Tovului Nekulay premiul buclucaș.

7

ZILELE TRECUTE FIX, CÎND MĂ PRESA O MICȚIUNE. Zilele trecute fix, mergînd în micțiune la Casa Universibeți-vorficilor Iașioți, surprindeam un bătrînel «ilegalist» că, blocat

în una din cele trei cabine masculine disponibile, făgăduia să nu mai aplice apelativul «tovărășesc» decît decedaților din batalionul cu Iosif Visarionovici Lenin, Vladimir Ilici Stalin, Karl Engels, Friedrich Marx, Benito Mao, Adolf Mussolini, Iosif Brod Salazar, Lev Tito, Franco Trotki, Nikolai Ceaușinski... Apoi, întrerupîndu-și enumerarea, bătea firescamente cu pumnișorii în ușă, din interior, și, oracular de tot, se rătoia la sine însuși: *Vieillard cacochyme, il me vient de belles nouvelles du front léthéen: tout y est pour le meilleur et/ou pour le pire!*

I-am acoperit vocea sepulcrală, măcar că neînbotnițabilă, acționînd cu fermitate *la chasse d'eau*, proverbiala *chasse d'eau* closetială.

8

CE FACEM, FRAȚILOR? NE DEBARASĂM DE *MIORIȚA*, *MEȘTERUL MANOLE* ȘI *DOINA*? Da, da, în spatele întrebării se află Boia și cărțile sale despre caracterul obsolet, dacă nu contraproductiv, al mitologemelor născocite în veacul al nouăsprezecilea de romantici și alți pașoptiști, utile, ca idei forțoase, pentru meșterirea unui stat național, nu federal, și coerarea comunitară a tutulor valahilor.

La vremuri noi, de aglutinare euro-atlantică, de mutare a butonului presional de la Moscova la Washington, în Uniunea Sovietică Alternativă, e necesitate de ideologeme noi, de concepte forțoase diferite: integrative, xenofile, comunicante. Nu?

Am despicat firul în paișpe cu Șerban Foarță, anțărț, la doctoratul Miei [ce, anul trecut, s-a retras în paradisul svedenborgian, unde, după centenarul Veroluției Octombrice, va alcătui cu soțul ei un singur înger], l-am tors din nou și am anvizajat, ca între filologi cu o anumită ținută, posibilitatea de a *nu* renunța la *Doina* eminească, xenofoabă foarte, dar folositoare în momentele de catastrofă, de scădere vertiginoasă a simțămîntului identitar, de tendință către sinuciderea anomică, de coborîre a pulsiunii etnocentriste pînă la cote alarmante [ca în cazul sașilor, care, nemaiavînd *de grands récits*, nici povestași ambulanți ca ai

peruvianului Mario Vargas Llosa, s-or evaporatără aiurea, în Kulbuttur, în Germania untului și a culturii, lăsînd mari găuri negre în Transilvania străbună]. De a nu renunța la *Doină*? Și în ce mod? Rescriind-o. Uzitînd în acest scop nobil procedeul potențialist al antonimizării ori, măcar, trecîndu-i verbele de la forma negativă la aceea pozitivă, și vițăvercea. Așa: *Cine-o ponegri străinii,/Mînca-i-ar ficații cînii*! Sau: *E-he-hei, Român, sireacul,/Intră-n NATO cu Poleacul/Cam cînd se încheie veacul!...* O rezicere în registru eurocentric, propriu societății deschise, congruent cu noile ideologeme: universalizante, moldo-atlantice, dezidiomatizante.

Cu asta atingem cestiunea diferenței, tratate undeva de Umberto Eco, între interpretare, treabă de filologi combinați cu hermeneuți, și exploatarea – didactică, pedagogică, ideologică – a oricărui text, darmite a *Doinei* sau *Împărat și proletarului*, că de ele vorbim deseori, ori a *Mioriței* și *Meșterului Manole*, că și despre dumnealor ni se întîmplă să grăim, doamnă Nemira, cătră Tine, nu din gură, ci prin textule. Or, la *Miorița*, Eliade, în *De la Zalmoxis la Gingis Han*, Dumézil, în cutare *Cahier de l'Herne* [unde caută – și chiar găsește – paraleluri cu eposul anonim al cerchezilor], Lucian Blaga, în *Trilogia culturii*, Romulus Vulcănescu, în *Etnologia juridică* [unde argumentează vinovăția ciobanului și condamnarea acestuia la un tribunal de păstori alcătuit *ad hoc*, precum divanurile unioniste], Magistrul din Cajvana, în *Naveta esențială* [unde, după ce este purecat *Omul cu oaia*, tabloul lui Picasso, se recurge și la girardianul scenariu al victimizării întemeietoare], Dorin Spineanu, în *Calitatea serviciilor secrete românești* [unde i se reproșează oiței năzdrăvane că are coeficientul intelectual cît al lui Virgil Măgureanu și dezinformează în draci], au produs glose remarcabile. Poate și de mare finețe. Ce ne deranjează, în clipa de față, pe cei mai treji dintre noi, tracii, ce ne titilează neplăcut la bulbul horasangian, azi, e problemul exploatării nemiloase a poemului în policromele contexte istoriale: internaționaliste, cosmopolite,

naționaliste, naționalnal-comuniste, antinaționaliste, liberale ori numai țărănizante.

O băgare de seamă îmi îngăduiesc să intromit acilea și este optimistă: orice cultură are putința de a secreta anticorpi la uzufructul ideologic al productelor estetice, la preschimbarea lor silnică în instrumente didactice ori etice ori politice, dovedindu-se, sub acest unghi ascuțit, carnavalescă, rabelaisiană, bahtiniană. Toți am îngînat stilul înalt, oficializat, osificat, algebrizat, întepenit, cînd am recitat *Un cățel legat de pat/Se numește predicat + Două babe cari se-mput/Se numește atribut + La pașa vine un arab/Futut în cur și ras în cap*, replici elevești la bizutajul gramatical sau la insistența profilor pe Coșbuc, «poetul țărănimii». Nu există să existe poezem suprasolicitat, în școală, al lui Eminescu... ce să nu-și posedeze clonii parodiaci și pastișiali, iar că «veșnicia s-a născut în pat, nu în sat, cum proclamă unii», asta putea rosti fiecare dintre voi, căci n-au trebuit indicații prețioase de la Moscova, Londra, Roma, Paris ori Washington pentru ca popolul să învețe distanța critică față de propriile-i născociri, mituri, legende, gîndeme, ideologeme, gesteme, iubiri și pătimiri. Dar...

...printre utilizanțele anti-etnocentriste ale *Mioriței* le avem, și nu avem a le uita prea repede, pe ale celor cu ura de sine, pe ale naționaliștilor inversați, pe ale liberalilor de tot soiul, pe ale cosmopoliților de rang înalt și chiar pe ale internaționaliștilor proletarieni. Mă gîndesc la insinuarea că stihurile *La nunta mea/ A căzut o stea* ar aluziona spre măritișul unei feate de maior securitant, unistelar prin urmare, cu un arab, cu El Zorab, și trecerea subsecventă a tătînelui socral, ca să reînvețe marxismul de la zero, pe post de administrator al Hotelului «Moldova», atît de microbetonat, din Tîrgul Bahluviașioților; cugetez și la Goma, alt exploatator didactic, în *Gherla*, al opoziției dintre comportamentul mioritic postulat și cela real: «Cine o fi spus că ciobanul român cîntă din fluier în timpul liber? Și că angajează discuții metafizice cu oaia năzdrăvană? Și că se gîndește la moarte senin? Eu n-am văzut asemenea ciobani români. Ciobanul

român își petrece timpul liber cu băgarea deștului în curul altui cioban român, după care se cracănă de rîs.» Meditez la autorul *Gherlei* și l-aș prelungi cu patru simulări de manipulare textuală, *ô combien exemplaires!* Cu acestea: 1. – Pe Horia, transilvanul, nu l-au livrat autorităților austriace ungurii, tu-le muma lor, huliți de Buzura la desele lui ieșiri în streinătate, ca ambasador itinerant al unchiului său Gogu Rădulescu, ci moți de-ai lui i-or băgatără deștul scîrbavnic în anusul vestibuliform, l-or predatără stăpînirii contra cost, pentru un pumn de creițari, și s-o hîitără de rîs cînd l-au tras pe roată ca să se sparie lumea toată. 2. – Pe părinții lui Goma nu i-au turnat sașiii de sași, nici secuii, că-s basarabeți și stau ascunși sub hucii pădurilor, dar niște ardeleni de-ai noștri, geto-daci din tată-n fiu. 3. – Basarabia, dimpreună cu Bucovina de Nord și Herța, au părăsit-o fără luptă, sub presiunea însă a unui ultimatum, iar acum i-au intrornis policele în găoz Ilicinski și Konstantineskov, un oltenițan și c-un cisnistrean, oferind-o apoi pe tavă Ucrainei, Rusiei Mici și Falice, ca s-o anchiuleze în continuare, pînă la Giudețul dinapoia Istoriei Universale. 4. – În septembrie 1989, după ce fusesem exmatriculat de la Universitate, s-a apropiat stradal de mine și mi-a susurat sadicește că se strînge latul în jurul gîtului nostru anticomunist Brumarele, Prietenul, Poetul Cuhniilor, nu vreun securicomunist sîlhui.

Din aceste patru manipulări textuale exemplare se scurge rapid concluzia, ideologizantă și disforică mult de tot, că sîntem sodomizați de noi înșine, nu de urși, nici de muscali. O contrafortează misiva lui Neacșu, delatorul din Cîmpulung Muscel, ori Arhivele Otomane, pline de pîri și porcărioare moldo-valaho-transilvanești. *Nous sommes sodomisés par nous-mêmes*, nu de moscoviți, nu de mineri, nu de voicani clitorescieni, nu de grupuri răzlețe de poliloghie societală, nici de măgureni astaloșii.

Tot noi avem de vegheat și la cartografierea vagabondajelor semnificanților locali, acești fractali incomensurabili în aparență, dar semafori, purtători de înțelesuri cu grade osebite de pro-

babilitate, supuși eroziunilor evenimențiale și remotivărilor circumstanțiale.

Am zis-o. Adînc de tot. Înțeleagă cine-o vrea.

9

NU AM FOST PREA LA OBIECT MAI LA DEAL. *Bref*, măcar că nu am fost prea la obiect înainte, am să rezum că psihologiile poporane țin totuși de durata foarte lungă, nu le circumscriu – decît foarte aproximativ – Drăghicești sau Raleții, nu le schimbă ukazurile voivodale sau marxiene, nu le omogeneizează încă unirile principiilor valahofone, iar *Miorița*, *Meșterul Manole* + *Doina* presupun un grund străvechi, prelucrări, transformări, adaptări, readaptări, deveniri textuale de tot soiul și/sau hazul. Cu *Meșterul Manole*, ne mai întrebăm o dată dacă izbuti-vom cîndva să ieșim din mentalitatea sacrificială, din compulsiunea datoriciei, din determinismul talionului? Marxismul, chiar de nu ar fi plănuit să le distrugă, tot s-ar fi dus în chizda mă-sii. Creștinismul, el, le-a intensificat: pentru a le demistifica, deconstrui și anula, cu tot mecanismul victimar ce le măsoară ființarea, atît de holocaustic, atît de girardian. Mai va pînă se va impune pe aceste meleaguri etică indoloră a lui Lipovetsky? Poate că da; poate că nu.

10

CE AȘ FACE DACĂ M-AȘ AFLA ÎN LOCUL CIOBANULUI DIN *MIORIȚA*? Întîi de toate m-aș motiva pentru acțiune, nu pentru contemplație. Dar nu cu mari istorisiri demne de povestașul peruvian, de străinul lui Llosa ce se infiltrează în comunitatea pe cale de destrămare și cearcă să se opună, din interior, sinuciderii ei anomice. Ci cu un strigăt războinic: *La lotta continua!*, atît de anarho-sindicalist, și cu un catren al Magistrului din Kantschwana, cu acesta: *Giudețul de Apoi să nu-l aștepți, frățioare;/Ascultă la betranul Kant:/Ia-l pe securicomunist de semnificant/Și dă-l prin răzătoare!* Apoi aș anta-

ma ceatlăul, răzlogul, parul gardual, cheatra de rîu, flinta, durda – și aș organiza atacul, cea mai bună defensivă, însă m-aș opri la Nistru și aș negocia. Trebile informative le-aș lăsa tot în seama oiței năzdrăvane, ridicînd-o în grad și stimulînd-o salarial, pe măicuța bătrînă, cu brîul cerut de necesitățile rimei, aș aduce-o consilieră la Cotroceni, că s-ar dovedi mai pricepută decît zece Zoe Petre și Hure la un loc, iar pe vrîncean și pe ungurean i-aș reconverti la lucrativul comerț cu țigarete de contrabandă, acordîndu-le totodată privilegiul de a deschide pizzerii și cazinouri la Tîrgul de Floci, pe Movila lui Burcel, pe Muntele Găina și în Valea Jiului, cu scutiri de impozite pentru un deceniu, ca să se poată redresa economic.

NOTA BENE: Pentru intelectualii derridați pe telquelie, hîrșîiți cu deconstrucția și imposibilitatea de a sări din Sistem în Atopie, în utopia Atopiei, recomand varianta: *Și dă-l prin rîzătoare!*

11

CUM AȘ REACȚIONA DACĂ M-AȘ AFLA ÎN PIELEA MEȘTERULUI MANOLESCU? Aș recurge, pur și simplu, la voluntari ai jertfei, atît de numeroși altădată printre tinerii dreptei tradiționale. Dorința de recunoaștere, hegeliana de ea, atît de mare iaște că, la chinezi, pe vremea spectaculoaselor execuții dinaintea Întîiului Rezbel Mundial, se găseau hamali, foarte săraci, care acceptau să moară în locul altora – sub condiția de a fi înmormîntați cu pompă, în sicrie luxoase, și plînși de bocitoare cu un înalt nivel de profesionalitate.

Nu ar lipsi amatorii să se zidească de vii pentru a transmite din substanța lor vitală edificiilor – Casei Poporului, Catedralei Neamului, Mânăstirii Neamțului –, ca să le asigure enduranța, perdurabilitatea, soliditatea, adicătelea temeinicia lucrului bine făcut. La sfîrșit, ca să nu rămîn cu *mauvaise conscience* și să nu-i dau satisfacție Prințului Negru spăimit că aș putea reitera figura și la alte curți domnitoare, m-aș oferi eu însumi să testez, în slujba Științei, ca Aurel Vlaicu, aripile icarice, materializare a

impulsului de transcendere, victorie asupra solipsismului umano-divin.

12

CUM M-AȘ COMPORTA DAC-AȘ FI ANA LUI MANOLESCU, NU LUCA? I-aș recomanda soțului meu să cetească, înarmat cu un creion bine ascuțit, *Pigmanolion*, eseul lui Ștefan Cazimir: al universitarului bucureștean, nu al schimber-limbistului potlogar, ridiculizator al pluralismului partidual grație recursului la stereotipii satirizante caragialiene, el însuși parcă emanat din *Scrisoarea pierdută* [piesă exploatată ideologic sub regimul totalitont al bolșevicioșilor walter-romanești, ce vedeau în ea o inamică a societății deschise, nu interpretată filologic și după uzanțele hermeneuticii literare]; i-aș recomanda să-l cetească, înarmat cu un pix din import, ca să iasă din simetria inversă, și din lagărul de concentrare al cuvîntului-valiză, cu Pigmalion și, după pilda acestuia din urmă, să mă dezmarmorească, să mă emancipeze, să mă trateze ca pe Galateea, nu să mă înzidească sacrificial spre a temeinici lucrarea arhitecturală, așa cum or jertfitără Ilicinski & Konstantineskow, în vederea conglomerării moldo-atlantice, Moldova transprutică, încastrată de vie în trupul ucrainean, *sans coup férir*, nu? *Basarabia-i ca o cheie:/Vine Rusul să mi-o ieie;/Basarabia-i ca o floare:/Vine Rusul și mi-o taie.*

Cu ultimul citat și cu ultima comparație, devenii însă grav, înalt, osificat. E musai o injecție de rîs ca să închiem pe un ton saturnalesc, producînd necesarul complement, cu noimă derridiană de suplement. Așa că amintesc – pentru a cîta oară? – cum Du Cange, în *Glosarul* său [*il y serre ses gloses, le coquin*!], Victor Hugo, în *Notre-Dame de Paris*, și Căpitanul Bourke, în *Scatological Rites of All Nations*, iau în vizor cutuma testării flatulențioase a artefactelor, chiar a podului grecesc de la Arta. Da, fufele de moravuri lucrative aveau dreptul să treacă de pe un mal pe celălalt al rîurilor medievale trăgînd, în loc de a plăti brudina, un număr oarecare de «castane» colettiene, percepute de

toată lumea bună a vremii ca danii inversate, «vesele», carnavalești. Fiind vorba, în *Meșterul Manole*, de solidizarea unei ctitorii hipersacrale, nu îndrăznesc să-mi duc gîndul pînă la capătul nopții și să închipuluiesc recursul la *emissio peditorum*, tîrnosirea sulfuroasă, ceremonia cu pucioasă și duhuri josnice.

Psihanaliștii și etnologii știu însă, chiar foarte bine, de ce hoții defecă la locul faptei, incapaci, și ei, să se desprindă din imaginarul talionic și al conduitelor compensatorii.

NOTELE ŞI CELELALTE REFERIRI

1. Alături de *Disidenţa nu înseamnă competenţă!*, slogan restabilizator propulsat în 1990 de Lulici, actualul şmenaut de timpuri noi, şi neîncetatele îndemnuri eugen-simioneşti la toleranţă [*mais... la tolérance, camarade, il y a des maisons pour ça, plus ou moins closes*], apelul augustin-buzuraian la nonviolenţă denuda spaima securicomuniştilor că ar putea urma un Nürnberg al ororii bolşevicioase sau că popolul nutrit cu soia ar hi capace să-i atîrne pe cei mai odioşi de arborii publici, trăgîndu-i puţintel şi în ţeapă pe politrucii principali ai locului. Neîntemeiată le va fi fost groaza. Popolul s-a dovedit în continuare blînd, iar Frontul Salvării Nomenklaturii netezea restul asperităţilor.

2. Că vehiculul tot nu-i al vostru, iar de pilotat îl pilotează tot Tamareta. Pe de altă parte, matale mă inciţi să purced ca politicianul intervievat la televedenia ierusalemitană. Cînd întrebarea nu-i este pe plac, fentează astfel: «Întrebarea nu-i asta. Întrebarea interesantă alta ar fi.» O formulează imediat el însuşi, dîndu-i şi răspunsul pregătit *ad hoc*, adică premergătoriu întrebării.

3. *Dacă vrei să mă-ntîlneşti,/Vino-n gară la Belceşti.* Parcă astea-s mirificele stihuri.

4. Singur Mihail Sebastian, în postumicu-i *Jurnal*, surprinde natura de Român esenţial a lui Camil: oportunist, fanfaron, veleitar, cu maniere balcanice, megaloman, strateg de cafenea, croitor la planuri din cuţite şi păhară, dornic de titluri şi funcţii. Regimul luminos instalat, aici, sub presiunea tancurilor sovietice şi a pumnului vîşinskian îi va da toate satisfacţiile literare şi gagademice, scoţîndu-i tiraje de masă la *Un om între oameni*, *Caragiale în vremea lui*, *Bălcescu*. Presupunem că unica lui sursă de insatisfacţii şi nostalgii rămînea doar faptul că, sub Carol al II-lea, în tinereţe, coţopenea mai lesne şi mai des.

5. Am solicitat-o şi personal, pe 22 decembrie, tovarăşului colonel Ciurlău, adus la Radio de Dan Petrescu şi Emil Coşeru [ca să dea o declaraţie de neuneltire], dar s-a făcut că nu ştie de ea, îngrijorat mai mult de sănătatea mea fizică.

6. Ar fi păcat să nu destăinui aici nu aîît pumnii peste bot şi în cap ce-i receptai cu această ocazie de la căpitanul Şoric, fratele ofiţerului miliţiot, în ulicioară, cît ţipătul, cu greu reprimat, atribuit de istorici regelui Ludovic al XV-lea, uşor atins de cuţitul lui Damiens: *Madame, je suis assassiné!* N-am izbutit să bîigui decît un banal: «Oameni buni, săriţi, mă omoară Securitatea!» Dan Petrescu l-a auzit, a ieşit în pridvor, însă, nevăzînd clar cine era, îl bănui pe tractoristul Hardon în postură victimizabilă. Avu doar vreme să vază cum un al doilea pretorian ridica din praf o şapcă. Ai ghicit a cui erea.

7. Adicătelea, fiind eu reintegrat în învățămînt de la întîi ianuar 1990, mă duc cu regularitate la orele anului IV, și nu numai.

8. Viitorului comisar-șef al Gărzii Financiare din urbe și, zice-se, rudă prin alianță cu marele liric județean, președinte local și al Partidului Alianței Civice, de renume antonesian.

9. Cuțovlahii nefiind înzestrați de Pantocrator cu patru perechi de ouă, iar în grădina lor necrescînd, liberă, buruiana coragiului, ne vine ușor să înțelegem de ce imaginarul lor politic nu poate accepta prezența temerarilor, a dezinteresaților, a celora capaci să facă acte îndrăznețe fără voie de la miliție, înainte de 1989, ori fără permisiunea lui Brucan, după 1990. De aceea vor fi crezut ei, dintotdeauna, că disidenții îs oamenii Securii, iar securiștii, în frunte cu însuși Tovarășul Nikolay Ceaușăscul, niște disidenți mascați. Subtilă cît toată redacția revistei *22*, Gabriela Adameșteanu, pentru a lovi indirect în Paul Goma, invocă, în prefața-i la Raoul Girardet [*Mituri și mitologii politice*, Institutul European, Iași, 1997, p. VIII], chiar «mitul disidentului», supus erodării după implozia bolșevicului ca zid berlinez, zgîlțîit și de sereiști, și de politrucii reciclați ai democraturii, și de poltronei, și de căldicei, și de foștii pecerei, patru milioane în total fiind ei, că boborul le-a stat dintotdeauna alături, iar serviciile secrete justificîndu-și bugetul tot ca altădată, cînd nu o fac, uneori, și mai lată. Măgureanu să trăiască ș-alți ca dînsul să puiască!

10. Nobilimea, ca purtătoare de chiulotă sub Vechiul Regim Franțuz, erea gestionara sonului rulat, nu-i așa? Doar pronunția actorilor la Comedia Franceză îi mai perpetuează amintirea, zice-se.

11. Tot așa se interoga Alexandru Paleologu, în *Glosa folclorică* din *Bunul simț ca paradox*, de ce Prîncii, natiume a galanteriei, nu au înjurături de soiul valahicești *Rentre dans le con de la mère!* Nu au pentru că nu posedează R viril? Căci îi de dată cam recentă *Nique ta mère!* și are prea puțin de-a face cu dimensiunea carnavalescă a existenței. Dacă Bahtin ar fi avut știre de ea, de injuria valahicească în interpretarea Conului Paleologic, ar fi tratat-o drept cea mai carnavalizantă dintre injocțiunile de acest soi, doar și ambivalentă, și negatoare, și afirmatoare, și acceptatoare și rejectoare; nu distruge definitiv preopinentul, ci-l trimite la regenerare în paradisul intrauterin, la renaștere, la retrogresie înaintea rankianului *Geburtstrauma*; e ca o invitație la inițiere, la *descensus ad uterum*, la *descensus ad inferos*, că îi totuna, la moartea omului vechi, la nașterea celui nou... Nu mai au Franțujii înjurături? Le-au pierdut la finea Evului Mediu, Renașterii și Vechiului Rejim, au pierdută savuroasa *ronde des jurons* o dată cu virilul R rulat. [Deja Verdele Galant, bunul rege Henric al IV-lea, înlocuise, la sugestia duhovnicului său, înjurătura-i favorită, blasfematorie pînă la Dumnezeu, *Jarnidieu*, «je-renie-Dieu», cu *Jarnicoton*, nemaităgăduindu-l decît pe bietul Coton, bărbier insignifiant.] Deie Atotputernicul să le regăsească în Alt Ev Mediu, nu într-al lui Le Goff, nu în

cel aveniric al lui Berdiaev, ci într-al lui Italo Calvino, căruia studiile bahtiniene i-or sugerată un model superior de revoluție permanentă, bazat pe alternanța carnavalizatoare a perioadelor de consum, exces, orgii, serbări, negativitate fără frîu, cu perioade centrate pe sever travaliu, economii, privațiuni, producțiuni + reproducțiuni lărgite ale capitalului. La Calvino e un *obiter dictum*. Noi, noi ne angajăm să militărn în crîșmele cetății terestre pentru noul *aevum*.

12. Cf. Oulipo: *La littérature potentielle*, Gallimard, «Folio», 1990, p. 96, unde sonetul *Les chats* îi rescris fără E.

13. Europa însăși, ne-a atras atenția Paul Valéry în faimoasa-i *Criză a spiritului* din 1919, nu-i decît un appendix, un fal, o coadă a Asiei, așa că Extremul Apus alta ce-i... decît appendix al apendicelui, fal al falului, coada cozii!

14. O hi vreo conexiune între fustanelele scoțienilor și persistența, la ei, a unui soi de R, vorba lui Mihai Ursachi, «destul de dur»? E, dacă ne gîndim că garda reginei e purtatrice de kilt, nu de pantalon mascator al absenței, al borții, al beanței. Răutăcioșii, și sînt legiune, mi-ar obiecta substratul cetic, adstratul chiltic ori suprastratul saxon. Pur și simplu nu-i bag în seamă!

15. *La belle affaire!* Doar urmează că la Spanioli actualizarea virilității e maximă, iar la Briți tinde către zero.

16. Castrat simbolic prin ghilotinarea regelui, fal, cap, vîrf de lance, Le Pen al națiunii.

17. Faringalul, devibratul, își are apărătorii și detractorii săi. În prima clasă are pe Raymond Aron, cu *Pledoaria pentru o Europă decadentă*, devirilizată, efeminată la maximum, în a doua pe învățătorul pensionar auscultat de noi la Mănăstirea Văratec, unde ne spunea: *La France, monsieur, se déculotte devant tout le monde*. Adică, am tradus eu mental, *la France a perdu son R apical, roulé; elle l'a bel et bien guillotiné et, comble de l'horreur, elle n'en souffre vraisemblablement pas!* Francia, o prețioasă ridicolă? Rușinată, cît studeanta ciuce a lui Fonagy și Jakobson, să articuleze R-ul, ca și cum numai bărboșii de bărbați ar avea dreptul și nerușinea de a-l fona, avînd și bază genitală pentru el? Așteaptă ea barbarii ca să o reînveție apicalul R? Și cîtă vreme crede că îi va speria cu măsuri anti-imigratorii?

18. Nu plîngeți! Nu plîngeți! Revin etern ca să vă predau doctrina lui R graseiat, ca Zarathustra pe a Veșnicei Reîntoarceri.

19. Dar despre Americani ce-o fi de comentat? Stau peste ocean, față-n față cu Extremul Occident Europendic. Au R! E puternic, apare peste tot, nu numai în locuri excepționale, ca la Briți. *America* lui Baudrillard signalează inocența, copilăremele regăsite, minunata lume nouă, falul prehensil al primitivului [tumescibil la comandă în cazul omului paradisiac, de-i dăm crezare – și de ce să nu-i dăm? – lui Milan Kundera în *Insuportabila ușurătate a ființei*,

unde ni se improvizează o teologie a erecției]. Da, Căderea nu e numai ieșire din Eden, îi și cădere a corpului în imperiul gravitației, al gravitației și al debandării, cînd erectilitatea iaște *gratia Dei gratis data*, gratis și rar acordată. De aceea poate și credea Leonardo da Vinci că falul are intelect și voință proprie. Nu l-am interogat încă pe Jakob Boehme, însă credem că exista R în limba prebabelică. Mai credem că era foarte apical R-ul celei *sensualische Sprache*.

20. Comportamentul păgubos al Valahilor nord-dunăreni îi documentat binișor dinspre literatura lor cultă, cutie de rezonanță a mentalului autohton cît anonimele discursuri ale *Mioriței*, *Baladei Păgubosului* ori proverbului cu pita căzută în rahat și erecția intrabisericoasă. Bucăți manualizate ca *Povestea unui om necăjit*, *Dănilă Prepeleac*, *Două loturi*, ele, ne dau măsura capacității românești de a gestiona păgubitul, doliul economic, ruptura cu bunurile pierdute, într-o civilizație cu adînci rădăcini agrare. *Pagubă*, vocabul greu traductibil în alte idiomuri, la fel de greu ca *dor*, căci se lasă cu mari pierderi conotaționale, interpretate de ideologii specificului național ca pierderi păguboase. În majoritatea cazurilor literare, ficționale, folclorice ori de alt gen, de eșec material, ieșirea e fie o compensație simbolică, fie refugiul în imaginar, artă, rostire de jelanie, erotism, nebunie. Revedeți *Balada Păgubosului*: «Mă uit la lună,/Luna-i sus,/Mă uit la car,/Boii s-au dus,/Mă uit la pungă,/ Punga-i goală/Și... scula mi se scoală.» Nu uitați nici de Ardeleanul ce, eșuîndu-i animalele la clujana Caritas, unde le dusese să se înmulțească, își cîntă versificat experiența păgubirii: *Vai săracii boii mei!/Că ară Stoica cu ei!* Aduceți-vă uneori aminte și de vremelnicii guvernanți care or păgubitără cu Basarabia, Bucovina de Nord, Herța și Cadrilater. *Comment peut-on être Roumain? En gérant avec économie ses pertes, fussent-elles sèches ou purement symboliques, en continuant à rouler sa bosse et son R apical comme si de rien n'était.*

21. Născut la Botoșani în 1925, papă al letrismului, auctor a peste două sute de cărți, printre care *Tractatul de erotologie matematică și infinitezimală* și *Creatica sau novatica*, ultima de peste 5 000 de pagini, măturînd toată gîndirea de la Platon la Heidegger și la logica matematică a lui Bertrand Russell, în locul cărora propulsează, semeț Neluț Dorofte occidental, propriile sale metoduri inventatoriale și descoperitoare + *Fundamentele unei noi chimii* + *Fundamentele unei noi fizici* + *Noi principii de tehnologie* + *Manifest pentru o nouă medicină* + *Zguduirea geometriei*, lucrări în curs de celebrizare: și cum, după toate probabilitățile, nu va fi etern, bietul de el n-o să ajungă niciodată un Michelangelo; rămîne-va pururi un simplu Leonardo da Vinci al Epocii lui Nadia Comăneci și Ilie Năstase.

22. De la *compromeverse*, «a se angaja», «a contracta o obligație», «a-și da cuvîntul», a se pune, ca auctor, în serviciul putorilor de la Putere, a meste-

ca discursul enkratic, puturosul discurs al stăpînirii, mai ales cînd e aceasta de esență materialist-diabolecticiană.

23. Cum vroia Rimbaud în faimoasa *Scrisoare a vizionarului*, bine exploatată de Gheorghe Crăciun în *Eseul asupra poeziei moderne* [Editura Cartier, Chișinău, 1997], mai puțin de Vasile Popovici, în *Rimbaud* [Editura Echinox, Cluj, 1997], carte frumoasă, inclusiv tipograficamente, unde ne miră că nu se va fi convocat citațional, ori măcar bibliografic, *A-t-on lu Rimbaud?* de Faurisson. Au i-o fi fost teamă de reputația sulfuroasă, revizionistă și tardivă, a istoricului din Lyon?

24. Convingînd-o și pe Mia, întîia sa alumnă, că «rima» împărtășește cu «ritmul» apartenența la același ideologem al «curgerii».

25. E vorba de soțul văduvit al Evitei Duarte, amicul lui Nenea Ceau, inamicul lui Borges, bărbatul foarte vîrstnic al Isabelei Perron, sprijinit de, între alții, populiștii organizației *Los muchachos perronistas*, amintitori de «băieții» uniformizați ai Epocii Aurii.

26. O mie cin'sute dă debutanți după 1990, o dată cu avînturile culturale înlesnite de Perioada Tranzientă, nu e puțin lucru; nici 10 000 de plachete versificatorii, numite pompos, dacă nu emfatic, «volume», nu-l lasă indiferent pe sociologul literar. E puțin doar dacă ne gîndim la cele 10 milioane de autori poeticoși ai Japoniei, capaci să-ți ouă un haiku în doi timpi și trei mișcări de stilou. De aceea rezic eu că un sistem mandarinal, confuceean, de selectare și ierarhizare promoțianală a Generației Nouăzeciste ar administra convenabil haosul liric de pe meleagurile dunărene, stocînd surplusurile producționale sau orientîndu-le către export.

27. E vorba de cîntecelul pioneresc *Nicușor avea o tobă*, atît de stimulator în competițiile socialiste ale școlerilor, dar victimă a insidioasei cenzuri scorniceștene, reamintindu-ne noi cu această ocazie că *Genius Locorum Carpathicorum* se prenumea Nicolaie, iar limba-sa de lemn lovea în clitorisul dogmatic al organizațiilor teritoriale și pecerii cu insistența regulată a bețelor lui Mihai Beniuc, alt toboșar, mai bătrîn totuși, al Timpurilor Noi.

28. El și-a lăsat pui sub toate latitudinile, chiar și în spațiul ce, cu mîndrie națională, îl numim și mioritic. N-am uitatără de Florin Mugur și Paul Georgescu, abili în a scoate cuvintele în limbi occidentale din edițiile socialiste ale Sadoveanului ministerial; de Silviu Lupașcu și Silviu Lupescu, iuți în a îndepărta citatele ceaușine din *Istoria aurului* de Nicolescu, în pofida voinței auctoriale, ce nu le îngăduise o astfel de operație curățitoare; nefiindu-ne rușine nici cu Editura Polirom, agilă în a îndepărta toate trimiterile la clasicii marxism-staleninismului [fără a folosi parantezele patrate și indicatoare ale intervenției forfecante] din introducerea lui Aram Frenkian la o versiune românească, datorată lui Ștefan Bezdechi, pentru Diogenes Laertios: *Viețile și doctrinele filosofilor*. Zigu Ornea însuși, măcar că meseriaș bowdlerizatoriu al

Obsedantului Deceniu, semnala acțiuni ciuntitoare la cioraniana *Schimbare la față a României*, reluată de Humanitas, și la *Puncte cardinale în haos*, retipărită de Editura Timpul. Va fi înțeles omul că filologia ca gestiune a textelor își are principiile ei, apărabile, cum se exprima lingvistul Moignet, *jusqu'au bûcher... non compris*. Dar, uite, pulsiunea de ciuntire discursivă perdurează în toate regimurile, chiar și sub cele de banane.

29. De dăm crezare Școlii din Liège, și nu niponului Nabuo Sato.

30. Cf. Margaret Harl: *La langue de Japhet*, Éditions du Cerf, Paris, 1992, pp. 35-40. Subtitlul opului: *Cinsprezece studii asupra Septuagintei și a limbii grecești creștine*.

31. Singularul ar fi cărat cu sine o conotație necuviincioasă la adresa Leanei prezidențioase, îndeosebi majusculizat cum se cuvine, ceea ce nu ignora redactorul de carte al Editurii Univers, ca să nu mai vorbim de vigilentul său ceaușescu interior.

32. Pe aceasta: «Bravo, L.P. *Go on!*»

33. Formularea mai precisă a mesagiului cioranian ce ne-a parvenit în timpul lucrului la *Biela lui Bozan*, iat-o: «Ne interesează din ce în ce mai mult nu ceea ce a spus un autor, dar ceea ce ar fi vrut să spună, nu actele, ci proiectele sale, mai puțin opera reală cît opera visată.»

34. Carele se întreabă răspunzîndu-și, cînd nu răspunde întrebîndu-se. Așa: «Ce o să ne învețe, dară, în alte stadii, această mișcare de spațiu în raport cu devenirea de scriitură, ce nu transcrie, nici nu înscrie, ci își designează propria exterioritate, efracțiunea unui exterior ce se expulzează? Că distanța nudă nu trebuie deloc să fie considerată la modul unei întinderi omogene, continue și mărginindu-se să ofere cadrul unei simultaneități globale de lectură: nici timp omogen, linia ce progresează, nici spațiu omogen, tabloul prezentat aprehensiunii imediate a unei priviri ce ia în stăpînire ansamblul. O putem numi [de vrem să găzduim metafore ce măgulesc știința] multidimensională, spre a arăta că rețeaua aceasta – *entrelacs* lacunar [Novalis grăiește deja despre forma reticulară] – nu este nici figurabilă, nici nefigurabilă aidoma unei realități spirituale, mai degrabă comparabilă cu acel punct nepunctual, norul de intermitențe, unde curbura universului nu se curbează decît pentru că mereu s-a frînt deja.»

35. Mi-i drag Sahia, fir-ar să fie el reintrodus în antologiile și manualele postveroluționare ale Tranziției Comuni[capitali]ste la economie liberală și NATO. *Revoltă în port* și, mai cu seamă, *Uzina vie* meritau glosate și în *Anti-Œdip* și în *Economia libidinală*. Eu voi fi izbutit s-o remorchez hermeneutic pe ultima într-un foarte vechi număr al magazinului studențin *Dialog*, tot sub intitulanța *Biela lui Bozan*, tot în exegeză găurită, pentru a păcăli cenzura universecuritară, cît șvaițerul, dacă nu mai mult. Culmea: pe politrucul din vremea serviciului nostru militar de elev rezervist îl chema Filip, drept

pentru care l-am poreclitără Bozan și-i strigam, cînd l-am întîlnitără pe stradă, după lăsarea noastră la vatră, ca în Sahia, că «fabrica nu dă și picioare». Da, Filip iaște eternul activist, titilator al limbii de lemn ori găunoase, pedant, sec, semialfabetizat și impotent, față cu Bozan, adeptul lucrului bine făcut, artizanul mîndrindu-se cu productul ieșit din mîinile sale, susceptibil de a impresiona consătenii rurali. El intuiește, cu bunul său simț rural, că este capitalismul sălbatec și un spațiu de juisare profesională și de iluzionări mediatice, dar nu de alienări marxiane. Ce frumoasă deteritorializare se implementează cu puradeii lui Bozan, convertiți la igiena și manierele de masă citadine, păpînd ei din castroane mari și personale, nu din unul mare și colectiv, învățînd să utilizeze furculița, scobitoarile, pasta de dinți, rechizitele școlare etc.! Ca și *Revoltă în port*, bucată ostracizată după grevele minerești din Valea Jiului, și *Uzina vie* trebuie recuperată de la samsarii jdanovieni ai literaturii de Partid Hunic, fiindcă Sahia, îndrăgitul lui Arșavir Acterian, colaborator la multe din revistele iuventuții interbelicoase, o merită – în ciuda rătăcirii sale prin livada lui Iosif Visarionovici Djugașvili, ce nu l-a știrbit în esența-i rebelă, în sufletu-i anarh.

36. Epistola cărată de Réchou n-are cum să mai suporte procesul vulgarizării mediaticești, căci îi bine îndosariată de organele de sub burtica dejoceaușiliesconstantinesciană, dar, arhiva lui Néné Culianu deschizîndu-se după tragica sa asasinare securitistă, Dan Petrescu a putut recupera măcar scrisoarea indignată a secretarei de partid hunic, fosta sa supraveghetoare de la Biblioteca de Psihologie, prin care misivă, redactată de colonelul Ciurlău și Corneliu Ștefanache, îi cerea alumnului eliadesc să-și vază de studiile lui religioase și să nu se amestece în borșul Europei Libere, nici în supa anticeaușie gătită de cumnatul său în patrie.

37. În senzul că el, Viorelul, va fi împins la șareta tezei de doctorat a odraslei scornicite, lăsîndu-l pe chimistul Cristofor Simionescu să împingă la ceea a Lenuței Petrescu, a junei ce-și începuse cariera revoluționară și antifascistă vînzînd semințe de dovleac în gară la Găești. În felul acesta s-au trezit toți patru – Zoe, Leana, Barbu și Simionescu – «savanți cu renume mondial», doctori *honoris pausa* și reprezentanți de frunte ai geniului mioritic, autori ai unor contribuții monumentale. E drept că, spre osebire de instanța barbuescă, actuală teoreticiană a elitelor pe la Editura Polirom, scamatorul politehnician co-semna bucuros, la analogie cu doctoranda sa, lucrările de specialitate ale subalternilor de la Institutul Petru Poni, iar fiului îi inculca erezia că marxismul e o credință, altminteri acela, aflător la studii prin Universitatea Catolică din Louvain, nu ar fi înscris la rubrica apartenenței religioase vocabulul «comunist». O singură nedumerire mai persistă pe ulițele tîrgului: cum de Zoica Ceaușescu n-a pătruns încă pe porțile larg deschise ale Gagademiei Române, unde-o adastă, nerăbdători, multiștrengarul Cristofor Simionescu, patronul de teză al mamei, Viorel Barbu, vechiul ei copilot doctoral și noul

filozof al elitelor intelectuale, Eugen Simion și Nicolae Manolescu, fanii ei postverolu̧ionari? Or fi inhibînd-o oare Gulian și Al. Boboc, ultimul neokantian în viață? Sau cumva trage cu ochiul, pofticioasă, la Academia Cațavencu și Mircea Dinescu? *Ignoramus, amici ignotissimi.*

38. Îl lăsaseră, în vara lui 1987, să iasă spre Occident, la o invitație a lui Ioan Petru Culianu, cu nădejdea că nu se va mai întoarce la pripon. Dar, și de data asta, D.P. îi va fi surprins neplăcut.

39. Așa că, tovarăși colonei Ciurlău, Bostan, Vezeteu și Negru, îngăduiți-mi, rogu-vă, să-l pîrăsc pe Liviu Antonesei: el a comis fărădelegea, nu eu, cum m-ați bănuit, alături de toată lumea, cînd ați tras-o la raport pe Victoria Naum în speranța că vă va întări aprehensiunile relative la pituliana propensiune către relele faceri. Ea, sărăcuța, în loc să mă toarne vouă, cum îi era obligația, v-a turnat mie. Să-i fie țărîna ușoară!

40. Întrebarea mi-o pusesem în *Timpul*, 8/1990, p. 8, dar și în februarie 1992, la o încercare de aniversare a evenimentului inefabil, cînd, avertizat de lectura pe Radio Vox T a unui reportagiu de C.M., mă grăbeam spre Aula de nefericit suvenir, unde Căcălin Ignat, rectul veterocomunist reales în unanimitate și demisionar, înconjurat de o droiță de reali ori pretinși manifestanți, pregătea operația de recuperare și spălare a obrazelor univer*secu*ritare. Ascultîndu-i mîncînd rahat ideologic, aproape îți venea să crezi că Barbu însuși, secondat de Țucu Andriescu, de Mitică Rusu, de Sorohan și de Hagiu, mînase-n luptă vijelia-ngrozitoare, care, între căminele Pușkin și Tudor Vladimirescu, a călcat străzile orașului sub temerare picioare – ori că veștile despre isprava studențină au pornit spre Vest chiar din mediile rect[or]ale, derect de la El Puha cea mereu plîngăreață: cel puțin de asta voia să ne convingă un istoric de serviciu al Vechiului Rejim, fost lector de română într-un punct fierbinte, pe malul Tamisei, la vremi de totalirism roșu trebuind un țucălar cu capul de aceeași coloare, susceptibil de a se autoproclama, după 1989, dec*d*can revoluționar și anticomunist pugnace. Însă, ghinion pentru auliștii hăulitori, *Magister ex Casvana ventus* a penetrat ca un tăun în curul prea*ne*cinstitei adunări și a clamat cu voce fermă: *Take off your dirty hands! That event is not yours! It belongs to nobody, but you, you belong to Nobodaddy.*

41. Cam în genul: «Cu Mai 68 reîntîlnim vacanța axiologică. Toate valorile sînt scoase la mezat, sînt licitate precum filozofii lui Lucian din Samosata, puterea intră în vacanță, iar calul respiră liber între două șei. Dimensiunea carnavalescă a acestui interval politic, a acestei vacanțe, a acestui vid akraticesc, a recunoscut-o însuși Generalul De Gaulle. Nu a numit el tulburările studenține *chienlit, mascaradă?*» Și, mai departe, pedalam pe direcția dată de dumnealui, însă cu două voci în dialogic dezacord: a lui François Caradec și a lui Maurice Blanchot. Revedeți *Divagația bahluviană*

despre discontinuitate din *Sentimentul românesc al urii de sine*, Institutul European, Iași, 1997, pp. 170-173. Cît despre concluzie, trăgeam de ea cu o agilitate cu care și azi mi se întîmplă să mă fudulesc. Iat-o: «Eveniment? A avut loc? Aș! Nimic nu va fi avut loc, decît locul. Nemica nu va fi intervenit, decît... intervalul.» Cu Iașii februarelui de acum peste zece ani îi altfel. Cei cu musca pe căciula ceaușie se screm să inevenimențializeze acel ceva extraordinar; spaima babelor fesenii de ieri și de azi, spurcatoare ale oricăror activități de punere în cestiune a rînduielilor curente, frica trecută, prezentă + viitoare a popolului ce, prin definiție, bou iaște; neliniștea oii unanime limpezi ca apa Ozanei, în vreme ce sociologii cu simbrie se străduiesc să-i dea un contur evenimențial anumit, să-l înscrie pe un făgaș istoric ori să-l lege la remorca iudeologică a patronilor. Acelui ceva nemaipomenit, eu însă mă sfiesc să-i fiu hermeneut.

42. Trec anii, trec lunile-n goană și ghidușul se ajunge. *Grandissime nouvelle, absolument incroyable! L'éditeur William Théry a trouvé, dans une foire à la ferraille de la cambrousse du Loir, un exemplaire dédicacé de la thèse de Julian Popescu, vous! Ci-joint photocopie de la page correspondante de son dernier catalogue à prix marqués. Tu verras qu'il a mis cela à un prix à la portée des plus modiques bourses hexagonales. Pas cher, mon frère! Trouvera-t-il un acquéreur pour cette rareté bibliophilique?* Prețul de 75 de franci se asociază cu următorul descriptiv catalogal: *235. POPESCU Iulian*, De la théorie du discours poétique, *Iași, Universitatea Al.I. Cuza, 1988. Thèse ronéotypée. In-8° br. 213 pp. Envoi de l'auteur, ancien sécuriste reconverti à contre-coeur aux valeurs démocratiques*... Chilipir pe cinste pentru William Théry, posesor al ultimei cărămizi teziale ce susține, în Estul Europendic, pe francezâște, caracterul materialist-dialectic al referentului și/sau semnificantului lingvistic. Va putea, într-o zi, figura cu cinste la British Museum, alături de permisul de lectură acordat lui Vladimir Ilici Lenin. Au noroc unii în viață!

43. Trec anii, trec luștrii în fugă și-ajunge Opportunitzki pe o poziție vice-rectală chiar în inima Budapeaștei ungurești, la Universitatea «George Söros», unde înflorește multilateral și supraponderal, după ce, în 1990, mergînd cu o sesizare pîrîcioasă bine întemeiată la Dumitru Mazilu, p-atunci secundul iliescan în Fesenea, fu cît p-acilea să se substituie lui Mihai Șora, superiorul său ministerial. Mai bine niciodată decît mai tîrziu, nu? Îhî.

ADAOSUL TEZIAL DESPRE

LAUTRÉAMONT ȘI RETORICA OPEREI SALE

Frère, je te comprends si parfois tu débloques
Tu me stupéfies plus que tous les ventriloques!

Raymond Queneau

Împerecherea, în scop de exegeză, a Poeziilor *ducassiene cu lautréamontienele* Cînturi ale lui Maldoror *îmi pare mie, rebut hermeneutic al Ubucovinei Meridionale, tot atât de frumoasă «ca întîlnirea, pe o masă de disecție, dintre o mașină de cusut și o umbrelă»!*

Ultima noapte de dragoste și întîia
noapte de filozofie, p. 181

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: Anii comunismului ne-au pus și în fața acestui paradox: cu cît catastrofa este mai mare, cu atît mai puțin îi vom cunoaște pe cei care au provocat-o. Se pare că a fost inutil orice demers de a nominaliza pe cei răspunzători pentru mizeriile anilor trecuți. Totuși, s-a dat prea mult vina pe sistem și am constatat că s-au ocultat actorii ce le vor fi iscat. Trăim acum într-un nominalism al «culpei» pentru că fiecare individ și-a găsit circumstanțe atenuante, ajungînd pînă la a poza în victimă a sistemului. Credeți că este inactual să căuți a afla pînă unde a pătruns politicul în viața individului și pînă unde individul i-a făcut loc și i-a netezit calea?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Nominalizarea responsabililor și a altor «negativi» n-are cum să nu aibă loc. Nu mi-s pesimist la acest capitol. Au răsărit cărți, elaborate chiar sub Nenea Ceașcă, despre zodia proletcultistă și cedările scriitoricești, s-a înfrancizat *Fenomenul Pitești* al lui Virgil Ierunca, ba și cu o prefață de François Furet, tot pe malul Senei ivindu-se, la Robert Laffont, *Cartea neagră a comunismului*, iar Goma este încă viu, pulsional, justițiar, înzestrat cu o memorie implacabilă, cu o judecată rece, bisturie, hiperascuțită. A se revedea numai reacțiile pe care le trezesc *Jurnalele* sale de la Nemira în mediile «oamenilor de bine», ale «rezistenților interiori sau anali» și altor căldicei, vomați de la gura Domnului. Va avea loc procesul, măcar că treptat, al totalitarismului emanat din curul tancului sovieticos, adecă bolșevicios, se vor afișa cîndva și numele «listașilor», ale auxiliarilor Poliției Esoterice. În ce privește politicul, aș reaminti sfios că el nu îi tot una cu ideologicul și cu politica. Dînsul, politicul, nu e neapărat un rău incontumabil, trimite la con-viețuire, convivialitate, *mit-Sein*, contract social și negocieri ce nu-s numaidecît compromițătoare: la dificultatea de a trăi trimite dumnealui, care se adeverează imposibilitate de a nu fi *zôon politikón*, animal civic, trăitor al

burgului. Politica e patachina, *la politique politicienne*, cum zic Hexagonalii; ea ne trage în chept și ne regulează, mamă falică, la nivel societant. Asta, în sistemele deschise. În alea totalitoante, «politic», «politică», «ideologie» = vocabuli de lemn, semnificanți goi pe dinăuntru, suprarealiști cam cît Constituția din 1936 a Huniunii Sovieticești, însă eficaci, prin însuși pilotajul lor de către blindatele Armatei Roșii, cît ogivele nucleare de la Baikonur. Politicul îi vă dulce cu societatea civilă, unde locuitorul se va fi preschimbat [cum dorea, în epistolele-i incendiare pentru *Libération* din 1988, Dan Petrescu] în *civis*, în entitate civică, în cetățean, în cunoscător al interdependenței dintre interesele personale și ale cetății.

Asta-i una.

Cealaltă, cu individul, îi cam încurcată în Estul realist, ortodox, antioccidental și antinominalist, unde pînă și torționarii se dau victime ale efectului sistemic, ca să nu mai vorbim de securiști, activiști și alți fetizi pești.

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: Cum poate un profesor, un intelectual, o «minte luminată», să ajungă *collabo*-u al unei poliții politice? E vreun miracol la mijloc?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Răsar răspunsuri multiple acilea. În funcție de regimul politic: deschis, autoritar ori totalitont. În cel totalitar de soi bolșevicios, bunăoară, profuL universitar, intelectualul enkratic [din cercul nomenklaturii putemice] îs minți luminate, dar de lampa cu biogaz a Marelui Ilici, mumia ce pute încă la Kremlin. Prin apartenența lor la partidul hunic al Proletariatului, au obligația ideologică, apoi patriotică, de a colabora cu Secu, brațul pistolizat al Sinecdoacei Totalitoante. Ei or ajunsără în Partidul Hunic pe bază de dosar și alte origini sănătoase, iar în cariera-le avansează la fel: rad chiaburii dușmănoși în articole de specialitate, imortalizate în *Iașul Nou* sau în *Iașul literar*, și-s înălțați la rang de asistent, mai celebrează clarificările aduse de Armata Roșie în satul lui Vasile Rebreanu și... iată-i lectori univer*secu*ritari; concoctează o teză

despre caracterul materialist-dialectic al semnificantului lingvistic și se văd doctori în filologie; țin o prelegere de ateism științific în amfiteatrul III-12 al Universității «Alexandru Ioan Cuza» și... urmează galonul profesoral, iar după 1989 rîvnesc, precum Țucu Andriescu, Viorel Barbu și Eugen Simion, la un loc în Gagademia Română, alături de Cristofor Simionescu, îndrumătorul tezei eleno-ceaușine, Sașa Bîrlădeanu, Dumitru Radu Popescu-Dumnezeu și alți inombrabili țucălari scornicești. Puținii membri pecerii ce vor fi refuzat conlucrătura cu miliția secretă a Vechiului Rejim nici nu trebuie, după umila mea opiniune, ținuți drept comuniști.

A fi sau a nu fi sicofante: iată ce regentează bolșeviciul, nu părelnica *membership*, nu membritul. Plus de asta, în sistemele autoritare, ca și în cele deschise, îi mai greu să decelezi *le pourquoi du comment du phénomène collaborationniste*: oportunismul, lichelismul, «patriotismul» [invocat deunăzi la tumătorii bulgari din parlamentul sofiot], arghirofilia, șantajul, pulsiunea servilă? Pesemne că toate acestea și multe altele. Ceea ce nu însemnează că șantajul nu va fi fost funcțional sub Gigi Dej ori... mai tîrziu. Să ne reamintim doar reciclarea ideologică a unor Nichifor Crainic, Radu Gyr, Constantin Noica, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, folosiți, unii, și ca «ambasadori itineranți» în diaspora valahicească, alături de Anania & Plămădeală, Buzatu & Corbea, Arghezi & Sadoveanu, Buzura & Mincu. Să ne reamintim, apoi, că Profesorul Nae Ionescu ar fi refuzat postul de șef al Siguranței, oferit lui de Carol al II-lea, sub pretext că siguranța, certitudinea și coerența, vai, dificil mai sînt de circumscris în impermanența fenomenală ce ne ritmează destrămarea. Sub acest unghi, dară, ne apare Măgureanul Astalošiu ca un Nae Ionescu inversat *et qui aurait abouti*: tumătoria îi va fi adus rezidența, gradul securistic, pe urmă galoanele sereistice și univer*secu*ritare, statutul și prestigiul – *ô combien enviables* – de Herr Professor Doktor Dozent.

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: În cazul unei persoane care a colaborat cu Securitatea, putem crede că nu a exis-

tat o adeziune intimă, vinovată, și că totul a fost doar o constrîngere, astăzi repudiată de justificări în genul «nu am avut încotro» sau «am fost obligat să-l denunț pe X»?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Dacă dăm crezare lui Alexandru Paleologu și zguduitoarelor sale mărturisiri din *Sfidarea memoriei*, care-i onorează coragiul confesiv + expiatoriu, și așteptînd totodată dezvăluirile ispășitoare ale Beatitudinei Sale Teoctistiene, ar exista o pulsiune delațională în *collabo*-u, chiar o jubilațiune a colaborării, ce consolidează teza adeziunii intime, vinovate ori nu, dar cu siguranță sado-maso [*our proclivity to masochism*, nu?], mai ales cînd oamenii sînt împinși să-și denunțe contemporanii cu care nu se poate să nu fi avut măcar un insignifiant *malentendu*, măcar o futilă neînțelegere, contemporani în care își pot proiecta răutatea, demonii, dementele, spurcăciunea, gunoiul lăuntric. Ai și acilea extremele umane, ca să iau două exemple deja paradigmatizate la cuțovlahi: Bellu Zilber și Nicu Steinhardt; slabul, inconsistentul, fostul marxist și spion al Huniunii Sovieticoioase, pion în scenariul antipătrășcan + ăla tare – grație culturii, mulțumită noii sale credințe – ce nu acceptă nici culpabilizarea sa, nici a lotului Noica. Numai cine nu a pîrît niciodată, nici nu s-a proiectat în alții, nu mă poate înțelege, nici nu ajunge să-mi deslușească doctrina despre *Angebungszwang*, despre compulsiunea turnătorie...

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: Un intelectual iaște, pare-se, foarte performant în materie de compromisuri într-o societate totalitară. O fi poate o notă esențială și pe timpuri mai bune?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: În orînduirea totalitoantă posedează intelectualul incomoda postură a lui Adam, pe care Progenitorul Demiurgal, după încropirea Evei din coastă masculină, îl somează să-și aleagă fimeea care-i convine. Are, acolo, de ales dumnealui între a colabora și a nu colabora, între a fi și a avea membru, însă iaște un termen vag – *fuzzy, debole*, nebulos – conlucrarea, împinsul la șareta partidului statal. Nu-i

lesne zugrăvibilă acțiunea semnalată de termenul în cestiune. Unde începe? Unde sfîrșește ea? Căci nu ai societate civilă, numai locuitori; sindicatele dau belet la tratament; alegerile teatralizează periodic, în context sărbătoresc, autoglorificare curentă a Putorii Unice, organ al Nomenklaturii cu care sînt regulate clasa muncitoare în alianță cu peizaneria colectivizabilă; «telectualii», ei, au nobila sarcină de a justifica starea de fapt, starea de furt, starea de rapt, și de a implementa schelăria retorică a proslăvirii – filozofice, literare, sociologice, economice etc. – de sine. Da, da, da: votul îi obligatoriu și mascaradă prin care se dă în spectacol sistemul... spre a-și dovedi soliditatea cimitierială.

În societatea autoritară, doar autoritară, mai e proprietate particulară, nu poți fi șantajat prea mult cu pierderea slujbei, izbutești să emigrezi. În cea deschisă, intelectualul poate să se comporte oportunist, fripturist, curlingău, neserios, enkratic, akratic, antikratic, anarhist ca David Thoreau, anarh și *Waldgänger* ca Ernst Jünger, dar opțiunile sau inopțiunile dînsului nu antrenează imediat suferința, umilința, moartea celorlalți.

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: Conjuncția dintre fosta Securitate și Universitate a fost totuși un moment fericit în viața dumneavoastră «livrească». S-ar zice că o parte din texte le-ați scris ca să le citească [și] Secii Curiști. Despre ce se mai poate scrie azi?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Așa e. Fără conjuncția dintre Universitate și Secu ieri, dintre Universitate și Cumetrialitate azi, oare ce aș fi tematizat, admițînd că aș fi tematizat ceva? Poate că evitam superiorul, academicul învățămînt, și mă realizam ca agricultor, predicator neoprotestant ori ca ascet nud, ca ascet jainist, ca ascet *digambara*. Secu, destinatar al scrisurilor pițuliene? De ce nu? În atare caz ce să gînguresc, decît... atît: «Tot ei fruncea! Ieri luau parale grase pentru a ne șicana sau, invers, ne amerdau ca să-și justifice uriașele salarii + privi-

legii; azi, iau lefi babane și pentru că ne citesc pe noi, incomozii, și pentru că ne ascultă telefoanele, cînd nu ne controlează corespondența + legăturile cu streinătatea occidentală.»

Despre ce se mai poate scripta astăzi? Despre ce nu? Că tot nu perdurează decît cenzura interioară și încă nu ne terorizează – ca în USA, precum în Uniunea Sovietică Alternativă – opreliștile comandate de invizibila, difuza + parșiva *political correctness*. Despre trecutul apropiat ori îndepărtat ori mitologizat, fiindcă trebuie recucerit din ghearele comprehensiunii național-comuniste; despre Apus, în policromia sa inconfundabilă, arătîndu-se și reversul medaliei, și inerentele-i slăbiciuni, și nenumăratele-i imperfecțiuni; despre metamorfoza Securității, ajunsă temporar Sereiu șmenual și pacoste generală, cu al cărei buget tainic s-ar putea construi autostrăzi, echipa spitale, repara poduri și căi ferate; despre exigența de a transforma, pe termen lung măcar, *die Gemeinschaft*, structurată pe relații de rudenie și alianțe clanice, în *Gesellschaft*, în nomocrație, în meritocrație, cu renașterea societății civile, a simțului proprietății și a individualismului; despre consolidarea nominalismului, replierea strategică a realismului platonico-marxian, reciclarea profesorilor de materialism dialectic și socialism scientific în metafizicieni și specialiști ai democraturii [înlocuind El Puha, în cursul ei, definiția leninistă a Materiei cu un citat heideggerian relativ la Ființă], recrudescența naționalismelor, integrismelor și a frămîntărilor identitare [în perioadele, mai cu seamă, electorale], feminism, erotism, greco-catolicism, publicitate, bedeuri, nevoia de proiecte, inclusiv pentru trecut, statul universal și omogen, postistorie, obosirea discursurilor relative la Celălalt [că pînă și o mustecioasă de sicofantă ca Porcuța Spînu le-a antamat într-o bîlbîială cu Thibaudet], inconsistența rostirilor relative la Postmodernism și Neobarocul contemporan; despre Fukuyama, Kojève & Lyotard, către care tot mai puțini dau iama; despre...

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: Ați fost îndepărtat din slujbă, înainte de 1989, din motive ideologicești? Cum ați

trăit momentul revenirii printre *collabo*-i și partizanii «compromisului creator» [ca să nu zicem ai rezistenței anale, profunde cît încape]?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Sincer să fiu, nu eram pregătit psihologicește pentru returul în Univer*secu*ritate, ajunsă, după 1990, Univerce*cumetri*tate, și în a ei Cloacă de French. Posibilă mi se ivea, în decembrie 1989, doar emigrarea spre Indiile Occidentale ori către Indiile Siderale, pe care Secu, dornică să se descotorosească de mine, mi-ar fi lubrefiat-o rapidamente, mai ales că și eu înnebuneam la iudeea nerevederii, în această pîrdalnică de vieață, a Bulevardului Saint-Michel. Abulic pășeam prin instituție, după reprimirea-mi la Facula dă Litere, sub presiunea evenimentelor, ba mă lăsam ademenit și de o sugestie a dramaturgului Jean Genet cum că revoluțiile îs ocaziuni de revirinare chiar și pentru curvele cele mai pugnaci. Ziua eram lucid, noaptea visam că trăiesc beția unei reîntemeieri a istoriei universale. În vremea asta, «oamenii de bine» [: în senz zinovievian, anume aceia care înjură în șoaptă garda pretoriană și Partidul Hunic, sfătuindu-te în același timp să te ai bine cu ele] mă îndemnau să dau cu buretele peste trecutul apropiat, să mă uit ca prin steaclă la foștii securicomuniști care mă exmatriculaseră la presiunea organului de sub cea burtică ceaușie: îi cazul lui Al. Călinescu, al sândelului nostru drag + parșiv, însușitor de vile rectorale și cu puradeii duși la studii peste hotare. Cînd nu mă incitau să-mi cer scuze de la decanul țuco-andriesc și de la rectul viorelo-barbuin, deoarece, prin conduita mea figantă și practicile mele antiscornicești, îi pusesem în situația grea de a lua măsuri radicale împotriva mea: îi vorba de Pana Karpowska, egeria Sândelului, semiopticiana repliată la catedra de materialism diabolectic & histrionic. *Eh oui!!!*

De nu eram abulic, mefient și indiferent la environ atunci, puneam imediat ceatlăul pre curul lor și...

...poate că nu s-ar fi derulat evenimentele de rîsul curului dacă toți ar fi procedat ca mine. Poate Căcălin Ignat, cumnatul

rectului barbuin anterior, secretarul partidic pe Univer*secu*ritate, organizatorul ședințelor de condamnare proletară a golanilor + agenturilor timișorești, nu ieșea, prin alegeri grăbite, rect neocomunist, nici Irimia Oiștescu, «persoană de sprijin» protocolnic și campion al fugii de idei, decăcan la Litere, prilej preafericit de a-și aduce în superior sau expedia în streinătate, bursial, pletora de nepoți, cumetri, veri, fii, șogori și alți nași, punînd astfel bazele unei solidarități cumetriale universecuritare... foarte solide. Căci [să nu uiți, Darie, chiar așa de repede] întîiul bursier expediat în Vestul Capitalist *anno Domini* 1990, de către Căcălin Ignat și Al. Călinescu cel Prorectal, fu însuși fiul colonelului Wolf, actual patron al agenției turistice Alwo, răspunzător decenial cu «Al.I. Cuza» din partea Gărzii Pretoriene de pe Strada Triumfului [socialist asupra întregului popor], nr. 6, colț cu SeRelria.

M-au derutat, m-au surprins evenimentele decembriale, cu Veroluția lor cu tot; nu eram pregătit psihologicalmente, ba credeam, în naivitatea mea cajvaniană, că se vor revirgina curvele securicomuniste, inclusiv cele de la Universecuritate și Cloaca de French, prin botezul obligatoriu al Loviluției, prin cutremurul seismic datorat Aglomerației din 22.12.1989. Mă voi fi înșelat, *hélas*, amarnic, trompîndu-mă și la capitolul strategiei individuale. Așa că *la lotta continua* cu materia ceaușie injectată în țesutul societal.

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: V-ați întors după 1990 la Universitate, nu? Prin urmare, considerați că destinul unui intelectual se conturează în temeiul relației pe care o are cu o astfel de instituție [loc privilegiat al tacticilor de compromitere multilaterală]?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Nu i-aș zice relație, ci, ca să trimitem la un textulem de-al meu din ediția a doua a *Navetei esențiale* [Editura Moldova, Iași, 1996, pp. 71-73], «navetă *in*esențială» a intelecților, ce nu-s obligatoriu ăi de intră în librărie și cînd nu plouă; care-s aceia de navetează inesențial

între Universitate și *mass media*, ziarism ori univers editorial, adecătelea între știința riguroasă, solidă, bine rubricată, și știința rapidă, evanescentă, circumstanțială, televizuală, de tranziție. Adevărat iaste că, acum, universitatea societății deschise, plurale + occidentalogire, îi spațiu de contestație, critică, interogare, chestionare, cercetare, creativitate...

...datorită autonomiei față cu politica politiciană; adevărat îi și că, în sistemele totalitoante, iaste serva ideologhiei și curva Securipartidului Hunic, folosind ea la cauționarea politichiei, nu a politicului, inexistent, adeverindu-se ea ca pepinieră dă cad[av]re pentru *Pars Pro Toto*, pentru Sinecdoaca Omogeneizantă, pentru «Partidul e-n toate...». În Universitatea tranziției de la comunicapitalism la capitalicomunism, acolo, ai puternice remanențe sinecdotice, dovadă că, liber aleși de cei asemenea lor, rectul și prorectul bahluviașioți, Popa și Todirașcu, au interzis Reginei Ana să viziteze Sala Pașilor Pierduți*, iar unor Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și Gabriel Liiceanu... să se întîlnească în aulă cu profesorimea + studențimea locală. Hiba ei mare alta fiind: solidaritatea cumetrială, antinominalistă, antiindividualistă, antimeritocratică, aceea ce o va fi preschimbat deja în fermă privatizabilă de către gestionari șmenautici, cari se prăsesc instituțional după chipul hidos și asemănarea lor puturoasă, aducîndu-și în loc propriile progenituri prin concursuri de pile și împrejurări. A se re-re-revedea povestea fetei «listașului» Nica de la Litere, fost ambasador itinerant și agent de înrîurire prin Costa Rica, foarte simptomatică, ba și a puradeilor lui Al. Andriescu, că al lui Gheorghe Platon, de la Istorie, și-a trecut numai doctoratul cu propriul tătîne, pe cînd antemenționatul Căcălin Ignat nu și-a adus ca asistenți decît două odrasle, că altele nu mai poseda.

Dreptu-i însă și că, așa ne*de*bolșevizată cum se prezintă la interval șandramaua academică a compromisurilor plurilaterale, rămîne un reper în funcție de care te definești: în pozitiv, în ne-

* Ca să vadă ce? Omletele azurii ale lui Bășin Sălașa? (n. ed.).

gativ sau lăsînd, asemeni defunctului Marin Sorescu, treaba «încurcată». Fi-va dînsa un spațiu de libertate și creativitate în ceasul cînd se vor atenua încrengăturile cumetrioase, nepotismele, structurile mafioase cu iz securipartinic, adecătelea cam pe la... Paștele Cailor. Ceea ce nu însemnează că musai stăm cu mîinile în sîn și nu ne suflecăm largi mîneci, fiindcă b*leninor*agia epocii prezente nu se resoarbe de la sine, iar medicament mai eficac decît travaliul de cobîltțire – criticant, vituperant, «denigrator» – nu văz. Deocamdată.

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: Aflăm din *Inșem[i]nările Magistrului de la Cajvana* [Institutul European, Iași, 1992, pp. 63-64] că titlul tezei dumneavoastră doctorale, susținută pe 10 noiembrie 1982 la Universitatea din București, este *Lautréamont: la rhétorique de son oeuvre*. Cum ați conceput-o?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: În cîteva secțiuni, adecuat întitulate, unde mă îndeletnicesc eu teoreticamente cu statutul personagiului eponim din *Cînturile lui Maldoror*, cu retorica inversărilor din *Cînturi* și din *Poezii*, cu «elogiul paradoxal» în practica scripturală a lui Isidore Ducasse, cu recursul lautréamontian la rostirile turbionară și fragmentară, ba și cu introducerea hermeneutică la recent descoperita epistolă, a șaptea, iscată de mîna Contelui în cestiune, ocultat pe la 1870.

MAGAZINUL *STRICT STUDENȚESC*: Ați putea, hiperconcentrîndu-vă, să ne-o expuneți rezumativ?

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Cu multă plăcere. Înarmați-vă numai cu destulă răbdare și ascultați-mă depănînd, esențializînd-o, materia tezială. Așadar, pe locuri! Fiți gata, că demarez astfel:

LAUTRÉAMONT ȘI EU

Ignoranța și neînțelegerea în ceea ce privește opera lautréamontiană erau prevăzute, chiar presupuse și controlate de sistemul ei închizător-deschizător. Ni se spune, de altfel, în Cîntul

al şaselea, strofa 2, un lucru perfect convenabil «trucurilor de efect» ale lui Isidore Ducasse, adică strategiei sale retorice, dezgolită parţial cu această ocazie [aşa cum şade bine unui ctitor al modernităţii în Stil *Second Empire*]: «Într-atît deruta abilitatea sa inversatoare, cu un suprem şic, astuţiile cele mai indiscutabile din punctul de vedere al succesului lor şi ordinea celei mai savante meditaţii. Avea o uşurinţă deosebită în a lua forme nerecognoscibile ochilor exersaţi. Le-aş zice deghizări superioare dac-aş vorbi ca un artist!»

Ambiţul meu îi să am într-o bună zi «ochii exersaţi» ai cetitorului în stare să deceleze aceste «forme irecognoscibile» la care a recurs nu doar personagiul eponim al *Cînturilor lui Maldoror*, ci şi scriitura lautréamontiană în opul amintit, iară cea ducassiană în *Poezii I*, *Poezii II* şi *Scrisori*; să spioneze operaţia «inversatoare» şi/sau abilitatea răsturnătoare [în cele două accepţii ale verbului *renverser*: *surprendre* + *retourner*], «şiretlicurile cele mai indiscutabile din punct de vedere al succesului lor», encomionul paradoxal, vicleniile turbionară şi fragmentară şi alte «deghizări superioare» ale unui artist care îşi bate joc de artă şi o descalifică, denudîndu-i procedeele, ale unui retorician care se dedă la subminarea oricărei retorici şi, subminînd-o, nu face decît să-i extindă cîmpul de aplicare.

Astfel, la început, arăt că aşa-numita operă a lui Lautréamont ţine de domeniul multiplului şi că problemul auctorial, în cazul ei, nu-i treaba cea mai puţin complicată de pe lumea asta. Într-adevăr, ea are – această operă – cel puţin trei auctori: pe XXX, pe Contele de Lautréamont şi pe Isidore Ducasse. Pentru că XXX publică, în august 1868, Cîntul întîi din *Maldoror*. La 1869, în cursul verii, Contele de Lautréamont tipăreşte cele şase *Cînturi ale lui Maldoror*, aducînd şi corecţii serioase Cîntului întîi. Cestiunea numelui auctorial, care merită cu prisosinţă o *déNOMciation*, nu se opreşte însă acilea. La 1870, în februarie, Isidore Ducasse îi scrie lui Verboeckhoven despre o lucrare unde are intenţia «să corecteze în senzul speranţei» poeziile marilor auctori ai veacului şi cîteva din pro-

priile sale bucăți literare. Le va corecta indicînd «cum ar trebui făcut». Și iată că Ducasse, în luna aprilie 1870, tipărește *Poezii I*, botezate «publicație permanentă», dedicată prietenilor, foștilor colegi de liceu și fostului profesor de retorică. În iunie 1870, publică *Poezii II*, unde îi «corectează» pe moraliștii francezi, pe Hugo, Lamartine, Byron, Lautréamont și Ducasse însuși. În noiembrie 1870, Isidore Ducasse își dă obștescul sfîrșit și nu încape îndoială că, de nu și l-ar fi dat, am mai fi avut astăzi *Poezii III*, *Poezii IV*, *Poezii V*, *Poezii VI*, *Poezii VII*. Poate și *Proze I*, *II*, *III*, *IV*...

Voi acorda aproape aceeași importanță celor trei etape ale «traversării scriiturii». Nu voi neglija nici tradiționalele șase scrisori ducassiene, recuperate mai demult de istoria literară, găsirea celei de a șaptea – ca și a presupusei fotografii ducassiene – fiind de dată recentuță. Voi argumenta că XXX îl privilegiază pe camaradul liceal Georges Dazet și ancorarea biografică, teatralizarea și parantezele. Contele de Lautréamont, corectîndu-l, practică ștergerea urmelor biografice, tanatografia, înscrierea morții auctoriale, și se lasă dus de către demonul vertijului textual, turbionar pînă la cote himalayene, în vreme ce Isidore Ducasse îi rescrie și pe Lautréamont și pe Ducasse.

Iată-mă, dară, în fața unei opere cu adevărat multidimensionale, în accepția tare și topologică și tropologică a vocabulei, iar ea se constituie din «bucăți» și din «fragmente»: joc interminabil, mereu de rejucat, deoarece întîiul cînt le presupune pe celelalte, al șaselea numindu-le «început» pe primele cinci, *Poeziile* autointitulîndu-se «publicație permanentă», ce nu începe și nu se termină cu adevărat nicăieri. Mereu se «reiau», «se răstoarnă», «se inversează», «se întorc pe dos», se «corectează» texte, teme, teze: ale altora sau, stînd pe același picior de egalitate, ale lui, ale Contelui de Lautréamont ori ale lui Isidore Ducasse, dublul său istorial, ce-i protejează pseudonimul preluat dintr-un roman al lui Eugène Sue.

Mă voi apropia tiptil de Dl. Conte de Lautréamont, cînd deghizat în poetician și retorician, cînd în *Toposforscher* și hiper-

textuant, cînd în hermeneut al discursului literar ori în cetitor «naiv și sentimental». *Larvatus prodibo*, căci nu prea există subiect neutru în științele omului, oricît se vor fi strofocat husserlienii fenomenologici, absența de mască îi tot o mască, iar corpul nocturn, dîrdîitor și pur – din care să grăiești neideologic – nu e oare un fantasm utopist [dign de Iulian Mincu, medicul personal și țucălarul ceaușin, teoreticianul alimentării științifice]?

Ar ieși vreo nouă capitole, însoțite de o introducție dialogală și încheiate cu, în ariergardă, misiva lautréamontiană către Victor Hugo. Ar fi, cred, suficient. De intitulat, le botez cam așa:

1. *Predoslovia dialogică*
2. *Lautréamont și eu* [dar pe acestea două nu le voi fi depănat deja?]
3. *Cine este Maldoror?*
4. *Retorica inversajului*
5. *Întoarcerea pe dos a biblicului și romanticului*
6. *Viclenia lui Isidore Ducasse*
7. *Encomionul paradoxal*
8. *Scriitura turbionară și scriitura fragmentară*
9. *A șaptea scrisoare a Contelui de Lautréamont*
10. *Digresiunea cu privire la anusul infundibuliform.*

CINE-I MALDOROR?

Preliminarii naive

Pentru că personagiile sînt ingrediente indispensabile oricărei producțiuni epice, Lautréamont s-o strofocat să lichideze noțiunea de identitate – și practicile scripturale aferente – ce în mod obișnuit o întemeiază pe aceea de erou diegetic. Așa se explică de ce Maldoror este un pervers polimorf, mereu altul, niciodată identic ori egal cu sine. O rupe cu principiul identității, care se întîmplă să fie un efect al Unului plotinian, al structurii centrate, al credinței în semnificantul transcendental [pe care marxienii îl înțolesc feminin și căruia îi spun M a t e r i a]. Maldoror, a cărui permanentă intervenție ar putea

fi socotită de unii, mai recalcitranți și nefrecați cu deconstrucția, o serioasă sursă de continuitate, nu are – pînă la un punct – realitate substanțială. Mai întîi e un nume: în *Cînturile lui Maldoror*, IV: 8. Nu se întrupează decît în metamorfoză, contradicție, negație de sine, ivindu-se cînd monstru, cînd «biet june» cu fața de hienă, cînd «nenorocit cu fruntea plină de riduri», cînd «ființă a cărei frumusețe pre mulți a zguduit», cînd simplu animal – șoim, uliu, vultur, rechin. Geometria sa, bănuiți [și bine faceți], îi variabilă. Părul său e cînd «negru și ondulat», cînd «alb ca neaua», de aur sau ciufulit. Nu are altă realitate decît emblematică și metaforică și nearistotelică [doar nu este constant în inconstanța sa]. E «cel ce nu știe să plîngă», «fratele lipitorii», «omul cu buze de jasp», «omul cu buze de bronz», «omul cu buze de sulf», «corsarul cu păr de aur» și multe altele.

Dacă uneori își schimbă personalitatea cu aceea a naratorului – și schimbarea îi aproape imperceptibilă în episodul împerecherii cu femela rechinului, adecătelea cu rechina –, cetitoriul nu se calmează: pentru că povestașul, «cîntărețul», «poetul», trimite la Isidore Ducasse și, nerezistînd livrării autobiografice, se prezintă drept un tînăr de mai mult de treizeci de ani, unul ce nu va fi cunoscut somnul din «nenumibila zi a nașterii» sau ca un «muribund ce scrie pe patul de moarte». Schema psihologică îi perturbată, căci se definește mai puțin ca un personagiu impus de individualitatea sa psihică, insesizabilă de altfel, cît ca un erou în stare pură, suport neindispensabil al acțiunii, antrenat de o irezistibilă mișcare din aventură în aventură, din faptă – rea, bună, indiferentă – în faptă, vîrtej în marșul [ne?]forțat al scriiturii.

Aceste naivități preliminare depășite [chiar și de Michel Pierssens în *L'Ethique à Maldoror*], cine este totuși entitatea noastră? Fiindcă, în cele din urmă, dacă Samir Soium se va fi afirmat ca o entitate în sătucul Doi Mai, unde nici un țînțar nu bîzîia fără știrea lui, tot așa și cu Maldoror: el îi sarea și piperul în *Cînturile* ce-i exhibă numele la nivelul titlului, chiar o entitate *sine qua non* a acestora[1].

Șugubața ipoteză a lui Faurisson

Dacă ne luăm după Robert Faurisson [dar nu ne luăm, căci propunem mai la vale o altă ipoteză de lucru, mai puțin șugubață, ce-i drept, decît aceea propusă în *A-t-on lu Lautreámont?*, Gallimard, 1972, însă mai seducătoare], *Cînturile lui Maldoror* și *Poeziile* ar fi două opere pur satirice, două fantezii bufone, două șarje ale Prostiei. Isidore Ducasse, el, s-ar preface că asumă Prostia. În *Cînturi* l-am vedea ținînd rolul tatălui moralizator, iar în *Poezii* s-ar deghiza în pedant de colegiu. «Cîntărețul» sau «Poetul» ar poza în apărător al moralei ultragiate. Pentru cetitoriul *Cînturilor* poartă prenumele fatal de Maldoror și numele van de Conte de Lautréamont. Cum ne lasă deja să întrezărim al său nume, Destinul sau Providența au vrut ca el să-i ia asupra sa tot răul și ororile de care-s în stare oamenii. Zguduit prematur de spectacolul proastei conduite omenești, se angajează ferm pe autostrada răului, dar face dovada grandorii sale intrinseci pînă și în teribila sa răutate aparentă.

Remarcăm cu ușurință cum viziunea faurissoniană este cel mai adesea orbire: confundă dezinvolt narator și auctor, povestaș și personagiu, narator și scriptor, personagiu și auctor, adică se clatină și cade revizionistul nostru de pe ceea ce funcționează numai ca «puntea măgarilor» în poetica narațiunilor. Trece nu nepăsător, ci sfidător prin astutiosul dispozitiv retoric al complexului literar *Cînturi-Poezii*, de parcă ar fi el însuși Auctorele cartezian reîntors din vacanța epistemologică și de la plimbarea ontologică la care îl vor fi trimis unele teorii ultramoderniste ale actului creator. Pe o ilustrată expediată nouă acum cîțiva luștri, François Caradec, biograful titularizat al lui Isidore Ducasse, visa o «analiză a mecanismului erorii faurissoniene». Poate că Sfînta Sofia, patroana poeticienilor, i-a rezervat de mult lui R.F. un culcuș în infernul literaturii, unde va fi fost cu siguranță pus să retraducă în limbile de plecare, poate chiar să rescrie ca Pierre Ménard, toată opera lui Roman Jakobson și *Jurnalul* Annei Franck [a cărui inautenticitate o argumentează așa de frumos],

dacă nu să memoreze, în limba germană, *Principiile de fonologie* ale celuilalt cerchist important de la Praga.

Prin urmare, Maldoror și-a luat doctoratul în rău. Providența a vrut să îmbrace condiția umană și, îmbrăcînd-o, să izbăvească specia *a contrario*, epuizînd parșivenia din lume. A mai voit ca el să-și păstreze bunătatea înnăscută și seriozitatea ce-i îngăduie, din cînd în cînd, să-i pună pe nasoi la locul lor, să facă de rîs Creația, să dea lecții lui Dumnezeu și ciolovecilor. *Poeziile*, sotie albă, ar fi Vestea cea Bună adusă de omul nostru domeniului mundan. S-ar adeveri el, asemenea umaniștilor luați în tărbacă de Montaigne, o băsică umplută cu vînt. În vreme ce jarrycul Ubu îi prost și rău, eroul ducassian nu ar fi decît prost și nu ar trebui luat în serios. Maldoror ar fi imaginea lui François Ducasse, tatăl lautréamontian, însă atît de mare iaște deformarea modelului, că victima reală ar fi fost capabilă să-și aplaude portretul ficțional. Maldoror îi așezat în tovărășia unor Lucifer, Cain, Prometeu, Manfred, Faust. În realitate, eroul ducassian nu ar fi decît un clovn, și Isidore el însuși mare pișicher trebuie că a fost, predispus la farse de tot feliul. Personagiul său ar aparține acelei echipe năstrușnice ai cărei jucători se cheamă Tubal Holopherne, Jobelin Bridé, Janotus de Bragmardo, Ubu, Perrichon, Rodomont, Artaban, Matamor, Fierabras, moralizatorii și predicatorii de toate culorile. În istoria literaturii, operele lautréamontiană și ducassiană ar reintegra capitolul de satiră, secția de șarjă. A-i atribui lui Ducasse gîndirea lui Maldoror ar fi totuna cu a-l transforma pe Pangloss în purtătorul de cuvînt al spiritului voltairian. Ca și cum Pangloss, în *Candide*, și doctorul Martin, în *Naivul*, nu ar fi cele două suflete ale oricui neintrat în Nirvana, extremitățile între care făcea naveta François-Marie Arouet!!!

Și Robert Faurisson îi un vesel farsor cînd manipulează cu atîta libertate datul ducassian, ceea ce face din *L-ați citit pe Lautréamont?* cărțulia cea mai amuzantă ce s-a scris vreodată despre Omul din Montevideo. Astfel, zice el repovestind pre

limba sa facetioasă, Maldoror s-a născut bun; într-o zi află însă că s-a născut rău, că oamenii ceilalți îs răi și că Dumnezeu e la fel. Ca urmare, se lasă dus de «crabul desfrîului» și de «șarpele boa al moralei absente», *Cînturile* devenind relatarea inumerabilelor sale aventuri. În imnul cătră sfintele matematici, Maldoror l-ar bate la scor ridicat pe flaubertianul Homais din *Doamna Bovary*. Căutînd un personagiu a cărui existență să hie dignă de narare, Maldoror nu a găsit decît unul: pe sine, cu toată modestia; îl numește «eroul nostru», se încîntă de propriul său geniu poetic și se extaziază pentru isprăvi ce le întrec mult pe cele matamoriene. Maldoror e, așadar, și erou și «cîntăreț». Fudul, dezvăluie cetitoriului «trucurile sale de efect», își dezgolește procedeul, se adeverează exhibiționist naratologic. În Cîntul al șaselea nu ar întoarce pe dos auctorii de romane-foileton, ci pe sublimul Conte de Lautréamont ce s-ar sforța să imite, în genul său, pe [Vi]contele Alexis Ponson du Terrail, părintele nemuritorului *Rocambole*. Prostia eroului ar atinge înălțimi everestiene, ba ar avea și poezia sa. Și Robert Faurisson citează faimoasa «caracatiță cu privire de mătase» din strofa 9 a Cîntului întîi!

Amintim numai, fără intenții refulatorii prea mari, că în splendida cărticică despre *caracatiță* și prezența acestei bestii în imaginarul omului, acelui *poulpe au regard de soie* îi dedică Roger Caillois un capitol întreg și că, în altă ordine speculativă, o luptă se duce fără cruțare, pe fond de hărțuială textuală, de *text harrassment*, în care Maldoror nici nu poate fi învins, nici nu învinge definitiv și mortal, ca personagiile lui Stelian Baboi în versiunea metaliterară a trompetistului Virgil Cuțitaru din Schitu Duca: pentru că eposul ce-l poartă nu e decît o «apocalipsă-foileton», iar bătălia de la Pharsalos se rescrie, în vremile noastre postbalzaciene, ca «bătălie a frazei», ricardolian exprimîndu-ne.

Dar să-l lăsăm pe R.F. în șantierul celor *Annales d'histoire revisionniste*, unde cu adevărat treabă bună face, apreciată și de la înălțimea unui Jean Beaufret, și să vă propunem altceva.

Seducătoarea ipoteză pituliană

Îmi pare mie că există un model de comportament, mitic și folkloric, apt a da seama, într-o bună măsură și pînă la noi ordine teoreticești, de mozaicul maldororian. Acest model cred că e Trickșterul, amerindian au ba. Raportul lui Maldoror cu personagiile celelalte, cu Creatorul, cu Totul, cu Realul, ambivalența-i, perversitatea polimorfă, trezirea din Cîntul al cincilea, ele, îndeamnă spre o scrutare comparativă a conduitei Divinului Păcălici. Georges Dumézil, M.L. Ricketts, Paul Radin, Jung, Claude Lévi-Strauss, Ioan Petru Culianu și Kerényi sînt convocați la bară intertextuală, ca să mărturisească pentru ipoteza de lucru pituliană, alături de eliadiana *Nostalgie a originii*. Paul Radin, bunăoară [ce a ouat, împreună cu Jung și Kerényi, *Der göttliche Schelm*, consultat de noi în versiunea franțuză a Editurii Georg din Geneva, sub intitulanța *Le Fripon divin*], stabilește patru perioade în înflorirea mitului eroului: a Trickșterului, a Iepurelui, a Comului roșu și a Gemenilor. Păcăliciul ar corespunde perioadei de viață celei mai timpurii, celei mai puțin dezvoltate, și e o figură ale cărei nesațiabile pohte îs determinante în comportare. Avînd mentalitatea unui copil, Pungașul e crud, cinic, lipsit de sentimente. Figura aceasta mitico-folclorică, ce la început ia chip de animal, îndeplinește faptă curajoasă după faptă curajoasă, în tot acest timp se modifică treptat însă. La finea dezordonatei sale conduite ia aspectul fizic al unui adult. O descriere similară ne dă seama, oameni buni, despre maldororiana ființă narcisică, despre copilul lacom și atotputernic, mergător din acțiune în acțiune, erou al «mușchilor și strigătului», ce, la sfîrșitul Cîntului al cincilea, «se trezește» – în accepția blanchotiană din *Lautréamont și Sade* – lucid, copt, gata să traverseze regimul diurn al existenței, dispus să pactizeze cu principiul realității. *Ein Kind wird getötet und ist danach als Erwachsene geboren*. Una la mînă.

A doua: dacă, în tipul extrem de dualism atestat în mitologiile Americii de Nord, Coiot este, cum argumentează Ricketts în

teza sa de doctorat, Trickstерul prin excelență, personalitatea sa e ambivalentă, rolul său – echivoc precum al lui Maldoror în trama diegetică a operei lautréamontiene. Fapt e că, în miturile californiene, Marele Făcător al lumii și oamenilor stă mereu față-n față cu o ființă misterioasă și paradoxală, care uneori se opune cu bună știință lucrăturii divine, alteori o rasolește din zăpăceală sau lăudăroșenie. *Nostalgia originii* îl arată ca existînd de la bun început lîngă Demiurg și contrariindu-i sistematic opera generatoare, cam cît Diavolul în bedeurile lui Jean Eiffel. Creatorul zămislește lumea prin cînt, Păcăliciul dă la iveală munții și orbii. Unul asigură reîntoarcerea la viață zidind o fîntînă a tinereții, celălalt o surpă, cînd nu se făleste în fața Ziditorului: «Sîntem șefi amîndoi», iar acela nu-l contrazice. Deseori se proclamă Coiot «cel mai vechi din lume» sau se laudă că l-a învins pe Marele Bos. Cînd Zeul transmite oamenilor normele morții, nașterii, mariajului, Trickstерul le modifică după bunul său plac și-i reprosează apoi că nu a făcut nemica pentru fericirea genului uman. «S-ar putea spune că opoziția sistematică la proiectele Creatorului trădează, la Coiot, un obiectiv precis: ruinarea condiției angelice a omului așa cum o va fi conceput Demiurgul. Într-adevăr, datorită lui, omul sfîrșește prin a asuma modul de existență actual, ce implică strădanie, suferință, moarte»[2]. Cînd ia locul zeului, acest Potlogar face lumea din întîmplare. Fiindu-i sete, dezrădăcinează plantele lacustre și provoacă irupția violentă de ape subterane. După aia le îndiguiește și se apucă de făcut oameni din fulgi de pasăre. Furios că ei nu-i dau de mîncare, iscă un incendiu, apoi un potop ca să-l stingă. Zămislește o a doua umanitate, care îl ia din nou peste picior, și amenință dumnealui cu altă catastrofă. Își continuă efortul demiurgic, la modul meșterului din Hîrlău, și, cum oamenii nu-l iau în serios, pre unii din ei îi transformă în jivine.

Facerea lumii se prezintă, în felul acesta, ca strădania unui demiurg amator, ce nu prea le are cu meșteritul ingenios și bricolajele varii: și îi grăitoriu că ale sale creaturi îl persiflează sau batjocoresc, precum în strofa cu lanterna roșie, «drapel al viciu-

lui», din maldororianul Cînt al treilea. Căci poziția de Supraom sau de Erou civilizator șăgalnic ori de Adversar al Zeului îi acceptată în multiple rînduri de personagiul central al operei lautréamontiene, măcar că, așa cum se va vedea acușica, rolul său și al Creatorului intră în colimatorul retoric al inversajului hiasmatic.

Oricum, erou civilizator, demiurg, picaro[3], *le Fripon divin* conservă trăsături de neconfundat: procură obiectele necesare ciloloveculuí, dar prin șiretlic și înșelăciune, iar – de multe ori – reușita întreprinderilor sale îi zădărnicită de zăpăceală, fanfaronadă, nepricepere. O ultimă caracteristică a Potlogarului divin, a Coiotului nostru, foarte maldororiană, este atitudinea ambivalentă față cu sacralitatea. Astfel: el caricaturizează sau parodiază sau inversează [întoarcerea pe dos adeverindu-se una din vocațiile sale] riturile sacerdotale ori experiențele șamanice. Mimează, spre exemplu, zborul extatic al șamanului, dar mereu cade – cît fiul șefului de trib în westernul titulat *Texasul de peste gîrlă* –, ajungînd să se parodieze pre el însuși. Cînd nu-i, ca Maldoror, vrăjmaș încăpățînat al Zeului, îi greu de rubricat, deslușit, categorisit, fiindcă se lasă aprehendat și ca inteligent și ca prost, și ca apropiat Celeștilor prin primordialitate + *ars dominandi*, vecin rămînînd însă cu omul prin hulpăvie, amoralism accentuat, sexualitate debordantă, pișicherie neobosită. Unii ar vedea lesne în el imaginea maldororiană a ciloloveculuí însuși, năzuitor infatigabil să ajungă *princeps mundi istius* sau măcar Ubu al planetei. *Qui plus est*, ar reflecta, în ochii Bărbatului din Chicago [ai leului mort în care, azi, trag oarece copite măgarii Dubuisson și Norman Manea], o mitologie a condiției umane, «radical secularizată, maimuțărind gesturile entităților divine și, în același timp, bătîndu-și joc de propria revoltă împotriva zeilor»[4].

Maldoror, cum se vede, ar fi singurul Trickster pe care l-am merita noi, contemporanii cu Beatles și Bomba. Gnosticii antici, mai norocoși, avură chiar Tricksteriță, și nu una... ci multe figuri religioase reductibile la funcția în cestiune. Măcar că Materia

auzită de Bacovia plîngînd în *Lacustră* ne duce uneori cu gîndul la versiunea modernă a celei *Friponne divine*, rătăcită în tranzienţele fenomenale... din propria dînsei nechibzuinţă[5].

RETORICA INVERSAJULUI

Cinicul gest întorcător

Cineva invocă undeva [dar ce importanţă are cine şi unde?]... «adevărul permutabil al cuvintelor». Pe noi ne ispiteşte însă şocul epistemologic al operaţiei inversante, impactul retoric al întoarcerii pe dos, forţa sa perlocutatorie. Şi cunoaştem cel puţin un *koan* al budismului zen ce trimite atît la reversibilitatea figurilor sintacticeşti cît şi la rentabilitatea scripturală a returnării-răsturnării-inversării. Se spune, astfel, că, din bunătate religioasă, într-o zi a modificat Bashô cu ingeniozitate un *haiku* elaborat de strengarul său discipol Kikaku. Acesta scrisese: *Libelulă roşie! – Smulgeţi-i aripile! – Pipăruş.* Magistrul milostiv îl rescrie de îndată aşa: *Pipăruş! – Adăugaţi-i aripi! – Libelulă.*

O pistă duce la vechiul topos al lumii pe dos, drag lui Curtius şi Verei Călin, o alta la catul contemporan al deconstrucţiei metafizicii. Or, deconstrucţia, oricine ar practica-o [Derrida, Paul de Man ori epigonii dumnealor], comportă o indispensabilă fază de inversaj, de *retournement*, de întoarcere pe dos. «A rămîne însă la inversaj înseamnă, firește, să operezi în imanenţa sistemului de distrus. Dar a menţine, pentru a merge mai departe, a fi mai radical ori mai îndrăzneţ, o atitudine de indiferenţă neutralizantă faţă cu opoziţiile clasice, totuna ar fi cu a lăsa curs liber forţelor ce domină cîmpul. Ar însemna, cum nu dispui de mijloace intervenţioniste, să reconfirmi echilibrul stabilit»[6]. Pe de altă parte, deconstrucţia are orgoliul de a se avînta ca «strategie fără de care nu ar exista decît veleitate empiristă şi fragmentară de critică», numai «confirmare neechivocă a metafizicii»[7]. Ea hărţuieşte sistemele metafizice printr-o dublă mişcare: de inversaj şi transgresiune a opoziţiilor conceptuale, a

ierarhiilor ideatice. Dar întoarcerea pe dos modifică numai relația dintre termenii opoziției, cel puternic și pasiv devenind slab + activ, și invers; ea nu nihilizează ierarhizarea lor. Bunăoară, Derrida, înscriindu-se nietzschean contra platonismului, va favoriza o vreme semnificantul față de semnificat, procesul față cu structura, diacronia față cu sincronia, scrierea față cu vorbirea, așteptînd să depășească, într-un al doilea moment, rivalitățile noționale înspre alte jocuri, conștient că operația este interminabilă și anevoioasă ieșirea din onto-teo-logo-falocentrism, pentru că, în raportul dintre limbaj și lume, «se reface mereu subordonarea față de exterioritate, ce ajunse lesne esență metafizicală»[8]. Ceea ce Heidegger, cînd recurgea la *kreuzweise Durchstreichung* pentru cuvîntul *Seiń*, pentru lexemul ființial, o știa foarte bine, deși continua să viseze o *Destruktion der Metaphysik* și, în vederea comemorării lui Kierkegaard, înmîna lui Jean Beaufret o comunicare despre sfîrșitul filozofiei și sarcina gîndirii. Buuun. Totuși...

...există o lungă istorie a efectului de răsturnare-întoarcere pe dos-inversaj, iar de un timp o cam ia în vizor teoria. Iată, comedia clasică era foarte familiarizată cu mecanismul inversator, căci sentimentul de vinovăție ce, în tragedie, planează asupra fiului, îi deplasat, aici, pe tătîne, singurul înculpat, unicul responsabilizat. Acest model, bricolat de Jekel & Mauron, opune tragediei *Œdip Rege*, centrată pe greșeala și pedeapsa fiului, *Școala femeilor*, imagină reîntineritoare a lumii răsturnate, unde fiul triumfă, iar tătînele e pedepsit, îndepărtat, degradat, fiindcă și-a dorit o soață cu mult mai tînără decît el[9].

Gestul întorcător pe dos-răsturnător-inversator este, la obîrșie europeană aproximativă, gest cinic. Se pare că bunii cinici ai Antichității începeau pur și simplu prin a săvîrși contrariul gesturilor celorlalți, ajungînd la adevăr prin scandal și zguduire a inerției dimprejur, nu prin utilizarea ironiei, nici prin simularea conformisului societal ori de gîndire, precum Socrate. Profeții vetero-testamentari și Isus însuși sînt mai apropiați, sub

unghiul tactic al pedagogiei puse în joc, de emulii lui Diogene. La fel se întîmplă cu Lautréamont, cu Isidore Ducasse, doar că acesta din urmă se cantonează în scandalul hărțuirii textuale: în și prin textúlele sale, bănuind el că se poate ajunge la adevăr – adică la efect asupra celorlalți, adică la impact de perlocuție – grație permutării, răsturnării, inversajului morfosintaxei literare. Un paragraf din *Poezii* spune pe șleau că un pedagog de liceu «ar putea să-și facă un bagaj literar clamînd opusul a ceea ce au proclamat poeții acestui veac. Ar înlocui afirmațiile lor cu negații. Și reciproc. Dacă e ridicol să ataci principiile prime, îi și mai caraghios să le aperi împotriva acestor atacuri.»

Lautréamont cel De[s]compunător

Caracterul eminamente retorician al praxei inversatoare-răsturnătoare-întorcătoare pe dos ni se ivește de îndată cu limpeziciune. Da, principiile prime, doxele, ele sînt întoarse pe dos în *Cînturile lui Maldoror*, dar se văd apărate în *Poezii*, simple răsturnări ale textului inițial, răsturnări ale răsturnării preliminare, ce nu duc totuși – ca la Averroes[10] – spre afirmarea întîiului conținut negat, propovăduind numai excelența unei isprăvi literare, designată ca atare în epigraful de la *Poezii I*, unde accentul îi de pus pe verb, pe actul inversator, nu pe substantivitate, aleatorie, funcție de habitudinile și năravurile cetitoriului ce comandă și consumă opul, livrescul opium: «Voi înlocui melancolia prin curaj, îndoiala prin certitudine, disperarea cu speranța, îndoiala cu binele, plînsetele cu datoria, scepticismul cu credința, sofismele cu răceala calmului și orgoliul cu modestia.»

Scrisoarea din 12 martie 1870 confirmă și epigraful programatic și unitatea dispozitivului tactic din *Cînturile lui Maldoror* + *Poezii*: «Iată de ce mi-am schimbat complet metodul, pentru a nu mai cînta decît speranța, nădejdea, CALMUL, fericirea, DATORIA.»

Teoretic vorbind, treaba la care se înhamă Lautréamont, conte ori Isidore Ducasse, nu țintește distrugerea ansamblurilor

preexistente, a pre... textelor literare, etice, filozofice; nici pulverizarea literaturii prin denudarea ironică a procedeelor sale, prin «rușinarea» ei completă și definitivă. A distruge nu iaște decît «reconstituirea unui loc de vorbire a cărui unică trăsătură ar fi exterioritatea: așa se prezintă limbajul dogmatic. Pentru a distruge, în esență, trebui să poți sări altundeva. Dar unde? În ce limbaj? În vreme ce, descompunînd, accept să însoțesc descompunerea, să mă descompun eu însumi treptat: derapez, mă agăț, trag după mine»[11]. Dacă sarcina istorică a scriitorului e, în unele epoci de ruptură, să accelereze descompunerea în vederea apocatastazei prin foc, atunci el are de rămas înăuntrul unui tip de conștiință ori de societate, spre a le muia «precum apa zahărul», zice strofa 1 a Cîntului întîi. Lautréamont, el, de[s]compunea la finea veacului al nouăsprezecilea. [Și nu ne miră că întîia carte pe franțuză a cioranescului auctor se intitulă *Manual al descompunerii, Précis de décomposition, Lehre vom Zerfall*: ea perpetra săpătură de interior și travaliu de dizolvare în Occident. Amicul genitorelui ei, Mircea Eliade, Vestul deschidea calului troian al Asiei și al spiritualităților neevropenești, retrăgîndu-i necontestatul privilegiu de buric al lumii, onto-teo-logo-falocentric. Amîndoi răzbună tîrziu, foarte tîrziu – in?conștient oarecum –, secolii cei mulți care vor fi exclus pe strămoșii lor de la Marele Chiolhan al Atlanticului de Nord. Dar Noica? Dar Eugen Ionescu? La ce fel de travaliu s-or fi dedatără ei față cu «acel Apus» de lauri mereu culegător?]

Ar mai fi de spus că Lautréamont & Ducasse produc un veritabil travaliu de gomaj în privința textelor inversate–întoarse pe dos–răsturnate: niciodată nu uzitează ghilimelele[12], tocmai ca să nu ridice pe un piedestal necuvenit materialele deconstruibile. Gestul lor, nu contenim a repeți, nu-i nici distrugătoriu [căci, de vrei să nihilizezi un tip de conștiință, de societate sau de text, îi musai să recurgi la imposibilul salt în altundeva], nici demistificatoriu, dat fiind că demistifici în numele auctorității ideologiciene, al cutărei *Weltanschauung* ținute drept

superioară iluziei de scuturat, pe cînd Isidore al nostru nu se vrea titularul unui adevăr superior; el agită echivalența adevărurilor, efectele aletice, verosimilul și poate chiar – cine știe? – *coincidentia oppositorum*.

ÎNTOARCEREA PE DOS A BIBLICULUI ȘI A ROMANTICULUI

Cînturile lui Maldoror rezultă în mare parte dintr-un travaliu de rescriitură asupra unor ansambluri preexistente: panteonul literar al elevilor de la finea celui de-al Doilea Imperiu, *Iliada*, *Odiseea**, *Divina Comedie*, *Paradisul pierdut*, romantismul european și american, marile opuri de medicină ori de științele naturii + Biblia, «Marele Cod» al imaginarului cultural occidental. Înconjurată de cărți, scriitura lautréamontiană confundă adesea, și deliberat, inspirația cu amintirea, iar a denuda osteneala Contelui asupra pre... textului biblic îi totuna cu a pune degetul cel sagace pe buba operației de inversaj și a urmărilor ei subînțelese, dar tulburătoare, prelungind strădaniile exegetice ale unor Hans Rudolf Linder și Philippe Sellier.

Or, cum pre... lucrează Lautréamont? Cum dă el tîrcoale pre... textului biblic? Sellier, prefațatorul Bibliei editate de Robert Laffont, răspunde așa: Lautréamont modifică textul sacralizat al iudeocreștinătății acordînd parametri divini lui Maldoror și silind Creatorul să preia locul aparențelor rezervate tradiționalmente lui Satan. Dar, ca să existe percepție lectorală a inversajului, decalaj între ceea ce inversează și ceea ce este inversat, între scris și rescrierea sa, ca să existe șoc la nivelul cetitorial, îi obligatorie o referință culturală comună, îi nevoie de o agilă dibuire a sursei întoarse pe dos, fie ea biblică, homerică

*Acestea două sînt „rescrise", după mărturia lui Eric Losfeld, editor de Lautréamont, de către un vînzător de cărți (un „difuzor" precum ai noștri), ce le comandă la Budé astfel: „Liliane est au lycée" (=, fonetic, „*L'Iliade et l'Odyssée*") – v. Eric Losfeld, *Endetté comme une mule ou la passion d'éditer*, Belfond, 1979, p. 183 (n. ed.).

ori romantică. Astfel, o seamă de cîini latră sfîșietor, în strofa 8 a Cîntului întîi – și urlă cătră spațiile imense deoarece le iaște sete de infinit –, iar lectorele ce nu va fi umblat cu traista goală pîn livezile literaturii simte imediat intervenția transformatoare a datului din Chateaubriand.

Subvertirea cutărui sau cutărui cod are loc cel mai des prin înlocuirea unui predicat cunoscut, omologat, autentificat, cu acela ce, în același cod, iaște contrariul său ori convine unui subiect opus. O dată admisă definiția, nu ai decît să arăți cum funcționează două gesturi transformatoare în *Cînturile lui Maldoror*, și anume întoarcerea pe dos a laudei divine + inversajul genului apocaliptic. Primul duce, de altfel, la constituirea contrarugăciunii din strofa 12 a Cîntului al doilea, inteligibilă numai din perspectiva toposului «lumii răsturnate» și a freudienei *Verneinung*, dar ajutîndu-ne să regăsim jarrycul personagiu Faustroll + patafizica, știința particularului și a soluțiilor imaginare, sistematică susținere a tot ce se înscrie drept celălaltul punctului de vedere comun.

E drept că, în *Florile din Tarbes*, Paulhan apăra punctul de vedere comun și splendoarea clișeului, cînd nu-i acuza de terorism pre cei ce vor fi născuit a-l răsturna-inversa-întoarce pe dos. În zilele dinaintea postmodernismului și a eticii indolore, era natural ca teroristul să o ieie înaintea retoricistului, măcar că și el, asemeni lui Lautréamont, se dovedea un retoricist în genul și geniul său, fabricînd – ca Nichita Danilov, Dan Giosu și Roland Barthes – paradoaxe dinspre doxe. «Foarte adesea pleacă de la un stereotip, de la opinia banală din el. Fiindcă nu le vrea [din reflex estetic sau individualist], caută altceva; de obicei, obosind repede, se oprește la simpla opinie potrivnică, la paradox, la ceea ce neagă mecanic prejudecata [bunăoară: *Nu există știință decît a particularului*]. Întreprinde, la urma urmei, cu stereotipul relații de contrare, relații familiare»[13]; reorganizează, ca Lautréamont, datul apocaliptician:

Creatorul + atribute sataniene
Satan [Maldoror] + atribute divine.

Pe de altă parte, ca și pe aceeași, gestul inversator-răsturnător-pe dos întorcător este ușor de găsit în inima însăși a discursului romantic, așa cum o transcriu cel puțin istoriile literare și Roger Caillois. Căci, ne amintim, romanticii execră societatea, ce le corupe virtutea, și natura, ce rămîne insensibilă la dolorismul lor, însă privilegiază natura de îndată ce trebuie să fugă de lume și să-i opună altceva. Susțin – și ei: precum cinicii, profeții Vechiului Legămînt sau patafizicienii – contrariul a ceea ce are curs: credința, dar împotriva rațiunii; fantezia, însă împotriva spiritului de rigoare; visul, dar contra duhului diurn; principiul dorinței, însă împotriva principiului realității; viitorul ori trecutul, dar contra spiritului zilei. Dacă aprobă un lucru, o fac numai în măsura în care este ferment de negație sau de transgresiune[14].

Lautréamont, furtunos și lucid, exaltat și sarcastic în același timp, a priceput lesne cum funcționează în gol furia și inconfortul posturii romantice, drept care devine, prin mijlocire maldororiană, crainicul și eroul Răului într-un mod cu totul și cu totul insolit: cu un entuziasm, o pasiune și o dezlănțuire de care îndîrjita sa luciditate îl îndeamnă permanent să-și bată joc. Totuși... rîsul, batjocura, ironia – oricît de solidare ar fi – nu izbutesc întotdeauna să refuleze definitiv pulsiunea romantică, obiectul rîsului, al batjocurii ori al ironiei. Am putea grăi chiar de o recuperare paradoxală a romantismului, întemeiată pe două mișcări contradictorii, de asumare și de respingere, proprii gestului pe dos întorcătoriu.

Există, prin urmare, în arsenalul retoric lautréamontian, adecă în dispozitivele strategice ale *Cînturilor lui Maldoror*, varii și lungi paranteze, incidente cu rol de tăiere a efectelor patetice, epitete homerice duse pînă la scandal stilistic [«omul lipsit de protuberanță inelară», «caracatița cu privire de mătase», «reușita cu rît de porc» etc.], lunga și inubliabila serie de comparații «frumos ca...», fără a mai pomeni foarte bogata gamă comică a intervențiilor naratoriale, explicațiile caraghioase, ordinele insolente, sfaturile persiflatoare ș.a.m.d. Chiar de la

început, aţîţat de către demonul inversajului, scriptorul lautréamontian se complace în a emite o părere avizată despre fiecare dintre găselniţele sale narative sau lirice: asta scurtcircuitează imediat emoţia suscitată în orizontul de aşteptare al consumatorului de rostire romantică, provoacă zguduirea acestui orizont şi frustrează expectaţiunile cetitoriale la modul cel mai neconvenabil pentru vechiul tip de istorie literară.

A trebuit să întocmesc lista cu cele 10 «trucuri de efect» din *Cînturile lui Maldoror*, ilustrate copios cu exemple din toate stroafele, şi să văd în ce măsură dau apă la moară modului nostru de acces la operaţia transtextualizatoare prin inversaj. De dragul simetriei, am restrîns la zece numărul *topoi*-lor romantici supuşi rescrierii răsturnătoare de Lautréamont, la aceştia: setea de infinit, sufletul afin, prostituata, copilul maltratat, furtuna, dublul, poetul neînţeles, pacea familiei, nostalgia originii şi peregrinarea solitară. Între timp, luînd legătura cu junul coleg numit Claude Bouché, isteţ investigator al parodiei lautréamontiene, şi cu ultimul Genette, catalogator al praxelor palimpsestice, am ajuns la constatarea că acest capitol îi de revăzut în cîteva locuri esenţiale, poate şi de lărgit la dimensiuni nuvelistice.

VICLENIA LUI ISIDORE DUCASSE

În fond, *Poezii I* execută ceea ce lăsau să se ghicească epigraful şi scrisoarea către bancherul Durasse din 12 martie 1870: inversajul doxei romantice, măcar că sub forma înşelătoare a encomionului paradoxal, generat prin delicvescenţa genului epidictic în derivă. Dar *Poezii II* «citează» textual panseurile lui Pascal ori maximele auctorilor clasici.

Prin urmare, isprava ducassiană începe de aici: auctorele îşi propune să dezarticuleze şi să rearticuleze, în *Poezii II*, discursul sapienţial, de cel entimematic ocupîndu-se în *Poezii I*. Or, procedînd aşa, întorcînd pe dos maximele unor La Bruyère, Vauvenargues + La Rochefoucauld sau meditaţiile lui Pascal, practică Isidore Ducasse aşa-numitul *plagiat à l'envers*? Cutare

e convins că da, atunci cînd definește «poezia antonimică», aceea ce constă în înlocuirea fiecăruia dintre cuvintele unui poem cu opusul său semantic[15].

În orice caz, Isidore Ducasse vede mai departe și mai măreț decît Marcel Bénabou atunci cînd răstoarnă semnele fără malignitate tournierească[16], argumentînd cu succes că se poate oricînd fonda o nouă praxă scripturală, de vreme ce pînă și un «pedagog liceal ar putea să-și iște un bagaj literar afirmînd numai contrariul spuselor poetice ale prezentului veac». În acest senz, și pentru uzul momentului nostru postsuprarealist, declarația ducassiană că rostirea stihuitoare îi apanagiul tutulor, nu al unuia, face senz în *Poezii II*, oricît s-ar supăra unii și l-ar vitupera pe Contele facețios. Din acest punct de vedere, da, se poate apăra procedeul inversajului, cu toate întoarcerile lui pe dos, fiindcă participă de la o limpede înțelegere a mecanismelor literare și metaliterare. Va trebui să ne reamintim, cu acest prilej, operația pe care o va întreprinde Eugen Ionescu în volumelul premiat, deși cu intitularea forțoasă de *Nu*. Ce operație va întreprinde Eugen Ionescu în *Nu*? Aceea de a ducassiza *post festum*, fără probabil să o știe, ceea ce automat îl transformă într-un precursor al auctorelui *Poeziilor I* și *II*, în înțelesul paradoxal sub care unii moderni revizitați de Irina Mavrodin îs precursori ai clasicilor: va analiza el un roman «adian din două puncte de vedere contradictorii și la fel de juste sau injuste, pentru că «toate punctele de vedere și toate ipotezele se verifică egal, simultan, succesiv sau succesiv-simultan». Cu alte cuvinte, îi de reținut că Isidore Ducasse un soi de Eugen Ionescu *avant la lettre* iaște și exersează identitatea punctelor de vedere în rostirile sapiențială și intelectuală: ceea ce a telescopat Albert Camus cînd va fi opus, în *Omul revoltat*, asemeni multor exegeți tradiționali, *Cînturile lui Maldoror* și *Poeziile*, revolta absolută și banalitatea absolută, interpretînd trecerea de la primul text la al doilea ca abandon al răzvrătirii neînduplecate în favoarea conformismului integral din morala manualului de instrucție melitară.

Singură contează la Isidore Ducasse operația inversatoare, fraților: *energeia* este mai importantă decît *ergon*-ul, procesul prevalează asupra produsului, activitatea scriitoare ridiculizează materialele literare. El ne arată, în multe locuri, că aparente afirmații din *Cînturile lui Maldoror*, dintr-un alt auctor sau chiar din *Poezii*, pot deveni, în acestea din urmă, negații – întru marele profit al textului nou. Ceea ce, la el ori la un alt autor, e îndoială... se poate lesne preschimba în certitudine. Discursurile academice ori cele de la festivitatea distribuirii premiilor anuale în licee ori o bună apreciere a operelor lui Voltaire, «preferabilă acestor opere înseși», pot să ajungă «capodopere ale limbii franceze». Într-un paragraf e considerat moralistul superior poetului, într-altul, invers, versificatorul se ițește ca mai demn decît moralistul, înălțîndu-se deasupra lui. Spirit mendeleievian, ID nu stă locului și chiar se apucă să deriveze, după scheme paremiologice sau aforistice, investite cu auctoritate perlocuționară, propoziții nescrise încă. Nu ne e greu de arătat că, sub acest unghi cel puțin, nu ai hiat veritabil între *Cînturile lui Maldoror* și *Poezii*: același travaliu prelucrator-deconstructor îi în joc, măcar că de materiale osebite. Hărțuiala textuală continuă.

***

Isidore Ducasse provoacă astfel istoria literară prin contramaxime, îi citează *à sa façon* pe Pascal, Dante, Ovidiu, cînd nu-i inversează pe cîțiva alții [dintre care nu se exclude pe sine însuși]:

«Omul este un stejar» +

«Marile gînduri vin din minte» +

«Voi care intrați lăsați orice disperare» +

«La necaz, numărul prietenilor sporește»...

La Isidore Ducasse, «corectarea» maximelor clasice ascultă de un impuls negativ diferențiat în vreo trei tipuri de rejecție asumptoare, de asumpție rejectivă: parțială, simetrică și totală. Unele au fost deja exegetate de Julia Kristeva în *Cercetări pen-*

tru o semanaliză, la finea anilor șaizeci [înainte de mirabila întîlnire postcomunistă a lingvisticienei noastre cu Robert Hue, cu prilejul ultimului congres al PCF]. Făcînd dintr-un semnificant semnificatul altui semnificant, auctorele *Poeziilor* ne obligă să nu cetim decît comparativ, suprapunînd mereu citantul peste citat, într-o contradicție interminabilă. Fie că înlocuim afirmațiile cu negații ori negațiile cu afirmații, fie că le «corectăm» și pe unele și pe altele, este adevărată, la urma urmei, și posedă tărie numai activitatea modificantă-inversantă-pe dos întorcătoare, numai răsturnarea a ceea ce își pierde virtutea subminatoare și se sclerozează într-un sistem închis + stagnant, cînd nu se algebrizează iremediabil.

Rescriind «vechile table», *Poeziile* ne spun neîncetat că nu există decît ce se scrie, vorbele zburînd în toate direcțiile, decît acțiunea scripturală a unor textúle care deconstruiesc alte scripturi, revin la sine, se răstoarnă și pe sine, ca și cum «ștergerea lui Dazet»[17] și «corectarea maximelor» ar fi întreprinderi infinite.

ENCOMIONUL PARADOXAL

Cercăm a menaja un drum spre *Poezii I* și *Cînturile lui Maldoror*, nu prea lung, însă cu un ocol prin decadența genului epidictic[18], decadență ce are loc atunci cînd acesta, ajuns artă ostentatorică și exercițiu în sine, laudă orice, mai cu seamă lucruri insignifiante, ridicole ori reprobate.

Vinzenz Buchheit, auctorele unor *Untersuchungen zur Theorie des Genos Epideiktikon von Gorgias bis Aristoteles*[19], m-a persuadat încă o dată, deși nu era nevoie, că acestui gen îmbătrînit îi erau, în cele din urmă, streine impulsul de convicțiune ori obținerea adeziunii ascultătorului la cutare sau cutare teză. Exersîndu-l, lăudînd sau blamînd, anticul orator se lăsa furat de limba frumoasă, de posesiunea ei bărbătească, din care face drăgușul de el, cu vremea, scop în sine: așa se naște moda cauzelor fictive. S-a zis că la temelia acestui curios fenomen au stat exercițiile școlare și spectacolul dat amicilor

veniți să asculte un vorbitor la domiciliu. Așa se întîmplă că discursul epidictic nu se mai desfășoară *ut vincat*, precum în genul deliberativ ori în cela judiciar, *sed ut placeat*[20]. Curînd se caută doar subiecte bune să pună în lumină favorabilă abilitatea discursorului, putința lui grozavă de a broda flaubertian în jurul nimicului sau de a îmbrobodi un motiv anodin cu broboada cea mai neașteptată.

Lui Gorgias i se datorează, între altele, un *Elogiu al Elenei*, al nevestei menelauice seduse de Paris, firește: un elogiu neconsemnat totuși de Diogenes Laertios în *Viețile și doctrinele filosofilor*[21]. Însă istoricii retoricii, alături de Vasile Florescu, au crezut despre Alkidamos că a dat dovezi de maximă iscusință postepidictică, măcar că nu știu precis dacă intenționase să discrediteze moda elogiilor solemne ori numai să libereze arta oratorică de constrîngerile tradiționale... ca să poată exploata și stoarce orice subiect. I se datorează, și lui, mai multe encomioane paradoxale: al morții, al tăunilor, al cheliei, al sării[22]. Fapt e că lauda tăunilor, a păunilor, a prunilor, a șoarecilor, a mușteloi, a cheliei, devine – ceva mai tîrziu – monedă curentă. La bizantini, de pildă, un Nikephor Basilakes s-a celebrizat prin elogiul unui cîine: întoarcere pe dos a apologiilor solemne, desigur; revenire sub chip de farsă a tragicului și sublimului, firește; dar și gest scriptural ca atare, adică autonom, cu numeroase prelungiri către Renaștere și zorii moderni[23]. Dacă în veacul său, al șaisprezecilea, Rabelais, cu *Gargantua și Pantagruel*, își îngăduia un encomion al datoriilor, în secolul al optsprezecilea glorifica Joseph de Maistre rezbelul, calificîndu-l drept divin, și... călăul:

«E om oare? Da: Dumnezeu îl îngăduie în templul său și-l lasă să se roage. Nu e un criminal, cu toate acestea nici o limbă nu consimte să spună, de pildă, că e virtuos, că e cinstit, că e demn de stimă. Nici un elogiu moral nu-i poate conveni; căci toate presupun legături cu oamenii, iar el nu are deloc.

Și totuși, orice măreție, orice putere, orice subordonare se sprijină pe executor; el este oroarea și locul asocierii omenești.

Scoateți din lume acest agent incomprehensibil, tronurile se deteriorează și societatea dispare»[24].

Ar fi păcat să închei acest nu prea lung excurs fără a pomeni un text de cea mai înaltă importanță pentru Salvador Dali, credincios lectore al lui Isidore Ducasse, auctore al celui mai bun portret imaginar al lui Lautréamont și maestru inegalabil al gestului ostentatoriu: această contribuție, datorată lui Loukianos Samosaticul [alături de encomionul parazitului[25]], a fost transpusă, acum un secol și ceva, de E. Talbot pre frîncește. Se cheamă *Elogiul muștei*. Anticul auctore spune aici că, pentru a dovedi inteligența muștei, îi iaște de ajuns să susțină că «ea știe să evite capcanele pe care i le întinde păianjenul, dușmanul ei cel mai crud. Acesta se așează în ambuscadă, dar musca îl vede, îl observă și își deviază avîntul pentru a nu cădea în labele acestei bestii crude. Cu privire la forța și la curajul muștei, nu e cazul să vorbesc eu, însă cel mai sublim dintre poeți, Homer. Acesta, vroind a lăudare pe unul din cei mai mari eroi ai săi, în loc să-l compare cu un leu, cu o panteră sau cu un mistreț, așează hămicia și constanța strădaniilor sale în paralel cu îndrăzneala muștei, și nu zice despre ea că e fudulă, ci viteză»[26]. Precum acest encomion muscal, laudele și glorificările lautréamontiene rezultă de la o aceeași strategie retorică, uzitînd răsturnarea punctului de vedere comun, cu ținta de a produce insolit, de a șoca, de a zgudui sau numai de a înveseli cetitoriul. Vrem să facem patent că *Poezii I* și *Cînturile lui Maldoror*, recitite în asemenea perspectivă, se înscriu în aria decadenței vechiului gen epidictic, gestionar tradițional al laudei și blamului societal, la limita extremă a respectivului gen, acolo unde el explodează, eclatează, se fragmentează zgomotos, ca să se nască heteroclita, carnavalesca și turbionara scriptură a Omului din Montevideo. Scopul scriptorului lautréamontian nu o fi oare, ca al lui Basilakes, de a epata lectorul, de a-l zgîlțîi, de a-l minuna, nu de a-l persuada de ceva, poate doar de verva și agilitatea inversatoare, de darul prin excelență glosolalic: acela de a grăi despre orice, la toate modurile exhibiționismului scriptural? Scopul

manifest, etalat în ultima strofă a Cîntului al șaselea, este de a-l «cretiniza» pe cetitor, ceea ce nu ascunde prea mult intenția adîncă de a-l impresiona prin orice mijloace, de a-l obliga să ia parte la [re?]elaborarea înțelesurilor textuale, de a-i mina inerțiile culturale, de a-l ajuta să fie conștient că nu străbate nepedepsit «mlaștinile dezolate din aceste pagini sumbre și pline de otravă»[27].

Ipoteza epidictică mi se arată foarte seducătoare. Într-adevăr, tactica răsturnărilor multiple, parodice sau nu, asumarea prefăcută a punctului de vedere perimat, uzufructul brutal al funcției conative a mesajului, toate acestea nu țin oare de o șiretenie globală ce, în vechime, era lotul oratorului encomiastic în derivă, adică dedat juițărilor textuale, credincios celui *gai savoir hédoniste*[28] în felul său script/oral?

Apologia discursului liceal

Proprie *Poeziilor I* iaște enunțarea modelelor, subiectelor și temelor susceptibile de a furniza punctul de plecare al unor elogii solemne sau, mai exact, ce vor să fie luate ca atare. Contînd pe scandal și pe surpriză, nu însă ca în *Maldoror*, asemenea enunțare îmbracă cel mai adesea forma unor judecăți critice și de valoare, dar subîntinzîndu-le intenții demolatoare. Capodoperele literaturii franceze sînt, pe acest șantier al scriiturii de inversaj, «discursurile pronunțate cu prilejul distribuirii premiilor în licee și cuvîntările academice». Villemin se vede indicat acilea drept referința supremă și poate că *Poezii III*, dacă Isidore Ducasse le-ar fi încropit, l-ar fi glorificat așa cum or lăudatără matematicile, oceanul, pederaștii sau păduchele în *Cînturile lui Maldoror*: Villemin – enunță el apodicticește – «îi de treizeci de ori mai inteligent decît Eugène Sue și Frédéric Soulier. Prefața sa la *Dicționarul Academiei* va supraviețui morții romanelor lui Walter Scott, lui Fenimore Cooper, și tutulor romanelor posibile și imaginabile.»

Ocol simptomatic al encomionului paradoxal, hiperbola se pluralizează în *Poezii I*, purcede la afirmații fără drept de apel și la judecăți excesive, evaluează peremptoriu o rostire oficială și

de multă vreme compromisă în ochii avangardei culturale. Ceva mai departe, disproporția între rejectabil și promovabil se umflă pînă la năstrușnicie, atunci cînd auctorele, punînd în balanță pe Dumas + Hugo + Balzac, pe de o parte, un elev + un profesor de liceu, pe de alta, tranșează în favoarea cui am ghicit deja: «Prin faptul că un profesor liceal își zice: „De mi s-ar da toate comorile universului, nu aș dori să fi compus romane asemeni celora de Balzac și Dumas", este mai inteligent decît Alexandre Dumas și Balzac. Prin faptul că un elev de liceu s-a convins că nu trebuie să cînte diformitățile fizice și intelectuale, prin asta este mai puternic, mai destoinic, mai deștept decît Victor Hugo, dacă nu ar fi compus decît romane, drame și scrisori.»

Și în *Poezii II* înflorește & strălуce supraestimarea clișeului, a poncifului, a stereotipiilor de gîndirostivietuire, a simțului comun, ba chiar ni se afirmă că un «adevăr banal cuprinde mai mult geniu decît operele unor Dickens, Gustave Aymard, Victor Hugo, Landelle». Ea se întemeiază pe scrutarea omniprezenței discursului moralizant, edificator + enkratic, la care totul poate fi în definitiv redus [și pe care intelectualul akrat, admițînd că există vreunul, îl contrează... de cîte ori are prilejul], ceea ce-l determină pe encomiastul paradoxal să emită că «instruirea tineretului este poate cea mai frumoasă expresiune a datoriei». Că, în urma apologiilor năstrușnice, rostirile moralizatoare și școlare ni se oferă dezgolite, *mises à nu*, făcute de rîsul gurului, îi neimportant pentru moment, singură pasionîndu-ne structura mișcării evaluatoare: nicidecum lectura orbită, și orbitoare, ce va fi deplasat cestiunea *Poeziilor* la un șir de speculațiuni despre bine și rău, la o palinodie cu gust dubios, expresiune a unei morale de cazarmă și de *enfant de coeur*, la un conflict personal, de ordin psi, la o «convertire a unui copil al veacului puțin cam întîrziat»[29]. Acestei lecturi îi substituim una de pune accentul, de data aceasta, pe ceea ce – în acele afirmații, în acele interogații, în acele exclamații – covîrșește cestiunea etică sau individuală propriu-zisă, cît și situația insului scriitoricesc, pentru a sălta dezbaterea la un mai înalt etaj de generalitate, în senzul însuși al

discursului epidictician. Textul *Poeziilor* ne și invită, de altfel, la o astfel de treabă. Cînd Isidore Ducasse murmură că «poezia personală și-a trăit traiul și și-a mîncat mălaiul», știm ce se ascunde sub vocabula «poezie» și ce însemnează a relua «firul indestructibil al poeziei personale»: o indicație auctorială, bine cunoscută exegeților ducassieni [fie ei, ca noi, și de obîrșie getă], ventilează sintagma de «prozaice bucăți», îndepărtate și de poezie și de proză, semn către formulările fragmentare, în legătură cu care vă vom întreține în capitolul următor al cărămizii noastre teziale și/sau doctorale.

Pasagiile despre întîietatea scriiturii transpersonale asupra celeia personale[30] sînt, prin urmare, de recitit ca niște formulări laudative ale acelor legi, principii și cuvinte de ordine în veșmînt de imperativ categoric, sub care Puterea se dă sieși ori celor vizați de ea[31]. Îngăduit ni-i așadar să inferăm că totul nu-i decît un mare joc retoric, deschis oricui, nu unora anume, și că medalia se acordă vervei și ușurinței elogiatoare/blamatoare, nu obiectului vizat epidicticește: nu respingerii oricărei posibilități de contestare a fundamentelor epistemologice, nu necesității de a camufla realitatea, nu avantajelor ignoranței, nu afirmării funcției decorative ori statutului pur cantitativ al poeziei, nu valorizării antiromantice a rațiunii, ca în fraza următoare: «Da, oameni buni, vă ordon să ardeți, pe un vătrai înroșit în foc, rața îndoielii cu buze de vermut, care, împrăștiind, într-o melancolică luptă a binelui cu răul, lacrimi neizvorîte din inimă, face peste tot, fără mașină pneumatică, vid universal.»

Critica paradoxală

Poți parcurge placheta *Poezii I* ca pe o întreprindere de exegeză literară *sui generis*, urmărind același țel ca și discursul blama[lauda]tor: să-l lase pe lectorele intempestiv cu gura căscată. În joc intră o rostire critică, teoretică + teoretizantă, sprijinită pe aceeași strategie argumentativă sumară, pe aceleași postulate, pe aceiași *topoi*, pe aceleași declarații intransigente. Ar fi, puțintel, complementul laudei paradoxale.

Rebus sic stantibus, gestul ducassian – teoretizant, criticos ori exegetic – se încăpățînează în continuare să întoarcă pe dos punctul de vedere general admis sau cauționat de norma intelectuală a epocii. Astfel, judecățile asupra poeziei «au mai multă valoare decît poezia. Sînt filozofia poeziei. Filozofia, astfel înțeleasă, înglobează poezia. Aceasta nu se putea lipsi de poezie. Filozofia se va putea însă lipsi de poezie.» Prolifează monstruos exagerarea, bineînțeles, dar în sensul unei glorificări pe dos, al unei nemăsurate apologii a metalimbajului, a actului critic, a glosatorilor + scoliaștilor + comentatorilor, căci «o bună apreciere a operelor lui Voltaire [adînciți cuvîntul apreciere] îi de preferat acestor opere înseși»: mereu glosa + scolia + comentarul sînt ținute drept superioare originalelor; mereu individualității, originalității, exemplarității, li se opun anonimatul, transpersonalul, colectivul. Această strategie hermeneutică o să conducă, automat și previzibil, la deprecierea auctorilor celebri, plasați printre auctori de mîna a doua, obnubilați cu schepsis printre auctori de mîna a treia. *Medeea* lui Legouvé e, astfel, «preferabilă colecției operelor» unor Byron, Capendu, Zaccone, Félix, Sardou, Goethe, Ravignan, Charles Dinguet, Lacordaire, Gagne, Gaboriau...

Încet-încet, discursul teoretizator se metamorfozează în rostire biografică, fără a înceta să fie năstrușnică, la capătul extrem al epidicticului, etalare și evaluare provocatoare de mărunțișuri, de anecdotică și istorie literară subalternă. Trăsăturile biografice preluate de travaliul ducassian corespund mai întotdeauna imaginii scriitorului enkratic, așa cum o va fi dăltuit ideologia Puterii întru consumul publicului celui larg. Se resimte asta în pasagiul faimos despre «Marile-Capete-Moi». Calificările alese trimit, aici, la o cunoaștere mai degrabă cancanescă a individului scriitural, nu la opurile semnate de el, acestea din urmă folosindu-se doar spre a hrăni biografia de subsol și bîrfologia: de aceea... Chateaubriand «este Mohicanul-Melancolic; Sénancour, Bărbatul-cu-Jupon; Jean-Jacques Rousseau, Socialistul-Cîrîitor; Ann

Radcliffe, Fantoma-Țicnită; Edgar Poe, Mamelucul-Viselor-Alcoolice; Maturin, Unealta-Tenebrelor; George Sand, Hermafroditul-Circumcis; Théophile Gautier, Incomparabilul-Băcan; Leconte, Captivul-Diavolului; Goethe, Sinucigașul-cu-Plînsete; Sainte-Beuve, Sinucigașul-cu-Rîsete; Lamartine, Barza-Lăcrimoasă; Lermontov, Tigrul-ce-Rage; Victor Hugo, Funebrul-Arac-Verde; Mickiewicz, Imitatorul-lui-Satan; Musset, Fantele-fără-Cămașă-Intelectuală; și Byron, Hipopotamul-Junglelor-Infernale»[32].

Imnul de glorificare

Dar discursul elogiator, în *Cînturile lui Maldoror*, este, credem noi, mai ușor de învăluit sub aparența majestuoasă, lirică, directă; îi poți da tîrcoale, mai simplu, dinspre obiectul său, ce nu mai îi reprezentat de alte rostiri, enkratice au ba, ci de clișee, motive, fragmente, unități discrete ale fenomenului literar. S-ar diversifica, el, în vreo trei mari modalități: 1. encomionul simulator al formei epidictice paradigmatice; 2. «imnul de glorificare»; 3. comparația paradoxală.

Întîia modalitate privește strofa a șaptea din Cîntul al doilea și arhetipul hermafroditului. Grozavă stroafă, dragi receptori ai operei lautréamontiene, într-adevăr: îi socotită, în aproape toate istoriile literare, ca una dintre cele mai desăvîrșite bucăți din poezia franceză, ignorîndu-i-se total ori subestimîndu-i-se dimensiunea de capcană textuală, forța inversatoare, maniera de elogiere pișicheră a unui *locus communis* romantic și picat în desuetudine, după o anumită dată, pe tot spațiul euro-atlantic. Or, tonului armonios al primelor fraze, unde se ițesc toate comoditățile descrierii romantice «dezgolite», îi succed pirueta ludică și remarca trivială că Guvernoiu atribuie androginului «o pensie onorabilă, pentru a-l ajuta să uite că, odată, a voit a-l introduce cu forța, fără verificare prealabilă, într-un ospiciu de alienați. El însă folosește numai jumătate din bani; restul îl dă săracilor.»

Ai și patru «imnuri de glorificare» în *Cînturile lui Maldoror*: al oceanului, în Cîntul întîi, strofa 9; al păduchelui, în Cîntul al doilea, strofa 9; al matematicilor, în Cîntul al doilea, strofa 10; al pederaștilor, în Cîntul al cincilea, strofa 5. Toate sînt construite pe antiteza dintre obiectul lăudării paradoxale și ciolovec sau omenire, înconotați negativ; toate fac larg uzaj de funcția invocantă a limbagiului, subîntinsă de pulsiunea cu același nume, cele mai invocante adeverindu-se stroafele oceanului și matematicilor, cele mai puțin invocante, ale păduchelui și poponauților, heteroclite cît încape, dac-ar fi să grăim limba retoricii, sau țintind la «efect de heteroclit», dac-am trece pe idiolectul lui Claude Bouché.

Sintagma însăși de «imn de glorificare» aparține metalimbajului lautréamontian. Și încă ceva: toate cele patru bucăți de bravură postepidictică invocă liric, maiestuos, obiectul encomiastic, în toate decelîndu-se însă incongruități și schimbări de registru oratoric, simptomatice pentru acea ilaritate a seriozității proprie apologiei și/sau blamului năstrușnic, adică paradoxal[33].

Comparația scandaloasă

Mulți vor fi mirosit deja «oglinda» *Cînturilor lui Maldoror* în metabola comparantă. Firește că și ea participă, grație structurii sale neobișnuite, la «cretinizarea», la minunarea, la zguduirea și, spre final, la trezirea cetitoriului întru condiția literaturii celei în-nouătoare.

Lautréamont consacră regimul comparației ca efort infatigabil în *Cînturile lui Maldoror*: ea este viclenia prin care metafora străbate în toate direcțiile cîmpul nesfîrșit defrișabil al acestei scrieri. În devianța ei, în irupția ei subversivă, prelungește opera de inversaj scriptural, deschide și închide textul, terminînd prin a-și institui economia și legile-i proprii[34].

Cărțile de specialitate grăiesc adesea că, într-o comparație canonică, termenul comparat, ținînd de orizontul rostirii noastre pe cale de alcătuire, prezintă o zonă de obscuritate, iar noi încercăm, chipurile, s-o luminăm în felul cel mai avantagios, vînînd

comparanții necesari unde putem ori, mai precis, unde ne-o îngăduiește canonul adoptat. Or, comparația lautréamontiană oscilează, scumpa de ea, între uzanță populară, transparentă + utilitară, fără intensitate, fără putere sugestivă, și o folosință «absurdă», cu impertinență maximală, pe care lectorul îi tentat s-o ocolească, într-atît îi sporește perplexitatea. Avea-vom, dară, la extremități maldororiene, comparația clișeiformă față cu neuitabilul șir «frumos ca...»; la mijloc: poate comparația cu comparanți multipli, anchetată de Ann Scott, ce-și adastă încă exegetul.

De comparația clișeiformă nu vom grăi prea mult în acest lunguț subcapitol. Nici nu nădăjduim s-o facem la vreo altă ocazie. «Gol pușcă», «lustruit ca o carapace», «înalt ca un turn», și altele din aceeași făină metabolică, nu impresionează ca atare, ci în neașteptatul context al ocurenței lor. Stupefiază ceva mai mult Lautréamont cînd redă vocabulei noastre funcția comparantă, indicînd metatextual procesul și rezultatul, compararea și comparația[35]. Ce importă, de obicei, la el? Să ne dezorienteze, să ne rătăcească, să ne poticnească, să ne scuture: textu-i își consfințește aici, în accepție saussuriană, arbitrariul, libertatea și forța fabricatoare, cînd nu aruncă în aer limitările normante ale figurii, încetățenind prin ukaz auctorios șiretlicul inversajului și al întoarcerii pe dos, aliat de bază al comparației scandaloase:

«Trebuie să fii puternic: pentru că ai o figură mai mult decît umană, tristă ca universul, *frumoasă ca sinuciderea*» [*Cînturile lui Maldoror*: I, 3]. «O serie întreagă de păsări rapace, iubitoare de carnea celuilalt și apărătoare ale utilității urmăririi, *frumoase cît scheletele ce exfoliază panocoși în Arkansas*, zboară în jurul frunții tale ca niște servitori supuși și plăcuți» [*ibidem*: IV, 4]. «Dacă cineva o să vadă un asin mîncînd o smochină ori o smochină halind un asin – cele două situații nu se ivesc frecvent decît, poate, în poezie –, fiți siguri că după ce va fi cugetat două sau trei minute, pentru a ști ce conduită să adopte, va părăsi cărarea virtuții *și se va porni să rîdă ca un cocoș!*» [*ibidem*: IV, 2].

În Cîntul al cincilea și, mai cu seamă, în Cîntul al șaselea, derapajul îi maximal, metamorfozele vin una după alta și... atrag mașina lautréamontiană în hora acelor împerecheri fără precedent, a căror natură ciudată survine de la distanța, ireductibilă, dintre cei doi termeni ai figurii, aduși naivamente la întîlnire ca și cum ar emana din același holon:

«Uliul virginez, *frumos ca un memoriu despre curba descrisă de un cîine alergînd după stăpînul său*, dispăru printre crăpăturile unei mînăstiri în ruinuri» [*Cînturile lui Maldoror*: V, 2]. «*Vulturul de miei, frumos ca legea dezvoltării pieptului la adulții a căror propensiune la creștere nu este proporțională cu cantitatea de molecule asimilată de organismul lor*, se pierdu în straturile înalte ale atmosferei» [*ibidem*]. «Scarabeul, *frumos ca tremurul mîinilor în alcoolism*, dispărea la orizont» [*ibidem*]. «*Îmi par frumos! frumos ca viciul de conformație congenital al organelor sexuale bărbătești, constînd în scurtimea relativă a canalului uretrei și în diviziunea sau absența peretelui său inferior, așa încît acest canal se deschide la o distanță variabilă de vîrf și deasupra penisului; sau și ca această caronculă cărnoasă, de formă conică, înălțată pe baza superioară a ciocului curcii; sau, mai degrabă, ca adevărul ce urmează: „Sistemul gamelor, modurilor și al înlănțuirii lor armonioase nu se sprijină pe legi naturale invariabile, ci este, dimpotrivă, urmarea principiilor estetice variabile, care s-au modificat o dată cu dezvoltarea progresivă a omenirii și care or să se mai modifice“; și, mai ales, ca o corvetă cuirasată cu turele*» [*ibidem*: VI, 6].

Iată cum la capăt de investigație, pricepem că textul lautréamontian nu dezgroapă analogii noi, ci le instituie contra rațiunii și prejudecăților de moment, impunîndu-le prin violență cetiturii, nu neglijează comentariul comparației asupra ei înseși, nici coordonarea înlăuntrul secvenței de comparanți, nici semnele de exclamație cu funcție autoreferențială, nici șotia inversantă, nici jetul parodic[36]. Urmarea efectivă – și afectivă – a acestui soi de strădanie comparatoare, în ruptură cu exigența canonică de asemănare preexistentă din real ori din limbagiu, îi, după nivelul

epidictic și inițiatic al sărmanului lector, mistificarea, consternarea și, mai tîrziu, de vrea Hermes, divinul patron al hermeneuților, accesul la un nou mod scriptulectural, cu puternic damf postmodern, dacă nu postistoricist[37].

SCRIITURA TURBIONARĂ ȘI SCRIITURA FRAGMENTARĂ

Pentru a explicita mersul scriiturii sale, pentru a semnala că *Les Chants de Maldoror* sînt cu adevărat un *work in progress*, este meșterită de către scriptorul lautréamontian o comparație între zborul unui stol de sturni, a cărui descriere se împrumută dintr-o enciclopedie a științelor naturii, și înlănțuirea-dezlănțuirea unităților textouante: cînturi, stroafe, paragrafe, fraze, teme, etc. Fiindcă zborul respectivului stol iaște controlat de cele două forțe decelate în *boustrophedon* și în mișcarea aratului[38], din moment ce instinctul silește păsările să se apropie mereu de Centru, de Unul, în timp ce rapiditatea deplasării le împinge fără încetare spre extremități, incitîndu-le să iasă din cercul unității și al identității[39]. Păsările «ascultă de glasul instinctului, iar instinctul le obligă să se apropie mereu de centrul plutonului, în vreme ce repeziciunea zborului le antrenează neîncetat dincolo; așa încît mulțimea asta de sturni, adunați de o tendință comună către același punct magnetic, plecînd și venind fără întrerupere, circulînd și încrucișîndu-se în toate direcțiile, compune un soi de vîrtej foarte agitat, a cărui masă întreagă, fără să urmeze o direcție precisă, pare să aibă o mișcare generală de evoluție în jurul ei înseși, rezultînd din mișcările particulare de circulație proprii fiecăreia din părțile sale, și în care centrul, tinzînd perpetuu să se dezvolte, dar mereu presat, respins de efortul contrar al liniilor înconjurătoare și apăsătoare asupra lui, este constant mai dens decît oricare dintre linii, care sînt cu atît mai compacte cu cît se apropie mai mult de centru» [*Cînturile lui Maldoror*: VI, 1]. Cetitoriul însuși invitat este, apoi, să dea atenție înțelesului acestei grefe textuale constituite de fragmen-

tul șterpelit Enciclopediei Doctorului Chenu, furtului, celui *vol* cu două accepții – *larcin* + *déplacement* – de smulgere din orizontul propriului ființial: «Tu, la fel, nu te lăsa impresionat de modul bizar în care îmi cînt stroafele» [*ibidem*].

Precitata zugrăvire a stolului îmi arată cînturile, stroafele, paragrafele, frazele, temele și motivele lautréamontiene așa cum sînt, așa cum vor să fie: un turbion, un vîrtej în mers[40]. Mișcarea centripetă face semn, aici, și textul mi-o sugerează deslușit, către instinctul de conservare, carele nu-i decît un alt aspect al nostalgiei originilor, al tentației Unității și Cărții, ale acestor pseudonime pentru Unul plotinian. Deplasarea spre extremități indică mișcarea spre cultură, apoi – cînd cultura ajunge aculturație, hedonism de masă și mesagiu publicitar – spre textuanță, spre structurile descentrate, întru scriitura de fragment, unde nemica nu se ancorează în vreun absolut, în vreun centru, în vreun semnificant transcendental[41]. Iar ceea ce semnalizează Lautréamont cu învîrtejirea zburătoarelor păsărești ar fi tocmai lupta dată de scriilectură împotriva ispitei centripete, propensiunea sa centrifugă, «deplasarea sa spre roșu». Poate că nu este un mărunțiș faptul că descrierea stolului e subtilizată unei enciclopedii, unui text eminamente vertiginos și în care domnesc discontinuul, turbionul cultural + absența de centru. Asemeni enciclopediilor, asemeni dicționarului, aidoma oricărei structuri descentrate, *Cînturile lui Maldoror* par să aspire la acefalitate, refuzînd popasul în imobilitatea senzului determinabil, probabil, unic + ultim.

Ar trebui, credem noi, să inventariem, din acest punct de vedere, toate figurile lautréamontiene în stare să coroboreze această lectură: zboruri-furturi, lupte, pedepse, deplasări, elipse, triunghiuri, parabole, prăștii, rotații, coame smulse, giratiuni de tot felul, violențe narcisice, alternarea povestirii cu digresiunea, a comentariului poetician cu acela naratorial, statutul indecidabil al opului nemaispăimind în momentul de față pre nimeni. În strofa 1 a Cîntului întîi avem zborul stolului de cocori, cu trimitere la *Divina Commedia*; în Cîntul al patrulea, strofa 8, scalparea lui Falmer, al cărui trup, «lansat de forța centrifugă,

s-a dus să se ciocnească de trunchiul unui stejar»; în strofa ultimă a Cîntului al șaselea, «corsarul cu păr de aur» supune unei operații similare – dar mai complicate, mai rafinate, mai comentate – corpul lui Mervyn, proiectat finalmente în partea superioară a Panteonului hexagonal. De fapt, în toate stroafele vom fi aflat cîte ceva și nu ne-am putut plînge că șomăm sub unghi heuristic.

Simbolicamente, aceste învîrtejiri, aceste turbionări multilaterale, aceste jocuri, aceste mișcări de dans, de deplasare anevoioasă în spațiu ori de lansare – nu uită să ne avertizeze Zweig și Blanchot – trădează narcisismul, sînt narcisismul, pentru că integrează eliptic, neîncetat, fragmente de [i]realități textuale extrinseci, praștia lautréamontiană înlănțuind, înainte de a se dezlănțui, toate imaginile, toate frînturile, toate colajele, toate...

În sfîrșit, ar mai fi de lămurit relația scriiturii turbionare cu *deus ludens*, cu *homo ludens* și, în genere, cu jocul: mai ales cu jocurile de vertij, centrate pe pierderea stabilității percepției, botezate de Roger Caillois *ilinx*, ceea ce se întîmplă să fie tocmai numele grecesc, în Dicționarul lui Bailly, al... turbionului[42]!

***

Cum stăm, din punctul nostru de vedere, ca exegeți ai scriiturilor turbionară și fragmentară, cu Isidore Ducasse și *Poeziile*, cu Lautréamont și *Cînturile lui Maldoror*? Stăm bine, cum altfel? Îndată se va vedea că așa este, căci...

...ne aducem aminte că Isidore Ducasse, în scrisoarea din 21 februarie 1870 către Verboeckhoven, proclamă anume dorință de ruptură ce merită inspectată cu mai multă îndrăzneală. «Știți, zice el, mi-am renegat trecutul. Nu mai cînt decît speranța; însă, pentru asta, trebuie să atac întîi îndoiala acestui veac [melancolii, triști, dureri, disperări, nechezături lugubre, răutăți artificiale, blesteme caraghioase etc., etc.]. Într-o lucrare pe care i-o voi duce lui Lacroix pe la începutul lui martie, mă dau la cele mai frumoase poezii de Lamartine, de Victor Hugo, de Alfred de

Musset, de Byron și de Baudelaire, și le corectez în senzul speranței, indicînd cum ar fi trebuit să se facă. Aici, corectez și șase bucăți mai proaste din afurisita mea de cărțulie.» Și, la drept vorbind, ce se întîmplă? Isidore Ducasse nu a corectat vreodată «cele mai frumoase poezii», nici cele șase bucăți problematice din cartea anterioară a *Cînturilor lui Maldoror*: cel puțin nu a făcut-o la modul foarte patent. Cu toate acestea, în scrisoarea din 12 martie 1870 către bancherul Darasse, răsare termenul de «prefață», explicitat ca vehiculator al intenției ferme de a relua relațiile cu bunul simț apoftegmatic al unor Corneille & Racine. «Volumul meu, declară el, nu va fi gata decît peste patru sau cinci luni. Însă, pînă atunci, aș vrea să-i trimit tatălui meu prefața, cuprinzînd 60 de pagini, tipărită la Dl. Lemerre. Va vedea astfel că lucrez și-mi va trimite suma totală pentru opul de publicat mai tîrziu.» Și așa, după ce și-a vestit reinstalarea în șirul bunului simț clasic, racordul la unitatea racino-corneliană, începe să-i inverseze-răstoarne-întoarcă pe Pascal, La Bruyère, La Rochefoucauld și Vauvenargues, cu osebire în *Poezii II*. Mai avem dreptul, în asemenea circumstanțe, să luăm *Poeziile* drept «prefață la o carte viitoare»? Iar «cartea viitoare» în ce senz neblanchotian o iau: operă ce mereu se sustrage și pe care mereu o preced prefețele, aceste «publicații permanente»?

Așa cum nu a mai dat urmare ideii de a publica o lucrare la editorul Lacroix, a părăsit Isidore Ducasse și proiectul de prefață la Lemerre, tipărirea *Poeziilor* încredințînd-o imprimeriei Balitout, Questroy & Cie. Totuși, această operă nu are vreo legătură verosimilă cu proiectele precedente: nu «corectează» poeme de Lamartine, Byron, Hugo sau Musset, ci meditațiile pascaliene, maximele rochefoucauldiene, labruyèresti și vauvenarguesiene. În fine, nu vedem prea bine de ce am considera, ca suprarealiștii și în optica mitologiei lor lautréamontofile, *Poeziile* drept «prefață la o carte viitoare», cînd ar fi vorba mai degrabă, în termeni ducassieni, de o «publicație permanentă» a unor «prozaice bucăți» pe care auctorele urmărește să le scrie «în cursul vremurilor»[43]. De aceea singura ipoteză dignă de ceva

interes hi-va pentru noi aia de veade în *Poezii* fragmente desperecheate, neterminate, dar parcurse, ici și colo, de freamătul sistemului, al «cărții viitoare», la care inevitabilmente nu răzbesc.

***

Ce hram poartă fragmentul? Dar fragmentul romantic, precursor german al scriiturii fragmentare?

Vasile Voia, și nu numai, fi-va-ne călăuză parțială în istoria problemei[44], întrucît e necesară o coborîre pînă la Novalis și frații Schlegel. Căci, la 1797, Friedrich Schlegel publica, în *Lyceum der schönen Künste*, întîiele sale fragmente și, așa, propunea lumii occidentale o nouă modalitate literară, resimțită de prima generație romantică germană drept formula sa de afirmare cea mai puternică. Prilejul și modelul fură ivirea, în 1797, a *Maximelor și meditațiilor, caracterelor și anecdotelor* chamfortiene, traduse imediat și în nemțește: sînt, poate, zorii mirabili ai nașterii fragmentului romantic, operă de artă perfectă în – și prin – sine, «ca un arici». El va înlocui aforismul, drag Epocii Luminilor, ce vizase problematica morală a naturii umane într-o expresie lapidară, sprijinită pe o construcție simetrică și coerență logică de tip entimematic. Însă, la limită, nici fragmentul romantic nici actuala scriitură fragmentară nu se vor fi acomodat prea bine cu forma aforistică. Și iată de ce. «Aforismul este puterea ce mărginește, ce închide. Formă ce este în formă de orizont, propriul său orizont. Prin asta vedem partea sa atrăgătoare, mereu retrasă în ea însăși, cu ceva sumbru, concentrat, de o violență obscură ce o face să semene crimei sadiene – opusă total maximei, această sentență pentru uzajul lumii bune și șlefuită pînă la a deveni lapidară, în vreme ce aforismul îi tot atît de nesociabil ca un bolovan [dar un bolovan de origină misterioasă, un grav meteor căruia, o dată căzut, i-ar plăcea să se volatilizeze]. Rostire unică, solitară, fragmentată, însă, cu titlu de fragment, deja completă, întreagă, în această fărîmițare, fărîmă ce nu trimite la vreun lucru sfărîmat, revelînd astfel

exigența fragmentară care este de asemenea natură că forma aforistică nu ar putea să-i convină»[45].

În fragmentul romantic, schlegelian sau novalisian[46], se concentrează, se condensează idei, gînderne, iluminări geniale, fulguraţii, momente de inspiraţie, asociaţii diverse, corespondenţe neaşteptate, un maximum de gîndirostivieţuire într-un minimum de spaţiu scriptural, indiferent de claritate şi contradicţii[47]. Plus de asta, forma fragmentată, în ochii lui Friedrich Schlegel, nu cunoaşte inconvenientele sistemului, încheiat, repliat în el însuşi. Nefiind productul inteligenţei schematizante, ci fructul inspiraţiei momentane, fragmentele se dovedesc notaţii mai mult sau mai puţin exacte ale firului discontinuu de intuiţii geniale, incarnează o clipă fugace din fluxul haotic al vieţii interioare şi nu sînt accesibile decît cunoaşterii imediate[48]: ca într-un labirint, unde spiritul se rătăceşte ca să slăbească regula, să se instaleze cheful transgresor, să triumfe paradoxiile. Pentru Novalis însă, fragmentului i se recunoaşte statut de prefaţă la o cunoaştere viitoare. Fragmentele au, în concepţia sa, un caracter de tranzienţă, fiind seminţe literare ori filozofice, dintre care multe, cu vremea, se adeverează nefecunde, neviabile, obsolete; ţin de o propedeutică la o cunoaştere ulterioară; sînt exerciţii prealabile, efemere, dar revoluţionatoare; principiul lor îi nedesăvîrşirea. Izomorfe cu monologul ce are loc *in interiori homine*, unde sălăşluieşte adevărul romantic [înainte ca să devină peisagiul o stare sufletească], lectura nu are decît să le desăvîrşească.

Într-adevăr, lectura, ea, descoperă în omul romantic ceva mai profund decît omul: pulsiunea vorbitoare, glasul narativic, vagul sufletesc, exigenţa fragmentară, primordială, strigătul primal, originar, fundamental. Pentru romanticii din stirpea novalisiană, forma exterioară a fragmentului perdurează ca semn al raportului neîntrerupt cu «depărtarea lăuntrică», măcar că, la auctorele lui *Heinrich von Ofterdingen*, bucăţile au deseori tendinţa să se amplifice în tractate şi să refacă puntea cu investigaţiile filozofice[49]. Obligat să aleagă între sistem şi frag-

ment, Novalis ar fi recurs totuși la paradoxalul *System der Systemlosigkeit*, la sistemul absenței de sistem, la sistemul apt să ocolească finitul și îngustimea sistemelor, dar și acuza de injustiție și anarhie, sistem al pluralității, al deschiderii infinite, compas al libertății, neformal, nematerial, haosmotic. Precum la Schlegel, bucățile novalisiene formează un întreg, însă nu o totalitate solidă, statică, închisă, căci «a avea sistem, iată ce îi mortal pentru spirit; a nu avea, iată ce de asemeni îi mortal. De unde necesitatea de a susține, pieptănîndu-le, amândouă exigențele»[50]. Ceea ce deloc nu însemnează că fragmentaritatea ar purta marca unei ferme coerențe; de unde și minunea că fragmentul, «ca fragment, tinde să dizolve totalitatea pe care o presupune și pe care o împinge spre disoluție, de unde, la drept vorbind, nu se formează, căreia i se expune pentru ca, dispărînd și, o dată cu el, retrăgîndu-se orice identitate, să se mențină ca energie de dispariție, energie repetitivă, limită a infinitului mortal, operă a absenței de operă [pentru a-l respune și a-l tăcea respunîndu-l]. Așa că impostura Sistemului – Sistem înălțat de ironie la un absolut de absolut – este pentru Sistem un mod de a se mai impune încă o dată prin discreditarea cu care îl creditează exigența fragmentară»[51].

***

Spre a da seama bărbătește și de alt model ce ar putea să in-formeze ducassienele *Poezii*, trebuie să reamintim exigentului lector, oricît de fugar, apropierea joussiană de formulism. Ea ne-ar ajuta, eventualmente, să limpezim relația lui Isidore Ducasse cu propoziționalul, cu apoftegmaticul, cu sentențiosul, cu fragmentarul [novalisian, schlegelian, nietzschean ori blanchotian], cu prefața ce mereu precede, vestindu-le, cartea viitoare, totalitatea, sistematicitatea, și mereu nu le atinge, scopul ei ocult părînd mai degrabă acela de a le cobîlți. Așadar + deci + prin urmare...

...relevă insistent apologetul stilului oral că guralivitatea este, în principal, de esență formulară, cam cît vorbitura. Pe bune, «formulele stilului oral formular sînt reușita lingvistică genială și definitivă a sute și poate mii de generații. Aceste generații succesive s-au chinuit zilnic să-și forjeze unelte verbale, total utilitare, în vederea exprimării societale și a transmisiei tradiționale a științei lor, a întregii științe din mediul lor etnic. Fiecare individ, bărbat ori femeie, din acest mediu etnic îi așadar zilnic antrenat, de anturajul său și încă din copilărie, întru memorarea și ventilarea formulelor tradiționale. Pe urmă, în funcție de aptitudinile-i mai mari sau mai mici, se antrenează el însuși întru asamblări personale ale acestor formule etnice»[52]. Așa că ducassienele *Poezii* nu pot să nu ne apară, sub acest nou ecleraj al depărtării, drept asamblări, scrise în accepție joussiană, deși le subtinde intenționalitatea inversatorie, pe dos întorcătoare. Asemeni mediilor culturii orale, aidoma «oraturii», ele propun spiritului descătușat o opoziție: între formula propozițională și cuvînt, dat fiind că în lumea etnică a vorbiturii [și – de ce nu? – în salonul cu rafinament prerevoluționar, în cafenelele frecventate de Nepotul lui Rameau ori în clasele de retorică ale liceelor din Tarbes și Pau – unde se va fi instruit auctorele *Cînturilor lui Maldoror*], nu cuvîntul este unitatea de măsură a expresiei, ci formula, mai cu seamă propozițională. «Acolo, toată lumea improvizează, mai mult sau mai puțin genial, cu aceleași formule tradiționale, așa cum la noi toată lumea improvizează, mai mult ori mai puțin genial, cu vocabule»[53]. Al doilea mod de improvizare, oricît de subtil ar fi el în societățile decadente, nu iaște superior primului, Vergiliu nu e superior, chiar înromânizat de Nicolae Ionel, bunului Homer. Acesta, fiindcă veni vorba, «îi mereu formular, iar Vergilius, care nu este, ne-a fost întotdeauna savant explicat ca inferior lui Homer»[54].

Fragmentarul, formularul, oralul, ele, se adeveresc apropiate și de gestemele corporalității. Din lene, din comoditate ori

din vreun alt motiv obscur, omul a redus limbajul întregului său trup la cel guraliv. Pre limbă joussiană însă nu ajunge să afirmi că acțiunea însăși este un limbagiu: ar mai trebui adăugat că vorbirea este un gest și că ai o gramatică umană ce transcende particularitățile etnice, o gramatică a bilateralității, posedînd ciolovecul două picioare, două mîini, două fese, doi umeri, doi sîni, două testicule, devoalîndu-se ca *un être à deux battants*, o ființă cu două canaturi. Cît despre paralelismele muabile în care diferiți stilisticieni și lingviști structuraliști – de la Moscova, de la Praga, de la Paris, de la Chicago – cred că pot depista forța și funcția poetică, nu ar fi ele altceva decît balansul unei fraze ce adoptă mișcarea naturală a corpului.

***

Poeziile neagă, se neagă, se reneagă, se re-reneagă și refuză sistematizarea. Discontinue, spații frînte, inversante, distorsionante, ele persistă în formule propoziționale, în maxime juxtapuse, bilaterale [în senz topologic și tropologic]: răstoarnă formule vechi, le dezasamblează, le reasamblează și le dau, astfel, o nouă șansă de supraviețuire culturalnică. Dar paradigma ale cărei trăsături majore Isidore Ducasse se forța să le pună la vedere, să le regrupeze și recontextualizeze pentru ca, regrupîndu-le și recontextualizîndu-le, să-și ordoneze experiența și praxa scripturală, această paradigmă n-o putem imagina din cutare sau cutare formulare incompletă, deoarece *Poeziile*, la primă vedere, au aerul unui șantier: al unei compilații de bucăți cu tipologii dispersate, ansamblu neînchegat de pietre în așteptarea unui edificiu mereu neterminat, însă care nu-i exclus să-și fi visat finițiunea structurală[55]. Pierssens crede că, dacă s-ar condensa trăsăturile constituante ale schemei epistemice de care ține Isidore Ducasse, s-ar obține aproape maxima că nu există un alt «bun obiect teoretic decît obiectul constituit din elemente ireductibile, alcătuit cu reguli formatoare de axiome, de teoreme, și cu o logică generativă»[56]. Or, această logică generativă îi, pen-

tru noi, circumscrisă de operația inversatoare, pe dos întorcătoare, mai importantă, firește, decît materialele pe care se exersează, deși e tentant uneori, în exegeza *Poeziilor*, să nu neglijezi dimensiunea asertivă a propozițiunilor formulare în favoarea operației de transformare, de trans-formulare. Cu siguranță că unele aserțiuni ducassiene i-or emoționatără pînă la Dumnezeu – pardon: pînă la semnificantul transcendental – pe semioticienii dornici să ajungă la geometrizarea, la producerea rațională a discursului, la totala înstăpînire asupra limbii și textului: «Știința întreprinsă de mine este o știință distinctă de poezie... Mă străduiesc să-i descopăr sursa.» «Fenomenul trece. Eu caut legea.» «Pentru a cunoaște lucrurile, nu e nevoie să le cauți la amănunt. Cum acesta este finit, cunoștințele noastre rămîn solide.»

Altele i-ar face să jubileze îndelung pe epistemologi și pe logicieni, cînd ar afla, din *Poezii I*, că structura epistemică poate emerge, pentru Isidore Ducasse, investită cu atributele unicei forme doritoare să unească logica strictă și limba naturală, îmbrățișînd cu fervoare idealul laplacian: «Va prima răceala maximei».

Înțelegem acum și de ce uzajul maximei îi crucial pentru afirmarea adevărului, pentru, mai exact, suscitarea efectului aletic. Maxima, ea, nu purcede prin aproximări, prin tatonări, prin încercări, prin erori inevitabile, procesual și diferențial: departe de a fi o vaganță, ea țîșnește în elementul aletic; este modul de a se spune – ca formă pură – al adevărului[57]: «Maxima nu are nevoie de ea însăși pentru a se autentifica. Un raționament exige un alt raționament. Maxima este o lege ce închide în ea un ansamblu de raționamente. Un raționament se completează pe măsură ce se apropie de maximă. Devenit maximă, perfecțiunea-i rejectează dovezile metamorfozei sale.»

*
* *

Ne-ar mai rămîne de argumentat, acum, că o dată consumat «eșecul» *Cînturilor lui Maldoror*, după descoperirea neputinței de a crea sistemul perfect, absolut, al cărui centru să hie lautréa-

montianul și narcisicul «eu», îi mai rămînea lui Isidore Ducasse o coardă la arc, o viclenie, o strategie retorică: putea, cu armele pe care le cunoștea foarte bine – acelea ale limbagiului tradițional –, să anihileze centrul, să-l descentreze, să-și arunce în aer universul, să faciliteze jocul liber al elementelor în sistemul plesnit, în structura descentrată.

Căci Lautréamont va fi fost, într-o amplă măsură, cavaler al Sistemului[58], al unui sistem foarte curios, vertiginos, turbionar, gata în orice moment să se fărîmițeze sub impactul forțelor centrifugare. În *Poezii*, acolo, revine în chip de cavaler al «Banalității Camusiene», al formularului, al scriiturii de fragment, al deteritorializării deleuziene, al rostirii plurale ce nu se lasă totalizată sau înglobată; acolo, se abandonează încă o dată limbajului ca să creeze o lume conformă cu propria sa voință de putere scripturală, voință ce nu s-a schimbat în trecerea de la *Cînturile lui Maldoror* la *Poezii*, doar că poartă alt semn, antisistematic, semnul acelui *System der Systemlosigkeit* de care vorbirăm mai la deal[59]. Setea de sistem se mai regăsește, ici și colo, în scrisorile citate, dar în *Poezii* e mai tare ura împotriva Unului și a înțelesului unic: aceștia mijesc numai la orizontul mișcător al prefețelor, dedicațiilor, «publicațiilor permanente».

Textul însuși al *Poeziilor*, prin extrema sa «banalitate» și excesivul său «bun simț», simulează că vrea să se conformeze unei scriituri elaborate «de toți. Nu de unul singur»: aceea a proverbelor, dictoanelor, aforismelor populare sau clasice, a sentențelor imemoriale, a discursurilor gagademice și de la distribuirea premiilor școlare, unde nu ai eu atotputernic, ci transpersonalitate și joc slobod al elementelor. Dacă punem între paranteze operația inversajului, rămîn paremiologicul, antinarcisicul, logica elementară, bunele sentimente, flecăreala – numită de Heidegger *das Gerede* în *Sein und Zeit*. Scriptorul ducassian reconstruiește, așa cum încercase anterior să o facă în *Cînturile lui Maldoror* ipostaza sa lautréamontiană. Limbagiul său devine, acuma, transparent, eficac, însă actul său e deschis: se pot reasambla la nesfîrșit fragmente anterioare; se pot inver-

sa *ad infinitum* meditațiile, maximele, sentențele, adagiile, aforismele, fragmentele altora.

Dacă, în *Cînturile lui Maldoror*, scriptorul narcisic și zweigian nu și-a putut înălța imagina la înălțimea sistemului, el va edifica în *Poezii* o lume pe măsura decepției sale: dispersată, dezorientată, eclatată, făcînd cu ochiul în toate direcțiile, fără centru sau, mai bine zis, al cărei centru se află peste tot și nicăirea. Și cetitoriului i va întinde o capcană cu titlul: în loc de poe[ze]me îi oferă ceva asemănător cu aforismele, cu maximele, cu sentențele, dar acest ceva nicidecum nu s-ar putea plasa sub intitulanța *Maxime, sentențe & meditații*[60], măcar că «efectul maximesc» nu e neglijabil, fiindcă maxima însemnează formulare sentențială a unui șir de judecăți, iar un raționament dă impresia perfecțiunii abia cînd se apropie maximal de rostirea maximizată[61]. Știm și de ce. O știa și Isidore Ducasse: pentru că, în conștiința culturală a lectorului, perfecțiunea sentențioasă nu mai are nevoie să etaleze fazele procesului cognitiv, etapele anevoioasei metaforfoze. Mentalitățile, sub chipul habitudinilor intelectuale, l-or instruitără pe cetitor că o idee învesmîntată aforistic, adagial sau apoftegmatic, nu se respinge fără urmări, ceea ce-l incită pe Isidore Ducasse să propună afirmații contrare în interiorul aceluiași spațiu literar, *Poezii I* ori *Poezii II*, fără ca forța perlocuționară a ziselor, necesarul dar imprevizibilul lor impact, să sufere prea mult; de pildă: «Reglatorul sufletului nu este reglatorul unui suflet. Reglatorul unui suflet este reglatorul sufletului cînd aceste două specii sînt destul de confundate pentru a putea afirma că un reglator nu este o reglatoare decît în închipuirea unui nebun ce glumește.»

Avînd aceeași structură cu maxima, aforismul ducassian, dacă totuși există, învinge problematica închiderii enunțului, ordinea numerică nefiind în *Poezii* o ordine privilegiată, «care ar trebui să încheie șirul. Această ordine este prin natura sa neterminată, se prelungește la infinit, nu ar putea constitui o ordine veritabilă, nici închide un enunț. Este așadar contradictorie cu secvența ordonată, necesară și închisă a unei cărți, și contradicția

asta îi ireductibilă»[62]. Iar Norman O. Brown nu s-ar supăra dacă aș zice despre fragmentarismul ducassian că este, blakeian exprimîndu-ne, «exagerare, extravaganță a limbajului, drumul excesului care ne conduce la palatul înțelepciunii», «forma adevărului dement, forma dionisiacă»[63]. De altfel, cînd Jupiter ori Apollo ar regenta Sistemul, prin definiție heliolatru, Scriitura fragmentară nu s-ar putea lăsa tutelată decît de scandalul gîndirii cel oximoronic, de zeul beat, de zeul nebun, de Dionysos[64].

În plus, *Poeziile*, cum nu se prezintă la interval ca o simplă răsturnare a intenționalității ce subîntinde *Cînturile lui Maldoror*, le vedem și ca o urmare logică a întreprinderii anterioare. Dezvoltarea din ce în ce mai sacadată – accelerată, sincopată – a Cîntului al șaselea îndruma, natural de tot, la morcelare textuală și jeturi aforistice. «Cîntul» însuși era, în Evul Mediu, oral, circular, colectiv[65]. Isidore al nostru se va fi înhămat, prin urmare și virilmente, la sarcina urgentă de a învinge rezistențele, capcanele și inerțiile culturale din textul scris, carele, prin chiar natura sa, este linear [cel puțin în viziunea logocentrică a Occidentului][66], continuu, repetitiv și identificator, la unitate reducător, foarte constrîngător: de a surmonta inerțiile textului scris și a reinstitui exuberanța jocului suprem al creativității, cînd bietul condeier funcționează, măcar o vreme, ca *deus ludens*.

A ȘAPTEA SCRISOARE A CONTELUI DE LAUTRÉAMONT

Deceniul trecut aducea nițcai senzație în lumea lautréamontienilor și isca noi valuri în balta maldororiană. Ce se întîmplase de fapt?

De fapt, pînă nu demult, se cunoșteau doar șase scrisori ale lui Isidore Ducasse, mai accesibil literaților sub pseudonimica deghizare a Contelui de Lautréamont [1846-1870]. Trei sînt adresate lui Verboeckhoven, asociatul editorului și librarului Lacroix, pe 23 + 27 octombrie 1869 și pe 21 februarie 1870.

Originalele lor au fost legate de Armand în exemplarul lui Poulet-Malassis achiziționat de Jacques Doucet pentru biblioteca sa de raritați. Ediția Genonceaux din *Cînturile lui Maldoror* a mai exhibat două epistole în 1890, adresate bancherului Darasse, transmițător cătră junul Isidore, aflător la Paris, al pițulelor parentale emanate de la Montevideo, căci Lautréamont = *L'Autre e[st] à Mont[evideo]* pentru urechea aptă de auscultări anafonice, pentru ochiul abil în depistarea paragramelor. Una e din 22 mai 1869, alta din 12 mai 1870. Apoi, Jacques Guérin, un colecționar norocos, a mai dat de o misivă ducassiană cătră un critic literar, neidentificat pînă în prezent, din 9 noiembrie 1868.

A șaptea scrisoare, trimisă din capitala Franciei exilatului Victor Hugo la Guernesay pe 10 noiembrie 1868, a ales să-i apară cui? Lui Roger Martin, administrator hugolian la insulara Hauteville House, într-o zi a anului de grație 1980, una-mie-nouă-sute-optzeci, cînd foileta nonșalant un exemplar din *Cîntul întîi* al lui Maldoror, ediția din 1868. Acest exemplar al plachetei din 1868 – semnalează François Chapon în *Bulletin du Bibliophile*, I/1983, cu rîvnă xerografiat și mie expediat de J.-P. Goujon – va fi fost, dară, găsit întîmplător în burta unui vechi dulap [îndrăgostit?], în partea inferioară a locuinței hugoliene de la Guernesay, cam pe unde ereau altădată cuhniile!! Cam pe unde se ruinau odinioară samovarele!!!

Greu îi de stabilit la ce dată a fost deversată inestimabila broșură în punctul unde, în veacul trecut, se elaborau pentru fericitul exilat voluntar *les merveilles de la cuisine*. În tot cazul, ea nu figurează în nici unul din inventarele cărților și bunurilor hugoliene. Și totuși, în biblioteca neimaginară a *Mizerabililor* afli un exemplar din rarisima ediție a *Cînturilor lui Maldoror* din 1868, cu filele tăiate de la pagina 52 la pagina 85, semn neîndoios că venerabilul *poeta vates* nu cetea în diagonală, ci... prin sondaj. În sfîrșit, ce să mai lungim voroava, a șaptea scrisoare poartă marca recipiendarului, un *R* indicator de posibil răspuns junelui destinator. Asemeni multor tineri epistolari,

geniali, dar necunoscuți, Isidore se va fi ales cu un *R*, chiar dacă nu va fi primit un mesagiu palpabil, ceea ce îi mare lucru dacă evităm perspectiva posterității superdestinatare; ceea ce îi un scandal dacă nu o ocolim, căci Infernul nu-i *les autres, les nôtres ou les vôtres*, cît, mai degrabă, absența de răspuns. Dar să vedem cum curge misiva cu pricina în versiune pițuliană *ad hoc*, adecă pentru prezentul concentrat tezial:

Paris, 10 noiembrie 1868

Domnule,

Vă trimit două exemplare dintr-o broșurică ce, din motive independente de voința mea, nu a putut să apară în luna august. Ea apare acum la doi librari de pe Bulevard, și m-am hotărît să scriu la vreo douăzeci de critici, pentru ca s-o recenzeze. Și totuși, în august un ziar, «La Jeunesse», a vorbit despre ea! Am zărit ieri la poștă un puștan care avea în mînă «L'Avenir National» cu adresa Dumneavoastră și atunci m-am decis să vă scriu. Acum trei săptămîni i-am remis domnului Lacroix al doilea cînt spre a-l tipări împreună cu primul. L-am preferat celorlalți fiindcă am văzut bustul Dumneavoastră în librăria Dumnealui și pentru că vă este editor. Pînă acum nu a avut însă răgazul să-mi vază manuscriptul deoarece, mi-a spus el, îi foarte ocupat; iar dacă ați binevoi să-mi scrieți o scrisoare, sînt sigur că, arătîndu-i-o, ar deveni mai prompt și ar ceti foarte repede cele două cînturi în vederea imprimării. De zece ani am mare dorință să vin să vă văd, ci nu am para chioară.

Sînt trei greșeli de tipar; iată-le:

pagina 7, rîndul 10: în loc de: si ce n'est c'est, *trebuie* si ce n'est;
pagina 16, rîndul 12: Mais l'homme lui est plus redoutable, *trebuie* mais l'Océan;
pagina 28, antepenultimul. În loc de il est brave, *trebuie* il est beau.

Iată adresa mea: *Mr. Isidore Ducasse*
23, rue Notre-Dame-des-Victoires
Hôtel: à l'union des nations

Nici nu vă puteți închipui cît de mult ați ferici o ființă omenească dacă mi-ați scrie cîteva cuvinte. Îmi mai promiteți și cîte un exemplar din operele ce vă vor apărea în luna ianuarie? Și acum, ajuns la capătul scrisorii, îmi privesc îndrăzneala cu mult sînge rece și mă cutremur că v-am scris, eu care nu sînt încă nimic în acest secol, în vreme ce dumneavoastră sînteți în el Totul.

Mă întreb acum, la finiș de translație, dacă a șaptea scrisoare va ocaziona o nouă carte despre Domnul Conte, așa cum s-a întîmplat cu descoperirea de către fratele Jacques Lefrère a unei fotografii ducassiene. Opul său se cheamă *Le visage de Lautréamont* și l-a editat Pierre Horay în 1977. Lesne vă imaginați indignarea posesorilor de portrete imaginare ale auctorului, daliniene au ba, vociferările mitografilor «poetului fără chip», obiecția lor cum că buclucașa poz[n]ă, pescuită într-un prăfuit album din casa fiicei lui Georges Dazet cel colegial, ar fi ultradubioasă, iar exemplarul din *Iliada* cu adnotări ducassiene în limba spaniolă, hipersuspect. Mai stranie îmi stăruie însă o mărturisire a lui Alexandru Paleologu de prin 1983, sub cireșul gazdei subsemnatului din mirificul sătuț naturist Doi Mai, în prezența efervescenților Magdalena Ghica și Dan Arsene: pe vremuri, compulsînd auctorele *Bunului simț ca paradox* [și viitor senator național-monarhist creștin și democrat + șoim al moțăitului parlamentos] colecția cotidianului ubu... cureștean *L'Indépendance roumaine*, ar fi dat cu crucea peste două recenzii la Lautréamont, apropriate de signatura lui Frédéric Damé, dedicatar al *Poeziilor* ducassiene binecunoscut maldororienilor de pretutindeni și care a prilejuit lui François Caradec să îl menționeze – în monografia sa din 1970 – de două ori pe bunul Caragiale în chiar grai danubian. Senzaționalele recenzii ar fi datat din intervalul 1880-1889.

Oricum, nici o bibliografie n-are știre de ele în Vest.

Am anunțat marea veste Occidentului: lui Jean-Paul Goujon, care l-a alertat pe François Caradec, care l-a pus în mișcare pe Maurice Nadeau, care a pus la dispoziție spațiu tipografic în a sa *Quinzaine littéraire*. Mare fierbere printre lautréamontofili, galvanizați de iminența boambei de pe Dîmbovița! Între timp, mărturisitorul de sub cireș, presat din toate părțile să producă documentul, începu să nu mai fie sigur de locul citat, nici de data întîlnirii cu mirajul, măcar că iaște specialist în tribulațiile românești ale lui Frédéric Damé, dedicatarul *Poeziilor*. Peste o vreme o să uităm și noi micuțul incident bibliografic, ba și uitarea lui. *Ainsi va la vesse du monde**.

Nevoia aceea isidoriană de recomandare hugoliană îmi redeșteaptă însă interes asupra ultimei fraze epistolare. Ea dă frîu liber speculației despre Tot, Marele Tot, «Marele Obiect Exterior» din *Cîntările lui Maldoror*, și nimicul ce se infiltrează în el cu dorință de subversiune, generînd «apocalipsa foiletonică». Dar, la kabbaliști, Marele Tot Divin trebuie ca, într-un fel sau altul, să reculeze, să se contracte, să se retragă în sine prin *zimzum*[67], altminteri nu poate avea Creția loc; altminteri nu e loc pentru nici o Creativitate. *Vous, vous y êtes le Tout*, îi spunea Isidore Ducasse lui Victor Hugo. Iar dacă partea se substituie întregului, ține loc de tot, umple întregul cu zbiarătele sale și nu reculează, nu dă înapoi, dar deloc, deloc, deloc, atunci părțile celelalte recurg, în ultimă și disperată instanță, la toticid [ca la o formă subtilă de paricid]: atunci nu ne mirăm că, în *Poezii*, îi poreclit Venerabilul Victor, da, «Funebrul-Arac-Verde» și i se denudează ticurile stilisticești; atunci pricepem că, uneori, pensionarea Maestrului se impune cu maximă urgență...

...oricît de neînlocuibil, de gagademician și de ciopragian s-ar crede Dumnealui[68].

---

* Și totuși: consultat încă o dată, prin intermediari, după redactarea acestor rînduri, venerabilul senator și-a amintit cu precizie că mai fusese chestionat o dată în materie, însă încă de pe atunci nu-și mai amintea nimic (n. ed.).

DIGRESIUNEA CU PRIVIRE LA ANUSUL INFUNDIBULIFORM

Anusul infundibuliform: ce iaște asta? o să mă întrebați voi. Eu însă am s-o iau de departe, de departe, chiar prin spatele grădinii. Cu drăgușul de *infundibulum* atingem o problemă ce creează necazuri traducătorilor noștri, aproximativi cunoscători de limbi etranjere, dar fără cultură intensă în științele umane și istoria Occidentului. Însuși bibliotecarul Zaharia Plăianu din Cajvana copilăriei mele, ce învățase rusa ca să-l tălmăcească pe Șota Rustaveli cu tot cu *Viteazul în piele de tigru*, tocea, în anii șaizeci, franțuza, cu gîndul de a-l învalahiza pe comunardul Arthur Rimbaud, și i-ar fi reușit operația dacă nu s-ar fi poticnit în sintagme năucitoare precum *ithyphalliques et pioupiesques*, ce vor fi datără multă bătaie de cap și lui Petre Solomon. Ei da, contemporanii lui Verlaine, trecuți prin greaca veche și cultul clasicilor, puteau înțelege itifalicul, falul erect, și argotismele soldățești din clasa lui *pioupiou* ori a lui *pitou*, necum aluziile rimbaldiene la ostașii din cutare cazarmă pariziană ce-ți introduceau savoarul prin fundament, conform regulelor bunei inițieri bărbătești. Însă...

...cu fundamentul acesta, care uneori poate să se adeverească infundibuliform, îl regăsim pe un alt contemporan, esențial și necunoscut, al lui Arthur, pe Lautréamont, cu tot cu maldororienele sale *Cînturi*, unde ai faimoasa stroafă invocatoare a «pederaștilor incomprehensibili», jugănită de cenzura ceaușie în versiunea lui Tașcu Gheorghiu de la Univers. În docta noastră teză doctorală o interpretăm ca remanență a encomionului paradoxal, ieșit din genul epidictic al oratoriei grecești. Dar...

...să nu uităm că și Lautréamont brava cenzura celui de-al Doilea Imperiu Franțuzesc și pe Napoleon al III-lea, recurgînd totuși la cauțiunea elogiului pe dos, a falsei seriozități și a excentricității; dar, în textul îndrăzneței stroafe, aflăm o sintagmă ce multă vreme s-a ținut de noi, ca scaiul după berbece. Fiindcă, atunci cînd grăiește naratorul lautréamontian, în stroafa

cu pricina, despre poponauți [azi reabilitați și cu drept de cetate în Europa, odinioară prigoniți și goniți din tîrgurile lumii], pomenește anusul infundibuliform al acelora[69]. Anusul infundibuliform? Ce e aia anus infundibuliform?

Noi înșine, pe nobilele urme lautréamontiene, am aplicat expresia perchiziționatorilor din mai 1983, boțîrlanilor și ciurlăilor de pe SeReIrie[70], în al căror zgău enorm ne dispăruseră o mulțime de cărți și de reviste, bașca dactilograma la *«Brazde peste haturi» revisited.*

La primă vedere, motivînd kratylian, ca în dialogul platonic, ai zice că ar fi vorba de un cur fără fund, de un fund fără fund, de un fundament abysssal, de un non-fundament, de un cur prăpăstios, fără bază și fără temelie, de un *Ab-grund*, pe care nu se poate sprijinire nemica de ordinul onticului, care are aproape statutul ființei heideggeriene, ce nu o putem, dacă respectăm diferența ontologică dintre *Sein* și *Seindes*, coborî la rangul de ființare, cum procedează filozoficienii de la Aristotel încoace, ea repliindu-se în ascundere și reivindu-se, retrăgîndu-se și lăsîndu-se uitată, pentru ca metafizica să-și dezgolească esența în tehnica modernă din hala ce vuiește amenințător[71].

Nu. Nu o să motivăm kratylian, ci, buni gospodari ai textelor, ne holbăm în Guțu, în dicționarul latin-român al cestuia, și în Quicherat, care ne dau pentru *infundibulum* înțelesul de pîlnie și, respectiv, *entonnoir*. Prin urmare, «anus în formă de pîlnie» cercat-a să ne propună stroafa lui Lautréamont, nu fundament fără fundament, nici, ca să vorovim pleonasticește, *Abgrund* prăpăstios. Întrebarea ce se pune acum: e curioasa expresiune un *hapax legomenon*, o spunere unică, o zicere singulativă? Dacă ignorezi istoria represiunii – administrative și discursive – a homosexualității în veacul al nouăsprezecilea, ai șopti că da, iar dacă ignorezi și rostirea medicală a aceluiași secol, ai crede că-i la mijloc o invențiune scriitorească.

Or, de te așterni travaliului filologic, adică hermeneutic în accepție tradițională, vezi că lucrurile nu stau chiar așa, mai ales că Isidore Ducasse, fantasmaticul Conte de Lautréamont, avea

bune lecturi de carte științifică, fructificate de multe ori brutal în *Cînturile* sale[72]. Îmi aminti-voi mereu că și pe mine m-a interogat într-o zi Marina Mureșanu, secretara de partid unic a Facului de Filo iașiotă, dacă e *la Cochinchine* o găselniță auctorială în *Maldoror*. I-am zis-o de la obraz: «Puiculeano, Leano, consultă o hartă a Indochinei, unde Francia va fi posedat ceva colonii, și o să afli repegior răspunsul cu privire la Cochinchina. Studiul imanent al textelor literare nu te duce întotdeauna prea departe, laba onirică așteptîndu-te pe la toate colțurile, cînd nu te conduce autoreferențialitatea multașteptată la zgîire superfetatorie în propriul zgău!»

Totuși... să revenim cu îndîrjire la anusul infundibuliform și să-i dăm de capăt respectivei forme pîlniare. Căci, atunci cînd îi frecventezi pe istoricii mentalităților și ai neevenimențialului, ori pe sociologii trecutului, cînd te uiți cum îi folosesc de bine Jean-Paul Aron & Roger Kempf în *Penisul și demoralizarea Occidentului*, cînd ești la curent și cu cercetările bachelardiene despre intruzia imaginației sau a prejudecăților în abordările voit științifice, ei bine... atunci observi că anusul infundibuliform fantasmă se adeverează, foarte preștiințifică și pătrunzînd, prin efracție ori insidiosamente, în studiile medicale, iar acestea din urmă vor cauționa reprimarea legală nu doar a homosexualilor surprinși asupra faptului, ci și a suspecților, nedovediți, bănuiți ori numai pîrîți de vecini binevoitori[73]. Da, da, da: reclamatul îi supus unui control al doctorului, legist au ba, carele va așterne pe hîrtie două fantezii anatomice, ajutat și de știința indicibilă a statisticii: 1. un procent însemnat din cei examinați au *cazzo di cane*, penis lung și echipat cu vîrf ascuțit, cîinesc; 2. anusul dumnealor prezintă o formă ciudată, de pîlnie, arătîndu-se parcă adaptat acelui soi de fal. Da, da, da: Tissot îi unul din savanții ce propaghează asemenea «teorii științifice»[74] din veacul al optsprezecilea, tot el insistînd și asupra efectelor negative ale erotismului solitar, de a cărui practicare boțîrlănăria avea să acuze și pe redactorul prezentelor rînduri[75].

Restul nu se lăsa așteptat: acuzele de pedofilie din mediile rurale, declarațiile mincinoase ale elevilor manipulați de rude și primar sau popă, condamnările la ani lungi de pandaimos în Insula Diavolului [ce-i va găzdui, mai tîrziu, pe Căpitanul Dreyfus și pe Papillon], căci – să nu uităm – Dracul însuși are anusul infundibuliform, aidoma prezentîndu-se la interval și infernul musulmano-dantesc împreună cu bolgiile sale[76], largi spre suprafața Terrei, strîmtîndu-se pe măsură ce te apropii de fundul fundamentului, de baza bazei, de talpa iadului, unde adastă, cu o mînă legat în față și alta de spate[77], chinuibil pînă la Judecata de dinapoia Istoriei, însuși Lucifer.

***

MAGAZINUL STRICT STUDENȚESC: *Ci falt la thèse que Luc Pitou declinet?*

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Voui...

MAGAZINUL STRICT STUDENȚESC: Atunci, la revedere și să nu auzim numai de «Nici o faptă bună nu rămîne-va nepedepsită»!

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Pe curînd. Și nu uitați notele, necum celelalte referiri post-teziale...

MAGAZINUL STRICT STUDENȚESC: Negreșit, Domnule Exegetescule!

EXEGETUL LUI LAUTRÉAMONT: Altminteri, vă previn amicalmente, o să-mi public, în integralitatea ei cocoșantă, doctorala cărămidă.

MAGAZINUL STRICT STUDENȚESC: *Vae lectoribus tuis, auctor imperiosae voluntatis!*

EXEGETUL LAUTRÉAMONTIAN: «Imperiosae noluntatis» ar suna și mai și, căci s-ar înromâniza degrabă ca «nevoință neabătută». Fie însă și așa.

MAGAZINUL STRICT STUDENȚESC: *Ainsi soit-il!*

NOTELE ȘI CELELALTE REFERIRI

1. Ediția de care ne servim în prezentul travaliu de cercetură doctorală e aceea de la Eric Losfeld, Paris, 1971, îngrijită de Arpad Mezei și Marcel Jean. Versiunea românească de la Univers, datorată peanei lui Tașcu Gheorghiu și introdusă de generalul Romul Munteanu, deși onorabilă [nu cît a *Ghepardului* lampedusian însă], comportă cîteva remarcabile intervenții cenzoriale, nu întotdeauna marcate de cutumiarele paranteze patrate, precum în strofa despre pederaștii cu anus infundibuliform, că autocenzura învalahizatorului nu o mai punem la socoteală: or studia-o, la momentul oportun, specialiștii în estetica receptării.

2. Mircea Eliade: *La nostalgie de l'origine*, Gallimard, Paris, 1971, p. 298.

3. Cf. C.G. Jung, Charles Kerényi, Paul Radin: *Le Fripon divin*, Georg, Genève, 1984, traducere de Arthur Reiss, p. 152, unde se argumentează că romanul picaresc, inclusiv cel rabelaisian, îi romanul Potlogarului, fără limite naționale, cum intuise și Goethe cînd îl boteza într-un anume fel pe Reinecke Fuchs.

4. Mircea Eliade: *op. cit.*, p. 304.

5. Cf. Ioan Petru Culianu: *Gnozele dualiste ale Occidentului*, Editura Nemira, 1995, p. 114: «Din punct de vedere istorico-religios, mitul gnostic al Sophiei apare astfel ca istoria tipică a unui Trickster feminin, servind la explicarea stării de decădere a lumii ori a apariției demiurgului unei lumi de-a dreptul sau parțial rele.»

6. Jacques Derrida: *La dissémination*, Éditions du Seuil, 1972, p. 12.

7. Livius Ciocârlie: *Realism și devenire poetică*, Facla, Timișoara, 1974, p. 198.

8. *Ibidem*, p. 199.

9. Cf. Charles Mauron: *Des métaphores obsédantes au mythe personnel*, José Corti, Paris, 1988, p. 273 și *passim*.

10. Hazali a scris o imensă carte împotriva filozofilor, intitulată *Tahafot al-falasifa*, «Distrugerea filozofilor» [sau, mai degrabă, *Autodistrugerea filozofilor*, cum crede Henri Corbin, și o zice în *Istoria filozofiei islamice*, Gallimard, Paris, «Idées», 1964, p. 257]: «Aici mai ales izbucnește paradoxul unui Hazali ce, atît de convins de inaptitudinea rațiunii în a atinge certitudinea, are cel puțin certitudinea de a distruge, prin controversă rațională, certitudinile filozofilor. Averroes a fost conștient de această autonegare: o dată admisă neputința totală a rațiunii, această neputință se întinde și asupra propriei sale negări. De aceea va replica Averroes prin distrugerea negației și va scrie *Tahafot al-tahafot*, unde se vede cu ochiul liber cum Hazali nu iese din cerc,

nu-și face vînt în alt limbaj, fie el și nefilozofic. Vrînd să demonstreze filozofilor că demonstrația filozofică nu face doi bani și nu demonstrează nimic, își atinge țelul printr-o demonstrație filozofică.» Spus altfel, la el n-ai nici descompunere, nici apel la alteritate, ci, pe bune, doar sinucidere ilocuționară.

11. Roland Barthes: *Roland Barthes par lui-même*, Éditions du Seuil, Paris, 1990, p. 126.

12. Ghilimelele, citatele, trimiterile, aluziile [și alte praxe intertextuante]: îs treburi anevoioase, deloc voioase, deloc neglijabile. Rapid reduc ele absența de carte la op și transformă distrugerea filozofiei ori deconstrucția metafizicii în «discurs filozoficesc». De aici, la unii, recursul la fragmentariu: în *Știința veselă*, *Tractatul logico-filozofic*, *Inconvenientul de a te fi născut*, *Scriitura dezastrului*, *Hîrtii lipite*, *Caietele lui Hypnos*, *Pasul dincolo*, bunăoară; căci, dacă citatul, «cu forța sa morcelantă, distruge dinainte... textul din care nu numai că este smuls, dar pe care îl exaltă pînă la a fi doar smulgere, fragmentul fără text și context îi radicalmente necitabil», cum glăsuiește undeva Blanchot, poate chiar într-unul din primele numere ale revistei *Gramma*.

13. Roland Barthes: *op. cit.*, p. 164.

14. Cf. Roger Caillois: *Rencontres*, Presses Universitaires de France, Paris, 1978, capitolul *Lautréamont și critica romantismului*.

15. Marcel Bénabou: *La littérature potentielle*, Gallimard, 1973, p. 204.

16. Cu apropou e trimiterea noastră la romanul *Le Roi des Aulnes*, unde Abel Tiffauges, personagiul bazial, își construiește o hermeneutică de uz personal, centrată pe forie, inversiune malignă și saturația semnelor.

17. Ștergerea respectivă se referă la rescrierea lautréamontiană a Cîntului întîi, din 1868, la reluarea lui în opul complet despre tribulațiile lui Maldoror, cînd numele propriu al unui coleg auctorial de liceu se veade înlocuit cu expresii și sintagme și termeni tehnici redevabili științelor naturale. Operația aceasta o va fi numit Sollers, *faute de mieux*, tanatografie.

18. Vezi Aristote: *La Rhétorique*, Librairie Générale Française, Paris, 1991, traducere de Charles-Émile Ruelle, p. 93, unde se enumeră cele trei genuri mari ale retoricii: deliberativul, judiciarul și demonstrativul. Acesta din urmă, numit și epidictic, are în vedere gestiunea discursivă a elogiului și a blamării.

19. Max Hueber Verlag, München, 1960.

20. Așa credea, între alții, Seneca Retorul: drept care Vasile Florescu îl menționează la loc fruntaș în *Retorica și neoretorica sa*, apărută la Editura Academiei Socialiste, București, 1973, cum era și just.

21. Vezi Diogène Laërce: *Vies et doctrines des philosophes, II*, Garnier & Flammarion, Paris, 1965, pp. 185-7.

22. Cf. Platon: *Banchetul*, Editura de Vest, Timișoara, 1992, p. 20: «Și asta încă nu-i atîta de mirare; dar am citit eu însumi de curînd, într-o lucrare a

unui învățat, laude nesfîrșite închinate sării din bucate, pentru folosul ce ni-l aduce. Și s-ar putea vedea, cred, încă multe preamăriri din acestea, pentru lucruri de aceeași natură. În vreme ce, deci, se depune atîta zel în jurul acestui fel de subiecte, pentru Eros nu s-a găsit pînă azi, între oameni, îndrăznețul care să-i închine un cîntec după cuviință! Și rămâne așa, neglorificat, un zeu atît de mare.»

23. Erasmus din Rotterdam este și auctorele unei – subintitulate – *Laus stultitiae*, al unui *Encomium moriae*, iar cetitoriul negrăbit nu are decît să-și procure, în vreun anticariat din Lisabona, *The Enduring Monument: A Study of the Idea of Praise in Renaissance Literary Theory an Practice* [Chapel Hill, HC, 1962] de O.B. Hardison. Toate apărările sau apologiile ce se vor concocta atunci – ori mai tîrziu – îs cu schepsis, căci presupun un cronotop unde obiectul elogiului de întreprins va fi suferit o devaluare, o desconsiderare, o minimalizare. Ne gîndim la contemporanul lui Shakespeare, ce inițiază o *defence of poetry*; nu-l uităm nici pe Blaise Pascal, cu al său proiect de *apologie du christianisme*: de aici și necesarul grăunte de paradoxalitate encomionică, inteligibil și trăitorilor în orizontul societății deschise, liberal-capitaliste, antilirice, antiînchizitoriale, desacralizate, cu efectele poetice transplantate în mesagiul publicitar, cu stihuitorii relegați în crîșme sordide sau reciclați pe discurs găunos și șmenautică politiciană. Și totuși, în anticariatul cretzulescian din Ubucarest ce găsearn, prin 1980? *Elogiul lenei* de E. Marsan, editat de Hachette în 1926, aceeași casă mai propunînd, antebelic, și: *Elogiul dezordinii* de Gérard Bauer, *Elogiul frivolității* de André Beaunier, *Elogiul ignoranței* de Abel Bonnard, *Elogiul snobismului* de Marcel Boulenger, *Elogiul cochetăriei* de Gérard de Houville, *Elogiul curiozității* de Émile Henriot, *Elogiul bîrfei* de Abel Hermant, *Elogiul prostiei* de Louis Latzarus, *Elogiul urîțeniei* de Francis de Miomandre, *Elogiul minciunii* de Étienne Rey, *Elogiul egoismului* de Paul Souday și *Elogiul lăcomiei* de Jean-Louis Vaudoyer.

24. Joseph de Maistre: *Du Pape. Les Soirées de Saint-Pétersbourg*, Pauvert, 1964, p. 66. Cu prezentarea și selecția textelor făcute de E.M. Cioran! Pe de altă parte, Roger Caillois, în cadrul Colegiului de Sociologie, venea cu o comunicare ce denuda postura simbolică de suveran inversat a călăului tradițional, a purtătorului de mantie roșie. Revezi, de el, *Instincts et société*, Éditions Denoël & Gonthier, Paris, 1976, pp. 11-34.

25. Cf. Lucian din Samosata: *Scrieri alese*, Univers, București, 1983, pp. 191-217; în traducerea lui Radu Hîncu.

26. *Apud* Salvador Dali: *Journal d'un génie*, Gallimard, Paris, 1974, p. 66. În aceeași *Anexă I* a opului dalinian am mai depistat materie primă pentru cercetătorul enigmei epidictice: e vorba de *L'Art de péter ou Manuel de l'artilleur sournois*, asumat de misteriosul Comte de la Trompette, Médecin du Cheval de Bronze, și răsărit, pe la începutul secolului al nouăsprezecilea, la

Moncuq, în Guyenne. Plus de asta, vremea trecînd, Nea Nicu Scornicești-eanu ocultîndu-se prematur, Editura Humanitas a răspîndit și pe meleaguri carpato-pontice *Jurnalul unui geniu*, cu tot cu *Arta beșitului*, iar noi ne-am procurat, într-o librărie din Nancy, o retipărire din 1988, cu ilustrațiile originare, a flatulențioasei textule de la *anno Domini MDCCLXXVI [en Westphalie, chez Florent Q, rue Pet-en-Gueule, au Soufflet*].

27. *Les Chants de Maldoror*, I, 1.

28. Cf. Michel Onfray: *L'Art de jouir*, Grasset, Paris, 1991, p. 207.

29. Claude Bouché: *Lautréamont*, Larousse, Paris, 1974, p. 153.

30. Revedeți maxima cea mai faimoasă a *Poeziilor* [refutată, cu ignorarea contextului și în multiple rînduri, de Mihai Ursachi, ori recontextualizată, pe murii Sorbonei, de turbulenții alumni parizieni ai lunii Mai 1968]: «*La poésie doit être faite par tous. Non par un. Pauvre Hugo! Pauvre Racine! Pauvre Coppée! Pauvre Corneille! Pauvre Boileau! Pauvre Scarron! tics, tics, et tics.*» Da, Apollinaire și suprarealiștii vibrau la încărcătura liberatoare a formulei ducassiene, asociind-o propriei lor tentative de scriitură automatică, în vreme ce sorbonagrii, onagrii sorbonieni, derivau din ea, prin transtextouare parodiantă, *grafitti* ca *Flic, flic et flic*!

31. Limbagiul iaște – cum glăsuiește preabunul L.-V. Thomas în *Mort et pouvoir* [Payot, 1975, p. 175] – «instrumentul privilegiat al Puterii cu atît mai mult cu cît aceasta controlează instituțiile însărcinate să-i ventileze mesagiul ideologic. Violenței puterii suverane i se substituie violența simbolică a rostirii coperite de rațională-tate. Subscrieți crezului rațională-st și totul va fi excelent în cea mai bună dintre lumi.»

32. Avangardele poetice ale veacului nostru s-or fi delectat, ele, cu acest pasagiu șturlubatec. Și nu prea: căci suprarealiștii recuperau ca precursori pe Ann Radcliffe și Maturin, cu minunatele lor «romane negre», ca să nu mai grăim de Poe și Baudelaire. «*Il est clair cependant que, ici pas plus qu'ailleurs, Isidore Ducasse n'avait en tête des hiérarchies, et qu'il rejetait dans le „mal" aussi bien Maturin que Poe et Sand*» [Marcel Jean & Arpad Mezei, *in* Isidore Ducasse, Comte de Lautréamont: *Oeuvres complètes*, Eric Losfeld, Paris, 1971, p. 330].

33. Oferim, cu proverbiala-ne generozitate, cîteva mostre incredulului lector: «Bătrîne ocean, tu faci să valseze mașinile lor cele mai grele cu grație, eleganță și ușurință. Le pui să facă salturi gimnastice pînă la cer și plonjoane admirabile pînă în adîncul domeniilor tale: un saltimbanc ar fi invidios pe ele» [*Cînturile lui Maldoror*, I, 9]. Atenție sporită: în 1980, obțineam un ingenios encomion paradoxal înlocuind peste tot, în strofa cu pricina, *Je te salue, vieil océan!* prin *Je te salue, vieille Union Soviétique*! Dar... să ne continuăm travaliul citațional:

«De întîlniți un păduche în drumul vostru, vedeți-vă de treabă, nu-i lingeți papilele limbii. S-ar putea să vi se întîmple vreo nenorocire» [*Cînturile lui Maldoror*, II, 9].

«Bînd laptele vostru întăritor, inteligența mi s-a dezvoltat rapid și a luat proporții imense, în sînul acestei lumini fermecătoare ce o dăruiți, cu mărinimie, celor ce vă iubesc în sincer amor. Aritmetică! algebră! geometrie! treime grandioasă! triunghi luminos!» [*Cînturile lui Maldoror*, II, 10].

«O, pederaști incomprehensibili, nu o să lansez eu injurii în direcția măreței voastre degradări; nu o să vin eu ca să-mi arunc disprețul în anusul vostru infundibuliform. E suficient că bolile rușinoase, și aproape nevindecabile, ce vă asaltează, poartă cu ele negreșita pedeapsă. Legislatori din instituții stupide, inventatori ai unei morale strîmte, îndepărtați-vă de mine, căci sunt un suflet imparțial» [*Cînturile lui Maldoror*, V, 5].

34. Cf. Ann Scott: *Le récit des possibles*, în *Littérature*, 2/1975.

35. Cum ar fi: «Bătrîne ocean cu valuri de cristal, semeni, dacă păstrăm proporțiile, cu acele semne azurii de pe spinarea învinețită a matrozilor: ești o imensă vînătaie aplicată pe trupul pămîntului: *îmi place această comparație*»! [*Cînturile lui Maldoror*, I, 9].

36. Pentru Marcelin Pleynet [*Lautréamont par lui-même*, Éditions du Seuil, Paris, 1967, pp. 136-137], comparația lautréamontiană are ca țintă evidentă ilustrarea tezelor telqueliste, adecătelea dezamorsarea oricărei încercări de metaforizare a cînturilor maldororiene, căci pune accentul semiotic pe adverbul comparativ «ca» și pe ambiguitățile strîmte de acesta în scriitură. Lautréamont ar fi voit, după toate probabilitățile [: în măsura în care exegetul prinde fir cu *intentio auctoris*], să ne sufle că «frumusețea» se întîlnește acolo unde o bănuiești cel mai puțin, acolo unde gestul său decanonizatoriu o instituie cu de la sine putere, noima comparațiilor paradoxale nefiind cîtuși de puțin să te oblige să percepi numaidecît altminteri realul și/sau i?realitățile înconjurătoare, cum credeau varii domni, suprarealiști au ba, de altfel bine-crescuți și de bună-credință, neosteniți căutători ai Punctului Suprem.

37. Kojèvian exprimîndu-ne, mai în glumă + mai în serios.

38. Forțele, centripetă și centrifugă, le-am decelat personal în *Scriitură și agricultură*, «Dialog», Iași, iulie 1977.

39. Ademenite de mirajul alterității, vaganței acefale și nomadismului deteritorializator, nu?

40. Marcel Jean & Arpad Mezei au găsitără o imagină matematică a zborului lautréamontian. Aceasta îl arată ca o «curbă de gradul patru, adecă nu exact ca o curbă, dar ca un ansamblu de curbe, asemănător, dacă simplificăm, aceluia generat de progresia roților unui vehicul. Toate punctele roții descriu o cicloidă, ceea ce le readuce periodic la poziția primă, fiind în același timp antrenate în deplasarea vehiculului. Mișcarea aceasta posedează caracteristica

de a produce, după o fugă înainte, poziţiile anterior ocupate de diversele puncte ale ansamblului.»

41. Fie el chiar Dumnezeul post*veroluţionar* pe care ex-marxienii, ghidenieni ori carpinschieni, cată să-l substituie, la cursurile facultante şi prin ziare, Materiei staleniniene în veşnică transformare!

42. Cf. Roger Caillois: *Les jeux et les hommes*, Gallimard, «Folio», 1991, p. 92.

43. Şi a căror responsabilitate o asumă în faţa legii, cum ne lămureşte o notă imprimată pe versoul copertei. Cf. Maurice Saillet: *Note în vederea unei Vieţi a lui Isidore Ducasse şi a scrierilor sale*, în Isidore Ducasse: *Opere complete*, «Le Livre de Poche», 1963, p. 37.

44. Ne referim la edificatoarea monografie a lui V.V.: *Novalis*, Editura Univers, 1981, pp. 215-216. Între timp, după susţinerea academică a tezei noastre doctorale, Ph. Lacoue-Labarthe şi J.-L. Nancy au scos, la Éditions du Seuil, o antologie de referinţă a teoriei şi praxei literare romantice nemţeşti, *L'Absolu littéraire* titulată, în 1978, iar Gabriel Liiceanu, în *Cearta cu filozofia*, venea cu o doctă apropiere înspre relaţia sistemului cu fragmentul.

45. Maurice Blanchot: *L'entretien infini*, Gallimard, 1969, p. 228.

46. Fragmentele din *Athenaeum*, revista grupului romantic de la Jena, în număr de 451, sînt atribuite lui Novalis, fraţilor Schlegel, lui Schleiermacher şi... cam atît. Ele instituie în simultaneitate o teorie şi o praxă literară, recurente în Apusul decadent, capitalist + cacoşim, inaugurînd în acelaşi timp modul de reflecţie critică din care ne vom fi smuls abia o dată cu episodul structuralist... dacă ne vom fi smuls.

47. Deschidem antologia antecitată a lui Lacoue-Labarthe & Nancy la întîmplare şi înromânizăm, din *Athenaeum*, fragmentele 365, 366 şi 367: «Matematicile constituie, ca să spunem aşa, o logică sensibilă; ele sînt pentru filozofie ce-s artele materiale, muzica şi plastica, pentru poezie.» «Intelectul este spirit mecanic; *Witz*-ul, spirit chimic; geniul, spirit organic.» «Unii cred că-i denigrăm pe auctori comparîndu-i cu fabricile. Însă adevăratul auctor nu ar trebui să hie şi un fabricant? N-ar trebui să-şi dedice viaţa modelării materialelor literare în forme superior adaptate şi utile? Cît de mult am dori cutărui mîzgălitor măcar puţina străduinţe şi grije cărora abia de le acordăm atenţie la utilizanţa uneltei celei mai banale!»

48. Vasile Voia: *op. cit.*, p. 217.

49. Dar novalisienele *Fragmente logologice* din 1798? Ajută ele la reînţelegerea luminatoare a *Poeziilor* lui Isidore Ducasse? Asemeni altor formulări romantice – de genul: «filozofia filozofiei», «poezia poeziei», «literatura literaturii», etc. –, expresiunea *logologische Fragmente* vizează actul transcendental al spiritului ce se penetrează pe sine şi îşi reflectă propriul *poiein*, meditaţional ori artistic, nicidecum vreo izotopie autoreferenţială sau

vreo poetică imanentă de tip hölderlinian, încît racordul la praxa ducassiană îl credem anevoios, ca să nu spunem «dificil»!

50. *«Es ist gleich tödlich für den Geist, ein System zu haben und keins zu haben. Es wird sich also wohl entschliessen müssen beides zu verbinden»* [Friedrich Schlegel: *Werke*, Erster Band, Aufbau Verlag, Berlin & Weimar, 1980, p. 196].

51. Maurice Blanchot: *L'Écriture du désastre*, Gallimard, 1980, p. 100.

52. Cf. Marcel Jousse: *L'Anthropologie du geste*, Gallimard, 1974, și *La Manducation de la parole*, Gallimard, 1975.

53. *Idem*: *La Manducation de la parole*, p. 77.

54. *Ibidem*, p. 79. Semnalăm, cu acest prilej notular, că Ioan Pânzaru a prelungit, într-o carte preluată de colecția «Studii» a Editurii Univers, ancheta joussiană și zumthoriană asupra oraturii și formulismului propozițional din medievalele cîntece de gestă. *Qu'on se le redise*!

55. Acesta e cazul *Apologiei* pascaliene, al *Voinței de putere* nietzscheene, al *Tratatului logico-filozofic* wittgensteinian, al *Sumei ateologice* bataillene, al întreprinderii kierkegaardiene. Esențialul, pe acest teren, se produce în secolul trecut, afît de nedrag lui Léon Daudet: «O reacție la colapsul edificării de sisteme în veacul al nouăsprezecilea a fost ridicarea ideologiilor, moduri de gîndire agresiv antifilozofice, luînd forma variilor științe pozitive ori descriptive ale omului. Ne vin în minte Comte, Marx, Freud și figurile de pionieri ai antropologiei, sociologiei și lingvisticii. O altă reacție la catastrofă a fost un nou fel de filozofare: personal, chiar autobiografic, aforistic, liric, antisistematic... Punctul de pornire pentru această tendință modernă postfilozofică de filozofare îi conștiința că formele tradiționale de discurs filozofic au plesnit. Ce mai subsistă ca posibilitate principală e discursul mutilat, incomplet – aforismul, nota, fragmentul – ori rostirea ce a riscat metamorfoza în altceva: parabolă, poem, poveste filozofică, exegeză critică» [Susan Sontag, în introducerea la E.M. Cioran: *The Temptation to Exist*, Chicago, 1968, p. 11].

56. Michel Pierssens: *Administration des signes et sémiotique de la complexité*, in *Critique*, mai 1978, pp. 493-511.

57. E vorba, firescamente, de «efect de adevăr», adică de forța mistificatoare a formulelor valabilizate de lungi tradiții argumentative, de efectul perlocuționar al expresiilor lapidare, sentențioase, ce se prezintă la intervalul societal ca un ancestral cumul de savoar. Fără ele, fără aceste formulisme convenționalizate, deconstrucționiștii derridieni ar îngroșa rîndurile, deja foarte dese, ale șomerilor din Hexagonerie și Uniunea Sovietică Alternativă, siglată USA. Așa, moara dumnealor poate măcina spornic.

58. Cf. Paul Zweig: *Lautréamont ou les violences du Narcisse*, Minard, Paris, 1977.

59. Cf. și Soeren Kierkegaard [*L'Existence*, PUF, Paris, 1967, p. 40, în traducerea lui Tissot]: «Cine zice sistem, zice univers închis, însă existența este tocmai inversul. La modul abstract, sistemul și existența nu pot fi gîndite împreună pentru că, spre a gîndi existența, gîndirea sistematică trebuie să o conceapă ca suprimată, adică altceva decît dată în fapt. Existența separă lucrurile și le ține distincte; sistemul le coordonează într-un tot închis.»

60. Peter W. Nesselroth: *Lautréamont: le sens de la forme*, în *Littérature*, 1/1975, p. 80.

61. Pentru lumea clasicismului, ce definește entimemul ca un silogism trunchiat, «maxima este în mod esențial o prescurtare; iar uneori se mai întîmplă că se închid două propoziții într-una singură: sentența entimematică» [Roland Barthes: *L'Ancienne rhéthorique*, în *Communications*, nr. 16, p. 203]

62. Serge Meluc: *La structure de la maxime*, în *Langages*, 3/1969. Pe de altă parte, mereu ne vom aduce aminte că ideea de Carte este «ideea unei totalități, finite sau infinite, a semnificantului; această totalitate a semnificantului nu poate fi ceea ce este, o totalitate, decît dacă o totalitate constituită a semnificatului îi preexistă, îi supraveghează înscrierea și semnele, este independentă de ea în idealitatea sa. Ideea cărții, ce trimite mereu la o totalitate naturală, este profund străină senzului scriiturii. E protecția enciclopedică a teologiei și logocentrismului împotriva disrupției scriiturii, împotriva energiei sale aforistice și, cum vom preciza mai încolo, împotriva diferenței în general. Dacă deosebim textul de carte, voi spune că distrugerea cărții, așa cum se anunță ea astăzi în toate domeniile, denudează suprafața textului» [Jacques Derrida: *De la grammatologie*, Minuit, 1970, pp. 30-31]. O denudează și sloboade legiuni de spectre ale lui Marx în amfiteatrele unde își ține gramatologul seminariile lărgite, adăugăm noi, sensibili la faptul că demantelarea cărții ne-o vestea tot în volumuri ieșite de sub teascurile gutenbergiene.

63. *Apud* Peter W. Nesselroth: *op. cit.*, p. 83.

64. Zeu la care avem acces prin *sparagmos* ritual, prin sfîșiere și îmbucătățire, ceea ce ne îndrituia să retitulăm un eseu pe teme similare *The Dismembering of Dionysos*, cu ocheade intertextuale însă și la Ihab Hassan, auctorele unui *Dismembering of Orpheus*, biblie postmodernizantă a teoreticilor, și la Dan-Silviu Boerescu, genitore al unui *Dismembering of Morpheus*.

65. Paul Zumthor: *De la circularité du chant*, în *Poétique*, 2/1970, p. 83.

66. Noroc de cetitură, că dînsa poate fi și tabulară; noroc de experimentatori, alexandrini ori din Atelierul de Literatură Potențială, că ei meșteresc și texte nelineare!

67. Vezi Marc-Alain Ouaknin: *Tsimtsoum. Introduction à la méditation hébraïque*, Albin Michel, Paris, 1992, pp. 31-32.

68. Rămîne însă deschisă întrebarea despre amneziile lui Frédéric Damé, că p-ale Conului Paleologic nu le mai punem la socotință. O repune, într-o

carte recentă, descoperitorul fotografiei lautréamontiene. Cf. Jacques Lefrère: *Isidore Ducasse, auteur de «Les Chants de Maldoror»*, Éditions Fayard, Paris, 1998, pp. 517-519: *Damé avait-il oublié Ducasse? Il ne paraît pas s'être manifesté lors de la réédition des* Chants *par Genonceaux en 1890. La crainte que des droits de reproduction qu'il n'était pas en mesure de verser lui soient demandés l'a peut-être retenu. Damé n'a pas eu son Alicot pour confier ses souvenirs sur Ducasse. Un ancien ambassadeur de Roumanie en France, Alexandru Paleologu, a pourtant déclaré à Luca Piţu, professeur à l'Université de Iassy, qu'il avait lu dans une revue roumaine dirigée par Damé un article sur Ducasse, assez long, ainsi qu'un autre, beaucoup plus bref. Jusqu'à présent, les recherches n'ont pas mis au jour ces deux textes qui constitueraient au demeurant une exception dans la production journalistique de Damé au pays de Michel le Brave: toutes ses publications roumaines témoignent en effet d'une grande ignorance de l'avant-garde littéraire de son pays d'origine. Ce qu'il suit de l'actualité littéraire française paraît s'être limité au théâtre de boulevard et aux romans des auteurs les plus en vogue. Dans ses écrits de Roumanie, Damé ne parle pratiquement jamais de ses souvenirs de France. La seule allusion à ses débuts littéraires parisiens se lit dans une* Semaine du théâtre [*«Săptămîna teatrelor»*] *du* Românul *du 24 février 1878, consacrée à la venue à Bucarest du tragédien italien Ernesto Rossi: «Quand j'avais dix-huit ans, en 1868, j'avais fondé à Paris un journal littéraire,* L'Avenir *– le premier journal où j'aie écrit et qui, dans chaque numéro, publiait un article sur les Roumains.»*

En devenant journaliste en Roumanie, Damé avait fait une croix sur son passé.

Oare?

Căci, dacă Dim. Păcurariu, solicitat de Jean-Paul Goujon, nu a găsit nimica, în colecţia celei *Indépendance roumaine*, relativ la *Cînturile lui Maldoror*, Minescaut, un scotocitor hexagonal, a depistat în publicaţia cu pricina nişte extrase din opul lautréamontian, ocazionate de reeditarea lui Genonceaux din 1891, însă fără comentariile lui Frédéric Damé. Ce e de concluzionat? Dacă întemeietorul – împreună cu Bonifaciu Florescu, laolaltă cu băiatul nelegitim al lui Nicolae Bălcescu –, dacă fondatorul gazetei *L'Avenir* a scris şi în multe publicaţiuni bucureştenești, liberale ori conservatoare, înseamnă că trebuie umblat şi în alte locuri ziaristicești decît *Independenţa română*. Vorba lui Jean-Paul: *Maintenant, je ne rigole pas du tout, je me dis qu'il est fort probable que Paléogaga n'a pas inventé cette histoire de toutes pièces, mais qu'il aura confondu le journal dans ses souvenirs de rat de bibliothèque. Ce serait assez croquignol qu'une nouvelle lumière ducassienne vienne d'une bibal moldave ou valaque: EX ORIENTE LUX VENIAT!* O singură dificultate persista-va, mereu şi mereu, cîtă vreme foile gazetărești de

odinioară nu se cetesc și nu se denunță singure, iar ea privește persoana amatoare să pună osul la efort lectural, dornică să dezgroape din colbul colecțiilor bibliotecare unele inedite damèene, și ahtiată după nemurirea de specialitate. *Dixi et salvavi notulam meam.*

69. Sintagma buclucașă se ițește chiar în fraza liminară a stroafei 5 din Cîntul al cincilea, care frază sună astfel: *O pédérastes incompréhensibles, ce n'est pas moi qui lancerai des injures à votre grande dégradation; ce n'est pas moi qui viendrai jeter le mépris sur votre anus infundibuliforme.* Vezi Rimbaud, Lautréamont, Corbière & Charles Cros: *Oeuvres poétiques complètes*, Éditions Robert Laffont, «Bouquins», 1980, p. 723. Cu o prefață de Hubert Juin.

70. Căci iaște, în Iași, sediul Poliției Gîndirii pe Sărărie, colț cu Triumfului, nr. 6.

71. *Nur ein Gott kann uns helfen.* [Doar un Dumnezeu ne mai poate salva], zicea Heideggerul și sugera, în discuții private, ingenios interceptate de elevul său Gadamer, că Lumea Răsăriteană, cu ortodoxitatea ei, ce nu posedează metafizică nici teologhie inebranlabilă, numai ritual în care lucrează Duhul, Suflul Divin, Logosul, ar mai putea opune ceva rezistență tăvălugului devastator al Ideologiei Luminilor. Însă despre astea, ca și despre vizita unor Manolescu, Ioan Alexandru și Marin Sorescu la Bătrînul Martin om grăi altă dată, că ne-am luat cu digresia. Tot atunci o să abordăm și cestiunea intenției Soretelui de a sparli Gînditorului de la Messkirch un pix ca amintirecunoștință, ca *Denkmal*, *Dank* și *Andenken*, sub privirile mustrătorești-înțelegătoare ale ghidușului Paul Miron.

72. E de presupus că-i vor fi căzut în labă rapoarte medicale în legătură cu cazuri de pederastie, de unde mirabilul vocabul științifico-polițist, inenarabilul «infundibuliform». Pe la 1891, Rémy de Gourmont adulmecase problemul, căci spune – în *Le livre des masques* [Mercure de France, 1963, p. 84] – că *le dominent ça et là les extravagances romantiques* [...], *puis les rapports médicaux sur les cas d'érotisme, puis la Bible. Il avait certainement de la lecture...* Ne mira numai că exegeții *gays* ai literaturii din secolul trecut, scientist și pozitivist, nu s-or prea opritără la utilizanța lautréamontescă a sintagmei incriminante. E drept că auctorele nostru are grije să-i califice pe poponauți ca «incomprehensibili», marcîndu-le alteritatea cum s-a priceput mai bine în condițiile retorice date de *Zeitgeist*, de spiritul vremurilor sub care era nevoit să se oploșească *anche lui.*

73. De altfel, pînă și rapoartele milițienești asupra incidentului dintre Verlaine și Rimbaud de la Bruxelles se prevalau de teoriile medicilor legiști și de pîlnia anală, *la zigounette du premier devant être, à leurs yeux fouineurs, très pointue et fort canine. C'est d'ailleurs lui qui, dans sa correspondance, usait de cette mirifique formule bilingue: IN CAUDA VEINE ÉNORME!*

74. Cf. Jean-Paul Aron & Roger Kempf: *La bourgeoisie, le sexe et l'honneur* [Éditions Complexe, 1984, pp. 45-78, unde se lăfăie capitolul *Canum more*]: acolo, Tardieu, alt legist, se străduiește să ne convingă experimental cum *à l'amincissement des verges correspondent l'élargissement et l'érosion des anus* și că Doctorul Cullerier îi recunoaște pe nefericiții vicioși imediat ce, examinîndu-le apertura rectală, veade că prezintă *la forme d'un entonnoir*. Noi... ce să mai zicem? Atîta doar: că, elaborînd *Le pénis et la démoralisation de l'Occident*, cei doi, Aron și Kempf, or doveditără că posedau curaj epistemologic sau, cum spun Hexagonalii, *des couilles au cul [encore qu'elles ne fussent pas toujours les leurs!]*. Păcat numai că, reeditând-o în Belgia, i-or schimbatără titlul neliniștitor cu unul științific: despre burghezie, sex și onoare.

75. Nu direct, ci prin Madam Karpolitrukow, persoana adjuvantă a Organelor, care, la cîteva zile după Ancheta din 18 mai 1983, mă lua deoparte, pe o bancă de la Grădina Botanică, să-mi murmure mămesco-prietenește că, printre acuzele aduse mie de Poliția Gîndirii Iașiote, figura și suspectarea de concubinaj cu viciul manual, în ciuda gagicilor cu care mă exhibam pe largile bulevarde ale Tîrgului Bahluvios. Urmarea nu s-a lăsat așteptată. La cîteva zile numai după conversațiunea cu agenta de influențare pozitivă, am visat că antamez o branletă furioasă și predau smacul, atît de puțin ideologic, hulpavului orificiu bucal al porcuței Spânu, al mustecioasei iscoade principale din Cloaca de French, *laquelle, en l'occurrence, à la différence du personnage louÿsien des TROIS FILLES DE LEUR MÈRE, suçait bien, mais avalait fort mal*, poate și fiindcă urma să transmită prețiosul lichid, albicios + pitulian, *à ses supérieurs hiérarchiants*, singurii în stare să scoată din el toate informațiile bune de vărsat *au dossier de mes erreurs, de mes errances et de mes déviances* [mai dihai decît Procurorele Kenneth Starr, tartorul lui Bill Clinton și al Monicăi Lewinski]. Colegele ei de «listă», Maricica, Oana și Norica, îi presupun însă un *digitus impudicus* în formă de strumeleag dulăuesc, un *digitus caninus*, cu care ar fi capace să administreze secretul Cleopatrei, de trei ori pe noapte, propriului ei găoz, pe care acelea, invidioase și totodată ignorante în știința sifnianizării [a se vedea Vorberg: *De figuris Veneris*, capitolul II, nota 20], i-l bănuiesc a fi asemănător conductei Agnita-Botorca în miniatură. Nu am mijloace să le refutez teoreticamente suputațiunea, ci numai prin recurs la *argumentum baculinum*, atît de contondent.

76. Cf. Asín Palacios: *La escatología musulmana en la DIVINA COMEDIA* [Ediciones Hiperion, Madrid, 1984, p. 146], unde aflăm că Manfred di Porena, în comentariul său grafic făcut capodopului aligherian pentru uzul școlerilor, *dibuja la planta o proyección horizontal del infierno dantesco en idéntica forma que el plano infernal de Ibn Arabí, salva la diferencia del número de los círculos, que son diez en aquél y siete en éste, gradualmente menores y mas profundas, como las gradas de un anfiteatro*. A se revedea și Alfred Jarry:

Căutarea Messalinei [Editura Institutului European, Iași, 1998, p. 151, nota 13], unde relația razelor ascuțite ale Soarelui cu pulberea «arenei sfingitice» din amfiteatrul infundibuliform suscită neașteptate reverii în legătură cu rudenia etimologică dintre substantivele *sphinx* + *sphinkter*... și verbul *sphingô*. De altfel, la Anticii Mediteraneeni, de multe ori cinedul, poponautul adicătelea, era designat ca «sfinx» în jargonul bisexualilor. Vorberg ne stă mărturie și de data asta.

77. *Tel un sphinx trop compris!*

Immortalibus gratiam numinibus persolvo:
Nam ille furtivissimus ac indepingibilis
Kairos meos errare libros, ut legis, et ipsum
Ludere quae vellem tuba permisit postmoderna

TABLA DE MATERII

ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE...

Homo homini ludens, 15 – Interpelarea Apatridului din Cajvana, 30 – Dragostea din vremea socialismului, 31 – Ce sînt și nu sînt *Norii*?, 37 – Șiretlicul translocalizării paraguayene, 41 – Rostul celui de-al cincilea, 45 – Tetralema universală a omului, cetățeanului și artistului, 53 – Dosarul de cadre al Camaradului Kostrowitzki, 60 – Plagianții, negrii literari și negrii editoriali, 67 – *Notele și celelalte referiri*, 81

...ȘI ÎNTÎIA NOAPTE DE FILOZOFIE

Ancheta din 12 februarie 1990, 97 – Secretul lui R graseiat, 116 – Prenumele și numele poeților, 120 – Ciudatele sărbători alexandrine, 130 – Biela lui Bozan, 135 – Doctrina scrisorii deturnate, 137 – Neîntîlnirea cu nemaipomenitul, 144 – *Préférer n'est pas choisir*, 145 – *Miscellanea moldo-atlantica*, 150 – *Notele și celelalte referiri*, 169

ADAOSUL TEZIAL DESPRE LAUTRÉAMONT ȘI RETORICA OPEREI SALE

Predoslovia dialogală, 183 – Lautréamont și eu, 192 – Cine-i Maldoror?, 195 – Retorica inversajului, 203 – Întoarcerea pe dos a bibliicului și a romanticului, 207 – Viclenia lui Isidor Ducasse, 210 – Encomionul paradoxal, 213 – Scriitura turbionară și scriitura fragmentară, 224 – A șaptea scrisoare a Contelui de Lautréamont, 236 – Digresiunea cu privire la anusul infundibuliform, 241 – *Notele și celelalte referiri*, 245 – *Tabula gratulatoria*, 257

Apariții recente în colecția TOTEM:

Jean-Claude Kaufmann
TRUPURI DE FEMEI – PRIVIRI DE BĂRBAȚI
SOCIOLOGIA SÂNILOR GOI
Traducere din limba franceză de VIOLETA BARNA-NATHAN

Maurice Olender
LIMBILE PARADISULUI
ARIENI ȘI SEMIȚI: UN CUPLU PROVIDENȚIAL
Prefață de JEAN-PIERRE VERNANT
Traducere din limba franceză de ION DORU BRANA

Raymond Ruyer
GNOZA DE LA PRINCETON
SAVANȚII ÎN CĂUTAREA UNEI RELIGII
Ediție revăzută și adăugită, cu o prefață a autorului
Traducere din limba franceză de GINA ARGINTESCU-AMZA

În curând, în colecția
TOTEM:

Michel Onfray
RAȚIUNEA GURMANDĂ
FILOZOFIA GUSTULUI
Traducere din limba franceză de
CLAUDIA DUMITRIU și LIDIA SIMION

René Girard
DESPRE CELE ASCUNSE DE LA ÎNTEMEIEREA LUMII
Cercetări întreprinse împreună cu
JEAN-MICHEL OUGHOURLIAN și GUY LEFORT
Traducere din limba franceză de MIRUNA RUNCAN

Elias Canetti
MASELE ȘI PUTEREA
Traducere din limba germană de AMELIA PAVEL

Tipografia MULTIPRINT Iaşi
Bd. T. Vladimirescu 87, Iaşi 6600
tel./fax: 032 211225, 211252

Editor: VALENTIN NICOLAU
Redactor: DAN PETRESCU
Tehnoredactare computerizată: GABRIELA TARŢA

Apărut 1999, Bucureşti
Timbrul literar se varsă în contul ASPRO
nr. 45.10.80.12.108, BCR sector 1, Bucureşti

„Stilul său e inconfundabil și necurat. Polemist redutabil și nihilist parodisiac, Luca Pițu sfidează orice retorică, dar își refuză luxul unui sistem. Cine știe dacă secolul viitor nu îl va considera un mare stilist? Nu e prima dată că gena rabelaisiană face casă bună cu orizontul de așteptare al Țicăului. Cu toate că orizonturile roșii au provocat hemoragii culturale spre Vest. Numai că Luca Pițu nu se gîndea la plecare cum nu se dădea scos ursul din bîrlog."

GH. MOCUȚA

„Luca Pițu pentru noi
Este Paul Goma doi!"

Strigătura lui CORNEL REGMAN

„Ar fi greșit să-l considerăm pe Luca Pițu numai după coloritul frazei și surprinzătoarele lui răsuciri stilisticești. Cel mai adesea, «pițulele» sale sînt prevăzute cu un fund dublu, cu un depozitar de intuiții carbonice la care nu ajung decît cei deprinși cu rîvna căutării subtile."

IONEL NECULA

ISBN 973-640-343-7